

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

19 Απριλίου 2024

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ

Αρ. Φύλλου 58

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 5104

Κώδικας Φορολογικής Διαδικασίας και άλλες διατάξεις.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή:

ΕΝΟΤΗΤΑ Ι

ΚΩΔΙΚΑΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

ΜΕΡΟΣ Α΄

ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 1

Σκοπός

Σκοπός του παρόντος είναι η καθιέρωση ενός διαφανούς και σαφούς τρόπου επικοινωνίας των φορολογουμένων με τη Φορολογική Διοίκηση, καθώς και των διαδικασιών με τις οποίες η τελευταία βεβαιώνει και εισπράττει δημόσια έσοδα, μέσω ενός ενιαίου, επικαιροποιημένου και απλουστευμένου Κώδικα.

Άρθρο 2

Αντικείμενο

Αντικείμενο του παρόντος είναι η συστηματοποίηση των φορολογικών διαδικασιών σε ενιαίο Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας που καλύπτει τους παρακάτω φόρους και δημόσια έσοδα:

- α) Φόρο Εισοδήματος.
- β) Φόρο Προστιθέμενης Αξίας.
- γ) Ενιαίο Φόρο Ιδιοκτησίας Ακινήτων.
- δ) Φόρο Κληρονομιών, Δωρεών, Γονικών Παροχών και Κερδών από Τυχερά Παίγνια.
- ε) Φόρους, τέλη, εισφορές ή χρηματικές κυρώσεις που αναφέρονται στο Παράρτημα Α΄ του Κώδικα και κάθε άλλο φόρο, τέλος, εισφορά ή χρηματική κύρωση για τον προσδιορισμό (βεβαίωση) ή την είσπραξη των οποίων, κατά την 1η Ιανουαρίου 2014, εφαρμόζονται ανάλογα οι αντίστοιχες διατάξεις των φορολογιών των περ. α) και β).
- στ) Χρηματικές κυρώσεις και τόκους, οι οποίοι προβλέπονται από τον Κώδικα.

Άρθρο 3

Ορισμοί

Για τους σκοπούς του Κώδικα ισχύουν οι ορισμοί της κείμενης νομοθεσίας, εκτός αν προβλέπεται διαφορετικά στον Κώδικα. Οι παρακάτω ορισμοί ισχύουν για τους σκοπούς του Κώδικα:

- α) Ως «φορολογούμενος» νοείται:
  - αα) κάθε πρόσωπο που υποχρεούται να καταβάλλει φόρο, τέλος, εισφορά ή χρηματική κύρωση που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του Κώδικα ή έχει οποιαδήποτε άλλη φορολογική υποχρέωση ή
  - αβ) κάθε πρόσωπο που υποχρεούται να παρακρατεί φόρους και να τους αποδίδει στη Φορολογική Διοίκηση,
- β) ως «πρόσωπο» νοείται κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, καθώς και κάθε είδους νομική οντότητα,

- γ) ως «νομικό πρόσωπο» νοείται κάθε επιχείρηση ή εταιρεία με νομική προσωπικότητα και κάθε ένωση επιχειρήσεων ή εταιρειών με νομική προσωπικότητα,
- δ) ως «νομική οντότητα» νοείται κάθε μάρφωμα εταιρικής ή μη οργάνωσης και κερδοσκοπικού ή μη χαρακτήρα που δεν είναι φυσικό ή νομικό πρόσωπο, όπως, ιδίως, συνεταιρισμός, οργανισμός, υπεράκτια ή εξωχώρια εταιρεία, κάθε μορφής εταιρεία ιδιωτικών επενδύσεων, κάθε μορφής καταπίστευμα ή εμπίστευμα ή οποιοδήποτε μάρφωμα παρόμοιας φύσης, κάθε μορφής ίδρυμα, σωματείο ή οποιοδήποτε μάρφωμα παρόμοιας φύσης, κάθε μορφή προσωπικής επιχείρησης ή οποιαδήποτε οντότητα προσωπικού χαρακτήρα, κάθε μορφής κοινή επιχείρηση, κάθε μορφής εταιρεία διαχείρισης κεφαλαίου ή περιουσίας ή διαθήκης ή κληρονομίας ή κληροδοσίας ή δωρεάς, κάθε φύσης κοινοπραξία, κάθε μορφής εταιρεία αστικού δικαίου, συμμετοχικές ή αφανείς εταιρείες, κοινωνίες αστικού δικαίου,
- ε) ως «νόμιμη προθεσμία καταβολής» νοείται το χρονικό διάστημα μέσα στο οποίο καταβάλλονται οι φόροι και τα πρόστιμα, όπως προβλέπεται στον νόμο που επιβάλλει την αντίστοιχη φορολογία και στον Κώδικα, ενώ ως «ληξιπρόθεσμα» νοούνται οι φόροι και τα πρόστιμα μετά την παρέλευση του ανωτέρου χρονικού διαστήματος,
- στ) ως «Φορολογική Διοίκηση» νοείται η Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων (Α.Α.Δ.Ε.),
- ζ) ως «Διοικητής» νοείται ο Διοικητής της Α.Α.Δ.Ε.,
- η) ως «Υπουργός» νοείται ο Υπουργός Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών,
- θ) ως «Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος» νοείται ο ν. 4172/2013 (Α΄ 167),
- ι) ως «φορολογικός κάτοικος» νοείται οποιοδήποτε πρόσωπο θεωρείται φορολογικός κάτοικος, σύμφωνα με τον Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος,
- ια) ως «ψηφιοποιημένη ιδιόχειρη υπογραφή» νοείται η ιδιόχειρη υπογραφή που τίθεται με φυσική παρουσία του υπογράφοντος σε επιφάνεια καταγραφής (tablet) με χρήση γραφίδας, η οποία έχει την ίδια νομική και αποδεικτική ισχύ με την ιδιόχειρη υπογραφή φυσικού προσώπου επί χάρτου,
- ιβ) ως «υποτροπή» νοείται η διάπραξη της παράβασης εντός χρονικού διαστήματος πέντε (5) ετών από την κοινοποίηση της πράξης, με την οποία διαπιστώθηκε ίδια παράβαση και επιβλήθηκε κύρωση γι΄ αυτήν. Νέα υποτροπή είναι η διάπραξη νέας ίδιας παράβασης μετά την

υποτροπή, εντός πέντε (5) ετών από την κοινοποίηση της πράξης, με την οποία διαπιστώθηκε η αρχική παράβαση και επιβλήθηκε κύρωση γι' αυτήν,

- ιγ) ως «παρακρατούμενοι φόροι, τέλη και εισφορές» νοούνται εκείνοι που ρητά ορίζονται σε επιμέρους διατάξεις ότι παρακρατούνται και τελικά αποδίδονται στο Δημόσιο ή άλλον φορέα από πρόσωπο διάφορο του πραγματικού φορολογούμενου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΟΡΙΖΟΝΤΙΑΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Άρθρο 4

Μεταβίβαση αρμοδιοτήτων, ανάθεση καθηκόντων και εξουσιοδότηση υπογραφής

1. Ο Διοικητής δύναται να μεταβιβάζει αρμοδιότητες και να αναθέτει τα καθήκοντά του ή της Φορολογικής Διοίκησης, σύμφωνα με τον Κώδικα και την κείμενη νομοθεσία, σε όργανα της Φορολογικής Διοίκησης. Επίσης, δύναται να εξουσιοδοτεί ιεραρχικά υφιστάμενά του όργανα να υπογράφουν, με εντολή του, πράξεις ή άλλα έγγραφα της αρμοδιότητάς του. Η άσκηση της αρμοδιότητας που μεταβιβάστηκε και η εξουσιοδότηση υπογραφής μπορεί να αφορά περισσότερα όργανα της Φορολογικής Διοίκησης. Επιτρέπεται η περαιτέρω εξουσιοδότηση υπογραφής από τα όργανα στα οποία μεταβιβάστηκαν οι αρμοδιότητες ή τα οποία εξουσιοδοτήθηκαν να υπογράφουν από τον Διοικητή, σε ιεραρχικά υφιστάμενα όργανα αυτών, στις περιπτώσεις που αυτό προβλέπεται από τις αποφάσεις που έχουν εκδοθεί κατ' εξουσιοδότηση των εδαφίων πρώτου και δεύτερου.

2. Οι αποφάσεις για μεταβίβαση αρμοδιότητας, ανάθεση καθήκοντος ή εξουσιοδότηση υπογραφής μπορεί να τροποποιούνται εν όλω ή εν μέρει από το όργανο που τις εξέδωσε.

Άρθρο 5

Κοινοποίηση πράξεων και λοιπών εγγράφων από τη Φορολογική Διοίκηση

1. Η κοινοποίηση πράξεων και λοιπών εγγράφων που εκδίδει σύμφωνα με τον Κώδικα η Φορολογική Διοίκηση, γίνεται με ψηφιακά μέσα με την επιφύλαξη της παρ. 7 του παρόντος και της παρ. 2 του άρθρου 83.

2. Αν η πράξη ή το έγγραφο αφορά φυσικό πρόσωπο, η ψηφιακή κοινοποίηση συντελείται με την ανάρτησή τους στον λογαριασμό του εν λόγω προσώπου ή του νόμιμου αντιπροσώπου του ή του φορολογικού εκπροσώπου του ή του φορολογικού αντιπροσώπου του στο πληροφοριακό σύστημα της Φορολογικής Διοίκησης και την ηλεκτρονική ειδοποίηση στη δηλωθείσα διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου του.

3. Αν η πράξη ή το έγγραφο αφορά νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα, η ψηφιακή κοινοποίηση συντελείται με την ανάρτησή τους στον λογαριασμό του νομικού προσώπου ή της νομικής οντότητας ή του νόμιμου εκπροσώπου ή του φορολογικού εκπροσώπου ή του φορολογικού αντιπροσώπου τους στο πληροφοριακό σύστημα της Φορολογικής Διοίκησης, την οποία ακολουθεί ειδοποίηση στη δηλωθείσα διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου τους. Η νομιμότητα της κοινοποίησης δεν θίγεται στην περίπτωση παραίτησης των προσώπων του πρώτου εδαφίου, εφόσον κατά τον χρόνο της κοινοποίησης δεν είχε γνωστοποιηθεί στη Φορολογική Διοίκηση ο διορισμός νέου νόμιμου ή φορολογικού εκπροσώπου ή φορολογικού αντιπροσώπου. Η ψηφιακή κοινοποίηση πράξεων ή εγγράφων που εκδίδονται στο πλαίσιο των ειδικών καθεστώτων των άρθρων 47β, 47γ και 47δ του Κώδικα Φόρου Προστιθέμενης Αξίας (ν. 2859/2000, Α΄ 248) ή στο πλαίσιο των ειδικών καθεστώτων άλλων κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, πραγματοποιείται: είτε α) με ανάρτησή τους στον λογαριασμό του υποκείμενου στον φόρο ή του μεσάζοντα, στο πληροφοριακό σύστημα της Φορολογικής Διοίκησης, την οποία συνοδεύει ηλεκτρονική ειδοποίηση στη δηλωθείσα διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου του, είτε β) με μόνη την αποστολή αυτών στη δηλωθείσα διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, αν το πρόσωπο στο οποίο αφορά η κοινοποίηση δεν διαθέτει λογαριασμό με λειτουργικότητα ανάρτησης στο πληροφοριακό σύστημα της Φορολογικής Διοίκησης.

4. Πράξη ή έγγραφο που κοινοποιείται ψηφιακά στον λογαριασμό φυσικού, νομικού προσώπου ή νομικής οντότητας, σύμφωνα με τις παρ. 1 έως 3, θεωρείται ότι έχει νομίμως κοινοποιηθεί: α) μετά την παρέλευση δέκα (10) ημερών από την ανάρτησή τους στον λογαριασμό του προσώπου στο οποίο

αφορά η κοινοποίηση στο πληροφοριακό σύστημα της Φορολογικής Διοίκησης και την ειδοποίησή του στη δηλωθείσα διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου του, εφόσον δεν προκύπτει προγενέστερος χρόνος παραλαβής τους, ή β) μετά την παρέλευση δέκα (10) ημερών από την αποστολή τους στη δηλωθείσα διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, αν το πρόσωπο στο οποίο αφορά η κοινοποίηση δεν διαθέτει λογαριασμό με λειτουργικότητα ανάρτησης στο πληροφοριακό σύστημα της Φορολογικής Διοίκησης.

5. Το τρίτο εδάφιο της παρ. 3, ως προς την ψηφιακή κοινοποίηση πράξεων ή εγγράφων που εκδίδονται στο πλαίσιο ειδικών καθεστώτων, ισχύει στον βαθμό που δεν προβλέπεται διαφορετικά από τον Εκτελεστικό Κανονισμό (ΕΕ) 282/2011 του Συμβουλίου της 15ης Μαρτίου 2011 για τη θέσπιση μέτρων εφαρμογής της Οδηγίας 2006/112/ΕΚ σχετικά με το κοινό σύστημα φόρου προστιθέμενης αξίας (L 77/1).

6. Στην περίπτωση επιτόπιου ελέγχου, οι πράξεις ή τα έγγραφα θεωρείται ότι έχουν νομίμως κοινοποιηθεί με τη θέση επί αυτών ψηφιοποιημένης ιδιόχειρης υπογραφής από τα πρόσωπα των παρ. 2 και 3 και σε περίπτωση απουσίας τους από τα πρόσωπα που αναφέρονται στην παρ. 4 του άρθρου 29, την ανάρτησή τους στον λογαριασμό του προσώπου στο οποίο αφορά η κοινοποίηση στο πληροφοριακό σύστημα της Φορολογικής Διοίκησης και την ηλεκτρονική ειδοποίησή του στη δηλωθείσα διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου του. Αν τα πρόσωπα του πρώτου εδαφίου λείπουν ή αρνούνται να θέσουν την υπογραφή τους, οι πράξεις ή τα έγγραφα θεωρείται ότι έχουν νομίμως κοινοποιηθεί με την ανάρτηση της πράξης ή του εγγράφου στον λογαριασμό του προσώπου στο οποίο αφορά η κοινοποίηση στο πληροφοριακό σύστημα της Φορολογικής Διοίκησης και την ηλεκτρονική ειδοποίησή του στη δηλωθείσα διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου του.

7. Αν ορισθεί ως τρόπος κοινοποίησης η συστημένη επιστολή, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 83, η πράξη ή το έγγραφο που αποστέλλεται με αυτή, θεωρείται ότι έχει νομίμως κοινοποιηθεί μετά την παρέλευση δεκαπέντε (15) ημερών από την ημέρα αποστολής, εάν η ταχυδρομική διεύθυνση του παραλήπτη βρίσκεται στην Ελλάδα. Αν η ταχυδρομική διεύθυνση είναι εκτός Ελλάδας, η πράξη ή το έγγραφο θεωρείται ότι έχει νομίμως κοινοποιηθεί μετά την παρέλευση τριάντα (30) ημερών από την ημέρα αποστολής της συστημένης επιστολής. Αν η επιστολή δεν παραδοθεί και δεν κοινοποιηθεί στον φορολογούμενο ή στον εκπρόσωπό του για οποιονδήποτε λόγο, η Φορολογική Διοίκηση ζητά από την ταχυδρομική υπηρεσία την επιστροφή αυτής με συνοδευτικό κείμενο, στο οποίο περιλαμβάνονται:

- α) η ημερομηνία, κατά την οποία η συστημένη επιστολή προσκομίστηκε και παρουσιάστηκε στην ως άνω διεύθυνση, και
- β) ο λόγος για τη μη κοινοποίηση ή τη μη βεβαίωση της κοινοποίησης.

Η Φορολογική Διοίκηση μεριμνά, προκειμένου αντίγραφο της συστημένης επιστολής να βρίσκεται στη διάθεση της αρμόδιας υπηρεσίας της Φορολογικής Διοίκησης ώστε να μπορεί αυτή να παραδοθεί στον φορολογούμενο ή τον εκπρόσωπό του οποιαδήποτε στιγμή και χωρίς δαπάνη.

Άρθρο 6

Έγγραφα

- 1.** Η Φορολογική Διοίκηση θέτει τα έγγραφα που υποβάλλει ο φορολογούμενος στη διάθεση του κοινού, δωρεάν, ηλεκτρονικά, ταχυδρομικά ή στις κατά τόπους υπηρεσίες της.
- 2.** Ως έγγραφα νοούνται και τα έγγραφα της Φορολογικής Διοίκησης που παράγονται μέσω ηλεκτρονικής εφαρμογής ή μέσω ειδικού πληροφοριακού συστήματος που συνθέτει αυτοματοποιημένα τα σχετικά δεδομένα. Τα έγγραφα αυτά δύναται να υπογράφονται από τον φορολογούμενο ή άλλο πρόσωπο με χρήση ψηφιοποιημένης ιδιόχειρης υπογραφής. Σε περίπτωση εκτύπωσης εγγράφων με ψηφιοποιημένη ιδιόχειρη υπογραφή, αυτά έχουν ισχύ ακριβούς αντιγράφου χωρίς περαιτέρω διατυπώσεις ή διαδικασία επικύρωσης.
- 3.** Η Φορολογική Διοίκηση τηρεί αρχεία των εγγράφων που εκδίδει και λαμβάνει. Τα αρχεία δύναται να τηρούνται σε φυσική και ψηφιακή μορφή.

Άρθρο 7

Προθεσμίες

- 1.** Εάν η εκπνοή προθεσμίας για την άσκηση δικαιώματος ή την εκπλήρωση υποχρέωσης, όπως ορίζεται από τη φορολογική νομοθεσία, συμπίπτει με επίσημη αργία, Σάββατο ή Κυριακή, η προθεσμία παρατείνεται μέχρι την αμέσως επόμενη ημέρα κατά την οποία η Φορολογική Διοίκηση λειτουργεί για το κοινό. Το πρώτο εδάφιο δεν εφαρμόζεται για τις δηλώσεις του Φόρου Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.) που υποβάλλονται σύμφωνα με τα άρθρα 47β, 47γ και 47δ του Κώδικα Φ.Π.Α. (ν. 2859/2000, Α' 248).
- 2.** Δήλωση, προσφυγή ή άλλο έγγραφο που υποβάλλεται στη Φορολογική Διοίκηση λογίζεται ότι υποβλήθηκε την ημερομηνία που κατατίθεται και

πρωτοκολλείται από τη Φορολογική Διοίκηση ή, εφόσον αποσταλεί ταχυδρομικώς, την ημερομηνία σήμανσης με ταχυδρομική σφραγίδα ή, στην περίπτωση ηλεκτρονικής υποβολής, την ημερομηνία ολοκλήρωσης της υποβολής στο πληροφοριακό σύστημα της Φορολογικής Διοίκησης.

Άρθρο 8

Φορολογικός εκπρόσωπος και φορολογικός αντιπρόσωπος

1. Φορολογούμενος που είναι φορολογικός κάτοικος αλλοδαπής δύναται να ορίσει ένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο, φορολογικό κάτοικο Ελλάδας, ως φορολογικό εκπρόσωπο για σκοπούς συμμόρφωσης με τις τυπικές υποχρεώσεις που προκύπτουν από τον Κώδικα, στον οποίο αποστέλλεται κάθε είδους αλληλογραφία σχετικά με τον φορολογούμενο.

2. Ειδικά για τις υποχρεώσεις που σχετίζονται με τον Φόρο Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.) και τον φόρο ασφαλίστρων, ισχύει η περ. δ) της παρ. 4 του άρθρου 36 του Κώδικα Φ.Π.Α. (ν. 2859/2000 , Α' 248), περί ορισμού φορολογικού αντιπροσώπου.

3. Το πρόσωπο που ορίζεται φορολογικός εκπρόσωπος δεν ευθύνεται για την εκπλήρωση ή μη των φορολογικών υποχρεώσεων του φορολογούμενου.

Άρθρο 9

Ερμηνευτικές εγκύκλιοι και οδηγίες

1. Ο Διοικητής δύναται να εκδίδει ερμηνευτικές εγκυκλίους, καθώς και οδηγίες για την εφαρμογή της φορολογικής νομοθεσίας. Οι ερμηνευτικές εγκύκλιοι δημοσιεύονται στον ιστότοπο της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων και ισχύουν από τη δημοσίευσή τους.

2. Οι ερμηνευτικές εγκύκλιοι είναι δεσμευτικές για τη Φορολογική Διοίκηση, έως ότου ανακληθούν ρητά ή έως ότου τροποποιηθεί η νομοθεσία την οποία ερμηνεύουν. Η τυχόν μεταβολή της ερμηνευτικής θέσης της Φορολογικής Διοίκησης δεν ισχύει αναδρομικά σε περίπτωση που συνεπάγεται τη χειροτέρευση της θέσης των φορολογουμένων.

3. Οι ερμηνευτικές εγκύκλιοι δεν είναι δεσμευτικές για τους φορολογούμενους.

4. Απαντήσεις που παρέχονται ή απόψεις που διατυπώνονται από υπάλληλο της Φορολογικής Διοίκησης, σχετικά με την ερμηνεία της φορολογικής νομοθεσίας, δεν δεσμεύουν τη Φορολογική Διοίκηση.

5. Αν ο φορολογούμενος ακολούθησε τις εγκυκλίους της Φορολογικής Διοίκησης αναφορικά με τη φορολογική του υποχρέωση, η δήλωσή του δεν θεωρείται ανακριβής ή δεν θεωρείται ότι παρέλειψε να υποβάλει δήλωση, κατά περίπτωση.

ΜΕΡΟΣ Β´

ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΜΗΤΡΩΟ ΚΑΙ ΑΠΟΔΕΙΚΤΙΚΟ ΕΝΗΜΕΡΟΤΗΤΑΣ

Άρθρο 10

Εγγραφή στο φορολογικό μητρώο και απόδοση Αριθμού Φορολογικού Μητρώου

- 1.** Κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα που πρόκειται να καταστεί υπόχρεο σε καταβολή ή παρακράτηση φόρου σύμφωνα με τη φορολογική νομοθεσία ή σε υποβολή οποιασδήποτε δήλωσης που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του Κώδικα, υποβάλλει δήλωση εγγραφής στο φορολογικό μητρώο.
- 2.** Προκειμένου για νομικά πρόσωπα και νομικές οντότητες, η δήλωση εγγραφής υποβάλλεται μέσα σε τριάντα (30) ημέρες από τη νόμιμη σύστασή τους.
- 3.** Με την εγγραφή, η Φορολογική Διοίκηση αποδίδει μοναδικό Αριθμό Φορολογικού Μητρώου (Α.Φ.Μ.) σε κάθε φορολογούμενο. Το πρώτο εδάφιο δεν εφαρμόζεται για υποκείμενους στον φόρο και μεσάζοντες που εγγράφονται στα ειδικά καθεστώτα των άρθρων 47β και 47δ του Κώδικα Φόρου Προστιθέμενης Αξίας (ν. 2859/2000, Α´ 248).
- 4.** Ο Α.Φ.Μ. χρησιμοποιείται σε κάθε μορφή επικοινωνίας της Φορολογικής Διοίκησης με τον φορολογούμενο, σε όλες τις φορολογίες, στις οποίες εφαρμόζεται ο Κώδικας, και όπου αλλού προβλέπεται.
- 5.** Η Φορολογική Διοίκηση αποδίδει και χωρίς την υποβολή δήλωσης εγγραφής, Α.Φ.Μ. σε φορολογούμενο ή σε πρόσωπο που δεν τυγχάνει φορολογούμενος, εφόσον έχει στη διάθεσή της, αν πρόκειται για φυσικό πρόσωπο, τα προσωπικά στοιχεία του και αν πρόκειται για νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα, την επωνυμία και την έδρα, ιδίως:
  - α) για να βεβαιώσει ή να εισπράξει απαιτήσεις κατά αυτού,

- β) για να πραγματοποιήσει επιστροφές αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών σε μη εγκαταστημένους υποκείμενους στον φόρο, στο πλαίσιο της διαχείρισης των συστημάτων «Μ.Ο.Σ.Σ.» και «Ο.Σ.Σ./Ι.Ο.Σ.Σ.»,
- γ) για να πραγματοποιηθεί οποιαδήποτε οικονομική συναλλαγή με τους φορείς της Γενικής Κυβέρνησης και τα πιστωτικά ιδρύματα και τα ιδρύματα πληρωμών της ημεδαπής.

6. Η Φορολογική Διοίκηση δύναται να αναστέλλει τη χρήση Α.Φ.Μ. ή να προβαίνει σε απενεργοποίησή του: α) αν ο φορολογούμενος έχει πτωχεύσει ή έχει περιέλθει σε κατάσταση αφερεγγυότητας ή β) αν υφίστανται αντικειμενικά στοιχεία, τα οποία υποδηλώνουν ότι ο φορολογούμενος: βα) έχει παύσει να ασκεί οικονομική δραστηριότητα, ή ββ) διαπράττει φοροδιαφυγή ή λαθρεμπορία ή νοθεία προϊόντων που υπόκεινται σε ειδικό φόρο κατανάλωσης, ή βγ) παραβιάζει ή παραποιεί ή επεμβαίνει κατά οποιονδήποτε τρόπο στη λειτουργία των φορολογικών ηλεκτρονικών μηχανισμών ή του Παρόχου Υπηρεσιών Ηλεκτρονικής Έκδοσης Στοιχείων, ή βδ) έχει δηλώσει ψευδή ή ανακριβή στοιχεία για την απόκτησή του, ή βε) έχει εγγραφεί στο φορολογικό μητρώο περισσότερες φορές. Ο φορολογούμενος έχει σε κάθε περίπτωση το δικαίωμα να αποδείξει ότι δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις του πρώτου εδαφίου.¹

7. Η αναστολή χρήσης Α.Φ.Μ. στις περιπτώσεις της παρ. 6 διαρκεί:

- α) τρία (3) έτη μετά την κήρυξη του φορολογούμενου σε πτώχευση ή σε άλλη κατάσταση αφερεγγυότητας,
- β) πέντε (5) έτη από την ημερομηνία που διαπιστώνεται κάθε άλλη περίπτωση της παρ. 6.

Αν έχει ασκηθεί ποινική δίωξη για κακούργημα λαθρεμπορίας, η αναστολή διαρκεί μέχρι την παραπομπή στο ακροατήριο και, αν ο φορολογούμενος καταδικασθεί, η αναστολή διαρκεί όσο και η έκτιση της ποινής του.

8. Ο Α.Φ.Μ. φυσικού προσώπου που ασκεί δραστηριότητα επιχειρηματικού περιεχομένου δεν καταργείται με την οριστική παύση των εργασιών του.

9. Ο Α.Φ.Μ. των νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων δεν καταργείται με την αλλαγή της νομικής μορφής τους.

10. Ο Α.Φ.Μ. φορολογούμενου φυσικού προσώπου που απεβίωσε, νομικού προσώπου ή νομικής οντότητας που λύθηκε ή ολοκλήρωσε τις εργασίες της

---

¹[Τροποποίηση 5135/2024, Άρθρο 43](#)

εκκαθάρισης ή διαγράφηκε από το Γενικό Εμπορικό Μητρώο, κατά περίπτωση, χρησιμοποιείται για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων των προσώπων αυτών στη Φορολογική Διοίκηση, κατά την κείμενη νομοθεσία, καθώς και για την επιβολή και βεβαίωση οποιουδήποτε φόρου, τέλους, εισφοράς ή κυρώσεων και για την είσπραξη αυτών.

11. Ο Α.Φ.Μ. του υπό σύσταση νομικού προσώπου παραμένει ο ίδιος για την επιχείρηση και μετά το πέρας των εργασιών της σύστασης.

12. Στους υποκείμενους στον Φ.Π.Α., που είναι εγκατεστημένοι σε άλλο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο Α.Φ.Μ. χορηγείται με την υποβολή δήλωσης εγγραφής και παραμένει αμετάβλητος ανεξάρτητα από τον ορισμό, την αλλαγή ή την παύση φορολογικού αντιπροσώπου.

Άρθρο 11

Έναρξη και μεταβολές άσκησης επιχειρηματικής δραστηριότητας

1. Κάθε πρόσωπο, φυσικό ή νομικό, ή νομική οντότητα, που πρόκειται να ασκήσει δραστηριότητα επιχειρηματικού περιεχομένου υποβάλλει δήλωση έναρξης στο φορολογικό μητρώο. Εάν δεν έχει προηγηθεί δήλωση εγγραφής του άρθρου 10, αυτή γίνεται ταυτόχρονα με τη δήλωση έναρξης. Δεν μπορεί να γίνει δήλωση έναρξης ή μεταβολής εργασιών, κατά περίπτωση, από φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα, των οποίων ο Αριθμός Φορολογικού Μητρώου (Α.Φ.Μ.) έχει ανασταλεί ή απενεργοποιηθεί, σύμφωνα με την παρ. 6 του άρθρου 10, για όσο χρόνο διαρκεί η αναστολή ή η απενεργοποίηση.

2. Η δήλωση έναρξης υποβάλλεται πριν από την πραγματοποίηση της πρώτης συναλλαγής στο πλαίσιο άσκησης της επιχειρηματικής δραστηριότητας. Για νομικά πρόσωπα και νομικές οντότητες που πρόκειται να ασκήσουν δραστηριότητα επιχειρηματικού περιεχομένου, ως χρόνος έναρξης θεωρείται ο χρόνος της νόμιμης σύστασής τους. Η δήλωση έναρξης υποβάλλεται μέσα σε τριάντα (30) ημέρες από τη νόμιμη σύσταση.

3. Στη δήλωση έναρξης περιλαμβάνονται τουλάχιστον ο τόπος άσκησης της επιχειρηματικής δραστηριότητας (έδρα και τυχόν υποκαταστήματα), το αντικείμενο των εργασιών, το τηρούμενο λογιστικό σύστημα, καθώς και το καθεστώς του Φόρου Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.), στο οποίο υπάγεται ο φορολογούμενος.

4. Η Φορολογική Διοίκηση απαιτεί εγγύηση από οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα πρόκειται να ασκήσει δραστηριότητα επιχειρηματικού περιεχομένου, ιδίως από:

- α) φυσικό πρόσωπο της περ. α) της παρ. 6 του άρθρου 10 που έχει πτωχεύσει ή έχει καταστεί αφερέγγυο με άλλον τρόπο, μετά την πάροδο της αναστολής χρήσης του Α.Φ.Μ. του, εφόσον κατά τον χρόνο που υποβάλλει δήλωση έναρξης έχει συνολική βασική ληξιπρόθεσμη οφειλή από φόρο εισοδήματος, Φ.Π.Α., παρακρατούμενους φόρους από μισθωτή εργασία ή πρόστιμα, τουλάχιστον εκατό χιλιάδων (100.000) ευρώ,
- β) πρόσωπα της περ. β) της παρ. 6 του άρθρου 10 μετά τη λήξη της αναστολής χρήσης του Α.Φ.Μ. τους,
- γ) φυσικό πρόσωπο που υπήρξε διευθυντής, εκτελεστικός πρόεδρος, διαχειριστής, εκτελεστικό μέλος διοικητικού συμβουλίου, διευθύνων σύμβουλος ή πρόσωπο εντεταλμένο στη διοίκηση νομικού προσώπου ή οντότητας ή συνδεδεμένο πρόσωπο κατά το άρθρο 2 του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος με άλλο φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα, ή μέτοχος ή εταίρος με ποσοστό συμμετοχής τουλάχιστον τριάντα τρία τοις εκατό (33%) νομικού προσώπου ή της νομικής οντότητας, των οποίων ο Α.Φ.Μ. έχει ανασταλεί ή απενεργοποιηθεί για τους λόγους της περ. 6 του άρθρου 10,
- δ) νομικές οντότητες που έχουν, κατά τον χρόνο που υποβάλλουν δήλωση έναρξης, συνολική βασική ληξιπρόθεσμη οφειλή από φόρο εισοδήματος, Φ.Π.Α., παρακρατούμενους φόρους από μισθωτή εργασία ή πρόστιμα, τουλάχιστον τριακοσίων χιλιάδων (300.000) ευρώ,
- ε) νομικά πρόσωπα, τα οποία συστήνουν ή στα οποία συμμετέχουν με ποσοστό τουλάχιστον τριάντα τρία τοις εκατό (33%) ή τα οποία διοικούνται από φυσικά πρόσωπα που έχουν, κατά τον χρόνο που υποβάλλουν δήλωση έναρξης, συνολική βασική ληξιπρόθεσμη οφειλή από φόρο εισοδήματος, Φ.Π.Α., παρακρατούμενους φόρους από μισθωτή εργασία ή πρόστιμα, τουλάχιστον τριακοσίων χιλιάδων (300.000) ευρώ.

Στις ληξιπρόθεσμες οφειλές της παρούσας δεν περιλαμβάνονται όσες έχουν υπαχθεί σε ρύθμιση ή διευκόλυνση τμηματικής καταβολής, η οποία τηρείται και έχουν καταβληθεί τουλάχιστον τρεις (3) δόσεις αυτής.

5. Εγγύηση απαιτείται και από το φυσικό ή νομικό πρόσωπο που ως φορολογικός αντιπρόσωπος υποβάλλει δήλωση έναρξης νομικής οντότητας, για την οποία συντρέχουν οι προϋποθέσεις της παρ. 4.

6. Ως αφερέγγυο, για την εφαρμογή του παρόντος, πρόσωπο, πλέον αυτού που πτώχευσε, νοείται και κάθε πρόσωπο που έχει υπαχθεί σε διαδικασίες πρόληψης αφερεγγυότητας του Δεύτερου Μέρους του Πρώτου Βιβλίου του ν. 4738/2020 (Α΄ 207).

7. Δεν εφαρμόζονται οι περιορισμοί στη δήλωση έναρξης εργασιών σε νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, δημόσιες επιχειρήσεις ή επιχειρήσεις νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, αμιγείς ή μικτές επιχειρήσεις Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης και των συνδέσμων δήμων, δημόσιους οργανισμούς, καθώς και σε νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, που ανήκουν στο κράτος ή επιχορηγούνται τακτικώς από κρατικούς πόρους κατά πενήντα τοις εκατό (50%) τουλάχιστον του ετήσιου προϋπολογισμού τους ή τη διοίκηση των οποίων ορίζει άμεσα ή έμμεσα το Δημόσιο με διοικητική πράξη ή ως μέτοχος.

8. Το ύψος της χρηματικής εγγύησης δεν μπορεί να είναι μικρότερο των τριών χιλιάδων (3.000) ευρώ και μεγαλύτερο των πεντακοσίων χιλιάδων (500.000) ευρώ. Ειδικά για όσους έχουν τελέσει λαθρεμπορία, το ύψος της χρηματικής εγγύησης δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερο από ένα εκατομμύριο (1.000.000) ευρώ. Η χρονική διάρκεια της εγγύησης δεν μπορεί να είναι μικρότερη των δύο (2) ετών και μεγαλύτερη των έξι (6) ετών.

9. Με απόφαση της Φορολογικής Διοίκησης προσδιορίζεται η προϋπόθεση που συντρέχει κατά περίπτωση για την απαίτηση εγγύησης, καθώς και το ύψος αυτής, η οποία κοινοποιείται στο φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή στη νομική οντότητα που υποβάλλει τη δήλωση έναρξης. Στην περίπτωση αυτή η έναρξη στο φορολογικό μητρώο ολοκληρώνεται μόνο μετά την παροχή της αιτηθείσας εγγύησης. Εάν με την υποβολή της δήλωσης έναρξης υποβάλλεται ταυτόχρονα και δήλωση εγγραφής, η εγγραφή του φορολογούμενου στο φορολογικό μητρώο ολοκληρώνεται μόνο μετά την παροχή της αιτηθείσας εγγύησης.

10. Ο φορολογούμενος που είναι υποκείμενος στον Φ.Π.Α. δηλώνει:

- α) την πραγματοποίηση ενδοκοινοτικών αποκτήσεων αγαθών και την πραγματοποίηση απαλλασσόμενων, σύμφωνα με το άρθρο 28 του Κώδικα Φ.Π.Α. (ν. 2859/2000, Α΄ 248), ενδοκοινοτικών παραδόσεων αγαθών, και
- β) την έναρξη ή την παύση παροχής υπηρεσιών προς υποκείμενο στον φόρο εγκατεστημένο σε άλλο κράτος μέλος, για τις οποίες ο τόπος φορολόγησης δεν είναι το εσωτερικό της χώρας, σύμφωνα με την περ. α) της παρ. 2 του άρθρου 14 του Κώδικα Φ.Π.Α.

11. Ο φορολογούμενος, που είναι υποκείμενος στον Φ.Π.Α., ή το μη υποκείμενο στον Φ.Π.Α. νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα που διαθέτει Α.Φ.Μ./Φ.Π.Α.

στο εσωτερικό της χώρας, δηλώνει την έναρξη ή παύση λήψης υπηρεσιών από υποκείμενο στον φόρο εγκατεστημένο σε άλλο κράτος μέλος, για τις οποίες ο τύπος φορολόγησης είναι το εσωτερικό της χώρας, σύμφωνα με την περ. α) της παρ. 2 του άρθρου 14 του Κώδικα Φ.Π.Α., και ο φορολογούμενος είναι υπόχρεος στην καταβολή του φόρου.

12. Η δήλωση για την πραγματοποίηση ενδοκοινοτικών συναλλαγών υποβάλλεται πριν από την πραγματοποίηση της πρώτης συναλλαγής.

13. Ο φορολογούμενος, φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα, ενημερώνει τη Φορολογική Διοίκηση για μεταβολές στα στοιχεία εγγραφής ή έναρξής του με την υποβολή δήλωσης μεταβολών στο φορολογικό μητρώο. Η δήλωση αυτή υποβάλλεται μέσα σε τριάντα (30) ημέρες από την πραγματοποίηση της μεταβολής. Ειδικά ο φορολογούμενος που είναι υποκείμενος στον Φ.Π.Α., για τη μεταβολή καθεστώτος Φ.Π.Α. στο οποίο υπάγεται, υποβάλλει δήλωση μετάταξης μέσα στην ίδια ανωτέρω προθεσμία, εκτός αν προβλέπεται διαφορετικά από τον Κώδικα Φ.Π.Α. Η υποχρέωση ενημέρωσης για μεταβολές στα στοιχεία φορολογούμενου φυσικού προσώπου, που δεν αφορούν την επιχειρηματική δραστηριότητά του, δεν υπόκειται σε προθεσμία. Ο φορολογούμενος δεν μπορεί να επικαλείται έναντι της Φορολογικής Διοίκησης τις μεταβολές των στοιχείων του μέχρι τον χρόνο ενημέρωσής της.

14. Ο φορολογούμενος που είναι υποκείμενος στον Φ.Π.Α. και πρόκειται να πραγματοποιήσει ενδοκοινοτικές συναλλαγές, υποβάλλει δήλωση μεταβολών στο φορολογικό μητρώο για τη διενέργεια ενδοκοινοτικών συναλλαγών.

15. Ο φορολογούμενος που ασκεί επιχειρηματική δραστηριότητα ενημερώνει τη Φορολογική Διοίκηση για την οριστική παύση των εργασιών του με την υποβολή στο φορολογικό μητρώο δήλωσης διακοπής εργασιών.

16. Η δήλωση της παρ. 15 υποβάλλεται για τα φυσικά πρόσωπα μέσα σε τριάντα (30) ημέρες από την οριστική παύση των εργασιών τους ή από την ανακοίνωση διαγραφής τους από το Γενικό Εμπορικό Μητρώο (Γ.Ε.ΜΗ.), κατά περίπτωση, και για τα νομικά πρόσωπα και τις νομικές οντότητες μέσα σε τριάντα (30) ημέρες από τη λύση τους ή από τη λήξη των εργασιών της εκκαθάρισης ή από την ανακοίνωση διαγραφής τους από το Γ.Ε.ΜΗ., κατά περίπτωση. Σε περίπτωση κληρονομικής διαδοχής επιχείρησης ως συνόλου, η δήλωση διακοπής εργασιών υποβάλλεται από τους κληρονόμους μέσα σε τριάντα (30) ημέρες από την ενεργό ανάμειξή τους στην κληρονομούμενη επιχείρηση και όχι πέραν των τριάντα (30) ημερών από τη λήξη της προθεσμίας αποποίησης, που προβλέπεται στο άρθρο 1847 του Αστικού Κώδικα (π.δ. 456/1984, Α' 164). Εάν κατόπιν ελέγχου αποδεικνύεται

πραγματικός χρόνος παύσης των εργασιών των φυσικών και νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων προγενέστερος της διαγραφής τους από το Γ.Ε.ΜΗ., λαμβάνεται υπόψη ο χρόνος αυτός για τη διακοπή των εργασιών τους.

17. Αν ο φορολογούμενος παραλείψει τις δηλωτικές του υποχρεώσεις του παρόντος, δεν απαλλάσσεται από την υποχρέωση καταβολής και παρακράτησης των φόρων και από τις λοιπές φορολογικές υποχρεώσεις.

Άρθρο 12

Αποδεικτικό ενημερότητας και βεβαίωση οφειλής

1. Ο φορολογούμενος δύναται να ζητήσει αποδεικτικό ενημερότητας ισχύος μέχρι και δύο (2) μηνών για την πραγματοποίηση πράξεων και συναλλαγών που ρητά ορίζονται.

2. Η Φορολογική Διοίκηση χορηγεί αποδεικτικό ενημερότητας, μόνο εφόσον ο φορολογούμενος δεν έχει οφειλές στη Φορολογική Διοίκηση από οποιαδήποτε αιτία και έχει υποβάλει τις απαιτούμενες φορολογικές δηλώσεις των τελευταίων πέντε (5) ετών.

3. Η Φορολογική Διοίκηση δύναται να μη χορηγεί αποδεικτικό ενημερότητας, εάν ο φορολογούμενος έχει ληξιπρόθεσμες οφειλές σε άλλη αρχή του δημόσιου τομέα (δέσμευση χορήγησης αποδεικτικού ενημερότητας), εφόσον η αρχή αυτή χρησιμοποιεί υπηρεσίες διαλειτουργικότητας για να ενημερώνει τη Φορολογική Διοίκηση για την ύπαρξη ληξιπρόθεσμων οφειλών που συνεπάγονται τη δέσμευση ενημερότητας, καθώς και για την τακτοποίηση των οφειλών, που συνεπάγονται άρση της δέσμευσης ενημερότητας.

4. Κατά παρέκκλιση των παρ. 2 και 3, αν ο φορολογούμενος έχει ενταχθεί σε πρόγραμμα ρύθμισης οφειλών ή έχει οφειλές μη ληξιπρόθεσμες ή σε αναστολή, δύναται να εκδοθεί αποδεικτικό ενημερότητας περιορισμένης ισχύος, η οποία δεν μπορεί να υπερβαίνει τον έναν (1) μήνα. Η Φορολογική Διοίκηση και μετά τη συμμόρφωση του οφειλέτη σε πρόγραμμα ρύθμισης ορίζει υποχρεωτικά όρο παρακράτησης στις περιπτώσεις που το αποδεικτικό ενημερότητας εκδίδεται για είσπραξη χρημάτων ή μεταβίβαση ακινήτου ή σύσταση εμπράγματος δικαιώματος επ' αυτού από επαχθή αιτία. Το παρακρατούμενο ποσό λαμβάνεται υπόψη για την κάλυψη δόσης ή δόσεων, σύμφωνα με το πρόγραμμα ρύθμισης οφειλών. Ειδικά για μεταβίβαση ακινήτου ή σύσταση εμπράγματος δικαιώματος επ' αυτού από επαχθή αιτία, το αποδεικτικό ενημερότητας εκδίδεται με ποσό παρακράτησης ποσοστού εβδομήντα τοις εκατό (70%) επί του τιμήματος, εφόσον το τίμημα δεν

υπολείπεται της αντικειμενικής αξίας και έως το ύψος των ληξιπρόθεσμων ρυθμισμένων οφειλών στη Φορολογική Διοίκηση. Εάν υφίστανται ληξιπρόθεσμες οφειλές σε αναστολή άνω των πενήντα χιλιάδων (50.000) ευρώ, ορίζεται ποσοστό παρακράτησης πενήντα τοις εκατό (50%) επί του τιμήματος, εφόσον αυτό δεν υπολείπεται της αντικειμενικής αξίας και έως το ύψος των συνολικών οφειλών σε αναστολή. Εάν το τίμημα υπολείπεται της αντικειμενικής αξίας και το ποσό της παρακράτησης, υπολογιζόμενο επί του τιμήματος, είναι μικρότερο των οφειλών, εκδίδεται αποδεικτικό ενημερότητας με υπολογισμό του ποσού της παρακράτησης επί της αντικειμενικής αξίας του ακινήτου και υπό την προϋπόθεση ότι το ποσό της παρακράτησης που προκύπτει από τον υπολογισμό αυτόν δεν υπερβαίνει το τίμημα.

5. Αν ζητείται αποδεικτικό ενημερότητας για είσπραξη χρημάτων ή μεταβίβαση ακινήτου και δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις των παρ. 2, 3 και 4 για τη χορήγησή του, ούτε συντρέχουν οι προϋποθέσεις συμψηφισμού, εκδίδεται από την αρμόδια για την επιδίωξη της είσπραξης της οφειλής υπηρεσία, βεβαίωση οφειλής προς το Δημόσιο, η οποία κατατίθεται αντί του αποδεικτικού ενημερότητας στην υπηρεσία ή τον οργανισμό πληρωμής ή κατατίθεται για τη μεταβίβαση ακινήτου. Με βάση τη βεβαίωση αυτή αποδίδεται στην υπηρεσία που εξέδωσε τη βεβαίωση το προς είσπραξη ποσό ή το προϊόν του τιμήματος και μέχρι του ύψους της οφειλής.

6. Σε ειδικές περιπτώσεις διασφάλισης σοβαρών συμφερόντων του Δημοσίου ή σε περιπτώσεις οικονομικού εγκλήματος και μεγάλης έκτασης φοροδιαφυγής, μπορεί, με γραπτή συναίνεση του Διοικητή, να μην χορηγηθεί αποδεικτικό ενημερότητας, ακόμη και αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις χορήγησής του.

7. Σε περίπτωση προσυμφώνου μεταβίβασης ποσοστών εξ αδιαιρέτου οικοπέδου, στο πλαίσιο εργολαβικής σύμβασης με την οποία αναλαμβάνεται η ανέγερση πολυκατοικίας με αντιπαροχή, απαλλάσσεται ο οικοπεδούχος από την υποχρέωση προσκόμισης αποδεικτικού ενημερότητας κατά τη μεταβίβαση ποσοστών επί του οικοπέδου σε τρίτο, εφόσον κατά τη μεταβιβαστική δικαιοπραξία συμβάλλεται και ο εργολάβος. Στην περίπτωση αυτή, το αποδεικτικό ενημερότητας προσκομίζεται από τον εργολάβο.

8. Αν ζητείται αποδεικτικό ενημερότητας για μεταβίβαση ακινήτου ή σύσταση εμπράγματος δικαιώματος επ' αυτού, δεν λαμβάνονται υπόψη οι βεβαιωμένες στη φορολογική διοίκηση και τακτοποιημένες κατά νόμιμο τρόπο οφειλές νομικού προσώπου ή νομικής οντότητας για το αλληλεγγύως ευθυνόμενο, σύμφωνα με το άρθρο 49, πρόσωπο που αιτείται το αποδεικτικό,

με την προϋπόθεση ότι κατά τα δύο (2) τελευταία έτη της θητείας του δεν μετείχε με οποιονδήποτε τρόπο στη μετοχική ή εταιρική σύνθεση του νομικού προσώπου ή της νομικής οντότητας με ποσοστό που υπερβαίνει το πέντε τοις εκατό (5%) ή το μηδέν κόμμα πέντε τοις εκατό (0,5%) σε περίπτωση νομικού προσώπου εισηγμένου σε ρυθμιζόμενη χρηματιστηριακή αγορά. Εάν η συμμετοχή του αιτούντος στη μετοχική ή εταιρική σύνθεση του νομικού προσώπου ή της νομικής οντότητας υπερβαίνει το πέντε τοις εκατό (5%) ή το μηδέν κόμμα πέντε τοις εκατό (0,5%), κατά περίπτωση σύμφωνα με το προηγούμενο εδάφιο, το ποσοστό παρακράτησης του τέταρτου και πέμπτου εδαφίου της παρ. 4 περιορίζεται μέχρι το επτά τοις εκατό (7%) επί του τιμήματος, υπό την επιφύλαξη του έκτου εδαφίου της παρ. 4 και με την προϋπόθεση ότι οι εναπομείνουσες οφειλές του πρώτου εδαφίου που αντιστοιχούν στη διαφορά του ποσού που παρακρατείται και του ποσού που αντιστοιχεί στο εβδομήντα τοις εκατό (70%) του τιμήματος, εφόσον οι οφειλές τελούν σε ρύθμιση ή στο πενήντα τοις εκατό (50%) του τιμήματος, εφόσον οι οφειλές τελούν σε αναστολή είσπραξης, διασφαλίζονται από εγγυήσεις ή εμπράγματα ασφάλειες, όπως παραχώρηση ακινήτου ελεύθερου βαρών για εγγραφή πρώτης υποθήκης. Για τον υπολογισμό της εμπράγματης ασφάλειας λαμβάνεται υπόψη το ογδόντα τοις εκατό (80%) της αντικειμενικής αξίας του προσφερόμενου προς παροχή διασφάλισης ακινήτου. Για τους σκοπούς της παρούσας, ως με οποιονδήποτε τρόπο συμμετοχή στη μετοχική ή εταιρική σύνθεση του νομικού προσώπου ή της νομικής οντότητας θεωρείται και η άμεση ή έμμεση συμμετοχή συζύγου, μέλους συμφώνου συμβίωσης ή συγγενή α' και β' βαθμού του αλληλεγγύως ευθυνόμενου προσώπου.²

Σε περίπτωση που, μετά τη χορήγηση του αποδεικτικού ενημερότητας σύμφωνα με τους όρους της παρούσας, οι βεβαιωμένες οφειλές του νομικού προσώπου ή νομικής οντότητας παύσουν να είναι τακτοποιημένες, η Φορολογική Διοίκηση επιδιώκει αμελλητί και κατά προτεραιότητα την είσπραξή τους από το αλληλεγγύως ευθυνόμενο πρόσωπο που έλαβε την ενημερότητα.³

---

²[Προσθήκη 5222/2025, Άρθρο 216](#)

³[Προσθήκη 5222/2025, Άρθρο 216](#)

ΜΕΡΟΣ Γ΄

ΤΗΡΗΣΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΑΡΧΕΙΩΝ - ΒΙΒΛΙΩΝ ΚΑΙ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ

Άρθρο 13

Λογιστικά αρχεία - βιβλία και στοιχεία

- 1.** Κάθε πρόσωπο με εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα υποχρεούται να τηρεί αξιόπιστο λογιστικό σύστημα και κατάλληλα λογιστικά αρχεία (βιβλία και στοιχεία), για τη σύνταξη των χρηματοοικονομικών καταστάσεων και άλλων πληροφοριών, σύμφωνα με τα λογιστικά πρότυπα που προβλέπονται στην ελληνική νομοθεσία και για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων της φορολογικής νομοθεσίας. Για την εφαρμογή του Κώδικα, το λογιστικό σύστημα και τα λογιστικά αρχεία εξετάζονται ως ενιαίο σύνολο και όχι αποσπασματικά τα επιμέρους συστατικά τους, σε ό,τι αφορά την αξιοπιστία και την καταλληλότητά τους.
- 2.** Τα λογιστικά αρχεία, οι φορολογικοί ηλεκτρονικοί μηχανισμοί, οι φορολογικές μνήμες και αρχεία που δημιουργούν οι φορολογικοί ηλεκτρονικοί μηχανισμοί διαφυλάσσονται κατ' ελάχιστον:
  - α) για διάστημα πέντε (5) ετών από τη λήξη του αντίστοιχου φορολογικού έτους, μέσα στο οποίο υπάρχει η υποχρέωση υποβολής δήλωσης, ή
  - β) έως ότου, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις των παρ. 2 και 3 του άρθρου 37, παραγραφεί το δικαίωμα έκδοσης πράξης προσδιορισμού του φόρου από τη Φορολογική Διοίκηση, ή
  - γ) έως ότου τελεσιδικήσει η υπόθεση την οποία αφορά η απαίτηση της Φορολογικής Διοίκησης, σε συνέχεια διενέργειας φορολογικού ελέγχου, ή έως ότου αποσβεσθεί ολοσχερώς η απαίτηση λόγω εξόφλησης.

Άρθρο 14

Πληροφορίες από τον φορολογούμενο

- 1.** Οι πληροφορίες, τις οποίες ζητά εγγράφως η Φορολογική Διοίκηση από τον φορολογούμενο, παρέχονται μέσα σε δέκα (10) εργάσιμες ημέρες από την κοινοποίηση του σχετικού αιτήματος. Η προθεσμία αυτή δύναται να παραταθεί με απόφαση του αρμοδίου Προϊσταμένου αν ο φορολογούμενος προσκομίσει επαρκείς αποδείξεις για πιθανές δυσχέρειες κατά την

προετοιμασία και υποβολή των πληροφοριών που του ζητήθηκαν για λόγους που δεν οφείλονται σε δική του υπαιτιότητα.

2. Κατόπιν έγγραφου αιτήματος (πρόσκλησης) της Φορολογικής Διοίκησης, αντίγραφα μέρους των λογιστικών αρχείων (βιβλίων και στοιχείων) ή οποιουδήποτε συναφούς εγγράφου, παρέχονται στη Φορολογική Διοίκηση μέσα σε δέκα (10) εργάσιμες ημέρες από την κοινοποίηση του σχετικού αιτήματος, εκτός εάν ο φορολογούμενος προσκομίσει επαρκείς αποδείξεις για πιθανές δυσχέρειες κατά την προετοιμασία και παράδοση των πληροφοριών που του ζητήθηκαν, για λόγους που δεν οφείλονται σε δική του υπαιτιότητα. Όταν τα βιβλία τηρούνται ή τα στοιχεία εκδίδονται ηλεκτρονικά, παρέχονται αντίγραφα των ηλεκτρονικών αρχείων.

3. Φορολογούμενος που τηρεί βιβλία σύμφωνα με το απλογραφικό λογιστικό σύστημα δεν υποχρεούται να παράσχει αντίγραφο των βιβλίων του για τα φορολογικά έτη, για τα οποία δηλώνει ότι το σύνολο των σχετικών πληροφοριών εσόδων και εξόδων έχει διαβιβασθεί στην ψηφιακή πλατφόρμα «myDATA».

4. Η Φορολογική Διοίκηση παραδίδει στον φορολογούμενο αποδεικτικό παράδοσης, στο οποίο γίνεται μνεία όλων των παραδοθέντων εγγράφων ή αρχείων.

Άρθρο 15

Πληροφορίες από τρίτους

1. Κατόπιν έγγραφου ή ηλεκτρονικού αιτήματος του Διοικητή, κάθε φορέας της Γενικής Κυβέρνησης, συμπεριλαμβανομένων των δικαστικών και εισαγγελικών αρχών και όλων των δημόσιων οργανισμών, φορέων και εταιρειών, όπου συμμετέχει ή έχει την εποπτεία το κράτος, καθώς και των ανεξάρτητων αρχών, παρέχει στη Φορολογική Διοίκηση κάθε διαθέσιμη πληροφορία και επιδεικνύει, χωρίς τη μεταφορά τους εκτός των εγκαταστάσεων, όλα τα πρωτότυπα έγγραφα, μητρώα και στοιχεία που έχει στην κατοχή του.

2. Κατά παρέκκλιση της παρ. 1, η Φορολογική Διοίκηση δεν μπορεί να λαμβάνει γνώση πληροφοριών ή εγγράφων που αφορούν σε ποινικές υποθέσεις που εκκρεμούν ενώπιον των αρμόδιων εισαγγελικών αρχών ή των ποινικών δικαστηρίων, χωρίς την προηγούμενη έγγραφη άδεια του αρμόδιου Εισαγγελέα. Πληροφορίες οι οποίες προέρχονται από την Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες χορηγούνται στη Φορολογική Διοίκηση, σύμφωνα με τα

άρθρα 34 και 52 του Ν. 4557/2018 (Α΄ 139), με την επιφύλαξη του πρώτου εδαφίου.

3. Ο Διοικητής δικαιούται να ζητά πληροφορίες ή έγγραφα από λοιπά τρίτα πρόσωπα, ιδίως από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, τους οργανισμούς συλλογικών επενδύσεων, τα επιμελητήρια, τους συμβολαιογράφους, τους υποθηκοφύλακες, τους προϊσταμένους των κτηματολογικών γραφείων, τους οικονομικούς ή κοινωνικούς ή επαγγελματικούς φορείς ή οργανώσεις, για τον προσδιορισμό της φορολογικής υποχρέωσης, που προκύπτει με βάση τις διασταυρώσεις των στοιχείων και για την είσπραξη της φορολογικής οφειλής με τους ειδικότερους όρους που προβλέπονται στην παρ. 1. Για την εφαρμογή του πρώτου εδαφίου, η Φορολογική Διοίκηση δύναται να αποστέλλει ερώτημα, έγγραφο ή ηλεκτρονικό, το οποίο απαντάται από το τρίτο πρόσωπο μέσα σε δέκα (10) ημέρες από την παραλαβή του. Σε εξαιρετικά σύνθετες υποθέσεις, η προθεσμία μπορεί να παραταθεί για είκοσι (20) επιπλέον ημέρες.

4. Η Φορολογική Διοίκηση, ανεξαρτήτως των στοιχείων που υποβάλλονται στο πλαίσιο της υποχρεωτικής αυτόματης ανταλλαγής πληροφοριών του άρθρου 9ΑΓ του Ν. 4170/2013 (Α΄ 163), δύναται να ζητά, εγγράφως ή ηλεκτρονικά, από κάθε διαχειριστή ψηφιακής πλατφόρμας, η οποία δραστηριοποιείται στην οικονομία του διαμοιρασμού ή μέσω της οποίας διατίθενται αγαθά ή υπηρεσίες στην Ελλάδα ή από φορολογικούς κατοίκους Ελλάδας ή από μόνιμη εγκατάσταση αλλοδαπών επιχειρήσεων στην Ελλάδα, ανεξάρτητα από το εάν αυτή έχει μόνιμη εγκατάσταση στην Ελλάδα κατά το άρθρο 6 του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος ή τις Συμβάσεις Αποφυγής Διπλής Φορολογίας που έχει συνάψει η Ελλάδα, οποιαδήποτε πληροφορία ή στοιχείο σχετικά με πρόσωπα που χρησιμοποιούν την πλατφόρμα ως πωλητές, για τα οποία προκύπτουν φορολογικές υποχρεώσεις στην ημεδαπή.

Οι κατά τα ως άνω αιτούμενες πληροφορίες ή στοιχεία παρέχονται ή διαβιβάζονται από τον διαχειριστή ψηφιακής πλατφόρμας στην Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων μέχρι την τελευταία ημέρα του επόμενου μήνα, από τον μήνα παραλαβής του αιτήματος. Η προθεσμία του δεύτερου εδαφίου δύναται να παρατείνεται κατά έναν (1) μήνα, ανάλογα με τον όγκο των αιτούμενων πληροφοριών ή στοιχείων, κατόπιν υποβολής αιτήματος από τον διαχειριστή της ψηφιακής πλατφόρμας. Οι πάροχοι υπηρεσιών διαδικτύου (ISPs) και κάθε άλλο πρόσωπο, φυσικό ή νομικό, ή νομική οντότητα ή αρχή διαβιβάζουν στη Φορολογική Διοίκηση, κατόπιν σχετικού αιτήματός της, με το οποίο ορίζονται ο χρόνος και ο τρόπος διαβίβασης, κάθε στοιχείο που έχουν στην κατοχή τους και αφορά στα πρόσωπα, τα οποία έχουν την ιδιοκτησία, τη χρήση ή την ευθύνη λειτουργίας ή διαχείρισης των

ιστότοπων/ονομάτων χώρου των ανωτέρω ψηφιακών πλατφορμών. Για τις ανάγκες της παρούσας, νοούνται:

- α) Ως «ψηφιακή πλατφόρμα», κάθε λογισμικό, συμπεριλαμβανομένου ενός δικτυακού τόπου ή ενός μέρους του και εφαρμογών, συμπεριλαμβανομένων των εφαρμογών για κινητά, όπου δύο (2) ή περισσότεροι χρήστες ή ομάδες χρηστών επικοινωνούν μέσω διαδικτύου με τη μεσολάβηση του διαχειριστή της πλατφόρμας, προκειμένου να διευκολυνθεί μια συναλλαγή μεταξύ τους, επιτρέποντας στους πωλητές να συνδέονται με άλλα πρόσωπα για την παροχή σε αυτούς σχετικών υπηρεσιών και αγαθών, έναντι αντιτίμου.
- β) Ως «διαχειριστής ψηφιακής πλατφόρμας», κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που κατέχει ή καθιστά διαθέσιμη την πλατφόρμα ή μέρος αυτής στους χρήστες ή νόμιμο εκπρόσωπό της στην Ελλάδα.
- γ) Ως «πωλητής», το φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή κάθε είδους νομική οντότητα, που χρησιμοποιεί την πλατφόρμα για την παροχή των σχετικών υπηρεσιών και αγαθών και τη σύνδεσή του με αντισυμβαλλόμενα πρόσωπα μέσω της ψηφιακής πλατφόρμας.

5. Ο Διοικητής δύναται να ζητά, με έγγραφο ή ηλεκτρονικό αίτημα, από κάθε πάροχο υπηρεσιών πληρωμών οποιοδήποτε στοιχείο και πληροφορία σχετικά με τις ακόλουθες συναλλαγές, για τις οποίες προκύπτουν φορολογικές υποχρεώσεις στην Ελλάδα και, συγκεκριμένα:

- α) συναλλαγές που εκτελούνται μέσω τερματικών, ημεδαπής ή αλλοδαπής, «Ηλεκτρονικής Μεταφοράς Κεφαλαίων στο Σημείο Πώλησης (Electronic Funds Transfer at the point of sale, EFT/POS)» αποδοχής καρτών πληρωμών,
- β) συναλλαγές μέσω λογαριασμών και κάθε είδους χρεωστικών ή πιστωτικών καρτών.

Οι πληροφορίες ή τα στοιχεία, που ζητούνται, παρέχονται ή διαβιβάζονται από τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών στη Φορολογική Διοίκηση μέχρι την τελευταία ημέρα του επόμενου μήνα από τον μήνα παραλαβής του αιτήματος. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, η προθεσμία του δευτέρου εδαφίου δύναται να παρατείνεται κατά έναν (1) μήνα, ανάλογα με τον όγκο των πληροφοριών ή στοιχείων που ζητούνται, κατόπιν υποβολής αιτήματος από τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών.

Για τις ανάγκες της παρούσας, ως «πάροχος υπηρεσιών πληρωμών», νοείται κάθε φορέας αποδοχής και εκκαθάρισης συναλλαγών με τη χρήση καρτών

πληρωμών (card acquirer), που εξυπηρετεί επιχειρήσεις στην ελληνική επικράτεια, ανεξάρτητα αν η καταστατική του έδρα ή ο τόπος πραγματικής διοίκησης ή η μόνιμη εγκατάστασή του βρίσκεται στην Ελλάδα, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 6 του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος ή τις Συμβάσεις Αποφυγής Διπλής Φορολογίας.

6. Τρίτα πρόσωπα που δεσμεύονται από επαγγελματικό απόρρητο υποχρεούνται στη χορήγηση των πληροφοριών της παρ. 3, εφόσον αυτές αφορούν οικονομικές συναλλαγές τους με τον φορολογούμενο.

Για τις λοιπές πληροφορίες που προστατεύονται από επαγγελματικό απόρρητο, απαιτείται έγγραφη άδεια από τον αρμόδιο Εισαγγελέα. Για τη χορήγηση της άδειας αυτής, ο Διοικητής υποβάλλει στον αρμόδιο Εισαγγελέα αίτημα, στο οποίο περιλαμβάνονται:

- α) το ονοματεπώνυμο, η διεύθυνση και η δραστηριότητα του φορολογούμενου,
- β) το ονοματεπώνυμο, η διεύθυνση και η δραστηριότητα του προσώπου που δεσμεύεται από επαγγελματικό απόρρητο,
- γ) οι σημαντικές ενδείξεις φοροδιαφυγής, που έχει στη διάθεσή της η Φορολογική Διοίκηση εναντίον του φορολογούμενου,
- δ) οι λόγοι για τους οποίους η Φορολογική Διοίκηση επιθυμεί να αποκτήσει πληροφορίες από το πρόσωπο που δεσμεύεται από επαγγελματικό απόρρητο.

Αντίγραφο της άδειας επισυνάπτεται στο αίτημα πληροφοριών. Σε περίπτωση χορήγησης της άδειας, ο τρίτος δεν ευθύνεται ποινικά ή αστικά για παραβίαση του επαγγελματικού απορρήτου.

7. Οι παρ. 1 έως και 5 εφαρμόζονται ανάλογα και για τις πληροφορίες που ζητούνται από τις υπηρεσίες του Κέντρου Είσπραξης Ασφαλιστικών Οφειλών, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους, για τον έλεγχο της εισπραξιμότητας των οφειλών και τον εντοπισμό πηγών αποπληρωμής των απαιτήσεων των ασφαλιστικών οργανισμών.

Άρθρο 15Α

Υποχρεώσεις υποβολής στοιχείων εκ μέρους του δημόσιου τομέα για την προσυμπλήρωση των φορολογικών δηλώσεων - Κυρώσεις μη εγγραφής στο Μητρώο, εκπρόθεσμης διαβίβασης ή διαβίβασης ανακριβών δεδομένων⁴

1. Η διαβίβαση προς την Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων (Α.Α.Δ.Ε.) των στοιχείων αποδοχών από μισθωτή εργασία και συντάξεις, επιδομάτων και λοιπών παροχών, αμοιβών από επιχειρηματική δραστηριότητα, εισοδημάτων από μερίσματα, τόκους και δικαιώματα, καθώς και λοιπών καταβαλλόμενων ποσών που δεν αποτελούν εισόδημα, για τη διασταύρωση και προσυμπλήρωση στις δηλώσεις φορολογίας εισοδήματος, όπως ορίζονται με τις αποφάσεις που εκδίδονται ή έχουν εκδοθεί κατ' εξουσιοδότηση της παρ. 12 του άρθρου 83 του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (ν. 5104/2024, Α' 58) ή της παρ. 4 του άρθρου 15 του ν. 4987/2022 (Α' 206) ή της παρ. 4 του άρθρου 15 του ν. 4174/2013 (Α' 170), όταν αυτή γίνεται από φορείς του δημόσιου τομέα, όπως αυτός ορίζεται στην περ. α' της παρ. 1 του άρθρου 14 του ν. 4270/2014 (Α' 143) διενεργείται μέσω της ψηφιακής πλατφόρμας (myAADE), με τη μορφή ηλεκτρονικού αρχείου, υπό τους όρους και με τη διαδικασία του παρόντος άρθρου.⁵

2. Συστήνεται στην Α.Α.Δ.Ε. Ηλεκτρονικό Μητρώο Υπόχρεων Υποβολής Ετήσιου Αρχείου Εισοδημάτων για την Προσυμπλήρωση και Υποβολή των δηλώσεων φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων (Μητρώο). Στο Μητρώο εγγράφονται υποχρεωτικά οι φορείς της παρ. 1, καθώς και τα πρόσωπα που φέρουν την ευθύνη της έγκαιρης και έγκυρης διαβίβασης των ηλεκτρονικών αρχείων. Ως ευθυνόμενα πρόσωπα, για τις ανάγκες εφαρμογής του παρόντος ορίζονται τα εξής:

α) Τα πρόσωπα που ασκούν τη διοίκηση των φορέων, δηλαδή: αα) για την Προεδρία της Δημοκρατίας ο Ειδικός Γραμματέας, αβ) για τη Βουλή των Ελλήνων ο Γενικός Γραμματέας, αγ) για την Προεδρία της Κυβέρνησης ο Προϊστάμενος της Μονάδας Διοικητικής και Οικονομικής Υποστήριξης, αδ) για τα Υπουργεία οι υπηρεσιακοί γραμματείς, αε) για τις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις οι Συντονιστές, αστ) για τους δήμους οι

---

⁴[Προσθήκη 5162/2024, Άρθρο 87](#)

⁵[Προσθήκη 5162/2024, Άρθρο 87](#)

γενικοί γραμματείς ή, ελλείψει αυτών, οι Δήμαρχοι, αζ) για τις περιφέρειες οι εκτελεστικοί γραμματείς ή, ελλείψει αυτών, οι Περιφερειάρχες, αη) για τους λοιπούς φορείς το όργανο διοίκησης που κατέχει την υψηλότερα αμειβόμενη έμμισθη θέση σε κάθε φορέα. Ειδικώς σε δημόσιες υπηρεσίες με διοικητική αυτοτέλεια, όπως ενδεικτικά σχολικές μονάδες, αστυνομικά τμήματα, μονάδες των ενόπλων δυνάμεων, ως ευθυνόμενα πρόσωπα λογίζονται οι επικεφαλής των υπηρεσιών αυτών και

β) οι προϊστάμενοι των μονάδων του κάθε δημόσιου φορέα, οι οποίες είναι αρμόδιες για την εκκαθάριση των καταβαλλόμενων ποσών και την αποστολή των στοιχείων της παρ. 1 στην Α.Α.Δ.Ε..⁶

3. Η προθεσμία για την αρχική εγγραφή στο Μητρώο των φορέων της παρ. 1 και των ευθυνόμενων προσώπων της παρ. 2 ορίζεται από τη 16η Δεκεμβρίου 2024 έως και τη 15η Ιανουαρίου 2025. Για κάθε επόμενο φορολογικό έτος ορίζεται προθεσμία από την 1η Ιανουαρίου έως και τη 15η Ιανουαρίου για την εγγραφή κάθε νέου υπόχρεου φορέα, την τροποποίηση των στοιχείων των ήδη υφιστάμενων υπόχρεων φορέων, καθώς και τη γνωστοποίηση αλλαγής των ευθυνόμενων προσώπων της παρ. 2.

Δεν είναι δυνατή η διαβίβαση των ηλεκτρονικών αρχείων της παρ. 1 χωρίς την προηγούμενη εγγραφή του υπόχρεου φορέα στο Μητρώο. Η αποστολή ή διαβίβασή τους με διαφορετικό τρόπο δεν λαμβάνεται υπόψη.

Οι φορείς της παρ. 1 διατηρούν την υποχρέωση χορήγησης στους φορολογούμενους βεβαιώσεων σε έντυπη ή ηλεκτρονική μορφή για φορολογική χρήση.⁷

4. Κάθε φορέας διαβιβάζει στην Α.Α.Δ.Ε. τα στοιχεία της παρ. 1 από τη 16η Ιανουαρίου έως την τελευταία εργάσιμη ημέρα του μηνός Φεβρουαρίου εκάστου έτους. Κατά το ως άνω χρονικό διάστημα είναι δυνατή γνωστοποίηση της αλλαγής των ευθυνόμενων προσώπων. Η μη εγγραφή του φορέα και των ευθυνόμενων προσώπων στο Μητρώο εντός της προθεσμίας της παρ. 3, η μη διαβίβαση, η εκπρόθεσμη αρχική διαβίβαση των ηλεκτρονικών αρχείων στην Α.Α.Δ.Ε., καθώς και η εκπρόθεσμη διαβίβαση διορθωτικών ή συμπληρωματικών ηλεκτρονικών αρχείων, αποτελούν παραβάσεις, για τις οποίες επιβάλλεται από την Α.Α.Δ.Ε. το πρόστιμο της παρ.

---

⁶[Προσθήκη 5162/2024, Άρθρο 87](#)

⁷[Προσθήκη 5162/2024, Άρθρο 87](#)

5. Οι παραβάσεις του προηγούμενου εδαφίου είναι αυτοτελείς και τα σχετικά πρόστιμα επιβάλλονται αθροιστικά, όταν συντρέχουν περισσότερες της μίας παραβάσεις.⁸

5. Επιβάλλεται στα ευθυνόμενα πρόσωπα πρόστιμο ύψους δύο χιλιάδων πεντακοσίων (2.500) ευρώ για κάθε μία από τις παραβάσεις της παρ. 4, για την καταβολή του οποίου υπέχουν ατομική ευθύνη. Το πρόστιμο του προηγούμενου εδαφίου δεν δύναται να επιβληθεί μέσα στο ίδιο έτος παραπάνω από μια φορά στο ίδιο ευθυνόμενο πρόσωπο για κάθε μία από τις αυτοτελείς παραβάσεις της παρ. 4.

Σε περίπτωση: α) εκπρόθεσμης αρχικής διαβίβασης ηλεκτρονικών αρχείων στην Α.Α.Δ.Ε., το πρόστιμο του πρώτου εδαφίου προσαυξάνεται κατά πενήντα (50) ευρώ για κάθε ημέρα καθυστέρησης, με ανώτατο όριο προσαύξησης το ποσό των δύο χιλιάδων πεντακοσίων (2.500) ευρώ και β) εκπρόθεσμης διαβίβασης διορθωτικών ή συμπληρωματικών ηλεκτρονικών αρχείων, το πρόστιμο του πρώτου εδαφίου δύναται να μην επιβάλλεται ή να μειώνεται σε συνάρτηση με τον αριθμό των εσφαλμένων εγγραφών ή με το ποσοστό αυτών επί του συνόλου των αρχείων που διαβιβάστηκαν σύμφωνα με την απόφαση της παρ. 56 του άρθρου 83.

Η πράξη επιβολής προστίμου εκδίδεται στο όνομα του κάθε ευθυνόμενου προσώπου που έχει δηλωθεί στο Μητρώο της παρ. 2. Το πρόστιμο καταβάλλεται εφάπαξ έως και την τριακοστή ημέρα από την κοινοποίηση της πράξης επιβολής του.⁹

6. Αν δεν είναι δυνατή η εγγραφή στο Μητρώο για λόγους που σχετίζονται με την καθυστερημένη ενεργοποίησή του από την Α.Α.Δ.Ε., η προθεσμία της παρ. 3 αναστέλλεται για όσο διαρκεί η καθυστέρηση. Στην περίπτωση αυτή το πρόστιμο της παρ. 5 επιβάλλεται με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών στον Διοικητή και στον Υποδιοικητή της Α.Α.Δ.Ε. με αρμοδιότητα τον ψηφιακό μετασχηματισμό, καθώς και στον προϊστάμενο της αντίστοιχης οργανικής μονάδας, οι οποίοι έχουν ατομική ευθύνη για την καταβολή του προστίμου.¹⁰

---

⁸[Προσθήκη 5162/2024, Άρθρο 87](#)

⁹[Προσθήκη 5162/2024, Άρθρο 87](#)

¹⁰[Προσθήκη 5162/2024, Άρθρο 87](#)

7. Τα πρόστιμα των παρ. 5 και 6 προσβάλλονται με προσφυγή στο κατά τόπον αρμόδιο Διοικητικό Εφετείο.¹¹

8. Εάν οι ημερομηνίες έναρξης και λήξης προθεσμιών συμπίπτουν με επίσημη αργία, Σάββατο ή Κυριακή, μετατίθενται για την αμέσως επόμενη εργάσιμη ημέρα.¹²

Άρθρο 15B

Μητρώο Ιδιοκτησίας και Διαχείρισης Ακινήτων (Μ.Ι.Δ.Α.)¹³

1. Συνιστάται στην Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων (Α.Α.Δ.Ε.) «Μητρώο Ιδιοκτησίας και Διαχείρισης Ακινήτων» (Μ.Ι.Δ.Α.), το οποίο περιλαμβάνει το σύνολο των πληροφοριών και δεδομένων για την ιδιοκτησία και τη διαχείριση των ακινήτων.¹⁴

2. Στο Μ.Ι.Δ.Α. συγκεντρώνονται τα δεδομένα που τηρούνται στα πληροφοριακά συστήματα της Α.Α.Δ.Ε. και αφορούν το είδος και την περιγραφή του ακινήτου, τα δικαιώματα επί του ακινήτου, τη χρήση του ακινήτου, καθώς και κάθε άλλη πληροφορία σχετική με το ακίνητο. Το Μ.Ι.Δ.Α. ενημερώνεται: α) μέσω δηλώσεων που υποβάλλονται στην Α.Α.Δ.Ε. και περιλαμβάνουν τα στοιχεία του πρώτου εδαφίου που αφορούν το ακίνητο, καθώς και β) μέσω πληροφοριών που χορηγούν τρίτοι στην Α.Α.Δ.Ε..¹⁵

3. Το Μ.Ι.Δ.Α. δύναται να συνδέεται μέσω διαλειτουργικότητας με το Ενιαίο Μητρώο Ακινήτων (Ε.Μ.Α.) Eregistries του Ελληνικού Κτηματολογίου και με ψηφιακά συστήματα, τα οποία τηρούν φορείς του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα και αφορούν πληροφορίες σχετικές με τα ακίνητα, που δεν περιέχονται στο Ε.Μ.Α..¹⁶

---

¹¹[Προσθήκη 5162/2024, Άρθρο 87](#)

¹²[Προσθήκη 5162/2024, Άρθρο 87](#)

¹³[Προσθήκη 5222/2025, Άρθρο 217](#)

¹⁴[Προσθήκη 5222/2025, Άρθρο 217](#)

¹⁵[Προσθήκη 5222/2025, Άρθρο 217](#)

¹⁶[Προσθήκη 5222/2025, Άρθρο 217](#)

Άρθρο 16

Υποχρεωτική ηλεκτρονική διαβίβαση πληροφοριών

- 1.** Οι οντότητες του άρθρου 1 του Ν. 4308/2014 (Α΄ 251) διαβιβάζουν ηλεκτρονικά στην Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων (Α.Α.Δ.Ε.) δεδομένα των εκδιδόμενων λογιστικών αρχείων - στοιχείων ανεξαρτήτως της μεθόδου έκδοσης αυτών, των τηρούμενων λογιστικών αρχείων - βιβλίων, των φορολογικών ηλεκτρονικών μηχανισμών, των φορολογικών μηνιών και των αρχείων που δημιουργούν οι φορολογικοί ηλεκτρονικοί μηχανισμοί.
- 2.** Η αξία των φορολογητέων πράξεων και των εσόδων που λαμβάνεται υπόψη από τη Φορολογική Διοίκηση για τον προσδιορισμό του Φόρου Προστιθέμενης Αξίας και του φόρου εισοδήματος για κάθε οντότητα, δεν δύναται να υπολείπεται αυτών που προκύπτουν από τα παραστατικά που έχουν διαβιβασθεί ηλεκτρονικά στην Α.Α.Δ.Ε., σύμφωνα με την παρ. 1. Εκπτώσεις φόρων και δαπάνες προς έκπτωση δεν λαμβάνονται υπόψη, αν τα παραστατικά στα οποία στηρίζονται, δεν έχουν διαβιβασθεί ηλεκτρονικά στην Α.Α.Δ.Ε., σύμφωνα με την παρ. 1.

Άρθρο 17

Υποχρεωτική διασύνδεση των τερματικών Ηλεκτρονικής Μεταφοράς Κεφαλαίων στο Σημείο Πώλησης ημεδαπής και αλλοδαπής με τη Φορολογική Διοίκηση

- 1.** α) Οντότητες του άρθρου 1 του ν. 4308/2014 (Α΄ 251) που έχουν υποχρέωση χρήσης ή χρησιμοποιούν τερματικά «Ηλεκτρονικής Μεταφοράς Κεφαλαίων στο Σημείο Πώλησης (Electronic Funds Transfer at the point of sale, EFT/POS)», ημεδαπών ή αλλοδαπών παρόχων, διασυνδέονται και παρέχουν στη Φορολογική Διοίκηση πληροφορίες για τις συναλλαγές που εκτελούνται μέσω αυτών είτε μέσω διασύνδεσης των τερματικών με Φορολογικούς Ηλεκτρονικούς Μηχανισμούς (Φ.Η.Μ.) είτε απευθείας με τα πληροφοριακά συστήματα της Φορολογικής Διοίκησης. Για την εκπλήρωση της υποχρέωσης του πρώτου εδαφίου, οι οντότητες χρησιμοποιούν τερματικά Ηλεκτρονικής Μεταφοράς Κεφαλαίων στο Σημείο Πώλησης («Electronic Funds Transfer at the point of sale, EFT/POS») που πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 18.¹⁷

---

¹⁷[Τροποποίηση 5222/2025, Άρθρο 215](#)

β) Οι οντότητες της περ. α) που είναι υπόχρεες σε αποδοχή πληρωμών ή αποδέχονται πληρωμές μέσω υπηρεσιών άμεσης πληρωμής από λογαριασμό σε λογαριασμό ή αποδέχονται πληρωμές που ενσωματώνουν χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, υποχρεούνται να αποδέχονται τις σχετικές πληρωμές στο Σημείο Πώλησης είτε μέσω διασυνδεδεμένων τερματικών «Ηλεκτρονικής Μεταφοράς Κεφαλαίων (Electronic Funds Transfer at the point of sale, EFT/POS)», είτε μέσω Υπηρεσιών Παρόχου Ηλεκτρονικής Έκδοσης Στοιχείων. Για την εκπλήρωση της υποχρέωσης του πρώτου εδαφίου, οι οντότητες είτε χρησιμοποιούν τερματικά Ηλεκτρονικής Μεταφοράς Κεφαλαίων «EFT/POS» είτε χρησιμοποιούν Παρόχους Ηλεκτρονικής Έκδοσης Στοιχείων, που αξιοποιούν διασυνδέσεις με οντότητες που πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 18 σύμφωνα με τις προδιαγραφές της Α.Α.Δ.Ε..¹⁸

2. Οι οντότητες του άρθρου 1 του ν. 4308/2014, που δραστηριοποιούνται στην παροχή υπηρεσιών τεχνικής υποστήριξης Φ.Η.Μ. ή εμπορικών/λογιστικών προγραμμάτων διαχείρισης (Enterprise Resource Planning, «ERP»), ολοκληρώνουν κατά περίπτωση:¹⁹

α) τις διαδικασίες αναβάθμισης των Φ.Η.Μ. ή των εμπορικών/λογιστικών προγραμμάτων διαχείρισης και της διασύνδεσης με τα τερματικά «EFT/POS» των χρηστών ή²⁰

β) τις διαδικασίες διασύνδεσης με τους Παρόχους Ηλεκτρονικής Έκδοσης Στοιχείων, που για την αποδοχή πληρωμών αξιοποιούν διασυνδέσεις με οντότητες που πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 18 σύμφωνα με τις προδιαγραφές της Α.Α.Δ.Ε., εντός των προθεσμιών που εκάστοτε ορίζονται με τις σχετικές αποφάσεις του Διοικητή.²¹

Ως «εμπορικό/λογιστικό πρόγραμμα διαχείρισης» για τις ανάγκες εφαρμογής του Κώδικα νοείται κάθε λογισμικό που επιτρέπει σε οντότητες του άρθρου 1 του ν. 4308/2014 να διαχειρίζονται και να ενσωματώνουν σε ένα σύστημα τις

---

¹⁸[Τροποποίηση 5222/2025, Άρθρο 215](#)

¹⁹[Τροποποίηση 5222/2025, Άρθρο 215](#)

²⁰[Τροποποίηση 5222/2025, Άρθρο 215](#)

²¹[Τροποποίηση 5222/2025, Άρθρο 215](#)

επιχειρηματικές λειτουργίες τους και σε κάθε περίπτωση, την παρακολούθηση των δεδομένων πωλήσεων.²²

3. Οντότητες του άρθρου 1 του ν. 4308/2014 με έδρα ή μόνιμη εγκατάσταση στην Ελλάδα και αντικείμενο δραστηριότητας την εισαγωγή, κατασκευή και εμπορία Φ.Η.Μ. που έχουν λάβει άδεια καταλληλότητας, διασφαλίζουν ότι οι τύποι Φ.Η.Μ. που έχουν ή πρόκειται να λάβουν άδεια καταλληλότητας είναι συμβατοί με τους τύπους τερματικών «EFT/POS» που συμπεριλαμβάνονται στις δηλώσεις συμμόρφωσης της παρ. 2 του άρθρου 18. Μετά την εγκατάσταση ή αναβάθμιση λογισμικού προς τον σκοπό αυτό και τις σχετικές δοκιμές, οι οντότητες του πρώτου εδαφίου συντάσσουν δήλωση συμβατότητας για τους αντίστοιχους τύπους Φ.Η.Μ. Ομοίως, οι οντότητες που δραστηριοποιούνται στην Ελληνική Επικράτεια στον τομέα της ανάπτυξης Εμπορικών/Λογιστικών Προγραμμάτων Διαχείρισης (Enterprise Resource Planning, «ERP») και της τεχνικής υποστήριξης αυτών, διασφαλίζουν τη συμβατότητα διασύνδεσης των προγραμμάτων με τύπους τερματικών EFT/POS που συμπεριλαμβάνονται στις δηλώσεις συμμόρφωσης της παρ. 2 του άρθρου 18, καθώς και με λογισμικά πιστοποιημένων προς τούτο Παρόχων Ηλεκτρονικής Έκδοσης Στοιχείων που για την αποδοχή πληρωμών στο Σημείο Πώλησης αξιοποιούν διασυνδέσεις με οντότητες που πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 18, σύμφωνα με τις προδιαγραφές της Α.Α.Δ.Ε., και συντάσσουν σχετική δήλωση συμβατότητας.²³

Η δήλωση συμβατότητας της παρούσας δημοσιοποιείται στον ιστότοπο της Α.Α.Δ.Ε. και αποτελεί προϋπόθεση για τη λήψη ή τη διατήρηση σε ισχύ της άδειας καταλληλότητας εκάστοτε τύπου Φ.Η.Μ. και για τη νόμιμη χρήση των «ERP» για διεπαφή με τη Φορολογική Διοίκηση.²⁴

Άρθρο 18

Υποχρεώσεις οντοτήτων που δραστηριοποιούνται στον τομέα υπηρεσιών πληρωμών μέσω κάρτας

1. Οντότητες που δραστηριοποιούνται στην ελληνική επικράτεια στον τομέα των υπηρεσιών πληρωμών μέσω κάρτας, ανεξαρτήτως της καταστατικής

---

²²[Τροποποίηση 5222/2025, Άρθρο 215](#)

²³[Τροποποίηση 5222/2025, Άρθρο 215](#)

²⁴[Τροποποίηση 5222/2025, Άρθρο 215](#)

έδρας τους ή του τόπου πραγματικής διοίκησής τους ή της ύπαρξης μόνιμης εγκατάστασής τους στην Ελλάδα, και παρέχουν υπηρεσίες αποδοχής καρτών πληρωμών («merchant acquiring»), παροχής τερματικών «POS», παρόχων εμπορικού δικτύου συναλλαγών μέσω ηλεκτρονικών και άλλων μηχανημάτων («POS Network Service Providers»), εκκαθάρισης συναλλαγών, καθώς και κάθε άλλη συναφή υπηρεσία, συμμορφώνονται προς τις απαιτήσεις λειτουργίας και διασύνδεσης με την Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων (Α.Α.Δ.Ε.) των τερματικών Ηλεκτρονικής Μεταφοράς Κεφαλαίων στο Σημείο Πώλησης «Electronic Funds Transfer at the point of sale» («τερματικά EFT/POS»), σύμφωνα με το άρθρο 17, περί υποχρεωτικής διασύνδεσης των τερματικών ηλεκτρονικής μεταφοράς κεφαλαίων στο σημείο πώλησης ημεδαπής και αλλοδαπής με τη Φορολογική Διοίκηση.

2. Η δήλωση συμμόρφωσης προς τις απαιτήσεις λειτουργίας και διασύνδεσης με την Α.Α.Δ.Ε. των τερματικών «EFT/POS» που υποβάλλουν οι οντότητες της παρ. 1 στην Α.Α.Δ.Ε. δημοσιοποιείται στον ιστότοπό της και αποτελεί προϋπόθεση για την έναρξη ή τη συνέχιση, κατά περίπτωση, της νόμιμης λειτουργίας στην ελληνική επικράτεια των σχετικών τερματικών «EFT/POS».

3. Η παράλειψη υποβολής της δήλωσης συμμόρφωσης της παρ. 2 εντός σαράντα πέντε (45) ημερών από την παρέλευση της προθεσμίας υποβολής της συνεπάγεται την παύση της νόμιμης λειτουργίας στην ελληνική επικράτεια των τερματικών «EFT/POS», που σχετίζονται με τις υπόχρεες στη δήλωση συμμόρφωσης οντότητες. Οι οντότητες του άρθρου 1 του ν. 4308/2014 (Α΄ 251) που χρησιμοποιούν τερματικά «EFT/POS» για τα οποία δεν έχουν υποβληθεί οι σχετικές δηλώσεις συμμόρφωσης, τα αντικαθιστούν με νομίμως λειτουργούντα τερματικά «EFT/POS» εντός της προθεσμίας που ορίζεται με την απόφαση της παρ. 19 του άρθρου 83.

Άρθρο 19

Υποχρεώσεις παρόχων υπηρεσιών πληρωμών αναφορικά με την αντιμετώπιση της απάτης στον τομέα του Φόρου Προστιθέμενης Αξίας

1. Για τους σκοπούς του παρόντος ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:

α) «πάροχος υπηρεσιών πληρωμών», οποιαδήποτε από τις κάτωθι κατηγορίες παρόχων υπηρεσιών πληρωμών των περ. α) έως δ) της παρ. 2 του άρθρου 1 του Ν. 4537/2018 (Α΄ 84), ήτοι:

αα) πιστωτικά ιδρύματα του στοιχείου 1 της παρ. 1 του άρθρου 4 του Κανονισμού (ΕΕ) 575/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του

Συμβουλίου της 26ης Ιουνίου 2013 «σχετικά με τις απαιτήσεις προληπτικής εποπτείας για πιστωτικά ιδρύματα και επιχειρήσεις επενδύσεων και την τροποποίηση του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 648/2012» (L 176), περιλαμβανομένων των υποκαταστημάτων τους, του στοιχείου 17 της παρ. 1 του άρθρου 4 του εν λόγω Κανονισμού, όταν τα υποκαταστήματα αυτά βρίσκονται στην Ελλάδα, είτε η έδρα τους βρίσκεται εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης είτε σε τρίτη χώρα, σύμφωνα με το άρθρο 36 του Ν. 4261/2014 (Α΄ 107), καθώς και το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων,

- αβ) ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος της περ. 3 του άρθρου 10 του Ν. 4021/2011 (Α΄ 218), περιλαμβανομένων των υποκαταστημάτων ιδρυμάτων ηλεκτρονικού χρήματος με καταστατική έδρα εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σύμφωνα με το άρθρο 18 του εν λόγω νόμου, τα οποία λειτουργούν στην Ελλάδα, στον βαθμό που οι υπηρεσίες πληρωμών τις οποίες προσφέρουν, συνδέονται με την έκδοση ηλεκτρονικού χρήματος,
- αγ) γραφεία ταχυδρομικών επιταγών τα οποία εξουσιοδοτούνται να παρέχουν υπηρεσίες πληρωμών,
- αδ) ιδρύματα πληρωμών της περ. 4 του άρθρου 4 του Ν. 4537/2018 ,
- αε) τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα, τα οποία εξαιρούνται από ορισμένες υποχρεώσεις της Οδηγίας (ΕΕ) 2015/2366 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 25ης Νοεμβρίου 2015 «σχετικά με υπηρεσίες πληρωμών στην εσωτερική αγορά, την τροποποίηση των Οδηγιών 2002/65/ΕΚ, 2009/110/ΕΚ και 2013/36/ΕΕ και του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1093/2010 και την κατάργηση της Οδηγίας 2007/64/ΕΚ» (L 337), σύμφωνα με το άρθρο 32 αυτής,
- β) «υπηρεσία πληρωμής»: οποιαδήποτε από τις επιχειρηματικές δραστηριότητες των περ. γ) έως στ) της παρ. 3 του άρθρου 4 του Ν. 4537/2018,
- γ) «πληρωμή»: με την επιφύλαξη των εξαιρέσεων του άρθρου 3 του Ν. 4537/2018 , «πράξη πληρωμής» της περ. 5 ή «υπηρεσία εμβασμάτων» της περ. 22 του άρθρου 4 του εν λόγω νόμου,
- δ) «πληρωτής»: «πληρωτής» της περ. 8 του άρθρου 4 του Ν. 4537/2018 ,
- ε) «δικαιούχος»: «δικαιούχος» της περ. 9 του άρθρου 4 του Ν. 4537/2018,
- στ) «κράτος μέλος προέλευσης»: «κράτος μέλος προέλευσης» της περ. 1 του άρθρου 4 του Ν. 4537/2018,

- ζ) «κράτος μέλος υποδοχής»: «κράτος μέλος υποδοχής» της περ. 2 του άρθρου 4 του Ν. 4537/2018,
- η) «λογαριασμός πληρωμών»: «λογαριασμός πληρωμών» της περ. 12 του άρθρου 4 του ν. 4537/2018,
- θ) «Διεθνής Αριθμός Τραπεζικού Λογαριασμού (IBAN: International Bank Account Number)»: «IBAN» όπως ορίζεται στο σημείο 15 του άρθρου 2 του Κανονισμού (ΕΕ) 260/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 14ης Μαρτίου 2012 «σχετικά με την καθιέρωση τεχνικών απαιτήσεων και επιχειρηματικών κανόνων για τις μεταφορές πίστωσης και τις άμεσες χρεώσεις σε ευρώ και με την τροποποίηση του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 924/2009» (L 94),
- ι) «Κωδικός Αναγνώρισης Τράπεζας (BIC: Bank Identifier Code)»: «BIC», όπως ορίζεται στο σημείο 16 του άρθρου 2 του Κανονισμού (ΕΕ) 260/2012.

2. α) Οι πάροχοι υπηρεσιών πληρωμών τηρούν λεπτομερή αρχεία δικαιούχων και πληρωμών σε σχέση με τις υπηρεσίες που παρέχουν για κάθε ημερολογιακό τρίμηνο, ώστε να παρέχεται η δυνατότητα στις αρμόδιες αρχές της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (Α.Α.Δ.Ε.) να διενεργούν ελέγχους των παραδόσεων αγαθών και των παροχών υπηρεσιών οι οποίες, σύμφωνα με τα άρθρα 13 , 14 και 15 του Κώδικα Φόρου Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α., ν. 2859/2000, Α΄ 248), θεωρούνται ότι λαμβάνουν χώρα σε οποιοδήποτε κράτος μέλος.

β) Η υποχρέωση της περ. α) ισχύει, εφόσον σωρευτικά:

βα) Οι υπηρεσίες πληρωμών που παρέχονται αφορούν τις διασυνοριακές πληρωμές. Μια πληρωμή θεωρείται διασυνοριακή όταν ο πληρωτής βρίσκεται σε ένα κράτος μέλος και ο δικαιούχος βρίσκεται σε άλλο κράτος μέλος, σε τρίτο έδαφος ή σε τρίτη χώρα.

ββ) Κατά τη διάρκεια ενός ημερολογιακού τριμήνου, ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών παρέχει υπηρεσίες πληρωμών που αντιστοιχούν σε περισσότερες από είκοσι πέντε (25) διασυνοριακές πληρωμές στον ίδιο δικαιούχο.

Ο ανωτέρω αριθμός πληρωμών υπολογίζεται σε σχέση με τις υπηρεσίες πληρωμών που παρέχονται από τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών, ανά κράτος μέλος και ανά κωδικό αναγνώρισης της περ. β) της παρ. 3.

Εάν ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών έχει πληροφορίες ότι ο δικαιούχος κατέχει περισσότερους του ενός κωδικούς αναγνώρισης, ο υπολογισμός γίνεται αθροιστικά ανά δικαιούχο.

- γ) Τα αρχεία για τα οποία συντρέχουν οι προϋποθέσεις της περ. β) υποβάλλονται μέχρι το τέλος του μήνα που έπεται του ημερολογιακού τριμήνου στο οποίο αφορούν οι πληροφορίες.
- δ) Όταν ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών του δικαιούχου βρίσκεται σε κράτος μέλος, έχει την υποχρέωση τήρησης και υποβολής αρχείων της περ. α).

Όταν ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών του δικαιούχου δεν βρίσκεται σε κράτος μέλος, την υποχρέωση τήρησης και υποβολής αρχείων της περ. α) έχει ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών του πληρωτή. Στην περίπτωση αυτή για τον υπολογισμό του ορίου των είκοσι πέντε (25) διασυνοριακών πληρωμών της υποπερ. ββ) της περ. β) της παρ. 2, ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών του πληρωτή λαμβάνει υπόψη όλες τις πληρωμές που έχουν πραγματοποιηθεί στον ίδιο δικαιούχο, τόσο σε κράτη μέλη, όσο και σε τρίτες χώρες ή τρίτα εδάφη. Ωστόσο, η υποχρέωσή του ως προς την υποβολή αρχείων, αφορά μόνο στις περιπτώσεις πληρωμών στις οποίες ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμής του δικαιούχου βρίσκεται σε τρίτες χώρες ή τρίτα εδάφη.

Ο τόπος του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών καταδεικνύεται από τον «BIC» του εν λόγω παρόχου υπηρεσιών πληρωμών ή οποιονδήποτε άλλον κωδικό αναγνώρισης της επιχείρησης, ο οποίος ταυτοποιεί με σαφήνεια τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών και την τοποθεσία του.

- ε) Όταν εφαρμόζεται η υποχρέωση της περ. α) για τους παρόχους υπηρεσιών πληρωμών, τα αρχεία:
  - εα) τηρούνται από τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών σε ηλεκτρονική μορφή για περίοδο τριών (3) ημερολογιακών ετών, από τη λήξη του ημερολογιακού έτους της ημερομηνίας πληρωμής,
  - εβ) καθίστανται διαθέσιμα, σύμφωνα με το άρθρο 24β του Κανονισμού (ΕΕ) 904/2010 του Συμβουλίου της 7ης Οκτωβρίου 2010 «για τη διοικητική συνεργασία και την καταπολέμηση της απάτης στον τομέα του Φόρου Προστιθέμενης Αξίας» (L 268) στο κράτος μέλος προέλευσης του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών ή στα κράτη μέλη υποδοχής, όταν ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών παρέχει υπηρεσίες πληρωμών σε κράτη μέλη διαφορετικά από το κράτος μέλος προέλευσης.

3. α) Για την εφαρμογή της υποπερ. β) της περ. β) της παρ. 2 και με την επιφύλαξη των άρθρων 13 έως 15 του Κώδικα Φ.Π.Α., η τοποθεσία του πληρωτή θεωρείται ότι είναι στο κράτος μέλος που αντιστοιχεί:

αα) στον «IBAN» του λογαριασμού πληρωμών του πληρωτή ή σε οποιονδήποτε άλλο κωδικό αναγνώρισης που ταυτοποιεί με σαφήνεια και εντοπίζει τον πληρωτή ή ελλείπει τέτοιων κωδικών αναγνώρισης,

αβ) στον «BIC» ή σε οποιονδήποτε άλλο κωδικό αναγνώρισης επιχείρησης που ταυτοποιεί με σαφήνεια και εντοπίζει τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών που ενεργεί για λογαριασμό του πληρωτή.

β) Για την εφαρμογή της υποπερ. β) της περ. β) της παρ. 2, η τοποθεσία του δικαιούχου θεωρείται ότι είναι στο κράτος μέλος, το τρίτο έδαφος ή την τρίτη χώρα που αντιστοιχεί:

βα) στον «IBAN» του λογαριασμού πληρωμών του δικαιούχου ή οποιονδήποτε άλλο κωδικό αναγνώρισης που ταυτοποιεί με σαφήνεια και εντοπίζει τον δικαιούχο ή, ελλείπει τέτοιων κωδικών αναγνώρισης,

ββ) στον «BIC» ή οποιονδήποτε άλλο κωδικό αναγνώρισης επιχείρησης που ταυτοποιεί με σαφήνεια και εντοπίζει τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών που ενεργεί για λογαριασμό του δικαιούχου.

4. α) τα αρχεία που τηρούνται από τους παρόχους υπηρεσιών πληρωμών, δυνάμει της παρ. 2, περιέχουν:

αα) Τον «BIC» ή οποιονδήποτε άλλο κωδικό αναγνώρισης της επιχείρησης που ταυτοποιεί με σαφήνεια τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών,

αβ) το όνομα ή την εταιρική επωνυμία του δικαιούχου, όπως εμφανίζεται στα αρχεία του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών,

αγ) εφόσον υπάρχει, οποιονδήποτε αριθμό φορολογικού μητρώου Φ.Π.Α. ή άλλον εθνικό αριθμό φορολογικού μητρώου του δικαιούχου,

αδ) τον «IBAN» ή, εάν αυτός δεν είναι διαθέσιμος, οποιονδήποτε άλλον κωδικό αναγνώρισης που ταυτοποιεί με σαφήνεια και εντοπίζει τον δικαιούχο,

αε) τον «BIC» ή οποιονδήποτε άλλο κωδικό αναγνώρισης της επιχείρησης που ταυτοποιεί με σαφήνεια και εντοπίζει τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών, που ενεργεί για λογαριασμό του δικαιούχου, αν ο δικαιούχος λαμβάνει χρηματικά ποσά, χωρίς να διαθέτει λογαριασμό πληρωμών,

αστ) εφόσον υπάρχει, τη διεύθυνση του δικαιούχου, όπως εμφανίζεται στα αρχεία του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών,

- αζ) τις λεπτομέρειες σχετικά με οποιαδήποτε πληρωμή των περ. α) και β) της παρ. 2,
- αη) τις λεπτομέρειες σχετικά με οποιεσδήποτε επιστροφές πληρωμών που προσδιορίζονται ως σχετιζόμενες με διασυνοριακές πληρωμές της υποπερ. αζ).
- β) Οι πληροφορίες των υποπερ. αζ) και αη) της περ. α' περιέχουν:
- βα) την ημερομηνία και την ώρα της πληρωμής ή της επιστροφής της πληρωμής,
- ββ) το ποσό και το νόμισμα της πληρωμής ή της επιστροφής της πληρωμής,
- βγ) το κράτος μέλος προέλευσης της πληρωμής που λήφθηκε από τον δικαιούχο ή για λογαριασμό του, το κράτος μέλος προορισμού της επιστροφής, κατά περίπτωση, καθώς και τις πληροφορίες που χρησιμοποιούνται για τον προσδιορισμό της προέλευσης ή του προορισμού της πληρωμής ή της επιστροφής της πληρωμής, σύμφωνα με την παρ. 3,
- βδ) τυχόν αναφορά η οποία ταυτοποιεί με σαφήνεια την πληρωμή,
- βε) κατά περίπτωση, την πληροφορία ότι η έναρξη της πληρωμής γίνεται στις φυσικές εγκαταστάσεις του εμπόρου.

Άρθρο 20

Στοιχεία και πληροφορίες σε ξένη γλώσσα

Ο Διοικητής δύναται να ζητά από τον φορολογούμενο να υποβάλει, σε επίσημη μετάφραση στην ελληνική γλώσσα, λογιστικά αρχεία (βιβλία και στοιχεία) και κάθε άλλο έγγραφο που θεωρεί απαραίτητο για τον προσδιορισμό της φορολογικής υποχρέωσης του φορολογούμενου. Ο Διοικητής θέτει εύλογη προθεσμία για τη συμμόρφωση του φορολογούμενου.

Άρθρο 21

Διαφύλαξη πληροφοριών - απόρρητο

1. Πρόσωπα που είναι ή έχουν διατελέσει υπάλληλοι της Φορολογικής Διοίκησης και του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών ή συνδέονται ή συνδέονταν με οποιαδήποτε σχέση εργασίας ή έργου με αυτά, καθώς και οποιοδήποτε πρόσωπο στο οποίο έχουν ή είχαν ανατεθεί αρμοδιότητες ή καθήκοντα της Φορολογικής Διοίκησης, οφείλουν να τηρούν

ως απόρρητα όλα τα στοιχεία και τις πληροφορίες φορολογουμένων, τα οποία περιήλθαν σε γνώση τους κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, και δύνανται να τα αποκαλύπτουν μόνο στα ακόλουθα πρόσωπα:

- α) άλλους υπαλλήλους της Φορολογικής Διοίκησης, μέλη του κύριου προσωπικού του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους και δικηγόρους του Δημοσίου στο πλαίσιο εκτέλεσης των καθηκόντων τους,
- β) διωκτικές αρχές, στο πλαίσιο διερεύνησης ή δίωξης αδικημάτων,
- γ) δικαστικές αρχές, στο πλαίσιο εκδίκασης οποιασδήποτε ποινικής ή φορολογικής υπόθεσης ή αστικής υπόθεσης με διάδικο το Δημόσιο ή άλλο φορέα της Γενικής Κυβέρνησης,
- δ) φορολογικές αρχές της αλλοδαπής, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις διεθνείς συμβάσεις, τον ν. 4170/2013 (Α΄ 163), σχετικά με τη διοικητική συνεργασία στον τομέα της φορολογίας, τα άρθρα 295 έως και 319 του ν. 4072/2012 (Α΄ 86) σχετικά με την αμοιβαία συνδρομή για την είσπραξη απαιτήσεων σχετικών με φόρους, δασμούς και άλλα μέτρα,
- ε) υπηρεσίες των φορέων Γενικής Κυβέρνησης:
  - εα) εφόσον κρίνεται αναγκαίο από τη Φορολογική Διοίκηση, προκειμένου να προσδιοριστούν οι υποχρεώσεις, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, των φορολογουμένων προς αυτούς τους φορείς, ή να εντοπιστούν πηγές αποπληρωμής των απαιτήσεών τους,
  - εβ) εφόσον η χορήγηση στοιχείων και πληροφοριών φορολογουμένων σε αυτούς προβλέπεται από νόμο που ρυθμίζει την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους,
- στ) εξουσιοδοτημένους υπαλλήλους δημοσίων υπηρεσιών, νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.) και δημοσίων οργανισμών με αρμοδιότητα διαχείρισης, παρακολούθησης και ελέγχου χρηματοδοτήσεων και ενισχύσεων ή επιδοτήσεων από εθνικούς ή ενωσιακούς πόρους,
- ζ) διαζευγμένους ή συζύγους σε διάσταση και ανιόντες και κατιόντες, για τον καθορισμό διατροφής κατόπιν εισαγγελικής παραγγελίας για τα στοιχεία που αναγράφονται ρητά σε αυτήν,
- η) στην Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες για την άσκηση των αρμοδιοτήτων της, που ορίζονται στον ν. 4557/2018 (Α΄ 139),
- θ) τρίτους, κατόπιν αιτιολογημένης εισαγγελικής παραγγελίας, ότι δεν συντρέχει περίπτωση φορολογικού απορρήτου,

- ι) φορολογούμενους που ασκούν επιχειρηματική δραστηριότητα, κατόπιν αιτήσεώς τους, και μόνο καθ' ο μέρος αυτό είναι απολύτως αναγκαίο, προκειμένου να διακριβωθεί η φορολογική ή η επαγγελματική υπόσταση άλλου φορολογούμενου που ασκεί επιχειρηματική δραστηριότητα,
- ια) εξουσιοδοτημένο προσωπικό της Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης Κοινωνικής Ασφάλισης Α.Ε. (Η.Δ.Ι.Κ.Α. Α.Ε.) του ν. 3607/2007 (Α' 245) για σκοπούς υλοποίησης προγραμμάτων κοινωνικού χαρακτήρα της Γενικής Γραμματείας Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας του Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας ή άλλων προβλέψεων παροχών κοινωνικού χαρακτήρα, καθώς και σχετικών προβλέψεων παροχών υγείας σε ομάδες πληθυσμού από το Υπουργείο Υγείας και στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της,
- ιβ) την Εθνική Αρχή Διαφάνειας (Ε.Α.Δ.), στο πλαίσιο ελέγχων, επιθεωρήσεων και ερευνών που διενεργούνται από αυτήν, και σε εξουσιοδοτημένους προς τούτο υπαλλήλους της Ε.Α.Δ., στο πλαίσιο άσκησης των καθηκόντων τους, σύμφωνα με τον ν. 4622/2019 (Α' 133),
- ιγ) πρόσωπα των άρθρων 4 έως 16 του Ν. 5026/2023 (Α' 45), στο πλαίσιο ελέγχου των δηλώσεων περιουσιακής κατάστασης. Τα στοιχεία χορηγούνται αποκλειστικά για τα ελεγχόμενα πρόσωπα αρμοδιότητάς τους και αφορούν μόνον τα ελεγχόμενα έτη,
- ιδ) εξουσιοδοτημένο προσωπικό της Διεύθυνσης Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και Απλούστευσης Διαδικασιών της Γενικής Διεύθυνσης Στρατηγικού Σχεδιασμού, Προγραμματισμού και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης του Υπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού για την άσκηση του έργου του Υπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού σε θέματα που αφορούν σε όλες τις βαθμίδες της τυπικής και της μη τυπικής εκπαίδευσης και τους εποπτευόμενους φορείς του, καθώς και σε εξουσιοδοτημένο προσωπικό των Ειδικών Λογαριασμών Κονδυλίων Έρευνας (Ε.Λ.Κ.Ε.) των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων της χώρας, για τα θέματα του Ε.Λ.Κ.Ε.,
- ιε) διατραπεζικές εταιρείες που διαχειρίζονται αρχεία δεδομένων οικονομικής συμπεριφοράς χάριν των πιστωτικών και χρηματοδοτικών ιδρυμάτων, για τον σκοπό ενημέρωσης των αρχείων δεδομένων που τηρούν. Για την ενημέρωση των αρχείων δεδομένων της παρούσας περίπτωσης χορηγούνται αποκλειστικά τα ακόλουθα στοιχεία και πληροφορίες φορολογουμένων:
- ιεα) ως προς τα φυσικά πρόσωπα, ο Αριθμός Φορολογικού Μητρώου (Α.Φ.Μ.), η Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία (Δ.Ο.Υ.) στην οποία υποβάλλεται η

δήλωση φορολογίας εισοδήματος, το όνομα, το επώνυμο, το όνομα και επώνυμο πατέρα, το όνομα και επώνυμο μητέρας και ο ταχυδρομικός κώδικας,

- ιεβ) ως προς τα νομικά πρόσωπα και τις νομικές οντότητες, ο Α.Φ.Μ., η Δ.Ο.Υ. στην οποία υποβάλλεται η δήλωση φορολογίας εισοδήματος, η επωνυμία, ο διακριτικός τίτλος και η έδρα,
- ιστ) νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, δημόσιες επιχειρήσεις ή επιχειρήσεις νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, αμιγείς ή μικτές επιχειρήσεις Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) και των συνδέσμων δήμων, δημόσιους οργανισμούς, καθώς και νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, στα οποία το κράτος είναι μέτοχος ή τα οποία επιχορηγούνται τακτικώς από κρατικούς πόρους ή τη διοίκηση των οποίων ορίζει άμεσα ή έμμεσα το Δημόσιο με διοικητική πράξη ή ως μέτοχος, στοιχεία και πληροφορίες μητρώου φορολογουμένων, κατόπιν υποβολής πλήρως αιτιολογημένου αιτήματος, εφόσον κρίνεται αναγκαίο από τη Φορολογική Διοίκηση για την εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος. Ως στοιχεία και πληροφορίες μητρώου για την εφαρμογή της παρούσας νοούνται τα στοιχεία και οι πληροφορίες που τηρούνται στο Υποσύστημα Μητρώου Φορολογουμένων της Φορολογικής Διοίκησης,
- ιζ) εξουσιοδοτημένο προσωπικό της Γενικής Γραμματείας Έρευνας και Καινοτομίας του Υπουργείου Ανάπτυξης, σχετικά με στοιχεία μητρώου και οικονομικά στοιχεία των επιχειρήσεων που υποβάλλουν αίτηση για εγγραφή ή είναι εγγεγραμμένες στο Εθνικό Μητρώο Νεοφυών Επιχειρήσεων, καθώς και στους ελεγκτές της Διυπηρεσιακής Μονάδας Ελέγχου Αγοράς για την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους,
- ιη) την Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (Α.Π.Δ.Π.Χ.), στο πλαίσιο ερευνών και ελέγχων που διενεργούνται από αυτήν, και σε εξουσιοδοτημένους προς τούτο υπαλλήλους της Α.Π.Δ.Π.Χ., στο πλαίσιο άσκησης των καθηκόντων τους για τους σκοπούς των σχετικών ερευνών και ελέγχων, σύμφωνα με το άρθρο 15 του ν. 4624/2019 (Α΄ 137),
- ιθ) στο προσωπικό των Υπηρεσιών του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη και της Ελληνικής Αστυνομίας, στο πλαίσιο διακρίβωσης σοβαρών εγκλημάτων, ιδίως τρομοκρατίας, οργανωμένου ή οικονομικού εγκλήματος, για τις οποίες είτε δεν ισχύει το φορολογικό απόρρητο κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους είτε διενεργούν προκαταρκτική εξέταση ή προανάκριση, καθώς και στο προσωπικό των προαναφερόμενων Υπηρεσιών σε εκτέλεση εισαγγελικής παραγγελίας. Όπου λειτουργούν πληροφοριακά συστήματα και βάσεις δεδομένων που

διαχειρίζεται η Φορολογική Διοίκηση, η πρόσβαση γίνεται μέσω απευθείας διασύνδεσης με αυτά και λαμβάνεται οποιαδήποτε πληροφορία ή στοιχείο που αφορά ή είναι χρήσιμο για τις διενεργούμενες έρευνες ή ελέγχους,

- ιι) στον Διαχειριστή του Ελληνικού Δικτύου Διανομής Ηλεκτρικής Ενέργειας, στο πλαίσιο των υποχρεώσεών του για τη διαχείριση του δικτύου διανομής ηλεκτρικής ενέργειας, σύμφωνα με το άρθρο 127 του Ν. 4001/2011 (Α΄ 179), και ειδικότερα για τον εντοπισμό και την αποτροπή των περιπτώσεων ρευματοκλοπών, σύμφωνα με το άρθρο 95 του Κώδικα Διαχείρισης Δικτύου (ΠΑΕ 395/2016, Β΄ 78/2017), και σε Προμηθευτές Ηλεκτρικής Ενέργειας στο πλαίσιο της δραστηριοποίησής τους στην αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και αποκλειστικά υπό την ιδιότητά τους ως Φορέων Εκμετάλλευσης Βασικών Υπηρεσιών του άρθρου 4 του ν. 4577/2018 (Α΄ 199), προς τους σκοπούς της εύρυθμης λειτουργίας της δραστηριότητας προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας και της συμμόρφωσής τους προς τις κανονιστικές υποχρεώσεις τους, ιδίως των παρ. 11 και 12 του άρθρου 5 του Εγχειριδίου Εκπροσώπησης Μετρητών και Περιοδικής Εκκαθάρισης (ΠΑΕ 1443/2020, Β΄ 4737). Για την ενημέρωση των αρχείων δεδομένων της παρούσας χορηγούνται αποκλειστικά τα ακόλουθα στοιχεία και πληροφορίες φορολογουμένων: ια) ως προς τα φυσικά πρόσωπα, ο Α.Φ.Μ., η Δ.Ο.Υ. στην οποία υποβάλλεται η δήλωση φορολογίας εισοδήματος, το όνομα, το επώνυμο, το όνομα και επώνυμο πατέρα, το όνομα και επώνυμο μητέρας, ο ταχυδρομικός κώδικας, οι αριθμοί παροχής που το φυσικό πρόσωπο δηλώνει είτε ως κύριος του ακινήτου, είτε ως κάτοχος αυτού, ιβ) ως προς τα νομικά πρόσωπα και τις νομικές οντότητες, ο Α.Φ.Μ., η Δ.Ο.Υ. στην οποία υποβάλλεται η δήλωση φορολογίας εισοδήματος, η επωνυμία, ο διακριτικός τίτλος, η έδρα, οι αριθμοί παροχής που το νομικό πρόσωπο δηλώνει είτε ως κύριος του ακινήτου είτε ως κάτοχος αυτού. Τα στοιχεία χορηγούνται εντός του τελευταίου τριμήνου κάθε έτους κατόπιν της ολοκλήρωσης της υποβολής των φορολογικών δηλώσεων των φορολογουμένων.

2. Από τον περιορισμό της παρ. 1, αναφορικά με τα στοιχεία τα οποία τα πρόσωπα της παρ. 1 οφείλουν να τηρούν ως απόρρητα, για τις περιπτώσεις που αυτά αποκαλύπτονται σε υπηρεσίες των Φορέων Γενικής Κυβέρνησης, νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.), δημόσιες επιχειρήσεις ή επιχειρήσεις νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, αμιγείς ή μικτές επιχειρήσεις Ο.Τ.Α. και των συνδέσμων δήμων, δημόσιους οργανισμούς, καθώς και νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου (Ν.Π.Ι.Δ.), στα οποία το κράτος

είναι μέτοχος ή τα οποία επιχορηγούνται τακτικώς από κρατικούς πόρους ή τη διοίκηση των οποίων ορίζει άμεσα ή έμμεσα το Δημόσιο με διοικητική πράξη ή ως μέτοχος, εξαιρούνται τα ακόλουθα στοιχεία και πληροφορίες μητρώου φορολογουμένων:

- α) για τα φυσικά πρόσωπα: Α.Φ.Μ., Δ.Ο.Υ., όνομα, επώνυμο, όνομα και επώνυμο πατέρα, όνομα και επώνυμο μητέρας, ημερομηνία γέννησης, τόπος γέννησης, πλήρη στοιχεία διεύθυνσης κατοικίας και πλήρη στοιχεία επικοινωνίας (σταθερό και κινητό τηλέφωνο, διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου) και
- β) για τα νομικά πρόσωπα και τις νομικές οντότητες: Α.Φ.Μ., Δ.Ο.Υ., επωνυμία, διακριτικός τίτλος, πλήρη στοιχεία διεύθυνσης της έδρας και πλήρη στοιχεία επικοινωνίας (σταθερό και κινητό τηλέφωνο, διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου).

3. Τα πρόσωπα της παρ. 1 χορηγούν: α) σε εξουσιοδοτημένο προσωπικό της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛ. ΣΤΑΤ.) ή σε εξουσιοδοτημένα πρόσωπα από την ΕΛ.ΣΤΑΤ., προσωποποιημένα στοιχεία ανά Α.Φ.Μ., καθώς και β) σε εξουσιοδοτημένο προσωπικό της ΕΛ.ΣΤΑΤ. ή λοιπών φορέων της Γενικής Κυβέρνησης ή ανεξάρτητων αρχών συγκεντρωτικά στατιστικά στοιχεία, τα οποία τηρούνται στη Φορολογική Διοίκηση, με την υποχρέωση χρήσης αυτών, αποκλειστικά για τον σκοπό για τον οποίο ζητούνται, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της ΕΛ.ΣΤΑΤ. ή των λοιπών φορέων ή αρχών και σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 8 του ν. 3832/2010 (Α΄ 38), τηρουμένων των αναγκαίων οργανωτικών και τεχνικών μέτρων.

4. Τα πρόσωπα της παρ. 1 χορηγούν σε εξουσιοδοτημένο προσωπικό του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης ή σε εξουσιοδοτημένα πρόσωπα από το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης, προσωποποιημένα στοιχεία ανά Α.Φ.Μ., καθώς και συγκεντρωτικά στοιχεία, τα οποία τηρούνται στη Φορολογική Διοίκηση, με την υποχρέωση χρήσης αυτών αποκλειστικά για τον σκοπό για τον οποίο ζητούνται, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης και, ειδικότερα, με σκοπό τη διαλειτουργικότητα μεταξύ των πληροφοριακών συστημάτων και εφαρμογών των φορέων του δημόσιου τομέα, κατά την έννοια της περ. 57 του άρθρου 2 του Ν. 4727/2020 (Α΄ 184). Η διαλειτουργικότητα του πρώτου εδαφίου διενεργείται μετά από τη ρητή και ειδική έγγραφη ή ηλεκτρονική συγκατάθεση του υποκειμένου των δεδομένων για τη διαβίβαση των δεδομένων μεταξύ των ως άνω φορέων, στους οποίους αφορά η εκάστοτε διαλειτουργικότητα. Αν η διαλειτουργικότητα του πρώτου εδαφίου διενεργείται σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία χωρίς ρητή έγγραφη ή ηλεκτρονική συγκατάθεση του

υποκειμένου των δεδομένων, για τη διαβίβαση των δεδομένων μεταξύ των ως άνω φορέων απαιτείται αίτηση των αρμόδιων υπηρεσιών του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης προς την Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων (Α.Α.Δ.Ε.). Η Α.Α.Δ.Ε. υποχρεούται να απαντήσει μέσα σε έναν (1) μήνα από την παραλαβή της παραπάνω αίτησης και διαβιβάζει τα δεδομένα, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις του παρόντος.

5. Τα πρόσωπα, τα οποία λαμβάνουν γνώση απόρρητων στοιχείων ή πληροφοριών, σύμφωνα με το παρόν, οφείλουν να τηρούν το απόρρητο. Η χρήση των πληροφοριών και στοιχείων γίνεται αποκλειστικά και μόνο για την επίτευξη του σκοπού, για τον οποίο χορηγήθηκαν.

6. Με εξαίρεση τις περιπτώσεις άρσης του απορρήτου, σύμφωνα με το παρόν, κάθε πρόσωπο στο οποίο περιέρχονται πληροφορίες ή στοιχεία, τα οποία προστατεύονται από το φορολογικό απόρρητο, οφείλει να μην τα αποκαλύπτει και να επιστρέφει στη Φορολογική Διοίκηση τυχόν έγγραφα που περιήλθαν στην κατοχή του και περιλαμβάνουν τέτοιες πληροφορίες ή στοιχεία.

7. Στοιχεία ή πληροφορίες σχετικά με φορολογούμενο είναι δυνατόν να αποκαλύπτονται σε τρίτο, κατόπιν αιτήσεως, με τη ρητή, ειδική, έγγραφη ή ηλεκτρονική συγκατάθεση του φορολογούμενου, η οποία δύναται να ανακληθεί.

8. Η παραβίαση του απορρήτου των στοιχείων και πληροφοριών που τηρούνται στη Φορολογική Διοίκηση από τα πρόσωπα της παρ. 1 του παρόντος τα οποία υπάγονται στο άρθρο 2 του Κώδικα Κατάστασης Δημοσίων Πολιτικών Διοικητικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ. (ν. 3528/2007, Α' 26), συνιστά τα πειθαρχικά παραπτώματα της παράβασης καθήκοντος και της παραβίασης της υποχρέωσης εχεμύθειας, τα οποία μπορεί να επισύρουν την ποινή της οριστικής παύσης κατά τις περ. γ) και η) της παρ. 1 του άρθρου 107 και την περ. η) της παρ. 1 του άρθρου 109 του ανωτέρω Κώδικα.

9. Με απόφαση του Διοικητή επιβάλλεται στα πρόσωπα των παρ. 1 και 2 που παραβιάζουν το απόρρητο και αποκαλύπτουν σε τρίτους στοιχεία και πληροφορίες που τηρούνται στη Φορολογική Διοίκηση και περιήλθαν σε γνώση τους, πρόστιμο ύψους από χίλια (1.000) έως εκατό χιλιάδες (100.000) ευρώ, ανάλογα με τη βαρύτητα της παραβίασης και τις συντρέχουσες περιστάσεις. Το ανωτέρω πρόστιμο διαγράφεται, εάν το πρόσωπο, σε βάρος του οποίου επιβλήθηκε, αθωώθηκε με αμετάκλητη απόφαση ποινικού δικαστηρίου ή απαλλάχθηκε με αμετάκλητο βούλευμα, λόγω της ανυπαρξίας των πραγματικών περιστατικών, που στοιχειοθετούν την αντικειμενική υπόσταση του συγκεκριμένου παραπτώματος.

10. Η μη τήρηση του απορρήτου από το προσωπικό ή τους διοικούντες τις αναδόχους εταιρείες, οι οποίες διαχειρίζονται έργα της Α.Α.Δ.Ε. ή του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, τιμωρείται με πρόστιμο ποσού διακοσίων χιλιάδων (200.000) ευρώ, ανά παράβαση, το οποίο επιβάλλεται στην εταιρεία με απόφαση του Διοικητή.

11. Για την επιβολή των κυρώσεων των παρ. 8 έως και 10 απαιτείται προηγούμενη ακρόαση του προσώπου, στο οποίο επιβάλλεται.

12. Σε περίπτωση επανάληψης της παραβίασης από το ίδιο πρόσωπο, επιβάλλεται πρόστιμο διπλάσιο του αρχικώς επιβληθέντος.

ΜΕΡΟΣ Δ΄

ΥΠΟΒΟΛΗ ΔΗΛΩΣΕΩΝ

Άρθρο 22

Υποβολή φορολογικής δήλωσης

- 1.** α) Ο υπόχρεος σε υποβολή φορολογικών δηλώσεων υποβάλλει τις φορολογικές δηλώσεις στη Φορολογική Διοίκηση κατά τον χρόνο που προβλέπεται από την οικεία φορολογική νομοθεσία.
- β) Εκπρόθεσμη φορολογική δήλωση υποβάλλεται έως και τη δέκατη (10η) ημέρα από την κοινοποίηση του προσωρινού διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου από τη Φορολογική Διοίκηση ή μέχρι την παραγραφή του δικαιώματος της Φορολογικής Διοίκησης για κοινοποίηση πράξης προσδιορισμού του φόρου.
- γ) Εκπρόθεσμη φορολογική δήλωση που υποβάλλεται μέχρι την κοινοποίηση εντολής ελέγχου ή της πρόσκλησης παροχής πληροφοριών του άρθρου 14, έχει όλες τις συνέπειες της εκπρόθεσμης δήλωσης.
- δ) Εάν η εκπρόθεσμη φορολογική δήλωση υποβληθεί μετά την κοινοποίηση εντολής ελέγχου ή της πρόσκλησης παροχής πληροφοριών του άρθρου 14 και έως και τη δέκατη (10η) ημέρα από την κοινοποίηση του προσωρινού διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου, εφόσον προκύπτει ποσό φόρου προς καταβολή, επιβάλλεται επί του ποσού αυτού, αντί του προστίμου των παρ. 1 έως 3 του άρθρου 53, πρόστιμο που ισούται με το ποσό του προστίμου της παρ. 6 του άρθρου 53. Δεν είναι δυνατή η υποβολή δήλωσης, σύμφωνα με την παρούσα περίπτωση με επιφύλαξη.

ε) Για την εξόφληση της προκύπτουσας οφειλής εφαρμόζονται η περ. α) της παρ. 1 και οι παρ. 3 έως 5 του άρθρου 75.

στ) Φόροι, πρόστιμα, τέλη, εισφορές και λοιπά ποσά, που έχουν προσδιορισθεί κατά την περ. δ) δεν διαγράφονται ούτε συμψηφίζονται ή επιστρέφονται.

2. Ο φορολογούμενος ή, σε περίπτωση δικαιοπρακτικά ανίκανου, ο νόμιμος εκπρόσωπός του, και, σε περίπτωση νομικού προσώπου ή νομικής οντότητας, ο νόμιμος εκπρόσωπος ή ο φορολογικός εκπρόσωπός τους, βεβαιώνει την ακρίβεια και πληρότητα της φορολογικής δήλωσης με την υποβολή της.

Άρθρο 23

Υποβολή τροποποιητικής φορολογικής δήλωσης

1. Αν ο φορολογούμενος διαπιστώσει ότι η φορολογική δήλωση που υπέβαλε στη Φορολογική Διοίκηση περιέχει λάθος ή παράλειψη, υποχρεούται να υποβάλει τροποποιητική φορολογική δήλωση.

2. Αν ο φορολογούμενος υποβάλει τροποποιητική φορολογική δήλωση μέσα στην προθεσμία υποβολής της αρχικής φορολογικής δήλωσης, τότε και η τροποποιητική φορολογική δήλωση επέχει θέση αρχικής δήλωσης και θεωρείται ότι και οι δύο, αρχική και τροποποιητική, έχουν υποβληθεί εμπρόθεσμα.

3. α) Τροποποιητική φορολογική δήλωση υποβάλλεται έως και τη δέκατη (10η) ημέρα από την κοινοποίηση προσωρινού προσδιορισμού του φόρου από τη Φορολογική Διοίκηση ή μέχρι την παραγραφή του δικαιώματος της Φορολογικής Διοίκησης για κοινοποίηση πράξης προσδιορισμού του φόρου.

β) Τροποποιητική φορολογική δήλωση που υποβάλλεται μέχρι την κοινοποίηση εντολής ελέγχου ή της πρόσκλησης παροχής πληροφοριών του άρθρου 14, έχει όλες τις συνέπειες της εκπρόθεσμης δήλωσης.

γ) Εάν η τροποποιητική φορολογική δήλωση υποβληθεί μετά την κοινοποίηση εντολής ελέγχου ή της πρόσκλησης παροχής πληροφοριών του άρθρου 14 και έως και τη δέκατη (10η) ημέρα από την κοινοποίηση προσωρινού προσδιορισμού του φόρου, εφόσον προκύπτει ποσό φόρου προς καταβολή, επιβάλλεται επί του ποσού αυτού, αντί του προστίμου των παρ. 1 έως 3 του άρθρου 53, πρόστιμο που ισούται με το ποσό του προστίμου της παρ. 1 του άρθρου 54 ή της παρ. 2 του άρθρου 54, κατά περίπτωση. Για τον υπολογισμό του ανωτέρω προστίμου λαμβάνεται ως βάση υπολογισμού το ποσό της διαφοράς μεταξύ του φόρου που

προκύπτει με βάση την τελευταία υποβαλλόμενη τροποποιητική φορολογική δήλωση και εκείνου που προκύπτει με βάση την αρχικώς υποβληθείσα δήλωση και τις τυχόν τροποποιητικές δηλώσεις που έχουν εν τω μεταξύ υποβληθεί μέχρι την κοινοποίηση της εντολής ελέγχου ή της πρόσκλησης παροχής πληροφοριών του άρθρου 14, και συνυπολογίζεται το σύνολο των προστίμων που έχουν επιβληθεί για τις ήδη υποβληθείσες τροποποιητικές δηλώσεις μετά την κοινοποίηση της εντολής ελέγχου ή της πρόσκλησης παροχής πληροφοριών του άρθρου 14. Δεν είναι δυνατή η υποβολή δήλωσης σύμφωνα με την παρούσα περίπτωση με επιφύλαξη.

- δ) Για την εξόφληση της προκύπτουσας οφειλής εφαρμόζονται η περ. α) της παρ. 1 και οι παρ. 3 έως 5 του άρθρου 75.
- ε) Φόροι, πρόστιμα, τέλη, εισφορές και λοιπά ποσά που προσδιορίζονται κατά την περ. γ) δεν διαγράφονται ούτε συμψηφίζονται ή επιστρέφονται.

4. Για την εφαρμογή της παρ. 1Α του άρθρου 50 του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος η τροποποιητική φορολογική δήλωση και η συνοδευτική έκθεση ελέγχου υποβάλλονται εντός αποκλειστικής προθεσμίας τριών (3) μηνών από την κοινοποίηση της πράξης διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου στον πρώτο υπαγόμενο στον φόρο, κατά παρέκκλιση των παρ. 1 έως και 3. Αν η πράξη διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου εκδίδεται εντός του πέμπτου έτους της προθεσμίας παραγραφής του σχετικού δικαιώματος της Φορολογικής Διοίκησης βάσει του άρθρου 37, η προθεσμία έκδοσης προσδιορισμού φόρου ως προς τον δεύτερο υπαγόμενο στον φόρο, κατόπιν υποβολής της τροποποιητικής δήλωσης του πρώτου εδαφίου, παρατείνεται έως και έναν (1) μήνα από τη λήξη της προθεσμίας για την υποβολή της τροποποιητικής δήλωσης και της συνοδευτικής έκθεσης ελέγχου, κατά παρέκκλιση του άρθρου 37. Η αξίωση για επιστροφή φόρου, που προκύπτει, προς τον δεύτερο υπαγόμενο στον φόρο δεν παραγράφεται, κατά παρέκκλιση του άρθρου 42, πριν από την παρέλευση πέντε (5) ετών από την ημερομηνία υποβολής της τροποποιητικής δήλωσης της παρούσας. Προϋπόθεση για την επιστροφή ή τον συμψηφισμό φόρου στον δεύτερο υπαγόμενο στον φόρο είναι η εξόφληση από τον πρώτο υπαγόμενο στον φόρο, του φόρου που προέκυψε από τη διόρθωση των κερδών των μεταξύ τους ενδοομιλικών συναλλαγών. Αν μετά από αμφισβήτηση της πράξης διορθωτικού προσδιορισμού από τον πρώτο υπαγόμενο στον φόρο εκδοθεί απόφαση του άρθρου 72 ή του άρθρου 74 ή πρακτικό της Επιτροπής Εξώδικης Επίλυσης Φορολογικών Διαφορών του άρθρου 16 του Ν. 4714/2020 (Α΄ 148) ή δικαστική απόφαση, διενεργείται, με πρωτοβουλία της Φορολογικής Διοίκησης, η ανάλογη κάθε φορά διόρθωση και στα κέρδη του δεύτερου υπαγόμενου στον φόρο συνδεδεμένου προσώπου,

η προθεσμία για την έκδοση της σχετικής πράξης προσδιορισμού φόρου παρατείνεται για τρεις (3) μήνες από την κοινοποίηση της σχετικής, σύμφωνα με τα παραπάνω, απόφασης και για τα δύο υπαγόμενα στον φόρο πρόσωπα και αναζητούνται αμελλητί τυχόν επιστροφές φόρου κατά τα οριζόμενα στα εδάφια πρώτο έως και τέταρτο.

Άρθρο 24

Δήλωση με επιφύλαξη

1. Όταν ο φορολογούμενος αμφιβάλλει σχετικά με την υποχρέωση υποβολής φορολογικής δήλωσης, έχει δικαίωμα να υποβάλει φορολογική δήλωση με επιφύλαξη, η οποία πρέπει να είναι ειδική και αιτιολογημένη. Κάθε γενική ή αόριστη επιφύλαξη θεωρείται άκυρη και δεν επιφέρει κανένα αποτέλεσμα. Ο Διοικητής δύναται να δεχθεί την επιφύλαξη και να διαγράψει το ποσό της φορολογητέας ύλης για την οποία διατυπώθηκε η επιφύλαξη μέσα σε ενενήντα (90) ημέρες από την υποβολή της δήλωσης. Σε περίπτωση απόρριψης της επιφύλαξης ή παρέλευσης άπρακτης της προθεσμίας απάντησης, ο φορολογούμενος μπορεί να ασκήσει ενδικοφανή προσφυγή, σύμφωνα με το άρθρο 72.

2. Ομοίως, μπορεί να διατυπωθεί επιφύλαξη σε ό,τι αφορά τον χαρακτηρισμό της φορολογητέας ύλης και την υπαγωγή της σε άλλη φορολογία, σε άλλη κατηγορία, σε μειωμένο φορολογικό συντελεστή ή σε σχέση με τυχόν εφαρμοστέες εκπτώσεις και απαλλαγές. Ειδικά προκειμένου για την υπαγωγή σε άλλη φορολογία ή κατηγορία, αν γίνει δεκτή η επιφύλαξη, η δήλωση θεωρείται ότι υποβλήθηκε εμπρόθεσμα για τη φορολογία ή κατηγορία αυτή. Η επιφύλαξη δεν συνεπάγεται την αναστολή της είσπραξης του φόρου. Σε περίπτωση αποδοχής της επιφύλαξης από τον Διοικητή, ο φόρος που τυχόν καταβλήθηκε αχρεωστήτως, επιστρέφεται σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 42.

ΜΕΡΟΣ Ε΄

ΕΝΔΟΟΜΙΛΙΚΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ

Άρθρο 25

Φάκελος τεκμηρίωσης

1. Για τις μεταξύ τους συναλλαγές που εμπίπτουν στο άρθρο 50 του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος, καθώς και τη μεταξύ τους μεταφορά λειτουργιών

του άρθρου 51 του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος, τα συνδεδεμένα πρόσωπα κατά την έννοια της περ. ζ) του άρθρου 2 του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος, υποχρεούνται να τηρούν Φάκελο Τεκμηρίωσης. Φάκελο Τεκμηρίωσης υποχρεούνται να τηρούν και οι μόνιμες εγκαταστάσεις αλλοδαπών επιχειρήσεων στην Ελλάδα, για τις παραπάνω συναλλαγές τους με το κεντρικό ή με τα συνδεδεμένα πρόσωπα του κεντρικού τους στην αλλοδαπή, καθώς και τα ημεδαπά νομικά πρόσωπα και νομικές οντότητες για τις παραπάνω συναλλαγές τους με μόνιμες εγκαταστάσεις που διατηρούν στην αλλοδαπή.

2. Οι υπόχρεοι της παρ. 1 απαλλάσσονται από την υποχρέωση τήρησης Φακέλου Τεκμηρίωσης, εφόσον:

- α) οι παραπάνω συναλλαγές ή μεταφορά λειτουργιών ανέρχονται μέχρι του ποσού των εκατό χιλιάδων (100.000) ευρώ ανά φορολογικό έτος και αθροιστικώς, όταν ο κύκλος εργασιών του υπόχρεου δεν υπερβαίνει τα πέντε εκατομμύρια (5.000.000) ευρώ ανά φορολογικό έτος, ή
- β) οι παραπάνω συναλλαγές ή μεταφορά λειτουργιών ανέρχονται μέχρι του ποσού των διακοσίων χιλιάδων (200.000) ευρώ ανά φορολογικό έτος και αθροιστικώς, όταν ο κύκλος εργασιών του υπόχρεου υπερβαίνει τα πέντε εκατομμύρια (5.000.000) ευρώ ανά φορολογικό έτος.

3. Ο Φάκελος Τεκμηρίωσης, που αποτελείται κατά περίπτωση από τον Βασικό Φάκελο Τεκμηρίωσης και τον Ελληνικό Φάκελο Τεκμηρίωσης, καταρτίζεται έως τη λήξη της προθεσμίας υποβολής της ετήσιας δήλωσης φορολογίας εισοδήματος και συνοδεύεται από Συνοπτικό Πίνακα Πληροφοριών, ο οποίος υποβάλλεται ηλεκτρονικά στη Φορολογική Διοίκηση μέσα στην ίδια προθεσμία. Τα υπόχρεα πρόσωπα της παρ. 1 υποβάλλουν Συνοπτικό Πίνακα Πληροφοριών για κάθε φορολογικό έτος, εφόσον δεν εμπίπτουν στις εξαιρέσεις των περ. α) και β) της παρ. 2.

4. Ο Φάκελος Τεκμηρίωσης τηρείται στην έδρα του υπόχρεου καθ' όλο το χρονικό διάστημα για το οποίο υφίσταται υποχρέωση διαφύλαξης των λογιστικών αρχείων (βιβλίων και στοιχείων) του αντίστοιχου φορολογικού έτους. Ο Φάκελος Τεκμηρίωσης τίθεται στη διάθεση της Φορολογικής Διοίκησης οποτεδήποτε ζητηθεί από αυτή μέσα σε τριάντα (30) ημέρες από την παραλαβή του σχετικού αιτήματος από τον υπόχρεο.

5. Ο Φάκελος Τεκμηρίωσης της παρ. 3 περιλαμβάνει ειδικό κεφάλαιο, όπου περιγράφονται γεγονότα που έχουν αντίκτυπο στις πληροφορίες και τα στοιχεία που παρέχονται στους Φακέλους και που οφείλονται σε οποιαδήποτε μεταβολή των συνθηκών της αγοράς. Ο υποκείμενος στον φόρο οφείλει να ενημερώνει τον φάκελο έως το τέλος του φορολογικού έτους μέσα στο οποίο

η παραπάνω μεταβολή λαμβάνει χώρα. Με την επιφύλαξη των ανωτέρω, οι Φάκελοι Τεκμηρίωσης Ενδοομιλικών Συναλλαγών της παρ. 3 μπορούν να χρησιμοποιηθούν για το επόμενο φορολογικό έτος, εφόσον επικαιροποιηθούν, ενσωματώνοντας όλες τις αναγκαίες αλλαγές. Η επικαιροποίηση του φακέλου γίνεται μέσα σε τέσσερις (4) μήνες από το τέλος του φορολογικού έτους, κατά τη διάρκεια του οποίου προέκυψε η ανάγκη επικαιροποίησης. Με απόφαση του Διοικητή, είναι δυνατός ο καθορισμός των επικαιροποιήσεων που κρίνονται απαραίτητες, όσον αφορά το περιεχόμενο των Φακέλων Τεκμηρίωσης, είτε σε ετήσια, είτε σε μόνιμη βάση.

6. Οι εμποροβιομηχανικές εταιρείες που έχουν εγκατασταθεί στην Ελλάδα με τις διατάξεις του α.ν. 89/1967 (Α' 132), καθώς και οι εταιρείες και τα υποκαταστήματα εταιρειών που υπάγονται στον ίδιο νόμο, απαλλάσσονται από την υποχρέωση τεκμηρίωσης των ενδοομιλικών συναλλαγών τους.

Άρθρο 26

Προέγκριση μεθοδολογίας ενδοομιλικής τιμολόγησης

1. Συνδεδεμένα πρόσωπα, κατά την έννοια της περ. ζ) του άρθρου 2 του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος, μόνιμες εγκαταστάσεις αλλοδαπής επιχείρησης στην Ελλάδα, για τις συναλλαγές τους με το κεντρικό, καθώς και με τα συνδεδεμένα πρόσωπα του κεντρικού τους στην αλλοδαπή, καθώς και μόνιμες εγκαταστάσεις που διατηρεί στην αλλοδαπή ελληνική επιχείρηση δύνανται να υποβάλουν στον Διοικητή αίτηση προέγκρισης της μεθοδολογίας για την τιμολόγηση συγκεκριμένων μελλοντικών διασυνοριακών συναλλαγών τους με συνδεδεμένα πρόσωπα.

2. Αντικείμενο της προέγκρισης της παρ. 1 αποτελεί το ενδεδειγμένο σύνολο κριτηρίων, που χρησιμοποιούνται για τον καθορισμό των τιμών ενδοομιλικών συναλλαγών, κατά τη διάρκεια μιας συγκεκριμένης χρονικής περιόδου. Τα κριτήρια αυτά περιλαμβάνουν, κυρίως, τη χρησιμοποιούμενη μέθοδο τεκμηρίωσης, τα στοιχεία σύγκρισης ή αναφοράς και τις σχετικές προσαρμογές, καθώς και τις κρίσιμες παραδοχές για τις μελλοντικές συνθήκες. Αντικείμενο της προέγκρισης μπορεί, επίσης, να αποτελέσει και κάθε άλλο εξειδικευμένο ζήτημα, που αφορά στην τιμολόγηση των συναλλαγών με συνδεδεμένα πρόσωπα.

3. α) Ο Διοικητής εξετάζει την αίτηση και την αποδέχεται ή την απορρίπτει. Η σχετική απόφαση εκδίδεται μέσα σε δεκαοκτώ (18) μήνες από την υποβολή της αίτησης προέγκρισης μεθοδολογίας ενδοομιλικής τιμολόγησης, σε περίπτωση αίτησης για μονομερή προέγκριση, και κοινοποιείται στους

αιτούντες. Η μονομερής προέγκριση μεθοδολογίας ενδοομιλικής τιμολόγησης δεν εφαρμόζεται για προγενέστερα φορολογικά έτη. Η διάρκεια ισχύος της απόφασης προέγκρισης δεν μπορεί να υπερβαίνει τα τέσσερα (4) έτη.

β) Σε περίπτωση αίτησης για διμερή ή πολυμερή προέγκριση, μπορεί να περιέχεται και αίτημα εφαρμογής της απόφασης σε προγενέστερα φορολογικά έτη από το έτος υποβολής της αίτησης προέγκρισης, ως ρήτρα αναδρομικής ισχύος, εφόσον υπάρχει ταύτιση των πραγματικών περιστατικών των ετών, για τα οποία ζητείται η αναδρομική ισχύς με τα πραγματικά περιστατικά της υπό εξέταση αίτησης, υπό τις ακόλουθες προϋποθέσεις, οι οποίες πρέπει να συντρέχουν σωρευτικά κατά την υποβολή του αιτήματος:

βα) να μην έχει παραγραφεί το δικαίωμα της Φορολογικής Διοίκησης να εκδώσει πράξη προσδιορισμού φόρου για τα εν λόγω φορολογικά έτη, και

ββ) να μην έχει κοινοποιηθεί στον φορολογούμενο εντολή φορολογικού ελέγχου για τα εν λόγω φορολογικά έτη.

4. Οι τιμές των ενδοομιλικών συναλλαγών της επιχείρησης, τις οποίες αφορά η απόφαση προέγκρισης, θεωρούνται ότι δεν διαφέρουν από αυτές που θα είχαν συμφωνηθεί μεταξύ ανεξάρτητων προσώπων, εφόσον τηρούνται τα οριζόμενα στην απόφαση αυτή. Ο φορολογικός έλεγχος των συναλλαγών, οι οποίες αποτελούν αντικείμενο της προέγκρισης, περιορίζεται στην επαλήθευση ότι τηρήθηκαν τα οριζόμενα στην απόφαση προέγκρισης και ότι εξακολουθούν να ισχύουν οι παραδοχές, οι περιστάσεις και οι όροι στις οποίες αυτή βασίστηκε. Σε περίπτωση που στην απόφαση προέγκρισης περιλαμβάνεται ρήτρα αναδρομικής ισχύος, ο φορολογικός έλεγχος των συναλλαγών των ετών, τα οποία καταλαμβάνονται από την εν λόγω ρήτρα, περιορίζεται στην επαλήθευση ότι τηρήθηκαν τα οριζόμενα στην απόφαση προέγκρισης και ότι υπάρχει ταύτιση των πραγματικών περιστατικών των ετών που καταλαμβάνει με τα πραγματικά περιστατικά των συναλλαγών για τα οποία ζητήθηκε η προέγκριση. Πέραν των υποχρεώσεων τήρησης και διαφύλαξης στοιχείων που επιβάλλονται από άλλες διατάξεις της ισχύουσας νομοθεσίας, η επιχείρηση υποχρεούται να διαφυλάσσει τα στοιχεία τεκμηρίωσης που αφορούν την απόφαση προέγκρισης για το χρονικό διάστημα για το οποίο υφίσταται υποχρέωση διαφύλαξης λογιστικών αρχείων (βιβλίων και στοιχείων) κάθε φορολογικού έτους, το οποίο αφορά η απόφαση προέγκρισης.

5. Η απόφαση προέγκρισης αναθεωρείται οποτεδήποτε κατά τη διάρκεια ισχύος της, είτε κατόπιν αίτησης από το ενδιαφερόμενο πρόσωπο, είτε αυτεπάγγελα από τον Διοικητή, στις εξής περιπτώσεις:

- α) εφόσον οι κρίσιμες παραδοχές στις οποίες βασίστηκε η απόφαση προέγκρισης αποδειχθούν εσφαλμένες,
- β) εφόσον επήλθε ουσιώδης μεταβολή των κρίσιμων παραδοχών ή συνθηκών που καθιστά αδύνατη την τήρηση των οριζόμενων στην απόφαση προέγκρισης,
- γ) σε περίπτωση εφαρμογής της διαδικασίας αμοιβαίου διακανονισμού της εκάστοτε εφαρμοστέας διμερούς σύμβασης για την αποφυγή της διπλής φορολογίας ή της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την εξάλειψη της διπλής φορολογίας σε περίπτωση διόρθωσης των κερδών συνδεδεμένων επιχειρήσεων (90/436/ΕΟΚ, L 225), που κυρώθηκε με τον ν. 2216/1994 (Α' 83), για τις ίδιες συναλλαγές του ίδιου φορολογούμενου. Ο Διοικητής εκδίδει απόφαση για την αναθεώρηση της αρχικής απόφασης προέγκρισης, η οποία κοινοποιείται στους αιτούντες και έχει τα αποτελέσματα που ορίζονται στην παρ. 4, αρχής γενομένης από την έκδοσή της.

6. Η απόφαση προέγκρισης δύναται να ανακληθεί από τον Διοικητή κατά τη διάρκεια ισχύος της στις ακόλουθες περιπτώσεις: α) εφόσον διαπιστωθεί ότι τα στοιχεία ή κρίσιμες παραδοχές, στα οποία βασίστηκε η απόφαση προέγκρισης ήταν ανακριβείς, λόγω εσφαλμένης ερμηνείας ή πλημμελειών που αποδίδονται στον φορολογούμενο, β) εφόσον διαπιστωθεί ότι οι αιτούντες δεν τήρησαν ουσιώδη όρο ή υποχρέωση που ορίζονται στην απόφαση προέγκρισης.

Σε περίπτωση ανάκλησης, η απόφαση προέγκρισης θεωρείται ως μηδέποτε εκδοθείσα.

7. Η απόφαση προέγκρισης δύναται να ακυρωθεί από τον Διοικητή οποτεδήποτε, κατά τη διάρκεια ισχύος της, στις ακόλουθες περιπτώσεις:

- α) εφόσον διαπιστωθεί ότι επήλθε ουσιώδης μεταβολή των κρίσιμων παραδοχών ή συνθηκών, στις οποίες βασίστηκε η απόφαση προέγκρισης,
- β) εφόσον διαπιστωθεί ότι η επιχείρηση δεν τήρησε ουσιώδεις όρους ή υποχρεώσεις που ορίζονται στην απόφαση προέγκρισης,
- γ) εφόσον επέλθει ουσιώδης μεταβολή των εφαρμοστέων φορολογικών διατάξεων, οι οποίες επηρεάζουν ουσιωδώς την απόφαση προέγκρισης.

Δεν επιτρέπεται η ακύρωση της απόφασης προέγκρισης, εφόσον είναι δυνατή η αναθεώρησή της, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 5. Σε περίπτωση

ακύρωσης, η ισχύς της απόφασης προέγκρισης παύει από το χρονικό σημείο που ορίζεται με την απόφαση ακύρωσης.

8. Αν από απόφαση προέγκρισης μεθοδολογίας ενδοομιλικής τιμολόγησης προκύπτει υποχρέωση υποβολής τροποποιητικών φορολογικών δηλώσεων για παρελθόντα φορολογικά έτη που καλύπτει η απόφαση προέγκρισης, θεωρείται ότι αυτές υποβάλλονται εμπρόθεσμα μέσα σε προθεσμία τριάντα (30) ημερών από την κοινοποίηση της απόφασης προέγκρισης στον φορολογούμενο.

ΜΕΡΟΣ ΣΤ΄

ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΙ ΕΛΕΓΧΟΙ

Άρθρο 27

Φορολογικός έλεγχος

1. Η Φορολογική Διοίκηση έχει την εξουσία να επαληθεύει, να ελέγχει και να διασταυρώνει την εκπλήρωση των φορολογικών υποχρεώσεων εκ μέρους του φορολογούμενου, την ακρίβεια των φορολογικών δηλώσεων που υποβάλλονται σε αυτήν και να επιβεβαιώνει τον υπολογισμό και την καταβολή του οφειλόμενου φόρου, διενεργώντας έλεγχο σε έγγραφα, λογιστικά αρχεία (βιβλία και στοιχεία) και στοιχεία γνωστοποιήσεων και παρόμοιες πληροφορίες, θέτοντας ερωτήσεις στον φορολογούμενο και σε τρίτα πρόσωπα, ερευνώντας εγκαταστάσεις και μέσα μεταφοράς που χρησιμοποιούνται για τη διενέργεια επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, σύμφωνα με τις διαδικασίες και χρησιμοποιώντας μεθόδους που προβλέπονται στον Κώδικα.

2. Ο φορολογικός έλεγχος διενεργείται από υπαλλήλους της Φορολογικής Διοίκησης μετά από την έκδοση εντολής ελέγχου από το αρμόδιο όργανο της Φορολογικής Διοίκησης. Ο έλεγχος ανατίθεται σε συγκεκριμένο υπάλληλο ή υπαλλήλους και περιλαμβάνει τουλάχιστον τα εξής στοιχεία:

- α) τον αριθμό και την ημερομηνία της εντολής,
- β) το ονοματεπώνυμο του υπαλλήλου ή των υπαλλήλων, στους οποίους ανατίθεται ο φορολογικός έλεγχος,
- γ) το ονοματεπώνυμο ή την επωνυμία, τη διεύθυνση και τον Αριθμό Φορολογικού Μητρώου (Α.Φ.Μ.) του φορολογούμενου, αν αυτός έχει αποδοθεί στον φορολογούμενο,

- δ) την φορολογική περίοδο ή υπόθεση και το είδος φορολογίας που αφορά ο φορολογικός έλεγχος,
- ε) τη διάρκεια του φορολογικού ελέγχου,
- στ) τη μορφή του ελέγχου.

Για τον μερικό επιτόπιο έλεγχο σε φορολογούμενους ορισμένης περιοχής ή δραστηριότητας ή που διακινούν αγαθά, η εντολή διενέργειας του ελέγχου, που εκδίδεται σύμφωνα με την παρ. 1, περιλαμβάνει, αντί των στοιχείων των περ. γ) και δ), την περιοχή του ελέγχου ή το είδος των δραστηριοτήτων των φορολογουμένων.

Η εντολή διενέργειας φορολογικού ελέγχου δεν δημοσιεύεται.

3. Ο έλεγχος, όπως προσδιορίζεται από την εντολή ελέγχου, μπορεί να είναι πλήρης ή μερικός, ως εξής:

- α) Πλήρης είναι ο έλεγχος που διενεργείται για όλες τις φορολογίες και όλα τα φορολογικά αντικείμενα, τέλη ή εισφορές, για ένα ή περισσότερα φορολογικά έτη ή διαχειριστικές περιόδους ή φορολογικές υποθέσεις. Ο πλήρης έλεγχος είναι οριστικός για όλα τα ελεγχθέντα φορολογικά αντικείμενα και φορολογικά έτη ή διαχειριστικές ή φορολογικές περιόδους που προβλέπονται στην οικεία εντολή ελέγχου.
- β) Μερικός είναι ο έλεγχος που δεν συγκεντρώνει τα στοιχεία του πλήρους ελέγχου της περ. α) και διενεργείται ιδίως για συγκεκριμένα ζητήματα ή συναλλαγές μιας φορολογίας ή ενός φορολογικού αντικειμένου, τέλους ή εισφοράς ή για όλα τα φορολογικά αντικείμενα, τέλη ή εισφορές συγκεκριμένων συναλλαγών, για μια ή περισσότερες φορολογικές ή διαχειριστικές περιόδους ή ένα ή περισσότερα φορολογικά έτη στα οποία αναφέρεται το προς έλεγχο φορολογικό ζήτημα ή η συναλλαγή της οικείας εντολής. Ο μερικός έλεγχος είναι οριστικός ως προς τα ελεγχθέντα φορολογικά αντικείμενα ή ζητήματα ή συναλλαγές για τα φορολογικά έτη ή διαχειριστικές ή φορολογικές περιόδους που προβλέπονται στην οικεία εντολή ελέγχου.

4. Δεν επιτρέπεται η έκδοση νέας εντολής μερικού ελέγχου για τον ίδιο φορολογούμενο που καλύπτει χρονικό διάστημα και φορολογία ή φορολογικό αντικείμενο που έχει ήδη αποτελέσει αντικείμενο μερικού ή πλήρους ελέγχου στο παρελθόν, εκτός αν προκύψουν νέα στοιχεία, με βάση τα οποία προκύπτει ότι η φορολογική οφειλή υπερβαίνει αυτήν που είχε προσδιορισθεί κατόπιν του αρχικού ελέγχου ή διαπιστωθεί ότι με τη σύμπραξη του υπαλλήλου της ελεγκτικής αρχής και του φορολογουμένου περιορίσθηκε η φορολογική

οφειλή. Η απαγόρευση αυτή δεν ισχύει όταν ο πρώτος έλεγχος γίνεται στο πλαίσιο επιστροφής φόρου.

5. Η Φορολογική Διοίκηση έχει δικαίωμα επανελέγχου φορολογικής περιόδου ή υπόθεσης, για την οποία έχει ήδη διενεργηθεί πλήρης έλεγχος, μόνον εάν προκύψουν νέα στοιχεία, από τα οποία προκύπτει ότι η φορολογική οφειλή υπερβαίνει αυτή, που είχε προσδιορισθεί κατόπιν του αρχικού ελέγχου ή διαπιστωθεί ότι με τη σύμπραξη του υπαλλήλου της ελεγκτικής αρχής και του φορολογουμένου περιορίσθηκε η φορολογική οφειλή. Ο περιορισμός αυτός δεν ισχύει όταν ο πρώτος έλεγχος γίνεται στο πλαίσιο επιστροφής φόρου.

6. Ως «νέο στοιχείο» νοείται κάθε στοιχείο που δεν μπορούσε να είναι γνωστό στη Φορολογική Διοίκηση κατά τον χρόνο του προγενέστερου ελέγχου.

Νέα στοιχεία δεν αποτελούν ιδίως: α) οι κάθε είδους φορολογικές δηλώσεις του φορολογούμενου,

β) στοιχεία για το υπόλοιπο ή τις κινήσεις των τραπεζικών λογαριασμών του φορολογούμενου στην ημεδαπή,

γ) τα λογιστικά αρχεία (βιβλία και στοιχεία) του φορολογούμενου.

7. Ο φορολογικός έλεγχος διενεργείται στην εγκατάσταση του φορολογούμενου (επιτόπιος έλεγχος) ή σε άλλον τόπο, όπου προσκομίζονται, εφόσον απαιτείται, τα στοιχεία από τον φορολογούμενο (απομακρυσμένος έλεγχος). Ο φορολογούμενος παρέχει στη Φορολογική Διοίκηση κάθε στοιχείο που ζητείται στο πλαίσιο του ελέγχου. Ο χρόνος διενέργειας του επιτόπιου φορολογικού ελέγχου μπορεί να είναι και εκτός του επίσημου ωραρίου της Φορολογικής Διοίκησης.

8. Μετά το πέρας του φορολογικού ελέγχου συντάσσεται έκθεση ελέγχου. Η έκθεση ελέγχου περιλαμβάνει τις διαπιστώσεις του ελέγχου και συνοδεύεται από πράξη διορθωτικού προσδιορισμού φόρου, εφόσον απαιτείται. Η πράξη διορθωτικού προσδιορισμού φόρου είναι πλήρως αιτιολογημένη και περιέχει, εκτός από τον προσδιοριζόμενο φόρο, τα πρόστιμα που αντιστοιχούν σε παραβάσεις που έχουν διαπιστωθεί. Η έκθεση ελέγχου δεν περιέχει διαπιστώσεις ούτε προσδιορίζει φόρο που δεν εμπίπτουν στην έκταση που προσδιορίζει η αντίστοιχη εντολή ελέγχου.

9. Αν, κατά τη διάρκεια του φορολογικού ελέγχου, ο ελεγκτής διαπιστώσει παράβαση που αφορά χρονικό διάστημα ή είδη φορολογίας τα οποία δεν καλύπτονται από την εντολή ελέγχου και οι σχετικές αξιώσεις της Φορολογικής Διοίκησης δεν έχουν υποπέσει σε παραγραφή, ο ελεγκτής ζητά

αμέσως από το αρμόδιο όργανο της Φορολογικής Διοίκησης την έκδοση εντολής για τον έλεγχο της διαπιστούμενης παράβασης.

10. Οι ελεγκτικές ενέργειες των οργάνων της Φορολογικής Διοίκησης εκτός των εγκαταστάσεων της υπηρεσίας τους, περιλαμβανομένων και των επιτόπιων ελέγχων, καθώς και οι συναλλαγές τους με φορολογούμενους εντός αυτών ή μέσω συστήματος τηλεπικοινωνίας, δύναται να καταγράφονται με τη χρήση συστημάτων λήψης ή καταγραφής ήχου και εικόνας. Υπεύθυνος επεξεργασίας δεδομένων ορίζεται η Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων, η οποία φυλάσσει το καταγραφέν οπτικοακουστικό υλικό για χρονική διάρκεια αντίστοιχη με αυτή του άρθρου 13. Το υλικό αυτό μπορεί να χρησιμοποιηθεί από τη Φορολογική Διοίκηση και από τους φορολογούμενους, οι οποίοι αποκτούν πρόσβαση σε αυτό με αίτησή τους.

Άρθρο 28

Διάρκεια ελέγχου

1. Η διάρκεια του φορολογικού ελέγχου ορίζεται σε έως ένα (1) έτος και δύναται να παραταθεί άπαξ κατά έξι (6) μήνες. Προϋπόθεση χορήγησης της παράτασης είναι η έναρξη της ελεγκτικής διαδικασίας εντός της αρχικής διάρκειας του φορολογικού ελέγχου. Περαιτέρω παράταση μέχρι έξι (6) ακόμη μήνες είναι δυνατή σε εξαιρετικές περιπτώσεις που αιτιολογούνται ειδικώς. Η διάρκεια του ελέγχου δεν αναστέλλει ούτε επιμηκύνει τον χρόνο παραγραφής. Ως έναρξη της ελεγκτικής διαδικασίας για την εφαρμογή του παρόντος θεωρείται η κοινοποίηση της πρόσκλησης του άρθρου 14 ή η έναρξη των ελεγκτικών επαληθεύσεων. Οι προθεσμίες της παρούσας αναστέλλονται για όσο χρονικό διάστημα πραγματοποιούνται, στο πλαίσιο του ελέγχου, ενέργειες από αρχές πλην της Φορολογικής Διοίκησης και για το χρονικό διάστημα μεταξύ της υποβολής, από τη Φορολογική Διοίκηση, αιτήματος για τις ενέργειες αυτές, προς εισαγγελικές ή διωκτικές αρχές, ειδικούς επιστήμονες που διενεργούν πραγματογνωμοσύνη ή αλλοδαπές αρχές, στο πλαίσιο της διοικητικής συνεργασίας, και της απόκρισης σε αυτό. Σε κάθε περίπτωση η αναστολή των ως άνω προθεσμιών δεν παρατείνεται πέραν του ενός (1) έτους.

2. Μόνο αν από τον μέχρι τότε έλεγχο προκύψει πιθανότητα ποινικώς κολάσιμης φοροδιαφυγής, κατά τους ειδικότερους όρους του άρθρου 79, περί αδικήματος φοροδιαφυγής, επιτρέπεται, με απόφαση του Διοικητή, κατόπιν εισήγησης του προϊσταμένου της αρμόδιας ελεγκτικής υπηρεσίας, παράταση της διάρκειας του ελέγχου μέχρι οκτώ (8) ακόμη μήνες, από τη λήξη της προθεσμίας της παρ. 1.

3. Αν δεν ολοκληρωθεί ο φορολογικός έλεγχος εντός των προθεσμιών των παρ. 1 και 2, δεν επιτρέπεται νέος έλεγχος που να καλύπτει το αντικείμενο της αρχικής εντολής, εκτός αν προκύψουν νέα στοιχεία των παρ. 4 και 5 του άρθρου 27.

4. Οι προθεσμίες του παρόντος δεν ισχύουν στις περιπτώσεις ελέγχων που διενεργούνται κατόπιν εισαγγελικής παραγγελίας ή από κοινού με διεθνή ή αλλοδαπή φορολογική ή δικτική αρχή ή που αφορούν σε υποθέσεις φοροδιαφυγής ή απάτης Φ.Π.Α., στις οποίες εμπλέκονται περισσότεροι από πέντε ελεγχόμενοι, ή που διενεργούνται στο πλαίσιο Διαδικασίας Αμοιβαίου Διακανονισμού.

Άρθρο 29

Πρόσβαση στα λογιστικά αρχεία -βιβλία και στοιχεία

1. Η Φορολογική Διοίκηση δύναται να λαμβάνει αντίγραφα των λογιστικών αρχείων (βιβλία και στοιχεία), καθώς και των λοιπών εγγράφων, για τα οποία ο φορολογούμενος δηλώνει ότι αντιπροσωπεύουν ακριβή αντίγραφα. Σε περίπτωση που ο φορολογούμενος αρνείται να προβεί στην ανωτέρω δήλωση, ο οριζόμενος από τη Φορολογική Διοίκηση υπάλληλος για τη διενέργεια του ελέγχου προβαίνει σε σχετική επισήμειωση επί των εγγράφων. Ο οριζόμενος υπάλληλος δύναται ταυτόχρονα να απαιτεί από τον φορολογούμενο ή τον φορολογικό εκπρόσωπό του να παρίσταται στον τόπο όπου διενεργείται ο φορολογικός έλεγχος και να απαντά σε ερωτήματα που του τίθενται, ώστε να διευκολύνεται η διενέργεια του φορολογικού ελέγχου.

2. Ο φορολογούμενος παρέχει κάθε απαραίτητη πληροφορία για την απρόσκοπτη πρόσβαση στον οριζόμενο υπάλληλο της Φορολογικής Διοίκησης, ανεξάρτητα από τον τόπο της αποθήκευσης και τον τρόπο τήρησης των λογιστικών αρχείων. Την ίδια υποχρέωση έχουν και τρίτοι που παρέχουν ψηφιακές υπηρεσίες προς τον φορολογούμενο, οι οποίες σχετίζονται με την αποθήκευση και επεξεργασία αρχείων και πληροφοριών, εφόσον αυτό ζητηθεί από τη Φορολογική Διοίκηση.

3. Ο υπάλληλος της Φορολογικής Διοίκησης που διενεργεί τον έλεγχο δύναται να κατάσχει λογιστικά αρχεία (βιβλία και στοιχεία) που τηρούνται ή διαφυλάσσονται, σύμφωνα με τη φορολογική νομοθεσία και οποιαδήποτε άλλα ανεπίσημα βιβλία, έγγραφα, αρχεία ή στοιχεία, εφόσον το θεωρήσει αναγκαίο, προκειμένου να διασφαλισθεί η αποδεικτική αξία αυτών.

4. Για την εφαρμογή της παρ. 3 συντάσσεται έκθεση κατάσχεσης, η οποία υπογράφεται από τον υπάλληλο της Φορολογικής Διοίκησης που ενεργεί την

κατάσχεση και τον ίδιο τον φορολογούμενο ή τον παρόντα κατά τη διενέργεια της κατάσχεσης υπάλληλο ή εκπρόσωπό του ή λογιστή του, ή, στην περίπτωση των νομικών προσώπων και οντοτήτων, εκτός των ανωτέρω προσώπων, από οποιονδήποτε εταίρο ή οποιοδήποτε μέλος της διοίκησης τους ή φορολογικό εκπρόσωπό τους. Αντίγραφο της έκθεσης κατάσχεσης παραδίδεται στον φορολογούμενο ή στα λοιπά πρόσωπα του πρώτου εδαφίου. Σε περίπτωση άρνησης των παραπάνω προσώπων να υπογράψουν, η έκθεση θυροκολλάται. Ο φορολογούμενος δικαιούται να λάβει αντίγραφα ή φωτοτυπίες των κατασχεθέντων με δαπάνες του. Για την κατάσχεση λογιστικών αρχείων (βιβλίων και στοιχείων) ή άλλων εγγράφων τρίτου φορολογούμενου δεν απαιτείται επίδοση της έκθεσης κατάσχεσης σε αυτόν.

Άρθρο 30

Διενέργεια επιτόπιου φορολογικού ελέγχου

- 1.** Ο υπάλληλος ή οι υπάλληλοι της Φορολογικής Διοίκησης που διενεργούν τον φορολογικό έλεγχο φέρουν έγγραφη εντολή διενέργειας επιτόπιου φορολογικού ελέγχου, η οποία εκδίδεται από τον Διοικητή ή από εξουσιοδοτημένα από αυτόν όργανα της Φορολογικής Διοίκησης, την οποία επιδεικνύουν μαζί με το δελτίο αστυνομικής ή υπηρεσιακής ταυτότητάς τους πριν από την έναρξη του φορολογικού ελέγχου. Η εντολή της Φορολογικής Διοίκησης για τη διενέργεια φορολογικού ελέγχου που εκδίδεται σύμφωνα με το παρόν κοινοποιείται στον φορολογούμενο με προηγούμενη έγγραφη ειδοποίηση.
- 2.** Ο επιτόπιος φορολογικός έλεγχος διενεργείται στις εγκαταστάσεις του φορολογούμενου, κατά το επίσημο ωράριο εργασίας της Φορολογικής Διοίκησης, και μπορεί να παρατείνεται μέχρι την ολοκλήρωσή του. Η Φορολογική Διοίκηση δύναται να διενεργεί επιτόπιο φορολογικό έλεγχο και εκτός του επίσημου ωραρίου εργασίας, εφόσον απαιτείται από το είδος των δραστηριοτήτων του φορολογούμενου. Στην περίπτωση αυτή, γίνεται ειδική μνεία στην εντολή φορολογικού ελέγχου. Η είσοδος στην κατοικία του φορολογούμενου επιτρέπεται μόνο με εντολή του αρμόδιου Εισαγγελέα και ο έλεγχος πραγματοποιείται μόνο με την παρουσία δικαστικού λειτουργού.
- 3.** Ο φορολογούμενος υποχρεούται να συνεργάζεται πλήρως και να διευκολύνει το έργο του υπαλλήλου ή των υπαλλήλων της Φορολογικής Διοίκησης που διενεργούν τον έλεγχο. Οι ελέγχοντες υπάλληλοι δεν δύνανται να μετακινούν βιβλία και στοιχεία ή έγγραφα που έχουν τεθεί στη διάθεσή τους σε άλλο τόπο, εκτός εάν ο φορολογούμενος αδυνατεί να παράσχει αμέσως ακριβή αντίγραφα, όπως προβλέπεται στην παρ. 1 του άρθρου 29. Σε

αυτή την περίπτωση, τα έγγραφα και στοιχεία είναι δυνατόν να απομακρυνθούν από τις εγκαταστάσεις έναντι απόδειξης παραλαβής και επιστρέφονται στον φορολογούμενο μέσα σε δέκα (10) ημέρες από την παραλαβή.

4. Ο υπάλληλος της Φορολογικής Διοίκησης μπορεί, οποτεδήποτε, εφόσον το κρίνει απαραίτητο, να ζητήσει τη συνδρομή των οργάνων της Ελληνικής Αστυνομίας για τη διενέργεια του φορολογικού ελέγχου και τα όργανα της Ελληνικής Αστυνομίας υποχρεούνται να παρέχουν αυτή τη συνδρομή, κατά τον χρόνο και στον τόπο που ζητείται.

Άρθρο 31

Επιλογή υποθέσεων προς έλεγχο

1. Οι υποθέσεις που ελέγχονται, επιλέγονται με απόφαση του Διοικητή με βάση κριτήρια ανάλυσης κινδύνου, στοιχεία από εσωτερικές και εξωτερικές πηγές πληροφόρησης ή, εξαιρετικά, με βάση άλλα κριτήρια, τα οποία καθορίζονται από τον Διοικητή και δεν δημοσιοποιούνται.

2. Ποσοστό τουλάχιστον εβδομήντα πέντε τοις εκατό (75%) των ελέγχων της παρ. 1, αφορά καταρχήν σε ελέγχους των τελευταίων τριών (3) ετών για τα οποία έχει λήξει η προθεσμία υποβολής δήλωσης φορολογίας εισοδήματος. Οι έλεγχοι του πρώτου εδαφίου μπορούν να επεκτείνονται στα δύο προηγούμενα, πέραν της τελευταίας τριετίας, φορολογικά έτη ή χρήσεις, με βάση τα κριτήρια της παρ. 1.

Άρθρο 32

Μέθοδοι έμμεσου προσδιορισμού της φορολογητέας ύλης

1. Η Φορολογική Διοίκηση δύναται να προβαίνει σε εκτιμώμενο, διορθωτικό ή ενδιάμεσο προσδιορισμό της φορολογητέας ύλης και με την εφαρμογή μιας ή περισσοτέρων από τις κατωτέρω τεχνικές ελέγχου:

- α) της αρχής των αναλογιών,
- β) της ανάλυσης ρευστότητας του φορολογούμενου,
- γ) της καθαρής θέσης του φορολογούμενου,
- δ) της σχέσης της τιμής πώλησης προς τον συνολικό όγκο κύκλου εργασιών και
- ε) του ύψους των τραπεζικών καταθέσεων και των δαπανών σε μετρητά.

Με τις ως άνω τεχνικές μπορούν να προσδιορίζονται τα φορολογητέα εισοδήματα των φορολογουμένων, τα ακαθάριστα έσοδα, οι εκροές και τα φορολογητέα κέρδη των υπόχρεων βάσει των γενικά παραδεκτών αρχών και τεχνικών της ελεγκτικής.

2. Η Φορολογική Διοίκηση παραθέτει στο σημείωμα διαπιστώσεων της παρ. 1 του άρθρου 33 και την έκθεση ελέγχου της παρ. 2 του ίδιου άρθρου ειδική αιτιολογία αναφορικά με τον λόγο εφαρμογής των μεθόδων έμμεσου προσδιορισμού της φορολογητέας ύλης και την επιλογή της συγκεκριμένης κάθε φορά μεθόδου.

Άρθρο 33

Διαδικασία προσδιορισμού φόρου μετά το πέρας του φορολογικού ελέγχου

1. Η Φορολογική Διοίκηση κοινοποιεί στον φορολογούμενο το σημείωμα διαπιστώσεων και τον αντίστοιχο προσωρινό διορθωτικό προσδιορισμό φόρου. Ο φορολογούμενος με αίτησή του λαμβάνει αντίγραφα των εγγράφων, στα οποία βασίζεται ο προσωρινός διορθωτικός προσδιορισμός φόρου. Ο φορολογούμενος διατυπώνει εγγράφως τις απόψεις του, σχετικά με τον προσωρινό διορθωτικό προσδιορισμό φόρου μέσα σε είκοσι (20) ημέρες από την κοινοποίηση του σημειώματος διαπιστώσεων και του προσωρινού διορθωτικού προσδιορισμού φόρου.

2. Μέσα σε ένα (1) μήνα από την ημερομηνία παραλαβής των απόψεων του φορολογούμενου ή την εκπνοή της προθεσμίας της παρ. 1, η Φορολογική Διοίκηση εκδίδει την οριστική πράξη προσδιορισμού φόρου. Η έκθεση ελέγχου συντάσσεται με βάση το σημείωμα διαπιστώσεων και τις απόψεις του φορολογούμενου και περιλαμβάνει εμπεριστατωμένα και αιτιολογημένα τα γεγονότα, τα στοιχεία και τις διατάξεις, τις οποίες έλαβε υπόψη της η Φορολογική Διοίκηση για τον προσδιορισμό του φόρου. Με την οριστική πράξη διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου δεν μπορεί να προσδιορίζεται φόρος υψηλότερος αυτού που προσδιορίζεται με τον προσωρινό διορθωτικό προσδιορισμό φόρου. Η έκθεση ελέγχου και η οριστική πράξη διορθωτικού προσδιορισμού φόρου κοινοποιούνται στον φορολογούμενο.

3. Αν τα αποτελέσματα του φορολογικού ελέγχου δεν διαφοροποιούνται από τα αντίστοιχα που έχουν δηλωθεί από τον φορολογούμενο, δεν ακολουθείται η διαδικασία των παρ. 1 και 2 και συντάσσεται μόνο η έκθεση ελέγχου, η οποία κοινοποιείται στον φορολογούμενο.

Άρθρο 34

Έλεγχος υποθέσεων που διαβιβάζονται από τη Διεύθυνση Ερευνών Οικονομικού Εγκλήματος και τη Διεύθυνση Οικονομικής Αστυνομίας

- 1.** Για τις υποθέσεις που διαβιβάζονται στη Φορολογική Διοίκηση από τη Διεύθυνση Ερευνών Οικονομικού Εγκλήματος (εφεξής «Υπηρεσία») και από τη Διεύθυνση Οικονομικής Αστυνομίας του Αρχηγείου Ελληνικής Αστυνομίας, εφόσον είναι μείζονος σημασίας ή προκύπτουν ενδείξεις ποινικά κολάσιμης φοροδιαφυγής, διενεργείται έλεγχος κατ' απόλυτη προτεραιότητα. Κατά παρέκκλιση του άρθρου 33, η Φορολογική Διοίκηση, μέσα σε έναν (1) μήνα από τη διαβίβαση της πορισματικής έκθεσης της Υπηρεσίας, των σχετικών εγγράφων και των προσκομισθέντων από τον ελεγχόμενο στοιχείων, κοινοποιεί εγγράφως στον φορολογούμενο αντίγραφο αυτής, σημείωμα διαπιστώσεων με τα αποτελέσματα της έρευνας και τον προσωρινό διορθωτικό προσδιορισμό φόρου, βάσει της πορισματικής έκθεσης της Υπηρεσίας.
- 2.** Ο φορολογούμενος δύναται να λαμβάνει αντίγραφα των εγγράφων, στα οποία βασίζεται ο προσωρινός διορθωτικός προσδιορισμός φόρου και να διατυπώνει εγγράφως τις απόψεις του σχετικά με αυτόν μέσα σε είκοσι (20) ημέρες από την κοινοποίηση της έγγραφης γνωστοποίησης.
- 3.** Η Φορολογική Διοίκηση εκδίδει την οριστική πράξη διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου μέσα σε τρεις (3) μήνες από την ημερομηνία παραλαβής των απόψεων του φορολογούμενου ή, σε περίπτωση που ο φορολογούμενος δεν υποβάλει τις απόψεις του, μετά την εκπνοή της προθεσμίας που ορίζεται στην παρ. 2. Το εν λόγω διάστημα δύναται να παρατείνεται αιτιολογημένα για έναν (1) επιπλέον μήνα ανάλογα με την πολυπλοκότητα της υπόθεσης, κατόπιν έγγραφης ενημέρωσης προς την Υπηρεσία.
- 4.** Αν μέσα στην προθεσμία των είκοσι (20) ημερών της παρ. 2, ο φορολογούμενος προσκομίσει νέα στοιχεία στην αρμόδια ελεγκτική υπηρεσία της Φορολογικής Διοίκησης, η τελευταία δύναται να τα διαβιβάσει στην Υπηρεσία προς αξιολόγηση. Η Υπηρεσία υποχρεούται να αποστείλει στην αρμόδια ελεγκτική υπηρεσία της Φορολογικής Διοίκησης εγγράφως τις απόψεις της επί των νέων αυτών στοιχείων μέσα σε έναν (1) μήνα από την ημερομηνία λήψης του φακέλου. Εφόσον ο φορολογούμενος προσκομίσει εμπρόθεσμα νέα στοιχεία στην αρμόδια ελεγκτική υπηρεσία της Φορολογικής Διοίκησης, ο χρόνος που απαιτείται για την ολοκλήρωση της διαδικασίας που

προβλέπεται στα εδάφια πρώτο και δεύτερο δεν προσμετράται στην αναφερόμενη στην παρ. 3 προθεσμία των τριών (3) μηνών για την έκδοση της οριστικής πράξης προσδιορισμού φόρου. Η προθεσμία πάντως αυτή σε καμία περίπτωση δεν υπερβαίνει συνολικά τους τέσσερις (4) ή, κατόπιν αιτιολογημένης παράτασης, τους πέντε (5) μήνες από τη λήψη των νέων στοιχείων από τη Φορολογική Διοίκηση.

5. Η οριστική πράξη διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου εκδίδεται με βάση έκθεση ελέγχου, την οποία συντάσσει η Φορολογική Διοίκηση και η οποία περιλαμβάνει εμπειριστατωμένα και αιτιολογημένα τα γεγονότα, τα στοιχεία και τις διατάξεις που έλαβε υπόψη της για τον προσδιορισμό του φόρου. Η οριστική πράξη διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου μαζί με την έκθεση ελέγχου κοινοποιούνται στον φορολογούμενο.

Άρθρο 35

Αμοιβαία διοικητική συνδρομή

1. Ως προς την αμοιβαία διοικητική συνδρομή, συμπεριλαμβανομένων των ταυτόχρονων φορολογικών ελέγχων, εφαρμόζονται τα Κεφάλαια Α΄ έως και Η΄ του ν. 4170/2013 (Α΄ 163), ο ν. 4153/2013 (Α΄ 116) για την κύρωση της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης και του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (Ο.Ο.Σ.Α.), σχετικά με την αμοιβαία διοικητική συνδρομή σε φορολογικά θέματα, οι διεθνείς συμβάσεις, όπως κυρώνονται και ισχύουν με τις διατάξεις εφαρμογής τους και τα σχετικά σχόλια του Ο.Ο.Σ.Α., καθώς και η νομοθεσία σχετικά με την αμοιβαία διοικητική συνδρομή. Για τον έλεγχο της τήρησης των υποχρεώσεων που αφορούν στη συμμόρφωση με τους κανόνες υποβολής στοιχείων και δέουσας επιμέλειας από τα Δηλούντα Ελληνικά Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα και τους Δηλούντες Φορείς Εκμετάλλευσης Πλατφόρμας εφαρμόζεται από τη Φορολογική Διοίκηση ο Κώδικας.

2. Για τους σκοπούς της εφαρμογής και επιβολής του ν. 4170/2013 και της διασφάλισης της λειτουργίας της διοικητικής συνεργασίας που θεσπίζει, η Φορολογική Διοίκηση έχει πρόσβαση στους μηχανισμούς, τις διαδικασίες, τα έγγραφα και τις πληροφορίες του άρθρου 13, της παρ. 4 του άρθρου 14 και των άρθρων 20, 21, 21Α και 30 του Ν. 4557/2018 (Α΄ 139).

ΜΕΡΟΣ Ζ΄

ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΦΟΡΟΥ

Άρθρο 36

Είδη προσδιορισμού φόρου

1. Πράξη προσδιορισμού φόρου είναι η πράξη με την οποία καθορίζεται το ποσό της φορολογικής οφειλής ή απαίτησης του φορολογούμενου για μια (1) ή περισσότερες φορολογικές περιόδους ή για ένα (1) ή περισσότερα φορολογικά έτη ή διαχειριστικές περιόδους ή για μια (1) ή περισσότερες φορολογικές υποθέσεις. Με την πράξη προσδιορισμού φόρου συνιστάται και βεβαιώνεται η φορολογική οφειλή ή απαίτηση του φορολογούμενου. Η πράξη αυτή καταχωρίζεται ως εισπρακτέο ή επιστρεπτέο ποσό στα βιβλία της Φορολογικής Διοίκησης. Η Φορολογική Διοίκηση είναι αρμόδια να εκδίδει τις ακόλουθες πράξεις προσδιορισμού φόρου: α) πράξη διοικητικού προσδιορισμού φόρου, β) πράξη εκτιμώμενου προσδιορισμού φόρου, γ) πράξη διορθωτικού προσδιορισμού φόρου και δ) πράξη ενδιάμεσου προσδιορισμού φόρου.

2. Άμεσος προσδιορισμός φόρου είναι ο προσδιορισμός φόρου που προκύπτει χωρίς περαιτέρω ενέργεια, ταυτόχρονα με την υποβολή της φορολογικής δήλωσης. Άμεσος είναι και ο προσδιορισμός που γίνεται ταυτόχρονα με την ενημέρωση της Φορολογικής Διοίκησης για τις πληροφορίες της δήλωσης Φόρου Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.) που υποβάλλεται σε άλλο κράτος μέλος, στο πλαίσιο ειδικών καθεστώτων αντίστοιχων των άρθρων 47β, 47γ και 47δ του Κώδικα Φ.Π.Α. (ν. 2859/2000, Α΄ 248), κατ΄ εφαρμογή του πρώτου εδαφίου της παρ. 2 του άρθρου 47δ του Κανονισμού (ΕΕ) 904/2010 του Συμβουλίου, της 7ης Οκτωβρίου 2010, «για τη διοικητική συνεργασία και την καταπολέμηση της απάτης στον τομέα του φόρου προστιθέμενης αξίας» (L 268). Ο φορολογούμενος δύναται να τροποποιεί τη φορολογική δήλωσή του, σύμφωνα με το άρθρο 23, και να καταβάλλει την επιπλέον διαφορά φόρου ή να αιτηθεί την επιστροφή του υπερβάλλοντος φόρου, σύμφωνα με το άρθρο 42. Ο άμεσος προσδιορισμός φόρου, που προκύπτει από την τροποποιητική δήλωση, υποκαθιστά τον αρχικό άμεσο προσδιορισμό φόρου.

3. Ο προσδιορισμός φόρου κατόπιν της δήλωσης του φορολογούμενου που δεν γίνεται ταυτόχρονα με την υποβολή της φορολογικής δήλωσης, σύμφωνα με την παρ. 2, γίνεται με έκδοση πράξης διοικητικού προσδιορισμού φόρου από τη Φορολογική Διοίκηση (διοικητικός προσδιορισμός φόρου). Η πράξη διοικητικού προσδιορισμού φόρου εκδίδεται με βάση στοιχεία που έχουν

τυχόν παρασχεθεί από τον φορολογούμενο σε φορολογική δήλωση ή κάθε άλλο στοιχείο που έχει στη διάθεσή της η Φορολογική Διοίκηση. Εάν η Φορολογική Διοίκηση προσδιορίσει τον φόρο ολικά ή μερικά με βάση στοιχεία διαφορετικά από αυτά που περιέχονται σε φορολογική δήλωση του φορολογούμενου, αναφέρει ειδικά τα στοιχεία αυτά, στα οποία βασίστηκε ο προσδιορισμός του φόρου.

4. Αν ο φορολογούμενος δεν υποβάλλει εμπροθέσμως φορολογική δήλωση, ο προσδιορισμός του φόρου δύναται να γίνεται με έκδοση πράξης εκτιμώμενου προσδιορισμού φόρου με βάση κάθε στοιχείο που έχει στη διάθεσή της η Φορολογική Διοίκηση (εκτιμώμενος προσδιορισμός φόρου), και αφορά ιδίως στο επίπεδο διαβίωσης του φορολογούμενου, την άσκηση της επαγγελματικής ή επιχειρηματικής δραστηριότητάς του ή ομοειδείς επιχειρηματικές ή επαγγελματικές δραστηριότητες. Εάν, μετά την έκδοση της πράξης αυτής, ο φορολογούμενος υποβάλει φορολογική δήλωση, η πράξη αυτή παύει να ισχύει αυτοδικαίως. Ο προσδιορισμός του φόρου γίνεται και με φορολογική δήλωση που έχει προσυμπληρωθεί αυτοματοποιημένα με βάση όλα τα στοιχεία που διαθέτει η Φορολογική Διοίκηση και έχει κοινοποιηθεί στον φορολογούμενο. Στην περίπτωση του προηγούμενου εδαφίου, εφόσον ο φορολογούμενος δεν αντιταχθεί στο περιεχόμενο της δήλωσης μέχρι την προθεσμία υποβολής της, αυτή οριστικοποιείται αυτόματα (οίκοθεν προσδιορισμός φόρου). Ειδικά για τον προσδιορισμό φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων, αν ο φορολογούμενος δεν αντιταχθεί στο περιεχόμενο της προσυμπληρωμένης δήλωσης εντός τριάντα (30) ημερών από την έναρξη της προθεσμίας για την υποβολή της, η οριστικοποίηση λαμβάνει χώρα την επόμενη εργάσιμη ημέρα.²⁵

5. Σε εξαιρετικές περιστάσεις, ο προσδιορισμός του φόρου μπορεί να γίνει από τη Φορολογική Διοίκηση με βάση όλα τα στοιχεία που διαθέτει και πριν από την προθεσμία υποβολής της φορολογικής δήλωσης (ενδιάμεσος προσδιορισμός φόρου). Εξαιρετικές περιστάσεις του πρώτου εδαφίου συντρέχουν αν:

- α) η δραστηριότητα του φορολογούμενου είναι εποχική, ασκείται από επιχείρηση που έχει συσταθεί την τελευταία τριετία και υπάρχουν ενδείξεις φοροδιαφυγής όπως ενδεικτικά η μη υποβολή δηλώσεων, ή
- β) υπάρχουν συγκεκριμένες ενδείξεις ότι ο φορολογούμενος σκοπεύει να εγκαταλείψει τη χώρα.

---

²⁵[Τροποποίηση 5162/2024, Άρθρο 86](#)

Η πράξη προσδιορισμού φόρου συνοδεύεται από εντολή ελέγχου, με βάση την οποία εκδίδεται διορθωτικός προσδιορισμός φόρου εντός ενός (1) έτους από την έκδοση της πράξης ενδιάμεσου προσδιορισμού φόρου. Κατά παρέκκλιση του άρθρου 72, ο φορολογούμενος δύναται να προσφύγει κατά πράξης ενδιάμεσου προσδιορισμού φόρου απευθείας ενώπιον του αρμόδιου διοικητικού δικαστηρίου, χωρίς να απαιτείται η άσκηση ενδικοφανούς προσφυγής. Ο φορολογούμενος είτε καταβάλλει εφάπαξ τη φορολογική οφειλή που ορίζεται από τον ενδιάμεσο προσδιορισμό φόρου, είτε εξασφαλίζει την καταβολή αυτής, παρέχοντας εγγύηση ή αποδεχόμενος την εγγραφή βάρους επί της περιουσίας του υπέρ της Φορολογικής Διοίκησης για το συνολικό ποσό της φορολογικής οφειλής. Η εγγύηση και η εγγραφή βάρους διατηρούνται μέχρι την πλήρη εξόφληση της φορολογικής οφειλής.

6. Η Φορολογική Διοίκηση δύναται να προβεί, μετά από έλεγχο, σε έκδοση πράξης διόρθωσης οποιουδήποτε προηγούμενου άμεσου, διοικητικού, εκτιμώμενου ή ενδιάμεσου προσδιορισμού φόρου, εφόσον από τον έλεγχο διαπιστωθεί αιτιολογημένα ότι ο προηγούμενος προσδιορισμός φόρου ήταν ανακριβής ή εσφαλμένος (διορθωτικός προσδιορισμός φόρου). Ο διορθωτικός προσδιορισμός φόρου που εκδίδεται κατόπιν πλήρους φορολογικού ελέγχου υπόκειται σε μεταγενέστερη διόρθωση, μόνο εάν προκύψουν νέα στοιχεία. Ο φορολογούμενος δύναται να ζητά την έκδοση πράξης διόρθωσης διοικητικού προσδιορισμού φόρου, σε περίπτωση υποβολής δήλωσης σχετικά με την οποία έχει εκδοθεί πράξη διοικητικού προσδιορισμού του φόρου. Η Φορολογική Διοίκηση εκδίδει πράξη διορθωτικού προσδιορισμού φόρου μόνο εφόσον κάνει αποδεκτή τη δήλωση. Η Φορολογική Διοίκηση δύναται να προβεί σε έκδοση πράξης διορθωτικού προσδιορισμού φόρου και αν δεν υποβλήθηκε δήλωση από τον φορολογούμενο και δεν έχει εκδοθεί πράξη εκτιμώμενου προσδιορισμού φόρου.

Άρθρο 37

Παραγραφή

1. Η Φορολογική Διοίκηση μπορεί να προβεί σε κοινοποίηση πράξης διοικητικού, εκτιμώμενου ή διορθωτικού προσδιορισμού φόρου εντός πέντε (5) ετών από τη λήξη του έτους, εντός του οποίου λήγει η προθεσμία υποβολής δήλωσης. Αν για κάποια φορολογία προβλέπεται η υποβολή περισσότερων δηλώσεων, η κοινοποίηση της πράξης του πρώτου εδαφίου μπορεί να γίνει εντός πέντε (5) ετών από τη λήξη του έτους, εντός του οποίου λήγει η προθεσμία υποβολής της δήλωσης της τελευταίας φορολογικής περιόδου εκάστου έτους.

2. Η περίοδος που αναφέρεται στην παρ. 1 παρατείνεται στις εξής περιπτώσεις:

- α) εάν, εντός του πέμπτου έτους της προθεσμίας παραγραφής, υποβάλλεται αρχική ή τροποποιητική δήλωση ή περιέρχονται σε γνώση της Φορολογικής Διοίκησης νέα στοιχεία σε υπόθεση που έχει διενεργηθεί πλήρης έλεγχος ή σε κάθε άλλη περίπτωση περιέρχονται σε γνώση της Φορολογικής Διοίκησης πληροφορίες από οποιαδήποτε πηγή εκτός της Φορολογικής Διοίκησης, από τις οποίες προκύπτει φορολογική οφειλή και μόνο για το ζήτημα στο οποίο αφορούν, για περίοδο ενός (1) έτους από τη λήξη της πενταετίας,
- β) εάν ζητηθούν πληροφορίες από χώρα της αλλοδαπής, μέχρι την παραλαβή τους και για ένα (1) έτος από αυτήν και μόνο για το ζήτημα, στο οποίο αφορά το αίτημα παροχής πληροφοριών,
- γ) εάν ασκηθεί ενδικοφανής προσφυγή, ένδικο βοήθημα ή μέσο, για περίοδο ενός (1) έτους μετά την έκδοση απόφασης επί της ενδικοφανούς προσφυγής ή την κοινοποίηση στη Φορολογική Διοίκηση αμετάκλητης δικαστικής απόφασης, και μόνο για το ζήτημα, το οποίο αφορά,
- δ) για όσο διάστημα διαρκεί η προθεσμία υποβολής αιτήματος Διαδικασίας Αμοιβαίου Διακανονισμού (Δ.Α.Δ.) του άρθρου 73, όπως αυτή ορίζεται στις ειδικότερες διατάξεις που προβλέπουν τη δυνατότητα υποβολής αιτήματος Δ.Α.Δ., και μόνο για την υποβολή και αποδοχή του σχετικού αιτήματος, καθώς επίσης και εφόσον υποβληθεί τέτοιο αίτημα, για όσο χρόνο διαρκεί η Δ.Α.Δ. και μόνο για το ζήτημα το οποίο αφορά ή σχετίζεται με αυτή. Σε περίπτωση έκδοσης απόφασης Αμοιβαίου Διακανονισμού, παρατείνεται για ένα (1) έτος μετά την έκδοση της απόφασης η περίοδος παραγραφής του δικαιώματος του Δημοσίου να προβεί σε κοινοποίηση πράξης διοικητικού ή διορθωτικού προσδιορισμού φόρου με έρεισμα την απόφαση αυτή και αποκλειστικά με σκοπό τη συμμόρφωση με αυτήν,
- ε) εάν υποβληθεί αίτηση για ακύρωση ή τροποποίηση, σύμφωνα με το άρθρο 74 ή ακυρωθεί ή τροποποιηθεί άμεσος προσδιορισμός φόρου, πράξη προσδιορισμού φόρου ή πράξη επιβολής προστίμου χωρίς αίτηση του φορολογούμενου, σύμφωνα με το άρθρο 74, για περίοδο ενός (1) έτους μετά την έκδοση της πράξης ακύρωσης ή τροποποίησης του άρθρου 74, και μόνο για το ζήτημα, το οποίο αφορά,
- στ) για όσο διάστημα απαιτηθεί για την εξέταση καταγγελίας ή αναφοράς που αφορά σε φορολογική υπόθεση, προσαυξημένο κατά ένα (1) έτος από την περιέλευση στην αρμόδια ελεγκτική Υπηρεσία της σχετικής

πορισματικής έκθεσης και μόνο για το ζήτημα στο οποίο αφορά, εφόσον διαπιστωθεί ότι η μη ενάσκηση του δικαιώματος για διενέργεια ελέγχου ή για έκδοση καταλογιστικής πράξης, έστω και κατά ένα μέρος, οφείλεται σε σύμπραξη του φορολογουμένου με υπάλληλο της ελεγκτικής αρχής.

3. α) Εξαιρετικά, πράξη διοικητικού, εκτιμώμενου ή διορθωτικού προσδιορισμού φόρου μπορεί να κοινοποιηθεί εντός δέκα (10) ετών από τη λήξη του έτους εντός του οποίου λήγει η προθεσμία για την υποβολή της δήλωσης ή της δήλωσης της τελευταίας περιόδου, σε περίπτωση που προβλέπεται η υποβολή περισσότερων δηλώσεων:

αα) Αν ο φορολογούμενος δεν έχει υποβάλει δήλωση εντός της περιόδου που αναφέρεται στην παρ. 1. Αν η δήλωση υποβληθεί στο τελευταίο έτος της περιόδου της περ. α), η πράξη διοικητικού ή διορθωτικού προσδιορισμού φόρου μπορεί να κοινοποιηθεί εντός ενός (1) έτους από τη λήξη του έτους υποβολής της ως άνω δήλωσης.

αβ) Αν μετά την πενταετία περιέλθουν σε γνώση της Φορολογικής Διοίκησης νέα στοιχεία ή πληροφορίες που δεν θα μπορούσαν να είναι σε γνώση αυτής εντός της πενταετίας και προκύπτει ότι η φορολογική οφειλή υπερβαίνει αυτήν που είχε προσδιορισθεί βάσει προηγούμενου άμεσου, διοικητικού, εκτιμώμενου ή διορθωτικού προσδιορισμού φόρου και μόνο για το ζήτημα το οποίο αφορούν.

β) Αν μετά από την περαίωση ανέλεγκτων χρήσεων βάσει ειδικών διατάξεων νόμου ή μετά από την έκδοση της αρχικής πράξης προσδιορισμού φόρου και εντός πενταετίας, από τη λήξη του έτους εντός του οποίου λήγει η προθεσμία υποβολής αρχικής δήλωσης, περιέλθουν σε γνώση της Φορολογικής Διοίκησης νέα στοιχεία, οι σχετικές πράξεις προσδιορισμού φόρου και επιβολής προστίμου, βάσει περαίωσης ή βάσει ελέγχου που έχει διενεργηθεί πριν από την 1η Ιανουαρίου 2014 ή βάσει πλήρους ελέγχου που έχει διενεργηθεί από την 1η Ιανουαρίου 2014 και μετά, κοινοποιούνται κατά περίπτωση εντός της πενταετούς προθεσμίας παραγραφής, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 37 ή την παρ. 1 του άρθρου 84 του Ν. 2238/1994 (Α΄ 151) ή την παρ. 1 του άρθρου 57 του Κώδικα Φόρου Προστιθέμενης Αξίας (ν. 2859/2000, Α΄ 248). Εφόσον περιέλθουν σε γνώση της Φορολογικής Διοίκησης συμπληρωματικά στοιχεία κατά το τελευταίο έτος της αρχικής (πενταετούς) παραγραφής, το δικαίωμα της Φορολογικής Διοίκησης να εκδώσει πράξη προσδιορισμού φόρου παρατείνεται κατά ένα (1) έτος.

4. Εάν ο διορθωτικός προσδιορισμός φόρου συνεπάγεται τροποποίηση πράξης προσδιορισμού φόρου για φορολογικό έτος για το οποίο το δικαίωμα ελέγχου έχει παραγραφεί, η αντίστοιχη προσαρμογή φόρου διενεργείται στο παλαιότερο φορολογικό έτος για το οποίο το δικαίωμα ελέγχου δεν έχει ακόμη παραγραφεί και στο οποίο αφορά ο διορθωτικός προσδιορισμός φόρου.

Άρθρο 38

Έκδοση και κοινοποίηση πράξης προσδιορισμού φόρου

Η πράξη προσδιορισμού φόρου του άρθρου 36 υπογράφεται από τον Διοικητή ή άλλον ειδικά οριζόμενο υπάλληλο της Φορολογικής Διοίκησης. Η πράξη προσδιορισμού φόρου περιέχει τις εξής πληροφορίες:

- α) το ονοματεπώνυμο ή την επωνυμία του φορολογούμενου,
- β) τον Αριθμό Φορολογικού Μητρώου του φορολογούμενου, εφόσον έχει αποδοθεί στον φορολογούμενο,
- γ) την ημερομηνία έκδοσης της πράξης,
- δ) το είδος της πράξης προσδιορισμού του φόρου και το αντικείμενο στο οποίο αφορά η πράξη,
- ε) το ποσό της φορολογικής οφειλής,
- στ) την ημερομηνία μέχρι την οποία πρέπει να εξοφληθεί ο φόρος,
- ζ) τους λόγους για τους οποίους η Φορολογική Διοίκηση προέβη στον προσδιορισμό φόρου και τον τρόπο με τον οποίο υπολογίστηκε το ποσό του φόρου,
- η) τον χρόνο, τον τόπο και τον τρόπο αμφισβήτησης του προσδιορισμού φόρου,
- θ) τυχόν αλληλεγγύως υπεύθυνα πρόσωπα,
- ι) λοιπές πληροφορίες.

Η πράξη προσδιορισμού φόρου κοινοποιείται στο πρόσωπο στο οποίο αφορά ο προσδιορισμός φόρου. Με την πράξη διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου κοινοποιείται ταυτόχρονα και η οικεία έκθεση ελέγχου, εκτός από την περίπτωση του τέταρτου εδαφίου της παρ. 6 του άρθρου 36.

Άρθρο 39

Γενικός κανόνας απαγόρευσης καταχρήσεων

1. Κατά τον προσδιορισμό του φόρου, η Φορολογική Διοίκηση δεν λαμβάνει υπόψη τυχόν διευθέτηση ή σειρά διευθετήσεων οι οποίες, έχοντας συσταθεί με κύριο σκοπό ή με έναν από τους κύριους σκοπούς την απόκτηση φορολογικού πλεονεκτήματος που ματαιώνει το αντικείμενο ή τον σκοπό των εφαρμοστέων φορολογικών διατάξεων, δεν είναι γνήσιες, συνεκτιμώμενων όλων των σχετικών στοιχείων και περιστάσεων.

2. Για τους σκοπούς της παρ. 1, ως «διευθέτηση» νοείται κάθε συναλλαγή, δράση, πράξη, συμφωνία, επιχορήγηση, συνεννόηση, υπόσχεση, δέσμευση ή γεγονός. Μια διευθέτηση μπορεί να περιλαμβάνει περισσότερα από ένα στάδια ή μέρη.

3. Για τους σκοπούς της παρ. 1, η διευθέτηση ή σειρά διευθετήσεων είναι μη γνήσια στον βαθμό που δεν τίθεται σε εφαρμογή για βάσιμους εμπορικούς λόγους που απηχούν την οικονομική πραγματικότητα. Για τον καθορισμό του γνήσιου ή μη χαρακτήρα μιας διευθέτησης ή σειράς διευθετήσεων, η Φορολογική Διοίκηση εξετάζει αν αυτές αφορούν μία ή περισσότερες από τις εξής, ενδεικτικώς απαριθμούμενες, καταστάσεις:

- α) ο νομικός χαρακτηρισμός των μεμονωμένων σταδίων από τα οποία αποτελείται μια διευθέτηση είναι ασυμβίβαστος με τη νομική υπόσταση της διευθέτησης στο σύνολό της,
  - β) η διευθέτηση ή σειρά διευθετήσεων εφαρμόζεται κατά τρόπο που δεν συνάδει με μια συνήθη επιχειρηματική συμπεριφορά,
  - γ) η διευθέτηση ή σειρά διευθετήσεων περιλαμβάνει στοιχεία που έχουν ως αποτέλεσμα την αλληλοαντιστάθμιση ή την αλληλοακύρωσή τους,
  - δ) η σύναψη συναλλαγών είναι κυκλικού χαρακτήρα,
  - ε) η διευθέτηση ή σειρά διευθετήσεων οδηγεί σε σημαντικό φορολογικό πλεονέκτημα αλλά αυτό δεν αντανακλάται στους επιχειρηματικούς κινδύνους, τους οποίους αναλαμβάνει ο φορολογούμενος, ή στις ταμειακές ροές του,
- στ) το αναμενόμενο περιθώριο κέρδους πριν από τον φόρο είναι σημαντικό σε σύγκριση με το ύψος του αναμενόμενου φορολογικού πλεονεκτήματος.

4. Όταν, κατ' εφαρμογή της παρ. 1, διευθετήσεις ή σειρά διευθετήσεων κρίνονται μη γνήσιες, τότε η φορολογική υποχρέωση, συμπεριλαμβανομένων

σχετικών κυρώσεων, υπολογίζεται βάσει των διατάξεων που θα τύγχαναν εφαρμογής εν απουσία της εν λόγω διευθέτησης.

ΜΕΡΟΣ Η΄

ΕΙΣΠΡΑΞΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

ΕΙΣΠΡΑΞΗ ΦΟΡΟΥ

Άρθρο 40

Αρμόδια όργανα

- 1.** Η είσπραξη των φόρων και των λοιπών εσόδων του Δημοσίου που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Κώδικα, συμπεριλαμβανομένης της αναγκαστικής εκτέλεσης και της λήψης διασφαλιστικών μέτρων, ανήκει στην αρμοδιότητα του Διοικητή.
- 2.** Ο Διοικητής ή τα νομίμως εξουσιοδοτημένα όργανα της Φορολογικής Διοίκησης δύνανται να προβαίνουν σε κάθε δικαστική ή οποιαδήποτε άλλη νόμιμη ενέργεια που αποσκοπεί, άμεσα ή έμμεσα, στην είσπραξη φόρων και λοιπών εσόδων, περιλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, της κατάθεσης αίτησης πτώχευσης του οφειλέτη του Δημοσίου και της άσκησης αγωγής διάρρηξης. Κατά την εφαρμογή του παρόντος ισχύει αναλόγως η παρ. 2 του άρθρου 30.

Άρθρο 41

Καταβολή φόρου

- 1.** Ο φόρος καταβάλλεται κατά τον χρόνο που προβλέπεται από τον νόμο που επιβάλλει την αντίστοιχη φορολογία, στην οποία εφαρμόζεται ο Κώδικας.
- 2.** Σε περίπτωση διορθωτικού ή εκτιμώμενου προσδιορισμού φόρου, ο οφειλόμενος φόρος καταβάλλεται μέσα σε τριάντα (30) ημέρες από την κοινοποίηση της πράξης προσδιορισμού του φόρου στον φορολογούμενο. Στην περίπτωση οίκοθεν προσδιορισμού του φόρου, σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 36, δεν εφαρμόζεται το προηγούμενο εδάφιο και ο οφειλόμενος φόρος καταβάλλεται σύμφωνα με την παρ. 1 του παρόντος.

Σε περίπτωση ενδιάμεσου προσδιορισμού του φόρου, ο οφειλόμενος φόρος καταβάλλεται μέσα σε τρεις (3) ημέρες από την κοινοποίηση της αντίστοιχης πράξης προσδιορισμού του φόρου.

3. Σε περίπτωση έκδοσης οριστικής απόφασης διοικητικού δικαστηρίου, ο οφειλόμενος φόρος καταβάλλεται σε δύο (2) ισόποσες μηνιαίες δόσεις. Η πρώτη δόση καταβάλλεται μέχρι την τελευταία εργάσιμη για τις δημόσιες υπηρεσίες ημέρα του επόμενου μήνα από την κοινοποίηση στον φορολογούμενο της πράξης εκκαθάρισης του φόρου που προκύπτει με βάση το διατακτικό της απόφασης και η δεύτερη δόση μέχρι την τελευταία εργάσιμη ημέρα του μήνα που ακολουθεί. Η παρούσα εφαρμόζεται και για την καταβολή του φόρου βάσει απόφασης Αμοιβαίου Διακανονισμού.

Άρθρο 42

Επιστροφή φόρου

1. Εάν ο φορολογούμενος δικαιούται επιστροφή φόρου, η Φορολογική Διοίκηση, αφού συμψηφίσει τους οφειλόμενους από τον φορολογούμενο φόρους με το προς επιστροφή ποσό, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 47, προβαίνει στην επιστροφή της τυχόν προκύπτουσας διαφοράς.

2. α) Σε περίπτωση άμεσου προσδιορισμού του φόρου, το επιστρεπτέο ποσό καταβάλλεται στον φορολογούμενο εντός ενενήντα (90) ημερών από την υποβολή της δήλωσης του φορολογούμενου. Ειδικά για τη δήλωση που υποβάλλεται με επιφύλαξη, η προθεσμία του πρώτου εδαφίου εκκινεί από την αποδοχή της επιφύλαξης από τη Φορολογική Διοίκηση, με την επιφύλαξη περιπτώσεων επιστροφής που επιλέγονται για έλεγχο.

β) Σε περίπτωση διοικητικού προσδιορισμού ή διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου κατόπιν υποβολής τροποποιητικής δήλωσης, το επιστρεπτέο ποσό καταβάλλεται στον φορολογούμενο εντός ενενήντα (90) ημερών από την έκδοση της πράξης προσδιορισμού του φόρου, με την επιφύλαξη περιπτώσεων επιστροφής που επιλέγονται για έλεγχο.

γ) Εφόσον για την επιστροφή του φόρου διενεργείται έλεγχος, το επιστρεπτέο ποσό καταβάλλεται στον φορολογούμενο εντός τριάντα (30) ημερών από την ολοκλήρωση του ελέγχου. Ο έλεγχος του πρώτου εδαφίου ολοκληρώνεται το αργότερο εντός τεσσάρων (4) μηνών από την έκδοση της εντολής ελέγχου. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, η προθεσμία του δευτέρου εδαφίου μπορεί να παρατείνεται για οκτώ (8) ακόμη μήνες, με ειδική αιτιολογία. Για τους σκοπούς του άρθρου αυτού, ως ολοκλήρωση του ελέγχου νοείται:

- γα) σε περίπτωση μερικής ή ολικής απόρριψης του αιτούμενου προς επιστροφή ποσού, η έκδοση των οικείων πράξεων διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου και
- γβ) σε περίπτωση αποδοχής του αιτούμενου προς επιστροφή ποσού, η σύνταξη της οικείας έκθεσης ελέγχου.
- δ) Με την επιφύλαξη των περ. α) έως γ), το επιστρεπτέο ποσό καταβάλλεται στον φορολογούμενο εντός ενενήντα (90) ημερών από την υποβολή έγγραφου αιτήματός του για επιστροφή, με την επιφύλαξη περιπτώσεων επιστροφής που επιλέγονται για έλεγχο.
- ε) Ειδικά για αιτήματα επιστροφής Φόρου Προστιθέμενης Αξίας από υποκείμενους μη εγκατεστημένους στο εσωτερικό της χώρας, η Φορολογική Διοίκηση αποφαινεται μέσα σε τέσσερις (4) μήνες από τη λήψη του σχετικού αιτήματος, εκτός εάν απαιτείται η προσκόμιση συμπληρωματικών στοιχείων, οπότε η ως άνω προθεσμία παρατείνεται μέχρι οκτώ (8) μήνες. Το επιστρεπτέο ποσό καταβάλλεται το αργότερο εντός δέκα (10) εργάσιμων ημερών από τη λήξη της προθεσμίας έκδοσης απόφασης.
- στ) Η ενδικοφανής προσφυγή με αίτημα την ακύρωση ή την τροποποίηση της πράξης προσδιορισμού του φόρου ή επιβολής του προστίμου, συνιστά αίτημα επιστροφής και η προθεσμία της περ. δ) εκκινεί από την κοινοποίηση στην Υπηρεσία της Φορολογικής Διοίκησης που είναι αρμόδια για την επιστροφή του αχρεωστήτως καταβληθέντος ποσού, της απόφασης της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών που ακυρώνει ή τροποποιεί την πράξη προσδιορισμού του φόρου ή επιβολής του προστίμου.
- ζ) Η δικαστική προσφυγή με αίτημα την ακύρωση ή την τροποποίηση της πράξης προσδιορισμού του φόρου ή επιβολής του προστίμου ή της απόφασης της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών, συνιστά αίτημα επιστροφής και η προθεσμία της περ. δ) εκκινεί από την κοινοποίηση στην Υπηρεσία της Φορολογικής Διοίκησης που είναι αρμόδια για την επιστροφή του αχρεωστήτως καταβληθέντος ποσού, της απόφασης του δικαστηρίου που ακυρώνει ή τροποποιεί την πράξη προσδιορισμού του φόρου ή επιβολής του προστίμου ή την απόφαση της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών.

3. Μετά την πάροδο των προθεσμιών της παρ. 2 η αξίωση του φορολογούμενου για την επιστροφή του φόρου καθίσταται ληξιπρόθεσμη.

4. Με δήλωση του φορολογούμενου το επιστρεπτέο ποσό δύναται να παρακρατηθεί με σκοπό τον συμψηφισμό του με μελλοντικές οφειλές του φορολογούμενου.

5. Η αξίωση για επιστροφή φόρου, ο οποίος καταβλήθηκε αχρεωστήτως, παραγράφεται κατά τον χρόνο που παραγράφεται το δικαίωμα της Φορολογικής Διοίκησης για έκδοση πράξης προσδιορισμού φόρου, σύμφωνα με τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 37 αναφορικά με την αντίστοιχη φορολογική υποχρέωση από την οποία πηγάζει η αξίωση προς επιστροφή. Η παραγραφή της αξίωσης για επιστροφή φόρου που προκύπτει ότι καταβλήθηκε αχρεωστήτως ως αποτέλεσμα έκδοσης πράξης για την ακύρωση ή την τροποποίηση άμεσου προσδιορισμού ή πράξης προσδιορισμού του φόρου ή πράξης επιβολής προστίμου, σύμφωνα με το άρθρο 74, παρατείνεται κατά ένα (1) έτος από την ημερομηνία έκδοσης της πράξης ακύρωσης ή τροποποίησης, εφόσον η πράξη ακύρωσης ή τροποποίησης εκδίδεται εντός του τελευταίου έτους της προθεσμίας παραγραφής ή μετά από τη συμπλήρωση του χρόνου παραγραφής κατά τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 37. Ειδικά στις φορολογίες δωρεών, γονικών παροχών και μεταβίβασης ακινήτων, η αξίωση για επιστροφή φόρου, ο οποίος καταβλήθηκε αχρεώστητα λόγω μη σύνταξης συμβολαίου ή μεταγραφής δικαστικής απόφασης, παραγράφεται εντός πέντε (5) ετών από τη λήξη του έτους εντός του οποίου υποβλήθηκε η δήλωση.

Άρθρο 43

Σειρά εξόφλησης

1. Κατά την εκάστοτε καταβολή φόρου, εισπράττονται υποχρεωτικά επί του καταβαλλόμενου ποσού, οι αναλογούντες τόκοι και πρόστιμο λόγω εκπρόθεσμης καταβολής. Ειδικά οι καταβολές χρηματικών ποσών έναντι οφειλής από Φόρο Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.) που προκύπτει από δήλωση Φ.Π.Α. του άρθρου 47α του Κώδικα Φ.Π.Α. (Ν. 2859/2000, Α΄ 248) ή αντίστοιχη δήλωση Φ.Π.Α. που υποβάλλεται σε άλλο κράτος μέλος, εξοφλούν την υποχρέωση του φορολογούμενου με την ακόλουθη σειρά:

- α) το αρχικό ποσό του φόρου,
- β) τόκος επί του φόρου,
- γ) έξοδα είσπραξης,
- δ) πρόστιμα που σχετίζονται με τον φόρο.

Αν οι ως άνω οφειλές από Φ.Π.Α. καταβάλλονται εντός του πλαισίου οποιασδήποτε ρύθμισης, οι καταβολές χρηματικών ποσών εξοφλούν την υποχρέωση του φορολογούμενου σύμφωνα με το πρώτο εδάφιο.

2. Η Φορολογική Διοίκηση μπορεί να κατανέμει κάθε καταβολή σε οποιονδήποτε οφειλόμενο φόρο:

- α) εάν ο φορολογούμενος δεν υποδείξει κατά τον χρόνο της καταβολής σε ποιο συγκεκριμένο φόρο ή φορολογική περίοδο αφορά η πληρωμή, ή
- β) εάν η είσπραξη πραγματοποιήθηκε σύμφωνα με το άρθρο 47.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΩΝ ΟΦΕΙΛΩΝ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ

Άρθρο 44

Απαρίθμηση εκτελεστών τίτλων

1. Η είσπραξη των φόρων και των λοιπών εσόδων του Δημοσίου, που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Κώδικα, πραγματοποιείται δυνάμει εκτελεστού τίτλου.

2. Εκτελεστοί τίτλοι από τον νόμο είναι:

- α) στην περίπτωση άμεσου προσδιορισμού φόρου, ο προσδιορισμός του φόρου, όπως προκύπτει ταυτόχρονα με την υποβολή της δήλωσης ή με την ενημέρωση της Φορολογικής Διοίκησης σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 36 του παρόντος, εφόσον έχει προηγηθεί η υπενθύμιση του άρθρου 63α του Εκτελεστικού Κανονισμού 282/2011 του Συμβουλίου, της 15ης Μαρτίου 2011, για τη θέσπιση μέτρων εφαρμογής της Οδηγίας 2006/112/ ΕΚ σχετικά με το κοινό σύστημα φόρου προστιθέμενης αξίας (L 77),
- β) στην περίπτωση διοικητικού προσδιορισμού φόρου, η πράξη προσδιορισμού του φόρου,
- γ) στην περίπτωση εκτιμώμενου προσδιορισμού φόρου, η πράξη εκτιμώμενου προσδιορισμού του φόρου,
- δ) στην περίπτωση διορθωτικού προσδιορισμού φόρου, η πράξη διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου,
- ε) στην περίπτωση ενδιάμεσου προσδιορισμού φόρου, η πράξη ενδιάμεσου προσδιορισμού του φόρου,

- στ) σε περίπτωση έκδοσης οριστικής δικαστικής απόφασης, η απόφαση αυτή,
- ζ) σε περίπτωση επιβολής προστίμων, οι αντίστοιχες πράξεις,
- η) σε περίπτωση ενδικοφανούς προσφυγής, η απόφαση της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών,
- θ) σε περίπτωση Διαδικασίας Αμοιβαίου Διακανονισμού, η απόφαση Αμοιβαίου Διακανονισμού,
- ι) στην περίπτωση του άρθρου 74, η πράξη ακύρωσης ή τροποποίησης που εκδίδεται σύμφωνα με το άρθρο αυτό,
- ια) το πρακτικό εξώδικης επίλυσης φορολογικής διαφοράς που εκδίδεται από την Επιτροπή του άρθρου 16 του Ν. 4714/2020 (Α΄ 148).

Άρθρο 45

Λήψη διασφαλιστικών μέτρων

1. Η Φορολογική Διοίκηση, προκειμένου να διασφαλίζει την είσπραξη φόρων, μπορεί σε επείγουσες περιπτώσεις ή για να αποτραπεί επικείμενος κίνδυνος για την είσπραξη των φόρων, να προβαίνει με βάση τον εκτελεστό τίτλο του άρθρου 44 πριν από τη λήξη της προθεσμίας καταβολής της οφειλής και χωρίς δικαστική απόφαση στην επιβολή συντηρητικής κατάσχεσης κινητών, ακινήτων, εμπράγματων δικαιωμάτων σε αυτά, απαιτήσεων και γενικά όλων των περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη του Δημοσίου είτε βρίσκονται στα χέρια του είτε στα χέρια τρίτου. Η συντηρητική κατάσχεση τρέπεται αυτοδίκαια σε αναγκαστική με την πάροδο της νόμιμης προθεσμίας καταβολής της οφειλής και έχει τις συνέπειες της αναγκαστικής κατάσχεσης από τον χρόνο της εγγραφής της. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται αναλογικά τα άρθρα 707 έως και 723 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (Κ.Πολ.Δ.), εξαιρουμένων της παρ. 5 του άρθρου 715 και του άρθρου 722 του Κ.Πολ.Δ.

2. Η Φορολογική Διοίκηση μπορεί, με τις προϋποθέσεις της παρ. 1, να προβαίνει στη λήψη των ασφαλιστικών μέτρων του Κ.Πολ.Δ. με βάση τον εκτελεστό τίτλο, καθώς και πριν από την απόκτηση εκτελεστού τίτλου, κατ' ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 691Α του Κ.Πολ.Δ..

3. Τα μέτρα της παρ. 2 διατάσσονται από τον Πρόεδρο του Διοικητικού Πρωτοδικείου της έδρας του οργάνου της Φορολογικής Διοίκησης χωρίς να απαιτείται προηγούμενη κλήτευση του φορολογούμενου.

4. Με τις προϋποθέσεις της παρ. 1 μπορεί να εγγραφεί υποθήκη για κάθε φόρο και λοιπά έσοδα του Δημοσίου που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του

Κώδικα. Σε κάθε περίπτωση, η παρ. 1 του άρθρου 1262 του Αστικού Κώδικα (π.δ. 456/1984, Α' 164) εξακολουθεί να ισχύει.

5. Εφόσον η Φορολογική Διοίκηση διαπιστώνει μη απόδοση, ανακριβή απόδοση, συμψηφισμό, έκπτωση ή διακράτηση Φόρου Προστιθέμενης Αξίας, Φόρου Κύκλου Εργασιών, φόρου ασφαλιστρών, παρακρατούμενων, επιρριπτόμενων φόρων, τελών και εισφορών με σκοπό τη μη πληρωμή συνολικά στο Δημόσιο ποσού πάνω από εκατόν πενήντα χιλιάδες (150.000) ευρώ, καθώς και είσπραξη επιστροφής των παραπάνω φόρων κατόπιν παραπλάνησης της Φορολογικής Διοίκησης με την παράσταση ψευδών γεγονότων ως αληθινών ή με την αθέμιτη παρασιώπηση ή απόκρυψη αληθινών γεγονότων, μπορεί, βάσει ειδικής έκθεσης ελέγχου, να επιβάλλει σε βάρος του υπόχρεου παραβάτη προληπτικά ή διασφαλιστικά του δημοσίου συμφέροντος μέτρα άμεσου και επείγοντος χαρακτήρα. Ειδικότερα η Φορολογική Διοίκηση μπορεί να μην παραλαμβάνει και να μη χορηγεί έγγραφα που απαιτούνται για τη μεταβίβαση περιουσιακών στοιχείων. Στην περίπτωση αυτή δεσμεύεται το πενήντα τοις εκατό (50%) των καταθέσεων των πάσης φύσεως λογαριασμών και παρακαταθηκών και του περιεχομένου των θυρίδων του υπόχρεου παραβάτη και κατ' ανώτατο μέχρι του διπλάσιου του ποσού για το οποίο διαπιστώνεται ο σκοπός μη πληρωμής ή η είσπραξη επιστροφής, κατά τα ανωτέρω. Το μη χρηματικό περιεχόμενο θυρίδων και οι μη χρηματικές παρακαταθήκες δεσμεύονται στο σύνολό τους.

6. Τα μέτρα της παρ. 5 επιβάλλονται σωρευτικά σε βάρος των ομόρρυθμων εταίρων προσωπικών εταιρειών, καθώς και σε βάρος των προσώπων των παρ. 1 και 2 του άρθρου 49. Η προθεσμία και η άσκηση προσφυγής δεν αναστέλλουν την εφαρμογή των μέτρων.

7. Τα μέτρα της παρ. 5 δεν εμποδίζουν τη δυνατότητα της Φορολογικής Διοίκησης να ικανοποιεί τις απαιτήσεις της, από τα δεσμευθέντα περιουσιακά στοιχεία, με αναγκαστική εκτέλεση σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.

8. Αντιρρήσεις κατά των μέτρων των παρ. 5 έως 7 εξετάζονται με τη διαδικασία που προβλέπεται στην περ. δ) της παρ. 2 του άρθρου 6 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας (ν. 2717/1999, Α' 97).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄

ΜΕΤΡΑ ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ

Άρθρο 46

Ατομική ειδοποίηση καταβολής οφειλής/ υπερημερίας

1. Σε περίπτωση μη καταβολής των ποσών που αναφέρονται στην πράξη προσδιορισμού του φόρου ή στην πράξη επιβολής προστίμων ή στην πράξη εκκαθάρισης του φόρου μετά την έκδοση οριστικής δικαστικής απόφασης ή σε οποιονδήποτε άλλο εκτελεστό τίτλο του άρθρου 44 μέχρι την προβλεπόμενη σε αυτά ημερομηνία πληρωμής, η Φορολογική Διοίκηση κοινοποιεί στον φορολογούμενο ατομική ειδοποίηση καταβολής των οφειλών του που δεν έχουν καταβληθεί μέσα στις νόμιμες προθεσμίες πριν από τη διενέργεια οποιασδήποτε πράξης εκτέλεσης σύμφωνα με όσα ορίζονται στα άρθρα 47 και 48.

2. Σε περίπτωση μη καταβολής των ποσών που αναφέρονται στην ατομική ειδοποίηση μέσα σε τριάντα (30) ημέρες από την κοινοποίηση της ατομικής ειδοποίησης καταβολής οφειλής, η Φορολογική Διοίκηση μπορεί να προβεί στη λήψη μέτρων αναγκαστικής εκτέλεσης σύμφωνα με όσα ορίζονται στον Κώδικα. Για την επιβολή κατάσχεσης στις περιπτώσεις κατάσχεσης χρηματικών ποσών ή απαιτήσεων στα χέρια του φορολογούμενου ή τρίτου, δεν απαιτείται η κοινοποίηση της ειδοποίησης.

3. Στην ατομική ειδοποίηση αναφέρονται:

- α) το ονοματεπώνυμο ή η επωνυμία και τα στοιχεία του φορολογούμενου,
- β) ο Αριθμός Φορολογικού Μητρώου του φορολογούμενου, εφόσον έχει αποδοθεί,
- γ) η ημερομηνία έκδοσης της ατομικής ειδοποίησης, καθώς και παραπομπές στους αντίστοιχους εκτελεστούς τίτλους,
- δ) το είδος και το ποσό των οφειλόμενων φόρων, των τόκων, των προστίμων και η φορολογική περίοδος ή περίοδοι ή οι φορολογικές υποθέσεις που αφορούν αυτά, με εξαίρεση αυτά για τα οποία ισχύει νόμιμη ή διοικητική ή δικαστική αναστολή πληρωμής,
- ε) η εντολή καταβολής των ποσών αυτών,
- στ) ο τρόπος πληρωμής των ανωτέρω,

- ζ) ο όρος ότι οι τόκοι συνεχίζουν να υπολογίζονται μέχρι την τελική εξόφληση της οφειλής,
- η) ο όρος ότι εφόσον ο φορολογούμενος δεν προβεί σε εξόφληση μέσα σε τριάντα (30) ημέρες από την κοινοποίηση της ατομικής ειδοποίησης, η Φορολογική Διοίκηση μπορεί να προβεί σε διαδικασία αναγκαστικής είσπραξης των ποσών που αναφέρονται σε αυτήν, εκτός εάν ο φορολογούμενος υπαχθεί σε πρόγραμμα ρύθμισης οφειλών μέσα στις τριάντα (30) αυτές ημέρες.
- 4.** Η ατομική ειδοποίηση, η οποία δεν εξομοιώνεται με επιταγή προς πληρωμή, κοινοποιείται στον φορολογούμενο σύμφωνα με το άρθρο 5.

Άρθρο 47

Αναγκαστική εκτέλεση

- 1.** Με την επιφύλαξη των θεμάτων που ρυθμίζονται διαφορετικά από τον Κώδικα, η αναγκαστική είσπραξη των φόρων και των λοιπών εσόδων του Δημοσίου που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του διενεργείται σύμφωνα με τον Κώδικα Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων (Κ.Ε.Δ.Ε., ν. 4978/2022, Α' 190).
- 2.** Η Φορολογική Διοίκηση συμψηφίζει απαιτήσεις από φόρους και λοιπά έσοδα του Δημοσίου που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Κώδικα και σε όλη την εν γένει φορολογική και τελωνειακή νομοθεσία, σύμφωνα με το άρθρο 75 του Κ.Ε.Δ.Ε. Η Φορολογική Διοίκηση δύναται να συμψηφίζει κάθε άλλη απαίτηση σύμφωνα με τα αναφερόμενα στο πρώτο εδάφιο.
- 3.** Αναγκαστική εκτέλεση δεν διενεργείται για οφειλές, η πληρωμή των οποίων τελεί σε νόμιμη ή δικαστική ή διοικητική αναστολή των παρ. 3 και 4 του άρθρου 72 και για όσο χρόνο αυτή διαρκεί. Αναγκαστική εκτέλεση δεν διενεργείται επίσης για οφειλές που έχουν υπαχθεί σε πρόγραμμα ρύθμισης οφειλών, εφόσον ο φορολογούμενος συμμορφώνεται με το πρόγραμμα.
- 4.** Η Φορολογική Διοίκηση δύναται να επιλέγει κατά προτεραιότητα τις, προς επιδίωξη της είσπραξης της οφειλής, υποθέσεις με βάση κριτήρια ανάλυσης κινδύνου ή εξαιρετικά και με βάση άλλα κριτήρια, τα οποία καθορίζονται από τον Διοικητή και δεν δημοσιοποιούνται. Ο Υπουργός δύναται να ζητά, εκ των υστέρων, στοιχεία από τον Διοικητή σχετικά με τα κριτήρια του πρώτου εδαφίου.
- 5.** Η Φορολογική Διοίκηση προβαίνει σε περιοδική διαγραφή των βεβαιωμένων ανείσπρακτων οφειλών στις Υπηρεσίες της υπέρ του Δημοσίου,

νομικών προσώπων ή τρίτων, εφόσον το εισπρακτέο υπόλοιπο ανά βασική οφειλή δεν υπερβαίνει το ποσό του ενός (1) ευρώ.

Άρθρο 48

Λήψη μέτρων σε περίπτωση υπόνοιας καταδολίευσης

- 1.** Σε εξαιρετικές περιπτώσεις που υπάρχουν πληροφορίες ή υπόνοιες ότι ο φορολογούμενος θα προβεί σε μεταβίβαση περιουσιακών του στοιχείων ή προβαίνει σε προπαρασκευαστικές ενέργειες, για να εγκαταλείψει τη χώρα, ή σε οποιαδήποτε άλλη ενέργεια που θέτει σε κίνδυνο την είσπραξη του φόρου, η Φορολογική Διοίκηση μπορεί να λαμβάνει, με βάση τον εκτελεστό τίτλο, μέτρα αναγκαστικής εκτέλεσης ακόμη και πριν από τη νόμιμη ημερομηνία καταβολής της οφειλής ή την κοινοποίηση της ατομικής ειδοποίησης ή την παρέλευση της τριακονθήμερης προθεσμίας που προβλέπεται στο άρθρο 46 για την καταβολή της οφειλής.
- 2.** Με τις προϋποθέσεις της παρ. 1 μπορεί επίσης να εγγράφεται υποθήκη.
- 3.** Εάν ο φορολογούμενος μεταβιβάσει περιουσιακά στοιχεία του, η Φορολογική Διοίκηση μπορεί να προβαίνει στην άσκηση αγωγής διάρρηξης για τη διασφάλιση των συμφερόντων του Δημοσίου, σύμφωνα με τα άρθρα 939 έως 946 του Αστικού Κώδικα (π.δ. 456/1984 Α΄ 164). Στην περίπτωση αυτή η Φορολογική Διοίκηση μπορεί να ζητήσει ως ασφαλιστικό μέτρο τη δικαστική μεσεγγύηση σύμφωνα με τα άρθρα 725 έως 726 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

Άρθρο 49

Αλληλέγγυα ευθύνη

- 1.** Τα πρόσωπα που είναι εκτελεστικοί πρόεδροι, διευθυντές, γενικοί διευθυντές, διαχειριστές, διευθύνοντες σύμβουλοι, εντεταλμένοι στη διοίκηση και εκκαθαριστές των νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων, καθώς και τα πρόσωπα που ασκούν εν τοις πράγμασι τη διαχείριση ή διοίκηση νομικού προσώπου ή νομικής οντότητας, ευθύνονται προσωπικά και αλληλέγγυα για την πληρωμή του φόρου εισοδήματος, παρακρατούμενου φόρου, κάθε επιρριπτόμενου φόρου, Φόρου Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.) και του Ενιαίου Φόρου Ιδιοκτησίας Ακινήτων (ΕΝ.Φ.Ι.Α.), που οφείλονται από αυτά τα νομικά πρόσωπα και τις νομικές οντότητες, ανεξάρτητα από τον χρόνο βεβαίωσής τους, όπως και για τους τόκους, πρόστιμα, προσαυξήσεις και

οποιοσδήποτε διοικητικές χρηματικές κυρώσεις επιβάλλονται επ' αυτών, εφόσον συντρέχουν σωρευτικά οι κατωτέρω προϋποθέσεις:

- α) Τα ανωτέρω πρόσωπα είχαν μια από τις ανωτέρω ιδιότητες είτε κατά τη διάρκεια λειτουργίας του νομικού προσώπου ή της νομικής οντότητας είτε κατά τον χρόνο λύσης, διάλυσης ή συγχώνευσής τους είτε κατά τη διάρκεια της εκκαθάρισής τους,
- β) Οι οφειλές κατέστησαν ληξιπρόθεσμες κατά τη διάρκεια της θητείας τους υπό κάποια εκ των ανωτέρω ιδιοτήτων με την επιφύλαξη των επόμενων εδαφίων. Αν οι οφειλές διαπιστώνονται μετά από έλεγχο, ως αλληλεγγύως υπεύθυνα πρόσωπα κατά την έννοια της παρούσας νοούνται μόνο τα πρόσωπα στα οποία συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις των περ. α) και γ) κατά το φορολογικό έτος ή την περίοδο στην οποία ανάγονται οι οφειλές αυτές. Εάν οι φορολογικές οφειλές της παρούσας έχουν υπαχθεί σε ρύθμιση, η αλληλέγγυα ευθύνη βαραίνει και τα πρόσωπα στα οποία συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις των περ. α) και γ) κατά τον χρόνο που κάθε δόση της ρύθμισης κατέστη ληξιπρόθεσμη ή η ρύθμιση απωλέσθηκε. Για τα ποσά των τόκων, των προσαυξήσεων, των προστίμων και των λοιπών χρηματικών κυρώσεων, η αλληλέγγυα ευθύνη βαραίνει τα πρόσωπα που είναι αλληλεγγύως υπεύθυνα για την κύρια οφειλή επί της οποίας υπολογίζονται και επιβάλλονται τα ποσά αυτά.
- γ) Οι εν λόγω οφειλές δεν καταβλήθηκαν ή δεν αποδόθηκαν στο Δημόσιο από υπαιτιότητα των ανωτέρω προσώπων. Το βάρος απόδειξης για τη μη ύπαρξη υπαιτιότητας φέρουν τα πρόσωπα της παρούσας.
- δ) Ειδικά αν απωλεσθεί ρύθμιση στην οποία είχαν υπαχθεί οι εν λόγω οφειλές, τα πρόσωπα που ευθύνονται αλληλέγγυα δύνανται να επανεντάξουν, κατόπιν αίτησής τους, στο ίδιο καθεστώς ρύθμισης τις υπολειπόμενες οφειλές του νομικού προσώπου ή της νομικής οντότητας για τις οποίες έχουν ευθύνη καταβολής. Διατάξεις και όροι που διέπουν την αρχική ρύθμιση στην οποία γίνεται επανένταξη, εξακολουθούν να ισχύουν. Στα πρόσωπα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της παρούσας, παρέχεται πληροφόρηση για τις οφειλές για τις οποίες έχουν ευθύνη καταβολής μέσω των πληροφοριακών συστημάτων της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων, κατά παρέκκλιση του άρθρου 21 περί φορολογικού απορρήτου. Ποσά που έχουν καταβληθεί στη Φορολογική Διοίκηση από πρόσωπα λόγω της αλληλέγγυας ευθύνης τους δεν επιστρέφονται. Ειδικά σε περίπτωση που τα πρόσωπα που ευθύνονται αλληλεγγύως υποβάλλουν αίτηση για επανένταξη των οφειλών τους σε ρύθμιση, σύμφωνα με τους όρους της παρούσας περίπτωσης, εντός

προθεσμίας τριών (3) μηνών από την απώλεια της ρύθμισης, δεν βαρύνονται με τόκους, προσαυξήσεις ή πρόστιμα που γεννώνται ως συνέπεια της απώλειας της ρύθμισης, τα οποία και εξακολουθούν να βαρύνουν το νομικό πρόσωπο ή τη νομική οντότητα. Με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, κατόπιν εισήγησης του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων, καθορίζεται ο τρόπος εφαρμογής της ρύθμισης της παρούσας περίπτωσης και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια.²⁶

2. Στα νομικά πρόσωπα που συγχωνεύονται, ευθύνεται αλληλεγγύως με τα πρόσωπα της παρ. 1 για την πληρωμή των οφειλόμενων φόρου εισοδήματος, παρακρατούμενου φόρου, κάθε επιρριπτόμενου φόρου, Φόρου Προστιθέμενης Αξίας και του Ενιαίου Φόρου Ιδιοκτησίας Ακινήτων (ΕΝ.Φ.Ι.Α.) και των επ' αυτών τόκων, προστίμων, προσαυξήσεων και οποιωνδήποτε χρηματικών κυρώσεων του διαλυόμενου νομικού προσώπου και εκείνο που το απορρόφησε ή το νέο νομικό πρόσωπο που συστήθηκε, ανεξάρτητα από τον χρόνο βεβαίωσής τους.

3. Οι τελευταίοι κύριοι ή ψιλοί κύριοι ή επικαρπωτές ή επιφανειούχοι των ακινήτων ευθύνονται σε ολόκληρο μαζί με τους υπόχρεους για την πληρωμή του ΕΝ.Φ.Ι.Α. που βαρύνει το δικαίωμα που απέκτησαν, εκτός εάν αυτό αποκτήθηκε από επαχθή αιτία. Τα πρόσωπα αυτά έχουν δικαίωμα να ασκήσουν ενδικοφανή προσφυγή σύμφωνα με το άρθρο 72 εντός εξήντα (60) ημερών από την κοινοποίηση της οικείας πράξης της Φορολογικής Διοίκησης.

4. Πρόσωπα που ευθύνονται για την καταβολή φόρου εκ μέρους του νομικού προσώπου ή της νομικής οντότητας σύμφωνα με το παρόν άρθρο, δύναται να ασκήσουν έναντι της Φορολογικής Διοίκησης, παράλληλα με το νομικό πρόσωπο ή τη νομική οντότητα, οποιοδήποτε δικαίωμα θα είχε στη διάθεσή του το νομικό πρόσωπο ή η νομική οντότητα.

5. Από την εφαρμογή του παρόντος εξαιρούνται οι αρχηγοί των διπλωματικών αποστολών και των προξενικών αρχών για τα χρέη του διαπιστεύοντος ή αποστέλλοντος κράτους αντίστοιχα.

---

²⁶[Τροποποίηση 5162/2024, Άρθρο 95](#)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄

ΠΑΡΑΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ ΕΙΣΠΡΑΞΗΣ ΦΟΡΩΝ

Άρθρο 50

Παραγραφή είσπραξης φόρων

1. Το δικαίωμα του Δημοσίου για την είσπραξη των φόρων και λοιπών εσόδων του που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Κώδικα παραγράφεται μετά την πάροδο πέντε (5) ετών από τη λήξη του έτους εντός του οποίου αποκτήθηκε νόμιμος τίτλος εκτέλεσης (εκτελεστός τίτλος). Η κοινοποίηση στον φορολογούμενο ατομικής ειδοποίησης και οποιασδήποτε πράξης αναγκαστικής εκτέλεσης διακόπτει την παραγραφή. Επιπροσθέτως, την παραγραφή διακόπτουν η αναγγελία προς επαλήθευση στην πτώχευση, προς κατάταξη στον υπάλληλο πλειστηριασμού, καθώς και στον εκκαθαριστή κληρονομιάς ή διαλυθέντος νομικού προσώπου ή στον ειδικό εκκαθαριστή επιχείρησης, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, καθώς και η εγγραφή προσημείωσης ή υποθήκης επί οποιουδήποτε περιουσιακού στοιχείου του φορολογούμενου. Επί αλληλεγγύως ευθυνόμενων, η διακοπή της παραγραφής ως προς έναν από αυτούς ενεργεί και κατά των λοιπών. Η παραγραφή του παρόντος αναστέλλεται:

- α) για όσο χρονικό διάστημα είχε χορηγηθεί ρύθμιση τμηματικής καταβολής ή η Φορολογική Διοίκηση δεν μπορούσε να εισπράξει το χρέος λόγω αναστολής εκτέλεσης από οποιαδήποτε αιτία. Στην περίπτωση αυτή η παραγραφή δεν συμπληρώνεται πριν περάσει ένα (1) έτος από τη λήξη της αναστολής,
- β) κατά τη διάρκεια ανηλικότητας του φορολογούμενου,
- γ) κατά τη διάρκεια της δικαστικής αμφισβήτησης του εκτελεστού τίτλου της απαίτησης ή της νομιμότητας της είσπραξης ή του κύρους πράξης της εκτέλεσης και μέχρι τη συμπλήρωση ενός (1) έτους από την επίδοση στη Φορολογική Διοίκηση με δικαστικό επιμελητή αμετάκλητης δικαστικής απόφασης.

Η μη εκκίνηση της διαδικασίας αναγκαστικής εκτέλεσης για την είσπραξη των φόρων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Κώδικα μέσα σε πέντε (5) έτη από τη λήξη του έτους εντός του οποίου ο φορολογούμενος κατέστη υπερήμερος, συνεπάγεται την πειθαρχική ευθύνη του αρμόδιου οργάνου της

Φορολογικής Διοίκησης, εκτός εάν αιτιολογημένα κρίνεται από τον Διοικητή ότι η μη εκκίνηση της διαδικασίας αυτής είναι δικαιολογημένη.

2. Με την επιφύλαξη της παρ. 1, καμία διάταξη περί παραγραφής δεν αποκλείει το δικαίωμα αναγκαστικής εκτέλεσης για την είσπραξη από το Δημόσιο των μη καταβληθέντων φόρων ή άλλων εσόδων του Δημοσίου που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Κώδικα.

Άρθρο 51

Αμοιβαία συνδρομή στην είσπραξη απαιτήσεων από φόρους στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης

- 1.** Για την αμοιβαία συνδρομή στην είσπραξη απαιτήσεων εφαρμόζονται:
  - α) τα άρθρα 295 έως και 319 του Ν. 4072/2012 (Α΄ 86), με τον οποίο ενσωματώθηκε στην ελληνική νομοθεσία η Οδηγία 2010/24/ΕΕ του Συμβουλίου της 16ης Μαρτίου 2010, περί αμοιβαίας συνδρομής για την είσπραξη απαιτήσεων σχετικών με φόρους, δασμούς και άλλα μέτρα (L 84),
  - β) ο ν. 4153/2013 (Α΄ 116) για τους φόρους επί των οποίων έχει εφαρμογή η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης και του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης σύμφωνα με το άρθρο 2 αυτής,
  - γ) οι εκάστοτε ισχύουσες διεθνείς συμβάσεις που προβλέπουν την παροχή αμοιβαίας διοικητικής συνδρομής στην είσπραξη απαιτήσεων από φόρους.
- 2.** Το άρθρο 4 εφαρμόζεται και στην περίπτωση ορισμού, με διάταξη νόμου ή απόφαση του Υπουργού, του Διοικητή ως αρμόδιας αρχής και εξουσιοδοτημένου εκπροσώπου για την αμοιβαία διοικητική συνδρομή στην είσπραξη απαιτήσεων από φόρους.

ΜΕΡΟΣ Θ´

ΤΟΚΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΙΜΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α´

ΚΥΡΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΠΑΡΑΒΑΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΜΕ ΤΗΝ ΥΠΟΒΟΛΗ ΔΗΛΩΣΕΩΝ, ΤΗΝ ΤΗΡΗΣΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΑΡΧΕΙΩΝ, ΤΗ ΔΙΑΒΙΒΑΣΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΣΤΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΠΟΚΡΥΨΗ ΦΟΡΟΛΟΓΗΤΕΑΣ ΥΛΗΣ

Άρθρο 52

Τόκοι εκπρόθεσμης καταβολής

- 1.** Αν οποιοδήποτε ποσό φόρου δεν καταβληθεί μέσα στη νόμιμη προθεσμία καταβολής, ο φορολογούμενος υποχρεούται να καταβάλει τόκους επί του εν λόγω ποσού φόρου για τη χρονική περίοδο από την επόμενη μέρα της λήξης της νόμιμης προθεσμίας. Σε περίπτωση εκπρόθεσμης, αρχικής ή τροποποιητικής δήλωσης, καθώς και σε περίπτωση εκτιμώμενου, διορθωτικού ή ενδιάμεσου προσδιορισμού του φόρου, ως αφετηρία υπολογισμού των τόκων λαμβάνεται η λήξη της προθεσμίας κατά την οποία θα έπρεπε να είχε αρχικά καταβληθεί, βάσει του νόμου, ο φόρος που προκύπτει από την εκπρόθεσμη, αρχική ή τροποποιητική δήλωση ή από την πράξη προσδιορισμού.
- 2.** Αν προκύπτει φόρος με την υποβολή της ενιαίας δήλωσης Φόρου Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.) του άρθρου 47α του Κώδικα Φ.Π.Α. (ν. 2859/2000, Α´ 248) ή αντίστοιχης δήλωσης που υποβάλλεται σε άλλο κράτος μέλος, στο πλαίσιο ειδικών καθεστώτων αντίστοιχων των άρθρων 47β, 47γ και 47δ του Κώδικα Φ.Π.Α., εφόσον η Ελλάδα είναι κράτος μέλος κατανάλωσης, και ο φόρος αυτός δεν καταβληθεί εντός της νόμιμης προθεσμίας καταβολής, ο υποκείμενος ή ο μεσάζων που λειτουργεί για λογαριασμό του, καταβάλλει τόκους επί του εν λόγω ποσού φόρου, από την επομένη μέρα της λήξης της νόμιμης προθεσμίας καταβολής, έως και την ημέρα καταβολής του φόρου.
- 3.** Αν υποβληθεί ενιαία δήλωση του άρθρου 47α του Κώδικα Φ.Π.Α. ή αντίστοιχη δήλωση που υποβάλλεται σε άλλο κράτος μέλος, στο πλαίσιο ειδικών καθεστώτων αντίστοιχων των άρθρων 47β, 47γ και 47δ του Κώδικα Φ.Π.Α., εφόσον η Ελλάδα είναι κράτος μέλος κατανάλωσης, η οποία περιέχει

θετικές διορθώσεις προηγούμενων φορολογικών περιόδων, ο υποκείμενος ή ο μεσάζων που λειτουργεί για λογαριασμό του, καταβάλλει τόκους επί του εν λόγω ποσού φόρου, που υπολογίζονται επί των θετικών αυτών διορθώσεων, από την επομένη ημέρα της λήξης της νόμιμης προθεσμίας καταβολής του φόρου για την περίοδο που αυτές αφορούν, έως την καταληκτική ημερομηνία εμπρόθεσμης υποβολής της δήλωσης που περιέχει τις θετικές διορθώσεις.

4. Σε περίπτωση καταβολής υπερβάλλοντος ποσού φόρου (αχρεώστητη καταβολή), καταβάλλονται τόκοι στον φορολογούμενο για τη χρονική περίοδο από την ημερομηνία αίτησης επιστροφής του υπερβάλλοντος ποσού φόρου μέχρι την ημερομηνία ειδοποίησης του φορολογούμενου για την επιστροφή του, εκτός εάν η επιστροφή φόρου ολοκληρωθεί μέσα σε ενενήντα (90) ημέρες από την παραλαβή από τη Φορολογική Διοίκηση της αίτησης επιστροφής φόρου του φορολογούμενου. Για τους σκοπούς του πρώτου εδαφίου, εάν το υπερβάλλον ποσό φόρου συμψηφιστεί με άλλες οφειλές, το ποσό θεωρείται ότι επιστράφηκε κατά τον χρόνο διενέργειας του συμψηφισμού.

5. Τόκοι επί των τόκων δεν υπολογίζονται και δεν οφείλονται.

Άρθρο 53

Κυρώσεις για παράλειψη υποβολής ή εκπρόθεσμη υποβολή φορολογικών δηλώσεων και δηλώσεων πληροφοριακού χαρακτήρα και παράλειψη χορήγησης στοιχείων που ζητούνται από τη Φορολογική Διοίκηση

1. Με την επιφύλαξη του οίκοθεν προσδιορισμού της παρ. 4 του άρθρου 36, σε φορολογούμενους που παραλείπουν να υποβάλουν ή υποβάλλουν εκπρόθεσμα φορολογικές δηλώσεις και δηλώσεις πληροφοριακού χαρακτήρα από τις οποίες δεν προκύπτει υποχρέωση καταβολής φόρου ή δεν ανταποκρίνονται σε αίτημα της Φορολογικής Διοίκησης για παροχή πληροφοριών ή στοιχείων, επιβάλλεται πρόστιμο εκατό (100) ευρώ για κάθε παράβαση. Παράβαση του πρώτου εδαφίου συνιστούν ιδίως:

α) η μη υποβολή ή η ελλιπής υποβολή ή η εκπρόθεσμη υποβολή δήλωσης πληροφοριακού χαρακτήρα ή φορολογικής δήλωσης, συμπεριλαμβανομένων των δηλώσεων που υποβάλλονται στη φορολογία κεφαλαίου, από την οποία δεν προκύπτει υποχρέωση καταβολής φόρου, και των δηλώσεων παρακράτησης φόρου,

- β) η παράλειψη υποβολής ή η ελλιπής υποβολή ή η εκπρόθεσμη υποβολή δήλωσης φόρου εισοδήματος,
- γ) η παράλειψη υποβολής ή η ελλιπής υποβολή ή η εκπρόθεσμη υποβολή δήλωσης Φόρου Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.) του άρθρου 38 του Κώδικα Φ.Π.Α. (ν. 2859/2000, Α' 248),
- δ) η παράλειψη υποβολής ή η εκπρόθεσμη υποβολή δήλωσης στοιχείων ακινήτων (Ε9). Σε περίπτωση υποβολής δηλώσεων στοιχείων ακινήτων για περισσότερα του ενός (1) έτη, επιβάλλεται ένα μόνο πρόστιμο, εφόσον στις δηλώσεις αυτές επαναλαμβάνονται οι ίδιες μεταβολές. Δεν επιβάλλεται πρόστιμο στις δηλώσεις Ενιαίου Φόρου Ιδιοκτησίας Ακινήτων - πράξεις προσδιορισμού φόρου, οι οποίες συντίθενται μηχανογραφικά από τη Φορολογική Διοίκηση.

2. Ειδικά σε φορολογούμενους που δεν υποβάλλουν ή υποβάλλουν εκπρόθεσμα φορολογική δήλωση, με εξαίρεση τις δηλώσεις πληροφοριακού χαρακτήρα, δεν υποβάλλουν ή υποβάλλουν εκπρόθεσμα δήλωση παρακράτησης φόρου ή δεν ανταποκρίνονται σε αίτημα της Φορολογικής Διοίκησης για παροχή πληροφοριών ή στοιχείων, επιβάλλεται πρόστιμο διακοσίων πενήντα (250) ευρώ ανά παράβαση αν είναι υπόχρεοι τήρησης απλογραφικού λογιστικού συστήματος και πεντακοσίων (500) ευρώ ανά παράβαση αν είναι υπόχρεοι τήρησης διπλογραφικού λογιστικού συστήματος.

3. Για παραβάσεις που αφορούν δήλωση Φ.Π.Α. του άρθρου 47α του Κώδικα Φ.Π.Α., καθώς και για παραβάσεις που αφορούν ενιαία δήλωση Φ.Π.Α. υποβλητέα σε άλλο κράτος μέλος, στο πλαίσιο ειδικών καθεστώτων αντίστοιχων των άρθρων 47β, 47γ και 47δ του Κώδικα Φ.Π.Α., εφόσον η Ελλάδα είναι κράτος μέλος κατανάλωσης, επιβάλλεται πρόστιμο εκατό (100) ευρώ στον υποκείμενο ή στον μεσάζοντα που ενεργεί για λογαριασμό του σε περίπτωση εκπρόθεσμης υποβολής ενιαίας δήλωσης Φ.Π.Α..

4. Σε φορολογούμενους που παραβιάζουν τις υποχρεώσεις που αφορούν στην υποβολή δήλωσης ή την αποστολή πληροφοριών σχετικών με υπηρεσίες τεχνικής υποστήριξης Φορολογικών Ηλεκτρονικών Μηχανισμών (Φ.Η.Μ.) ή εμπορικού/λογιστικού προγράμματος διαχείρισης, που ζητούνται βάσει απόφασης του Διοικητή, επιβάλλεται πρόστιμο ύψους χιλίων (1.000) ευρώ ανά μη δηλωθείσα, εκπροθέσμως δηλωθείσα ή ανακριβώς δηλωθείσα οντότητα του άρθρου 1 του Ν. 4308/2014 (Α' 251), στην οποία παρέχονται ή η οποία αποδέχεται υπηρεσίες τεχνικής υποστήριξης Φ.Η.Μ. ή υπηρεσίες εμπορικού/λογιστικού προγράμματος διαχείρισης (Enterprise Resource Planning, «ERP»), εφόσον:

- α) αυτές υπερβαίνουν το δεκαπέντε τοις εκατό (15%) του συνολικού αριθμού των εμπροθέσμων δηλωθεισών σχετικών οντοτήτων ή
- β) υπερβαίνουν αθροιστικά τις δέκα (10) ανά οντότητα που παρέχει τις σχετικές υπηρεσίες.

5. Σε φορολογούμενους που παραλείπουν να υποβάλουν ή υποβάλουν εκπρόθεσμη δήλωση κατοχής, απόκτησης, μεταβολής και διακοπής λειτουργίας ή οριστικής παύσης: α) τερματικών Ηλεκτρονικής Μεταφοράς Κεφαλαίων στο Σημείο Πώλησης («Electronic Funds Transfer at the point of sale, EFT/POS»), β) φορολογικών ηλεκτρονικών μηχανισμών, επιβάλλεται πρόστιμο πεντακοσίων (500) ευρώ.²⁷

6. Εάν δεν υποβληθεί δήλωση από την οποία θα προέκυπτε υποχρέωση καταβολής φόρου, περιλαμβανομένων των δηλώσεων φορολογίας εισοδήματος, Φ.Π.Α. με βάση το κανονικό ή τα ειδικά καθεστώτα του Κώδικα Φ.Π.Α. (ν. 2859/2000, Α' 248) υποβλητέας στην Ελλάδα ή, εφόσον η Ελλάδα είναι κράτος μέλος κατανάλωσης, σε άλλο κράτος μέλος, φορολογίας κεφαλαίου και παρακρατούμενων φόρων, επιβάλλεται πρόστιμο ίσο με ποσοστό πενήντα τοις εκατό (50%) επί του ποσού του φόρου που αναλογεί στη μη υποβληθείσα δήλωση.

7. Τα πρόστιμα των παρ. 1 και 2 δεν επιβάλλονται, σε περίπτωση υποβολής:

- α) εκπρόθεσμης τροποποιητικής δήλωσης Φ.Π.Α. ή δήλωσης παρακρατούμενου φόρου, εφόσον η σχετική αρχική δήλωση έχει υποβληθεί εμπρόθεσμα,
- β) εκπρόθεσμης τροποποιητικής δήλωσης φορολογίας εισοδήματος φυσικού προσώπου ή νομικού προσώπου ή νομικής οντότητας, από την οποία το επιπλέον ποσό φόρου που προκύπτει προς καταβολή, σε σχέση με την αρχική δήλωση, είναι έως εκατό (100) ευρώ,
- γ) εκπρόθεσμης αρχικής δήλωσης φορολογίας εισοδήματος φυσικού προσώπου ή νομικού προσώπου ή νομικής οντότητας, από την οποία το ποσό φόρου που προκύπτει προς καταβολή είναι έως εκατό (100) ευρώ.

8. Δεν επιβάλλεται πρόστιμο σε περίπτωση υποβολής εκπρόθεσμης τροποποιητικής φορολογικής δήλωσης εφόσον αφορά διόρθωση στοιχείων πληροφοριακού χαρακτήρα, τα οποία δεν σχετίζονται με τον προσδιορισμό του φόρου που προκύπτει από τη δήλωση.

---

²⁷[Τροποποίηση 5135/2024, Άρθρο 43](#)

9. Σε φορολογούμενους που δεν συνεργάζονται κατά τη διάρκεια του φορολογικού ελέγχου ή δεν εγγράφονται στο φορολογικό μητρώο ή εγγράφονται περισσότερες φορές, επιβάλλεται πρόστιμο δύο χιλιάδων πεντακοσίων (2.500) ευρώ.

10. Σε περίπτωση άσκησης οικονομικής δραστηριότητας για την οποία δεν έχει υποβληθεί δήλωση έναρξης εργασιών, παρά την ύπαρξη σχετικής υποχρέωσης, επιβάλλεται πρόστιμο ίσο με ποσοστό πενήντα τοις εκατό (50%) επί του ποσού του Φ.Π.Α. που θα έπρεπε να είχε αποδοθεί για όλη τη διάρκεια λειτουργίας της οικονομικής δραστηριότητας.

11. Σε φορολογούμενους που, μετά από πρόσκληση του άρθρου 14, δεν επιδεικνύουν τα λογιστικά αρχεία (βιβλία), επιβάλλεται η κύρωση της παρ. 2 του άρθρου 57, εκτός αν η μη τήρηση ή ενημέρωση δεν επηρεάζει τη συμμόρφωση με τις φορολογικές υποχρεώσεις και την υποβολή φορολογικών δηλώσεων ή εφόσον με οποιοδήποτε πρόσφορο μέσο είναι δυνατός ο προσδιορισμός της φορολογητέας ύλης και των αντίστοιχων φορολογικών υποχρεώσεων.

12. Σε πρόσωπα, εκτός των φορέων του δημοσίου τομέα της περ. α) της παρ. 1 του άρθρου 14 του ν. 4270/2014 (Α' 143), υπόχρεα σε διαβίβαση ή υποβολή σε ετήσια βάση στη Φορολογική Διοίκηση, στοιχείων για τη διασταύρωση και προσυμπλήρωση, κατά περίπτωση, των δηλούμενων εισοδημάτων, ιδίως από τόκους και μερίσματα εταιρειών εισηγμένων στο Ελληνικό Κεντρικό Αποθετήριο Τίτλων (ΕΛ.Κ.Α.Τ.), καθώς και των πραγματοποιούμενων δαπανών και ιδίως δαπανών για ιδιωτικά σχολεία και για απόσβεση δανείων ή πιστώσεων της περ. δ) της παρ. 1 του άρθρου 31 και της περ. στ) του άρθρου 32 του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος (Κ.Φ.Ε., ν. 4172/2013, Α' 167), αντίστοιχα, και δαπανών πραγματοποιούμενων με ηλεκτρονικά μέσα πληρωμής των παρ. 6 και 7 του άρθρου 15 του Κ.Φ.Ε., στις δηλώσεις φορολογίας εισοδήματος των φορολογούμενων, όπως ορίζονται με τις αποφάσεις που εκδίδονται ή έχουν εκδοθεί κατ' εξουσιοδότηση της παρ. 12 του άρθρου 83 του παρόντος ή της παρ. 4 του άρθρου 15 του ν. 4987/2022 (Α' 206) ή της παρ. 4 του άρθρου 15 του ν. 4174/2013 (Α' 170), καθώς και με τις αποφάσεις του δευτέρου εδαφίου της περ. ζ) της παρ. 6 και της περ. β) της παρ. 7 του άρθρου 15 του Κ.Φ.Ε., επιβάλλεται:

- α) Πρόστιμο είκοσι χιλιάδων (20.000) ευρώ για την παράβαση της εκπρόθεσμης αρχικής διαβίβασης στοιχείων,
- β) πρόστιμο από είκοσι χιλιάδες (20.000) ευρώ έως το διπλάσιο αυτού για την παράβαση της εκπρόθεσμης αποστολής συμπληρωματικών ή διορθωτικών στοιχείων. Το ύψος του προστίμου του προηγούμενου

εδαφίου προσδιορίζεται συνολικά κατ' έτος με βάση τον αριθμό των εσφαλμένων εγγραφών ή με βάση το ποσοστό αυτών επί του συνόλου των αρχείων που διαβιβάστηκαν. Αν τα ακαθάριστα έσοδα των υπόχρεων της παρούσας για το φορολογικό έτος που αφορούν τα στοιχεία υπερβαίνουν το ποσό του ενός εκατομμυρίου (1.000.000) ευρώ, για την παράβαση της περ. α) επιβάλλεται πρόστιμο πενήντα χιλιάδων (50.000) ευρώ και για την παράβαση της περ. β) επιβάλλεται πρόστιμο από πενήντα χιλιάδες (50.000) ευρώ έως το διπλάσιο αυτού. Το ύψος του προστίμου του προηγούμενου εδαφίου προσδιορίζεται συνολικά κατ' έτος με βάση τον αριθμό των εσφαλμένων εγγραφών ή με βάση το ποσοστό αυτών επί του συνόλου των αρχείων που διαβιβάστηκαν. Τα στοιχεία των προστίμων που επιβάλλονται με την παρούσα και των προσώπων στα οποία επιβλήθηκαν, δημοσιοποιούνται σε διαδικτυακό τόπο της Φορολογικής Διοίκησης για την ενημέρωση των φορολογουμένων.²⁸

Άρθρο 54

Κυρώσεις για την υποβολή ανακριβούς δήλωσης

- 1.** Όταν η φορολογική δήλωση είναι ανακριβής και το ποσό του φόρου που προκύπτει με βάση τη φορολογική δήλωση υπολείπεται του ποσού του φόρου που προκύπτει με βάση διορθωτικό προσδιορισμό φόρου που πραγματοποιήθηκε από τη Φορολογική Διοίκηση, ο φορολογούμενος υπόκειται σε πρόστιμο επί της διαφοράς φόρου που προκύπτει προς καταβολή ως εξής:
  - α) δέκα τοις εκατό (10%) του ποσού της διαφοράς, εάν το εν λόγω ποσό ανέρχεται σε ποσοστό από πέντε τοις εκατό (5%) έως είκοσι τοις εκατό (20%) του φόρου που προκύπτει με βάση τη φορολογική δήλωση,
  - β) είκοσι πέντε τοις εκατό (25%) του ποσού της διαφοράς, αν το εν λόγω ποσό υπερβαίνει το ποσοστό είκοσι τοις εκατό (20%) και ανέρχεται σε ποσοστό έως πενήντα τοις εκατό (50%) του φόρου που προκύπτει με βάση τη φορολογική δήλωση,
  - γ) πενήντα τοις εκατό (50%) του ποσού της διαφοράς, αν το εν λόγω ποσό υπερβαίνει σε ποσοστό το πενήντα τοις εκατό (50%) του φόρου που προκύπτει με βάση τη φορολογική δήλωση.

---

²⁸[Προσθήκη 5162/2024, Άρθρο 88](#)

2. Ειδικά για ανακριβείς δηλώσεις Φόρου Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.) του άρθρου 38 ή του άρθρου 47α του Κώδικα Φόρου Προστιθέμενης Αξίας (ν. 2859/2000, Α' 248) ή δηλώσεις παρακρατούμενου φόρου, επιβάλλεται πρόστιμο ίσο με ποσοστό πενήντα τοις εκατό (50%) επί της διαφοράς.

3. Σε φορολογούμενους συστήματος που υποβάλλουν ανακριβή δήλωση κατοχής, απόκτησης, μεταβολής και διακοπής λειτουργίας τερματικών Ηλεκτρονικής Μεταφοράς Κεφαλαίων στο Σημείο Πώλησης («Electronic Funds Transfer at the point of sale, EFT/POS») επιβάλλεται πρόστιμο πεντακοσίων (500) ευρώ.

4. Σε φορολογούμενους που υποβάλλουν ανακριβή δήλωση στοιχείων ακινήτων (Ε9) επιβάλλεται πρόστιμο εκατό (100) ευρώ, με την επιφύλαξη της παρ. 1. Σε περίπτωση υποβολής δηλώσεων στοιχείων ακινήτων για περισσότερα του ενός (1) έτους επιβάλλεται ένα μόνο πρόστιμο, εφόσον στις δηλώσεις αυτές επαναλαμβάνονται οι ίδιες μεταβολές.

Άρθρο 55

Πρόστιμα εκπρόθεσμης υποβολής ή μη υποβολής ή υποβολής ανακριβούς/ατελούς Συνοπτικού Πίνακα Πληροφοριών ή Φακέλου Τεκμηρίωσης Ενδοομιλικών Συναλλαγών

1. Στις περιπτώσεις εκπρόθεσμης υποβολής ή μη υποβολής ή υποβολής ανακριβούς/ατελούς Συνοπτικού Πίνακα Πληροφοριών ή Φακέλου Τεκμηρίωσης Ενδοομιλικών Συναλλαγών επιβάλλονται, αντί των προστίμων των άρθρων 53 και 54, τα ακόλουθα πρόστιμα:

α) Σε περίπτωση εκπρόθεσμης υποβολής ή ανακριβούς/ατελούς υποβολής του Συνοπτικού Πίνακα Πληροφοριών της παρ. 3 του άρθρου 25 επιβάλλεται πρόστιμο, το οποίο υπολογίζεται σε ποσοστό ένα χιλιοστό (1/1000) των συναλλαγών του υπόχρεου φορολογούμενου για τις οποίες υπήρχε υποχρέωση τεκμηρίωσης. Το παραπάνω πρόστιμο δεν μπορεί να είναι μικρότερο των πεντακοσίων (500) ευρώ και μεγαλύτερο των δύο χιλιάδων (2.000) ευρώ. Σε περίπτωση εκπρόθεσμης υποβολής τροποποιητικού Συνοπτικού Πίνακα, το παραπάνω πρόστιμο επιβάλλεται μόνο αν μεταβάλλονται τα ποσά των συναλλαγών και οι συνολικές διαφορές είναι άνω των διακοσίων χιλιάδων (200.000) ευρώ. Σε περίπτωση υποβολής ανακριβούς Συνοπτικού Πίνακα Πληροφοριών, το παραπάνω πρόστιμο υπολογίζεται επί των ποσών που αφορά η ανακρίβεια και επιβάλλεται μόνο αν η ανακρίβεια αφορά ποσοστό μεγαλύτερο του

δέκα τοις εκατό (10%) των συνολικών συναλλαγών για τις οποίες υπήρχε υποχρέωση τεκμηρίωσης.

- β) Σε περίπτωση μη υποβολής του Συνοπτικού Πίνακα Πληροφοριών επιβάλλεται πρόστιμο, το οποίο υπολογίζεται σε ποσοστό ένα χιλιοστό (1/1000) των συναλλαγών για τις οποίες υπήρχε υποχρέωση τεκμηρίωσης, το οποίο δεν μπορεί να είναι μικρότερο των δύο χιλιάδων πεντακοσίων (2.500) ευρώ και μεγαλύτερο των δέκα χιλιάδων (10.000) ευρώ.
- γ) Σε περίπτωση που ο Φάκελος Τεκμηρίωσης της παρ. 1 του άρθρου 25 τεθεί στη διάθεση της Φορολογικής Διοίκησης από την τριακοστή πρώτη (31η) ημέρα από την κοινοποίηση σχετικής πρόσκλησης έως την εξηκοστή (60ή) ημέρα, επιβάλλεται πρόστιμο πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ, αν διατεθεί από την εξηκοστή πρώτη (61η) ημέρα έως την ενενηκοστή (90ή) ημέρα, επιβάλλεται πρόστιμο δέκα χιλιάδων (10.000) ευρώ, ενώ αν διατεθεί μετά την ενενηκοστή (90ή) ημέρα ή δεν διατεθεί καθόλου, επιβάλλεται πρόστιμο ίσο με είκοσι χιλιάδες (20.000) ευρώ.

2. Το άρθρο 68 εφαρμόζεται και για τις παραβάσεις του παρόντος.

Άρθρο 56

Πρόστιμα εκπρόθεσμης υποβολής ή μη υποβολής ή υποβολής ανακριβούς/ ατελούς έκθεσης ανά χώρα και δηλωτέας διασυνοριακής ρύθμισης

Στις περιπτώσεις εκπρόθεσμης υποβολής ή μη υποβολής ή ανακριβούς/ατελούς υποβολής έκθεσης ανά χώρα και δηλωτέας διασυνοριακής ρύθμισης, επιβάλλονται, αντί των προστίμων του άρθρου 55, τα ακόλουθα πρόστιμα:

- α) Σε περίπτωση μη υποβολής έκθεσης ανά χώρα, επιβάλλεται στους υπόχρεους της παρ. 1 του άρθρου 9ΑΑ του Ν. 4170/2013 (Α΄ 163) πρόστιμο είκοσι χιλιάδων (20.000) ευρώ και σε περίπτωση εκπρόθεσμης υποβολής ή υποβολής ανακριβούς έκθεσης ανά χώρα πρόστιμο δέκα χιλιάδων (10.000) ευρώ.
- β) Σε περίπτωση μη υποβολής πληροφοριών σχετικά με δηλωτέα διασυνοριακή ρύθμιση, επιβάλλεται στους υπόχρεους του άρθρου 9ΑΒ του Ν. 4170/2013 πρόστιμο πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ, όταν ο υπόχρεος τηρεί απλογραφικό λογιστικό σύστημα, και δέκα χιλιάδων (10.000) ευρώ, όταν ο υπόχρεος τηρεί διπλογραφικό λογιστικό σύστημα,

για κάθε δηλωτέα διασυννοριακή ρύθμιση. Το συνολικό ύψος των προστίμων του πρώτου εδαφίου δεν μπορεί να υπερβαίνει το δεκαπλάσιο του προβλεπόμενου προστίμου ανά φορολογικό έλεγχο, για κάθε δηλωτέα διασυννοριακή ρύθμιση.

- γ) Σε περίπτωση υποβολής ανακριβών ή ελλιπών πληροφοριών σχετικά με δηλωτέα διασυννοριακή ρύθμιση, επιβάλλεται στους υπόχρεους του άρθρου 9ΑΒ του ν. 4170/2013 πρόστιμο δύο χιλιάδων πεντακοσίων (2.500) ευρώ, όταν ο υπόχρεος τηρεί απλογραφικό λογιστικό σύστημα, και πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ, όταν ο υπόχρεος τηρεί διπλογραφικό λογιστικό σύστημα, για κάθε δηλωτέα διασυννοριακή ρύθμιση. Το συνολικό ύψος των προστίμων του πρώτου εδαφίου δεν μπορεί να υπερβαίνει το δεκαπλάσιο του προβλεπόμενου προστίμου ανά φορολογικό έλεγχο, για κάθε δηλωτέα διασυννοριακή ρύθμιση.
- δ) Σε περίπτωση εκπρόθεσμης υποβολής πληροφοριών σχετικά με δηλωτέα διασυννοριακή ρύθμιση, επιβάλλεται στους υπόχρεους του άρθρου 9ΑΒ του ν. 4170/2013 πρόστιμο διακοσίων πενήντα (250) ευρώ, όταν ο υπόχρεος τηρεί απλογραφικό λογιστικό σύστημα, και πεντακοσίων (500) ευρώ, όταν ο υπόχρεος τηρεί διπλογραφικό λογιστικό σύστημα ανά μήνα καθυστέρησης και μέχρι τρεις (3) μήνες, για κάθε δηλωτέα διασυννοριακή ρύθμιση. Αν η υποβολή γίνεται μετά από την παρέλευση τριών (3) μηνών από τη λήξη της προθεσμίας εμπρόθεσμης δήλωσης, επιβάλλεται πρόστιμο δύο χιλιάδων πεντακοσίων (2.500) ευρώ, όταν ο υπόχρεος τηρεί απλογραφικό λογιστικό σύστημα, και πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ, όταν ο υπόχρεος τηρεί διπλογραφικό λογιστικό σύστημα, για κάθε δηλωτέα διασυννοριακή ρύθμιση. Το συνολικό ύψος των προστίμων του δεύτερου εδαφίου δεν μπορεί να υπερβαίνει το διπλάσιο του προβλεπόμενου προστίμου των δύο χιλιάδων πεντακοσίων (2.500) ευρώ ή πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ, αντίστοιχα, ανά ημερολογιακό έτος, για κάθε δηλωτέα διασυννοριακή ρύθμιση. Αν το πρόστιμο εκπρόθεσμης υποβολής επιβάλλεται μετά από έλεγχο, το συνολικό ύψος των προστίμων δεν μπορεί να υπερβαίνει το δεκαπλάσιο του προβλεπόμενου προστίμου των δύο χιλιάδων πεντακοσίων (2.500) ευρώ ή πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ, αντίστοιχα, ανά φορολογικό έλεγχο, για κάθε δηλωτέα διασυννοριακή ρύθμιση.
- ε) Σε περίπτωση που ενδιάμεσος, ο οποίος απαλλάσσεται από την υποχρέωση υποβολής πληροφοριών σχετικά με δηλωτέα διασυννοριακή ρύθμιση, δεν προβαίνει στη γνωστοποίηση, σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 9ΑΒ του ν. 4170/2013 , επιβάλλεται πρόστιμο πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ, αν ο ενδιάμεσος τηρεί απλογραφικό λογιστικό σύστημα,

και δέκα χιλιάδων (10.000) ευρώ, αν ο ενδιαμέσος τηρεί διπλογραφικό λογιστικό σύστημα. Το συνολικό ύψος των προστίμων του πρώτου εδαφίου δεν μπορεί να υπερβαίνει το δεκαπλάσιο του προβλεπόμενου προστίμου ανά φορολογικό έλεγχο, για κάθε δηλωτέα διασυννοριακή ρύθμιση.

Άρθρο 57

Παραβάσεις σχετικές με την απεικόνιση των οικονομικών συναλλαγών

1. Σε πρόσωπο που ασκεί επιχειρηματική δραστηριότητα, το οποίο, κατά παράβαση του άρθρου 13, δεν τηρεί αξιόπιστο λογιστικό σύστημα και κατάλληλα λογιστικά αρχεία (βιβλία και στοιχεία) σύμφωνα με τα λογιστικά πρότυπα που προβλέπονται στην ελληνική νομοθεσία, επιβάλλεται πρόστιμο δυόμισι χιλιάδων (2.500) ευρώ.

2. Αν διαπιστωθεί στο πλαίσιο ελέγχου που διενεργείται, αφού παρέλθει η προθεσμία του ν. 4308/2014 (Α΄ 251) για κατάρτιση χρηματοοικονομικών καταστάσεων, ότι η ελεγχόμενη οντότητα δεν τήρησε, δεν ενημέρωσε ή δεν διαφύλαξε τα λογιστικά της αρχεία (βιβλία), καθώς και τις φορολογικές μνήμες και τα αρχεία που δημιουργούν οι Φορολογικοί Ηλεκτρονικοί Μηχανισμοί (Φ.Η.Μ.), επιβάλλεται πρόστιμο ίσο με το δεκαπέντε τοις εκατό (15%) επί του μέσου όρου των εσόδων της από επιχειρηματική δραστηριότητα, για κάθε ελεγχόμενο έτος, για το οποίο διαπιστώνονται τα ανωτέρω, όπως αυτά προκύπτουν από τον μέσο όρο των δηλωθέντων εσόδων με τις δηλώσεις φορολογίας εισοδήματος των τριών (3) τελευταίων φορολογικών ετών, μη συμπεριλαμβανομένου εκείνου για το οποίο δεν έχει παρέλθει η προθεσμία υποβολής της οικείας δήλωσης φορολογίας εισοδήματος. Το πρόστιμο αυτό, εφόσον πρόκειται για υπόχρεο τήρησης απλογραφικού λογιστικού συστήματος, ανέρχεται σε ποσό από δέκα χιλιάδες (10.000) έως τριάντα χιλιάδες (30.000) ευρώ, ανά ελεγχόμενο έτος, και, εφόσον πρόκειται για υπόχρεο τήρησης διπλογραφικού λογιστικού συστήματος, σε ποσό από τριάντα χιλιάδες (30.000) έως ενενήντα χιλιάδες (90.000) ευρώ, ανά ελεγχόμενο έτος. Σε περίπτωση μη υποβολής έστω και μιας από τις δηλώσεις φορολογίας εισοδήματος των τριών (3) τελευταίων φορολογικών ετών παρά την ύπαρξη σχετικής υποχρέωσης, το πρόστιμο υπολογίζεται με βάση τον μέσο όρο των εσόδων των υποβληθεισών δηλώσεων και δεν μπορεί να είναι κατώτερο των τριάντα χιλιάδων (30.000) ευρώ ανά ελεγχόμενο έτος, εφόσον πρόκειται για υπόχρεο τήρησης απλογραφικού λογιστικού συστήματος και των πενήντα χιλιάδων (50.000)

ευρώ ανά ελεγχόμενο έτος, εφόσον πρόκειται για υπόχρεο τήρησης διπλογραφικού λογιστικού συστήματος, ούτε μπορεί να είναι ανώτερο του τριπλάσιου του κατά περίπτωση κατώτερου προστίμου. Για τους σκοπούς του παρόντος, ως μη τήρηση των λογιστικών αρχείων (βιβλίων) λογίζεται και η μη ενημέρωση των λογιστικών αρχείων (βιβλίων) μετά από το πέρας του χρόνου κατάρτισης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τον ν. 4308/2014. Δεν επιβάλλεται πρόστιμο για την παράβαση της μη διαφύλαξης Φ.Η.Μ. και φορολογικών μνημών και αρχείων που δημιουργούν οι Φ.Η.Μ., εάν πριν από την έκδοση της σχετικής εντολής ελέγχου έχει δηλωθεί απώλεια των Φ.Η.Μ., καθώς και για τις λοιπές παραβάσεις της παρούσας, εάν αυτές δεν επηρεάζουν τη συμμόρφωση με τις φορολογικές υποχρεώσεις και την υποβολή φορολογικών δηλώσεων ή εφόσον με οποιοδήποτε πρόσφορο μέσο είναι δυνατός ο προσδιορισμός της φορολογητέας ύλης και των αντίστοιχων φορολογικών υποχρεώσεων.

3. Πριν από την έκδοση της πράξης επιβολής του προστίμου της παρ. 2, ο φορολογούμενος ή το ευθυνόμενο πρόσωπο καλείται εγγράφως από τον Διοικητή για να υποβάλει ενδεχόμενες αντιρρήσεις του, κατ' εφαρμογή της παρ. 4 του άρθρου 66. Η πράξη επιβολής προστίμου εκδίδεται κατ' ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 33.

4. Το πρόστιμο της παρ. 2 είναι αυτοτελές. Σε περίπτωση έκδοσης οριστικής πράξης διορθωτικού προσδιορισμού φόρου εισοδήματος για το φορολογικό έτος (χρήση) στο οποίο έχουν διαπιστωθεί παραβάσεις της παρ. 2, το πρόστιμο της παρ. 2 μειώνεται κατά ποσοστό πενήντα τοις εκατό (50%). Ειδικά εάν το ποσό του φόρου εισοδήματος και του προστίμου λόγω υποβολής ανακριβούς δήλωσης ή μη υποβολής δήλωσης της οριστικής πράξης διορθωτικού προσδιορισμού υπολείπεται του πενήντα τοις εκατό (50%) του προστίμου της παρ. 2, το πρόστιμο μειώνεται κατά ποσό που ισούται με το άθροισμα του φόρου εισοδήματος και του προστίμου για την υποβολή της ανακριβούς δήλωσης ή της μη υποβολής δήλωσης.

5. Σε πρόσωπο που ασκεί επιχειρηματική δραστηριότητα και δεν εκδίδει λογιστικά αρχεία ή εκδίδει ή λαμβάνει ανακριβή λογιστικά αρχεία (παραστατικά), για πράξεις που δεν επιβαρύνονται με Φόρο Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.), επιβάλλεται πρόστιμο πεντακοσίων (500) ευρώ ανά φορολογικό έλεγχο, αν είναι υπόχρεο τήρησης απλογραφικού λογιστικού συστήματος και χιλίων (1.000) ευρώ ανά φορολογικό έλεγχο, αν είναι υπόχρεο τήρησης διπλογραφικού λογιστικού συστήματος.

Ειδικά σε πρόσωπο που δεν υποβάλλει ή υποβάλλει ανακριβή στοιχεία αναφορικά με τις υποχρεώσεις του κατά την παρ. 8 του άρθρου 62 του Ν.

4170/2013 (Α΄ 163), επιβάλλεται πρόστιμο δύο χιλιάδων πεντακοσίων (2.500) ευρώ.

6. Σε πρόσωπο που ασκεί επιχειρηματική δραστηριότητα και δεν εκδίδει παραστατικά πώλησης (φορολογικά στοιχεία) ή εκδίδει ή λαμβάνει ανακριβή στοιχεία για πράξεις που επιβαρύνονται με Φ.Π.Α., επιβάλλεται πρόστιμο πενήντα τοις εκατό (50%) επί του φόρου που θα προέκυπτε από το μη εκδοθέν στοιχείο ή επί της διαφοράς, αντίστοιχα. Το πρόστιμο αυτό δεν μπορεί να είναι κατώτερο, αθροιστικά ανά φορολογικό έλεγχο, των διακοσίων πενήντα (250) ευρώ, σε περίπτωση που ο φορολογούμενος είναι υπόχρεος τήρησης απλογραφικού λογιστικού συστήματος, και των πεντακοσίων (500) ευρώ, σε περίπτωση που ο φορολογούμενος είναι υπόχρεος τήρησης διπλογραφικού λογιστικού συστήματος. Σε περίπτωση υποτροπής, επιβάλλεται πρόστιμο σε ποσοστό εκατό τοις εκατό (100%) επί του φόρου που θα προέκυπτε από το μη εκδοθέν στοιχείο ή επί της διαφοράς, αντίστοιχα, το οποίο δεν μπορεί να είναι κατώτερο, αθροιστικά ανά φορολογικό έλεγχο, των πεντακοσίων (500) ευρώ, αν ο φορολογούμενος είναι υπόχρεος τήρησης απλογραφικού λογιστικού συστήματος και των χιλίων (1.000) ευρώ, σε περίπτωση που ο φορολογούμενος είναι υπόχρεος τήρησης διπλογραφικού λογιστικού συστήματος. Σε περίπτωση κάθε νέας υποτροπής, επιβάλλεται πρόστιμο σε ποσοστό διακόσια τοις εκατό (200%) επί του φόρου που θα προέκυπτε από το μη εκδοθέν στοιχείο ή επί της διαφοράς, αντίστοιχα, το οποίο δεν μπορεί να είναι κατώτερο, αθροιστικά ανά φορολογικό έλεγχο, των χιλίων (1.000) ευρώ, σε περίπτωση που ο φορολογούμενος είναι υπόχρεος τήρησης απλογραφικού λογιστικού συστήματος και των δύο χιλιάδων (2.000) ευρώ, σε περίπτωση που ο φορολογούμενος είναι υπόχρεος τήρησης διπλογραφικού λογιστικού συστήματος.

7. Σε πρόσωπο μη υπόχρεο σε υποβολή δηλώσεων Φ.Π.Α. που εκδίδει παραστατικά πωλήσεων (φορολογικά στοιχεία) με Φ.Π.Α., χωρίς να έχει τέτοια υποχρέωση, επιβάλλεται πρόστιμο ίσο με ποσοστό πενήντα τοις εκατό (50%) επί του αναγραφόμενου φόρου που δεν αποδόθηκε.

8. Εάν επιβάλλονται τα πρόστιμα για παραβάσεις της παρ. 6 του άρθρου 57, της παρ. 10 του άρθρου 53 και της παρ. 7 του άρθρου 57, για τις οποίες συντρέχει και περίπτωση παράβασης της παρ. 6 του άρθρου 53 ή της παρ. 2 του άρθρου 54, περί μη υποβολής ή υποβολής ανακριβούς δήλωσης, τα πρόστιμα αυτά αφαιρούνται από το πρόστιμο της παρ. 6 του άρθρου 53 ή της παρ. 2 του άρθρου 54, αντίστοιχα. Ειδικά στην περίπτωση επιβολής προστίμων για παραβάσεις της παρ. 6 του άρθρου 57, για τις οποίες συντρέχει και περίπτωση παράβασης της παρ. 6 του άρθρου 53 ή της παρ. 2

του άρθρου 54, αφαιρείται το αναλογικό πρόστιμο του πενήντα τοις εκατό (50%) και όχι το ελάχιστο πρόστιμο των διακοσίων πενήντα (250) ή πεντακοσίων (500) ευρώ ή το επιβληθέν σε επόμενους ελέγχους διπλάσιο ή τετραπλάσιο πρόστιμο για διάπραξη ιδίων παραβάσεων εντός πενταετίας. Η παρούσα αφορά σε παραβάσεις που απορρέουν από τον Κώδικα Φ.Π.Α. (ν. 2859/2000, Α' 248).

9. Επιβάλλεται πρόστιμο πεντακοσίων (500) ευρώ σε φορολογούμενο ή οποιοδήποτε πρόσωπο υπέχει αντίστοιχη υποχρέωση από τον Κώδικα ή τη φορολογική νομοθεσία, που εκδίδει στοιχεία λιανικής πώλησης ή αποδείξεις εσόδου ή δελτία από το Ολοκληρωμένο Σύστημα Ελέγχου Εισροών Εκροών με τη χρήση εγκεκριμένου και μη δηλωμένου Φορολογικού Ηλεκτρονικού Μηχανισμού (Φ.Η.Μ.) ή αδειοδοτημένου και μη δηλωμένου Παρόχου Υπηρεσιών Ηλεκτρονικής Έκδοσης Στοιχείων ή δηλωμένου, αλλά μη εγκεκριμένου, Φ.Η.Μ., για έκδοση στοιχείων λιανικής που αφορούν συναλλαγές συγκεκριμένου κλάδου.²⁹

10. Σε επιχείρηση που, κατά παράβαση της παρ. 3 του άρθρου 20 του Ν. 3842/2010 (Α' 58), δέχεται πληρωμή με μετρητά που αντιστοιχεί σε φορολογικά στοιχεία συνολικής αξίας πεντακοσίων (500) ευρώ και άνω, που εκδίδονται για πώληση αγαθών ή παροχή υπηρεσιών σε ιδιώτες, επιβάλλεται για κάθε παράβαση πρόστιμο ίσο με το διπλάσιο της καταβληθείσας με μετρητά αξίας των στοιχείων λιανικής πώλησης που εκδίδονται για τη συναλλαγή.³⁰

11. Σε περίπτωση παραβίασης ή παραποίησης ή επέμβασης στη λειτουργία των Φ.Η.Μ. ή του Παρόχου Υπηρεσιών Ηλεκτρονικής Έκδοσης Στοιχείων, καθώς και έκδοσης στοιχείων λιανικής πώλησης ή έκδοσης αποδείξεων εσόδου ή δελτίων από το Ολοκληρωμένο Σύστημα Ελέγχου Εισροών Εκροών χωρίς χρήση Φ.Η.Μ. ή Υπηρεσιών Παρόχου Ηλεκτρονικής Έκδοσης Στοιχείων ή από Φ.Η.Μ. που δεν λειτουργεί με εγκεκριμένες προδιαγραφές ή λογισμικό Παρόχου Υπηρεσιών Ηλεκτρονικής Έκδοσης Στοιχείων που δεν έχει αδειοδοτηθεί ή που συνεργάζεται με Εμπορικό/Λογιστικό Πρόγραμμα Διαχείρισης (Enterprise Resource Planning, «ERP») που δεν πληροί τα οριζόμενα στην απόφαση της παρ. 17 του άρθρου 12 του ν. 4308/2014 (Α' 251), επιβάλλονται τα εξής πρόστιμα:

---

²⁹[Τροποποίηση 5135/2024, Άρθρο 43](#)

³⁰[Τροποποίηση 5135/2024, Άρθρο 43](#)

α) Για παραβάσεις παραβίασης ή παραποίησης ή επέμβασης στη λειτουργία των Φ.Η.Μ. ή του Παρόχου Υπηρεσιών Ηλεκτρονικής Έκδοσης Στοιχείων, κατά οποιονδήποτε τρόπο, επιβάλλονται πρόστιμα ανά ελεγχόμενο έτος ως εξής: αα) όταν ο υπαίτιος της παράβασης είναι ο κάτοχος χρήστης του Φ.Η.Μ. ή ο χρήστης Υπηρεσιών Παρόχου Ηλεκτρονικής Έκδοσης Στοιχείων, επιβάλλεται κατά περίπτωση το ποσό του προστίμου που προβλέπεται στα εδάφια πρώτο, δεύτερο και τρίτο της παρ. 2, χωρίς να εφαρμόζονται τα ανώτατα όρια της ως άνω παραγράφου, αβ) όταν ο υπαίτιος της παράβασης είναι η επιχείρηση που έχει λάβει έγκριση λογισμικού (software) και υλισμικού (hardware) για τη λειτουργία των Φ.Η.Μ. ή άδεια καταλληλότητας λογισμικού για την Ηλεκτρονική Έκδοση Στοιχείων από τα αρμόδια όργανα ή οποιοδήποτε πρόσωπο έχει κατασκευάσει ή μεταπωλήσει λογισμικό ή παρέχει τεχνική υποστήριξη για την παραβίαση ή παραποίηση ή επέμβαση με οποιονδήποτε τρόπο στη λειτουργία Φ.Η.Μ. ή του Παρόχου Υπηρεσιών Ηλεκτρονικής Έκδοσης Στοιχείων, επιβάλλεται πρόστιμο εκατό χιλιάδων (100.000) ευρώ. β) Για παραβάσεις έκδοσης στοιχείων λιανικής πώλησης ή αποδείξεων εσόδου ή δελτίων από το Ολοκληρωμένο Σύστημα Ελέγχου Εισροών Εκροών χωρίς χρήση Φ.Η.Μ. ή Υπηρεσιών Παρόχου Ηλεκτρονικής Έκδοσης Στοιχείων (ΥΠΑΗΕΣ), ή από Φ.Η.Μ. ο οποίος δεν λειτουργεί με εγκεκριμένες προδιαγραφές ή από λογισμικό Παρόχου Υπηρεσιών Ηλεκτρονικής Έκδοσης Στοιχείων που δεν έχει αδειοδοτηθεί ή που συνεργάζεται με Εμπορικό/Λογιστικό Πρόγραμμα Διαχείρισης (Enterprise Resource Planning, «ERP») που δεν πληροί τα οριζόμενα στις αποφάσεις της παρ. 17 του άρθρου 12 του ν. 4308/2014, επιβάλλεται το ποσό του προστίμου που προβλέπεται στα εδάφια πρώτο, δεύτερο και τρίτο της παρ. 2 κατά περίπτωση. Εφόσον τα εκδοθέντα στοιχεία έχουν καταχωρηθεί στα τηρούμενα λογιστικά αρχεία (βιβλία) ή οι συνόψεις αυτών έχουν διαβιβαστεί στην Α.Α.Δ.Ε. προ κάθε φορολογικού ελέγχου, επιβάλλεται πρόστιμο πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ ανά φορολογικό έλεγχο, εφόσον πρόκειται για υπόχρεο τήρησης απλογραφικού λογιστικού συστήματος, και πρόστιμο δέκα χιλιάδων (10.000) ευρώ ανά φορολογικό έλεγχο, εφόσον πρόκειται για υπόχρεο τήρησης διπλογραφικού λογιστικού συστήματος. γ) Για παραβάσεις μη τήρησης από τον Πάροχο των μέτρων δέουσας επιμέλειας, όπως αυτά εξειδικεύονται στις αποφάσεις της παρ. 17 του άρθρου 12 του ν. 4308/2014 ή για παραβάσεις παραβίασης ή παραποίησης ή επέμβασης στη λειτουργία του Παρόχου Υπηρεσιών Ηλεκτρονικής Έκδοσης Στοιχείων, κατά οποιονδήποτε τρόπο, από συνεργαζόμενο με το λογισμικό Ηλεκτρονικής Έκδοσης Στοιχείων, Εμπορικό/Λογιστικό

Πρόγραμμα Διαχείρισης (Enterprise Resource Planning, «ERP») επιβάλλεται στον Πάροχο: γα) σε περίπτωση μη τήρησης των μέτρων δέουσας επιμέλειας, πρόστιμο δεκαπέντε χιλιάδων (15.000) ευρώ ανά οντότητα που κατασκευάζει ή αναβαθμίζει ή τροποποιεί ή υποστηρίζει τεχνικά Εμπορικά/Λογιστικά Προγράμματα Διαχείρισης (Enterprise Resource Planning, «ERP») και ανάκληση της άδειας καταλληλότητας λογισμικού Ηλεκτρονικής Έκδοσης Στοιχείων για πέντε (5) έτη, γβ) σε περίπτωση παραβίασης ή παραποίησης ή επέμβασης στη λειτουργία του Παρόχου Υπηρεσιών Ηλεκτρονικής Έκδοσης Στοιχείων από συνεργαζόμενο με το λογισμικό Ηλεκτρονικής Έκδοσης Στοιχείων, Εμπορικό/Λογιστικό Πρόγραμμα Διαχείρισης (Enterprise Resource Planning, «ERP»): i) πρόστιμο εκατό χιλιάδων (100.000) ευρώ και ανάκληση της άδειας καταλληλότητας λογισμικού Ηλεκτρονικής Έκδοσης Στοιχείων για πέντε (5) έτη, εφόσον το συνεργαζόμενο Εμπορικό/Λογιστικό Πρόγραμμα Διαχείρισης (Enterprise Resource Planning, «ERP») έχει παρασχεθεί από τον Πάροχο Ηλεκτρονικής Έκδοσης Στοιχείων ή από συνδεδεμένα με αυτόν πρόσωπα κατά την έννοια της περ. ζ) του άρθρου 2 του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος (Κ.Φ.Ε., ν. 4172/2013, Α'167), ii) πρόστιμο πενήντα χιλιάδων (50.000) ευρώ εφόσον το συνεργαζόμενο Εμπορικό/Λογιστικό Πρόγραμμα Διαχείρισης (Enterprise Resource Planning, «ERP») έχει παρασχεθεί από τρίτη οντότητα και διαπιστωθεί μη τήρηση από τον Πάροχο των μέτρων δέουσας επιμέλειας ως προς την εν λόγω οντότητα. Σε περίπτωση υποτροπής, εντός πενταετίας από την κοινοποίηση της αρχικής πράξης επιβολής προστίμου, ανακαλείται η άδεια καταλληλότητας λογισμικού Ηλεκτρονικής Έκδοσης Στοιχείων για πέντε (5) έτη και επιβάλλεται πρόστιμο εκατό χιλιάδων (100.000) ευρώ. Το πρόστιμο του στοιχείου (i) δεν επιβάλλεται εφόσον επιβληθεί το πρόστιμο της υποπερ. αβ). δ) Για παραβάσεις παραβίασης ή παραποίησης ή επέμβασης στη λειτουργία των Φ.Η.Μ. από λογισμικό εφαρμογών που διαμορφώνει το περιεχόμενο των Αποδείξεων Εσόδου και για το οποίο έχει κατατεθεί έγγραφη δεσμευτική διαβεβαίωση της κατέχουσας την άδεια καταλληλότητας Φ.Η.Μ. οντότητας, προς την Επιτροπή Ελέγχου Καταλληλότητας Φ.Η.Μ., περί του ελέγχου και της πιστοποίησης της ορθής και σύννομης λειτουργίας του εν λόγω λογισμικού εφαρμογών, με την εξαίρεση περιπτώσεων κατά τις οποίες η εκτύπωση των αποδείξεων εσόδου γίνεται από εφαρμογή που παρακάμπτει τον Φ.Η.Μ., επιβάλλεται στην οντότητα που κατέχει τη σχετική άδεια καταλληλότητας Φ.Η.Μ.: i) πρόστιμο εκατό χιλιάδων (100.000) ευρώ και ανάκληση της άδειας καταλληλότητας, εφόσον το συνεργαζόμενο λογισμικό εφαρμογών έχει παρασχεθεί από την οντότητα

που κατέχει την άδεια καταλληλότητας ή από συνδεδεμένα με αυτή πρόσωπα κατά την έννοια της περ. ζ) του άρθρου 2 του Κ.Φ.Ε., ii) πρόστιμο πενήντα χιλιάδων (50.000) ευρώ, εφόσον το συνεργαζόμενο λογισμικό εφαρμογών έχει παρασχεθεί από τρίτη οντότητα. Σε περίπτωση υποτροπής, εντός πενταετίας από την κοινοποίηση της αρχικής πράξης επιβολής προστίμου, ανακαλείται η άδεια καταλληλότητας Φ.Η.Μ. και επιβάλλεται πρόστιμο εκατό χιλιάδων (100.000) ευρώ. Το πρόστιμο του στοιχείου (i) δεν επιβάλλεται, εφόσον επιβληθεί το πρόστιμο της υποπερ. αβ). Για την εφαρμογή της παρούσας παραγράφου, ως «αρχική πράξη επιβολής προστίμου» νοείται η παλαιότερη πράξη που κοινοποιήθηκε εντός της ίδιας πενταετίας.

- β) Για παραβάσεις έκδοσης στοιχείων λιανικής πώλησης από Φ.Η.Μ., ο οποίος δεν λειτουργεί με εγκεκριμένες προδιαγραφές, επιβάλλεται αναλόγως το ποσό του προστίμου που προβλέπεται στα εδάφια πρώτο, δεύτερο και τρίτο της παρ. 2. Δεν επιβάλλεται πρόστιμο, εφόσον δεν επηρεάζονται η αυθεντικότητα της προέλευσης και η ακεραιότητα του περιεχομένου των στοιχείων, σύμφωνα με το άρθρο 15 του ν. 4308/2014, περί αυθεντικότητας του τιμολογίου. Στην περίπτωση αυτή επιβάλλεται πρόστιμο πεντακοσίων (500) ευρώ, ανά φορολογικό έλεγχο, και σε περίπτωση υποτροπής, επιβάλλεται το προβλεπόμενο για τις υποτροπές πρόστιμο.³¹

12. Πριν από την έκδοση της πράξης επιβολής του προστίμου της παρ. 11, ο φορολογούμενος ή το ευθυνόμενο πρόσωπο καλείται εγγράφως από τον Διοικητή, για να υποβάλει ενδεχόμενες αντιρρήσεις του, κατ' εφαρμογή της παρ. 4 του άρθρου 65. Η πράξη επιβολής προστίμου εκδίδεται κατ' ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 33.

13. Σε φορολογούμενο που διακινεί αγαθά χωρίς την ύπαρξη παραστατικών στοιχείων διακίνησης, επιβάλλεται πρόστιμο πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ, ανά φορολογικό έλεγχο, αν είναι υπόχρεος τήρησης απλογραφικού λογιστικού συστήματος, και δέκα χιλιάδων (10.000) ευρώ, ανά φορολογικό έλεγχο, αν είναι υπόχρεος τήρησης διπλογραφικού λογιστικού συστήματος. Σε περίπτωση υποτροπής εφαρμόζονται τα οριζόμενα στο άρθρο 67.³²

---

³¹[Τροποποίηση 5135/2024, Άρθρο 43](#)

³²[Τροποποίηση 5222/2025, Άρθρο 214](#)

Άρθρο 58

Παραβάσεις σχετικές με την ηλεκτρονική διαβίβαση στοιχείων - Παράλειψη διαβίβασης στοιχείων προς τη Φορολογική Διοίκηση

1. Όταν, στο πλαίσιο φορολογικού ελέγχου, διαπιστώνεται ότι, κατά παράβαση του άρθρου 16, περί της υποχρεωτικής ηλεκτρονικής διαβίβασης πληροφοριών στην Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων (Α.Α.Δ.Ε.), δεν έχουν διαβιρασθεί συνόψεις εκδοθέντων παραστατικών εσόδων λιανικής στην ψηφιακή πλατφόρμα «MyData» μέσω του πληροφοριακού συστήματος Φορολογικών Ηλεκτρονικών Μηχανισμών (Φ.Η.Μ.) της Α.Α.Δ.Ε., επιβάλλονται στους παραβάτες οι παρακάτω κυρώσεις:

- α) όταν τα μη διαβιρασθέντα στοιχεία αφορούν πράξεις που επιβαρύνονται με Φόρο Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.), επιβάλλεται πρόστιμο ίσο με το πενήντα τοις εκατό (50%) του ποσού του Φ.Π.Α. των μη διαβιρασθέντων στοιχείων, το οποίο δεν μπορεί να είναι κατώτερο των διακοσίων πενήντα (250) ευρώ ανά φορολογικό έλεγχο για υπόχρεο τήρησης απλογραφικού λογιστικού συστήματος και των πεντακοσίων (500) ευρώ ανά φορολογικό έλεγχο για υπόχρεο τήρησης διπλογραφικού λογιστικού συστήματος,
- β) για κάθε μη διαβιρασθέν στοιχείο που αφορά πράξη που δεν επιβαρύνεται με Φ.Π.Α., πρόστιμο πεντακοσίων (500) ευρώ ανά φορολογικό έλεγχο σε υπόχρεο τήρησης απλογραφικού λογιστικού συστήματος και χιλίων (1.000) ευρώ ανά φορολογικό έλεγχο για υπόχρεο τήρησης διπλογραφικού λογιστικού συστήματος.

2. Σε περίπτωση υποτροπής επιβάλλεται πρόστιμο ίσο με το διπλάσιο του ύψους του προβλεπόμενου προστίμου της παρ. 1.

3. Σε φορολογούμενο που, κατά παράβαση του άρθρου 16, παραλείπει να διαβιβάσει ή διαβιβάζει εκπρόθεσμα τα δεδομένα των εκδιδόμενων λογιστικών αρχείων στην Α.Α.Δ.Ε., επιβάλλονται οι παρακάτω κυρώσεις:

- α) Για παράλειψη διαβίβασης από μέρος του εκδότη των συνόψεων εκδοθέντων παραστατικών εσόδων τιμολόγησης, εξόδων αυτοτιμολόγησης, τίτλων κτήσης και λογιστικών στοιχείων που εκδίδονται κατ' εφαρμογή ειδικών φορολογικών διατάξεων, πρόστιμο ίσο με το δέκα τοις εκατό (10%) της καθαρής αξίας κάθε μη διαβιρασθέντος στοιχείου, που δεν μπορεί να υπερβαίνει τα διακόσια πενήντα (250) ευρώ σε ημερήσια βάση,

- β) για παράλειψη διαβίβασης δεδομένων που αφορούν εγγραφές μισθοδοσίας, αποσβέσεων και λοιπές εγγραφές τακτοποίησης εσόδων και εξόδων για σκοπούς προσδιορισμού του λογιστικού και φορολογικού αποτελέσματος ή για παράλειψη διαβίβασης, ως εκδότης τιμολόγησης ή ως λήπτης αυτοτιμολόγησης, χαρακτηρισμών δεδομένων εσόδων, με αποτέλεσμα οι χαρακτηρισμοί αυτοί να μην περιληφθούν στην οικεία δήλωση φορολογίας εισοδήματος, πρόστιμο διακοσίων πενήντα (250) ευρώ ανά φορολογικό έτος για κάθε παράβαση, εφόσον πρόκειται για υπόχρεο τήρησης απλογραφικού λογιστικού συστήματος, και πρόστιμο πεντακοσίων (500) ευρώ ανά φορολογικό έτος για κάθε παράβαση, εφόσον πρόκειται για υπόχρεο τήρησης διπλογραφικού λογιστικού συστήματος,
- γ) για διαβίβαση ως εκδότης σύνοψης εκδοθέντος παραστατικού, μετά από διαβίβαση παράλειψης ή απόκλισης από τον λήπτη, εφόσον η αρχική διαβιβασθείσα αξία είναι μικρότερη της πραγματικής, πρόστιμο ίσο με το πέντε τοις εκατό (5%) της καθαρής αξίας κάθε μη διαβιβασθέντος στοιχείου,
- δ) για παράλειψη διαβίβασης ψηφιακών παραστατικών διακίνησης, πρόστιμο εκατό (100) ευρώ για κάθε παράβαση μη διαβίβασης, που δεν μπορεί να υπερβαίνει τα πεντακόσια (500) ευρώ σε ημερήσια βάση και τις είκοσι χιλιάδες (20.000) ευρώ ανά φορολογικό έτος και
- ε) για παράλειψη διαβίβασης λοιπών παραστατικών είσπραξης, επιστροφής ή παραγγελίας, πρόστιμο εκατό (100) ευρώ για κάθε παράβαση μη διαβίβασης.

4. Δεν επιβάλλεται πρόστιμο αν το παραστατικό εσόδου με το οποίο τα λοιπά παραστατικά είσπραξης συσχετίζονται έχει εκδοθεί προ κάθε φορολογικού ελέγχου.

5. Σε περίπτωση παραβάσεων εκπρόθεσμης διαβίβασης των περ. α), β) και δ) της παρ. 3 επιβάλλεται πρόστιμο ίσο με το πενήντα τοις εκατό (50%) του αντίστοιχου προστίμου που προβλέπεται σε περίπτωση μη διαβίβασης.

6. Σε περίπτωση υποτροπής ή νέας υποτροπής, η Α.Α.Δ.Ε. δύναται να δημοσιοποιεί τα στοιχεία των οντοτήτων που, κατά την έννοια του άρθρου 67, υποτροπιάζουν ως προς την παράβαση της περ. α) της παρ. 3.

7. Σε περίπτωση μη διαβίβασης στη ψηφιακή πλατφόρμα «myData» από τον Πάροχο Υπηρεσιών Ηλεκτρονικής Έκδοσης Στοιχείων παραστατικών που έχουν εκδοθεί με τη χρήση λογισμικού του Παρόχου και δεν έχουν λάβει Μοναδικό Αριθμό Καταχώρησης, λόγω απώλειας επικοινωνίας υπόχρεης

οντότητας και Παρόχου ή Παρόχου και Α.Α.Δ.Ε., επιβάλλεται στον Πάροχο Υπηρεσιών Ηλεκτρονικής Έκδοσης Στοιχείων:

- α) όταν τα μη διαβιβασθέντα στοιχεία αφορούν πράξεις που επιβαρύνονται με Φόρο Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.), πρόστιμο ίσο με το πενήντα τοις εκατό (50%) του ποσού του Φ.Π.Α. των μη διαβιβασθέντων στοιχείων, το οποίο δεν μπορεί να είναι κατώτερο των δέκα χιλιάδων (10.000) ευρώ και ανώτερο των πενήντα χιλιάδων (50.000) ευρώ, ανά φορολογικό έλεγχο.
- β) για κάθε μη διαβιβασθέν στοιχείο που αφορά πράξη που δεν επιβαρύνεται με Φ.Π.Α., πρόστιμο ίσο με το δέκα τοις εκατό (10%) της καθαρής αξίας των μη διαβιβασθέντων στοιχείων, το οποίο δεν μπορεί να είναι κατώτερο των δέκα χιλιάδων (10.000) ευρώ και ανώτερο των πενήντα χιλιάδων (50.000) ευρώ, ανά φορολογικό έλεγχο.

Σε περίπτωση υποτροπής επιβάλλεται πρόστιμο ίσο με το διπλάσιο του ύψους του προβλεπόμενου προστίμου των περ. α) και β).³³

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β´

ΚΥΡΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΠΑΡΑΒΑΣΕΙΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ ΠΡΟΣ ΠΑΡΟΧΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΡΙΤΟΥΣ ΣΥΝΑΛΛΑΣΣΟΜΕΝΟΥΣ

Άρθρο 59

Παράλειψη υποβολής στοιχείων τρίτων

1. Στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που παραβιάζουν τις υποχρεώσεις τους σχετικά με την αυτόματη ανταλλαγή πληροφοριών χρηματοοικονομικών λογαριασμών, κατ' εφαρμογή του άρθρου 35, περί αμοιβαίας διοικητικής συνδρομής, επιβάλλονται οι παρακάτω κυρώσεις:

- α) για την εκπρόθεσμη υποβολή πληροφοριών σχετικά με κάθε δηλωτέο λογαριασμό, για κάθε παράβαση ανά δηλωτέο λογαριασμό, επιβάλλεται πρόστιμο εκατό (100) ευρώ,

---

³³[Τροποποίηση 5135/2024, Άρθρο 43](#)

- β) για την παράλειψη υποβολής ή για την υποβολή ελλιπών ή ανακριβών πληροφοριών για κάθε παράβαση ανά δηλωτέο λογαριασμό, επιβάλλεται πρόστιμο τριακοσίων (300) ευρώ,
- γ) για τη μη ανταπόκριση σε αίτημα της Φορολογικής Διοίκησης είτε για παροχή πληροφοριών ή στοιχείων είτε για συμπλήρωση ή διόρθωση πληροφοριών ή στοιχείων για κάθε παράβαση ανά δηλωτέο λογαριασμό εντός προθεσμίας, κατ' ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 15, περί παροχής πληροφοριών από τρίτους επιβάλλεται πρόστιμο χιλίων (1000) ευρώ,
- δ) για την άρνηση συνεργασίας στη διάρκεια ελέγχου ή για τη μη συμμόρφωση με τους κανόνες υποβολής των στοιχείων και δέουσας επιμέλειας, επιβάλλεται πρόστιμο δύο χιλιάδων πεντακοσίων (2.500) ευρώ,
- ε) για τη μη συμμόρφωση με τις υποχρεώσεις υποβολής πληροφοριών σχετικά με κάθε δηλωτέο λογαριασμό, σύμφωνα με τους κανόνες υποβολής στοιχείων και δέουσας επιμέλειας, εντός προθεσμίας, κατ' ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 15, περί παροχής πληροφοριών από τρίτους, κατόπιν ελέγχου, επιβάλλεται πρόστιμο πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ.

2. Αν τα Δηλούντα Ελληνικά Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα εκουσίως και μέσα σε διάστημα τριών (3) μηνών, που αρχίζει από τη λήξη της προθεσμίας υποβολής των πληροφοριών αυτών στην αρμόδια Υπηρεσία της Φορολογικής Διοίκησης, διορθώσουν ή συμπληρώσουν τις πληροφορίες για κάθε δηλωτέο λογαριασμό σχετικά με τις περ. α), β) και γ) της παρ. 1, θεωρείται ότι δεν διαπράττουν παράβαση και δεν επιβάλλεται πρόστιμο. Αν τα Δηλούντα Ελληνικά Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα, κατόπιν ελέγχου ή κατόπιν γνωστοποίησης της αρμόδιας αλλοδαπής αρχής, διορθώσουν ή συμπληρώσουν τις πληροφορίες για κάθε δηλωτέο λογαριασμό σχετικά με τις περ. α), β) και γ) της παρ. 1, εντός προθεσμίας, κατ' ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 15, τα πρόστιμα της παρ. 2 επιβάλλονται στο μισό, εφόσον η παράβαση αφορά στα έτη 2017 και 2018.

3. Σε περίπτωση υποτροπής, τα προβλεπόμενα στην παρ. 1 πρόστιμα επιβάλλονται στο διπλάσιο. Για κάθε νέα υποτροπή τα πρόστιμα της παρ. 1 επιβάλλονται στο τετραπλάσιο, ανεξαρτήτως της εφαρμογής του δεύτερου εδαφίου της παρ. 2.

4. Σε ψηφιακές πλατφόρμες που παραβιάζουν τις υποχρεώσεις τους σχετικά με την παροχή πληροφοριών ή στοιχείων και την αυτόματη ανταλλαγή πληροφοριών επιβάλλονται οι παρακάτω κυρώσεις:

- α) Η μη ανταπόκριση στο αίτημα της παρ. 4 του άρθρου 15, περί παροχής πληροφοριών ή στοιχείων σχετικά με πρόσωπα που χρησιμοποιούν την ψηφιακή πλατφόρμα, η οποία δραστηριοποιείται στην οικονομία του διαμοιρασμού, ως πωλητές, εντός της ταχθείσας προθεσμίας, ή η παροχή στοιχείων που δεν ανταποκρίνονται στις προδιαγραφές του ως άνω αιτήματος, ή η διαπίστωση της συνδρομής των προϋποθέσεων των περ. γ), δ) ή ε) της παρ. 5 του παρόντος συνεπάγεται τη διακοπή της πρόσβασης στους ιστότοπους των ψηφιακών πλατφορμών, από τους παρόχους υπηρεσιών διαδικτύου με καταστατική έδρα ή με τόπο πραγματικής διοίκησης ή μόνιμη εγκατάσταση στην Ελλάδα κατά τα οριζόμενα στον Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος ή στις Συμβάσεις Αποφυγής Διπλής Φορολογίας που έχει συνάψει η Ελλάδα, όταν η πρόσβαση διενεργείται από Διεύθυνση Διαδικτυακού Πρωτοκόλλου (Διεύθυνση IP) που βρίσκεται στην ελληνική επικράτεια. Για τη διακοπή εκδίδεται απόφαση του Υπουργού, κατόπιν εισήγησης του Διοικητή, εφόσον το αίτημα αφορά σε στοιχεία ή πληροφορίες που συντελούν στην ταυτοποίηση ή στην εκτίμηση της φορολογικής υποχρέωσης πωλητών. Στην περίπτωση αυτή, ο διαχειριστής της ψηφιακής πλατφόρμας δύναται, εάν αμφισβητεί τη συνδρομή των περιστάσεων που δικαιολογούν την έκδοση της απόφασης του δεύτερου εδαφίου, να προσφύγει κατά της απόφασης απευθείας ενώπιον του αρμόδιου διοικητικού δικαστηρίου χωρίς να απαιτείται η προηγούμενη άσκηση ενδικοφανούς προσφυγής. Στον πάροχο υπηρεσιών διαδικτύου που παραβαίνει την ανωτέρω υποχρέωση επιβάλλεται πρόστιμο από τριάντα χιλιάδες (30.000) ευρώ έως εκατό χιλιάδες (100.000) ευρώ.
- β) Πριν από την έκδοση της απόφασης για τη διακοπή της πρόσβασης και μετά την παρέλευση της ταχθείσας προθεσμίας, αποστέλλεται επιστολή από τον Διοικητή στον διαχειριστή της ψηφιακής πλατφόρμας για την επικείμενη διακοπή πρόσβασης, προκειμένου ο διαχειριστής να διατυπώσει τις απόψεις του μέσα σε δεκαπέντε (15) εργάσιμες ημέρες από τη λήψη της επιστολής. Η διακοπή της πρόσβασης στους ιστότοπους των ανωτέρω ψηφιακών πλατφορμών αίρεται άμεσα με την ικανοποίηση του αιτήματος της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (Α.Α.Δ.Ε.), κατόπιν απόφασης του Διοικητή. Η Φορολογική Διοίκηση δύναται να δημοσιεύει στον ιστό-τοπό της κατάλογο ψηφιακών πλατφορμών στις οποίες έχει επιβληθεί η κύρωση του τρίτου εδαφίου της περ. α).
- γ) Εάν κατά παράβαση της επιβληθείσας στην περ. α) διακοπής πρόσβασης, πραγματοποιούνται συναλλαγές από τους πωλητές στις ανωτέρω

πλατφόρμες, επιβάλλεται πρόστιμο πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ στον πωλητή.

- δ) Σε περίπτωση μη εφαρμογής της απόφασης της περ. α), καθώς και σε περίπτωση μη χορήγησης στοιχείων του τετάρτου εδαφίου της παρ. 4 του άρθρου 15, επιβάλλεται στον πάροχο υπηρεσιών διαδικτύου πρόστιμο από τριάντα χιλιάδες (30.000) ευρώ έως εκατό χιλιάδες (100.000) ευρώ σύμφωνα με την περ. α) του παρόντος.
- ε) Σε περίπτωση μη χορήγησης στοιχείων του τετάρτου εδαφίου της παρ. 4 του άρθρου 15 από κάθε άλλο πρόσωπο, φυσικό ή νομικό, ή νομική οντότητα πλην του παρόχου υπηρεσιών διαδικτύου, επιβάλλεται πρόστιμο από πέντε χιλιάδες (5.000) ευρώ έως τριάντα χιλιάδες (30.000) ευρώ.

5. Στους Δηλούντες Φορείς Εκμετάλλευσης Πλατφόρμας, επιβάλλονται για κάθε παράβαση υποχρεώσεων τους σχετικά με την αυτόματη ανταλλαγή πληροφοριών, εφόσον υπέχουν αντίστοιχη υποχρέωση βάσει του άρθρου 35, περί αμοιβαίας διοικητικής συνδρομής, τα κάτωθι πρόστιμα:

- α) Για την εκπρόθεσμη υποβολή πληροφοριών σχετικά με κάθε Δηλωτέο Πωλητή επιβάλλεται πρόστιμο εκατό (100) ευρώ ανά Δηλωτέο Πωλητή,
- β) για την παράλειψη υποβολής ή για την υποβολή ελλιπών ή ανακριβών πληροφοριών, ανά Δηλωτέο Πωλητή, επιβάλλεται πρόστιμο τριακοσίων (300) ευρώ,
- γ) για τη μη ανταπόκριση σε αίτημα της Φορολογικής Διοίκησης είτε για παροχή πληροφοριών ή στοιχείων είτε για συμπλήρωση ή διόρθωση πληροφοριών ή στοιχείων σχετικά με κάθε Δηλωτέο Πωλητή εντός προθεσμίας, κατ' εφαρμογή του άρθρου 15, περί παροχής πληροφοριών από τρίτους, ανά Δηλωτέο Πωλητή, επιβάλλεται πρόστιμο χιλίων (1.000) ευρώ,
- δ) για τη μη συνεργασία στη διάρκεια του ελέγχου ή σε περίπτωση που διαπιστωθεί η μη συμμόρφωση με τους κανόνες υποβολής των στοιχείων και τους κανόνες δέουσας επιμέλειας, επιβάλλεται πρόστιμο δύομισι χιλιάδων ευρώ (2.500) ευρώ,
- ε) για τη μη συμμόρφωση με τις υποχρεώσεις υποβολής πληροφοριών, σχετικά με κάθε Δηλωτέο Πωλητή σύμφωνα με τους κανόνες υποβολής στοιχείων και δέουσας επιμέλειας εντός προθεσμίας, κατ' εφαρμογή του άρθρου 15, περί παροχής πληροφοριών από τρίτους, κατόπιν ελέγχου, επιβάλλεται πρόστιμο πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ. Το συνολικό ύψος των πράξεων επιβολής προστίμου ανά έλεγχο συμμόρφωσης με τους

κανόνες δέουσας επιμέλειας και υποβολής στοιχείων της παρούσας δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσό των πεντακοσίων χιλιάδων (500.000) ευρώ.

Για τις παραβάσεις της περ. α) το συνολικό ύψος των πράξεων επιβολής προστίμου, ανά έτος αναφοράς, δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσό των δέκα χιλιάδων (10.000) ευρώ. Για τις παραβάσεις των περ. γ), δ) και ε), πέραν των ως άνω προστίμων, επιβάλλονται και οι κυρώσεις της παρ. 4, για τη μη παροχή πληροφοριών ή στοιχείων από τις ψηφιακές πλατφόρμες.

6. Σε περίπτωση υποτροπής, τα πρόστιμα της παρ. 5 επιβάλλονται στο διπλάσιο. Σε περίπτωση νέας υποτροπής, επιβάλλεται το τετραπλάσιο του αρχικού προστίμου, ανεξαρτήτως του χρόνου τέλεσής της.

7. Σε παρόχους υπηρεσιών πληρωμών που παραβιάζουν τις υποχρεώσεις τους σχετικά με την παροχή πληροφοριών σχετικών με συναλλαγές που εκτελούνται μέσω τερματικών επιβάλλονται οι παρακάτω κυρώσεις:

α) Αν οι πληροφορίες ή τα στοιχεία που ζητούνται, σύμφωνα με την παρ. 5 του άρθρου 15, περί παροχής πληροφοριών σχετικών με συναλλαγές που εκτελούνται μέσω τερματικών, ημεδαπής ή αλλοδαπής, «Ηλεκτρονικής Μεταφοράς Κεφαλαίων στο Σημείο Πώλησης (Electronic Funds Transfer at the Point Of Sale, EFT/ POS)» αποδοχής καρτών πληρωμών ή με συναλλαγές μέσω λογαριασμών και κάθε είδους χρεωστικών ή πιστωτικών καρτών, εφόσον προκύπτουν φορολογικές υποχρεώσεις στην Ελλάδα, δεν παρέχονται από τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών, επιβάλλεται πρόστιμο ύψους πενήντα χιλιάδων (50.000) ευρώ. Εφόσον, ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών ανταποκριθεί στο αίτημα της παρ. 5 του άρθρου 15 εκπρόθεσμα ή τα παρεχόμενα στοιχεία δεν ανταποκρίνονται στις προδιαγραφές του ως άνω αιτήματος, επιβάλλεται πρόστιμο από δέκα χιλιάδες (10.000) έως σαράντα χιλιάδες (40.000) ευρώ. Για αιτήματα που υποβάλλονται εντός του ίδιου φορολογικού έτους, το πρόστιμο δεν μπορεί να υπερβαίνει, κατά περίπτωση, το τριπλάσιο των ανώτερων ποσών του δευτέρου εδαφίου.

β) Αν δεν υποβληθούν οι πληροφορίες και τα στοιχεία που ζητούνται, εκτός από το πρόστιμο της παρ. 1, δύναται να επιβάλλεται η διακοπή της πρόσβασης στους ιστότοπους του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών από τους παρόχους υπηρεσιών διαδικτύου με καταστατική έδρα ή με τόπο πραγματικής διοίκησης ή μόνιμη εγκατάσταση στην Ελλάδα σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 6 του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος, περί μόνιμης εγκατάστασης, ή στις Συμβάσεις Αποφυγής Διπλής Φορολογίας,

υπό τους όρους και τις προϋποθέσεις της παρ. 4, περί κυρώσεων για μη παροχή πληροφοριών ή στοιχείων από ψηφιακές πλατφόρμες, το οποίο εφαρμόζεται αναλόγως.

8. Στους παρόχους υπηρεσιών πληρωμών επιβάλλονται για κάθε παραβίαση των υποχρεώσεων του άρθρου 19, αναφορικά με την αντιμετώπιση της απάτης στον τομέα του Φόρου Προστιθέμενης Αξίας, τα εξής πρόστιμα:

- α) για την εκπρόθεσμη υποβολή των αρχείων δικαιούχων και πληρωμών σε σχέση με τις υπηρεσίες που παρέχουν για κάθε ημερολογιακό τρίμηνο, ανά δικαιούχο, επιβάλλεται πρόστιμο εκατό (100) ευρώ ανά δικαιούχο,
- β) για την παράλειψη υποβολής ή την ελλιπή ή ανακριβή υποβολή των αρχείων δικαιούχων και πληρωμών σε σχέση με τις υπηρεσίες που παρέχουν για κάθε ημερολογιακό τρίμηνο, ανά δικαιούχο, επιβάλλεται πρόστιμο τριακοσίων (300) ευρώ,
- γ) για τη μη ανταπόκριση σε αίτημα της Φορολογικής Διοίκησης για παροχή πληροφοριών ή για τη μη συμπλήρωση ή διόρθωση πληροφοριών ή στοιχείων του άρθρου 19, εντός της τεθείσας προθεσμίας, ανά δικαιούχο, επιβάλλεται πρόστιμο χιλίων (1.000) ευρώ,
- δ) για τη μη συνεργασία κατά τη διάρκεια του ελέγχου για τη συμμόρφωση με τους κανόνες υποβολής των στοιχείων, επιβάλλεται πρόστιμο δύο χιλιάδων πεντακοσίων (2.500) ευρώ,
- ε) για τη μη συμμόρφωση με τις υποχρεώσεις παρόχων υπηρεσιών πληρωμών, σχετικά με δικαιούχους και πληρωμές, σύμφωνα με τις παρ. 2, 3 και 4 του άρθρου 19, επιβάλλεται πρόστιμο πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ.

Το συνολικό ύψος των πράξεων επιβολής προστίμου ανά έλεγχο συμμόρφωσης για παραβίαση των υποχρεώσεων του άρθρου 19 δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσό των πεντακοσίων χιλιάδων (500.000) ευρώ. Για τις παραβάσεις της περ. α) το συνολικό ύψος των πράξεων επιβολής προστίμου, ανά έτος αναφοράς, δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσό των δέκα χιλιάδων (10.000) ευρώ.

9. Σε περίπτωση υποτροπής, τα πρόστιμα της παρ. 8 επιβάλλονται στο διπλάσιο. Σε περίπτωση νέας υποτροπής, επιβάλλεται το τετραπλάσιο του αρχικού προστίμου, ανεξαρτήτως του χρόνου τέλεσής της, με την επιφύλαξη του δευτέρου και τρίτου εδαφίου της παρ. 8.

Άρθρο 60

Υποχρεώσεις τρίτων για τον Ενιαίο Φόρο Ιδιοκτησίας Ακινήτων

1. Απαγορεύεται κάθε υποσχητική ή εκποιητική δικαιοπραξία με την οποία συστήνονται, μεταβάλλονται, αλλοιώνονται ή μεταβιβάζονται, από οποιαδήποτε αιτία, δικαιώματα επί ακινήτου ή παρέχεται δικαίωμα προσημείωσης ή υποθήκης σε αυτό, αν δεν μνημονεύεται και δεν επισυνάπτεται από τον συμβολαιογράφο, στο συμβόλαιο που συντάσσει, πιστοποιητικό της Φορολογικής Διοίκησης (Πιστοποιητικό Ενιαίου Φόρου Ιδιοκτησίας Ακινήτων - ΕΝ.Φ.Ι.Α.) ως εξής:

- α) Σε περίπτωση εκποιητικής δικαιοπραξίας για τη μεταβίβαση ακινήτου ή σύσταση εμπράγματος δικαιώματος επ' αυτού από επαχθή αιτία, με το Πιστοποιητικό ΕΝ.Φ.Ι.Α. βεβαιώνεται μόνο ότι το συγκεκριμένο ακίνητο περιλαμβάνεται στη δήλωση ΕΝ.Φ.Ι.Α. τα πέντε (5) προηγούμενα της μεταβίβασης έτη. Εάν το πιστοποιητικό εκδίδεται μετά την πράξη προσδιορισμού ΕΝ.Φ.Ι.Α. του τρέχοντος έτους, σε αυτό βεβαιώνεται ότι το συγκεκριμένο ακίνητο περιλαμβάνεται στη δήλωση ΕΝ.Φ.Ι.Α. για έξι (6) έτη, συμπεριλαμβανομένου και του έτους μεταβίβασης.
- β) Στις υπόλοιπες δικαιοπραξίες της παρούσας παραγράφου, με το πιστοποιητικό ΕΝ.Φ.Ι.Α. βεβαιώνεται ότι το συγκεκριμένο ακίνητο περιλαμβάνεται στη δήλωση ΕΝ.Φ.Ι.Α., καθώς και ότι ο φορολογούμενος έχει καταβάλλει ή νόμιμα απαλλαγεί από τις ληξιπρόθεσμες οφειλές του ΕΝ.Φ.Ι.Α. για το συγκεκριμένο ακίνητο, περιλαμβανομένων των ληξιπρόθεσμων δόσεων ΕΝ.Φ.Ι.Α. του τρέχοντος έτους κατά τον χρόνο έκδοσης του πιστοποιητικού και έχει καταβάλλει τις ληξιπρόθεσμες δόσεις, έχει ρυθμίσει ή έχει νόμιμα απαλλαγεί από τον ΕΝ.Φ.Ι.Α. για τα υπόλοιπα ακίνητα, για τα οποία είναι υπόχρεος για τα πέντε (5) προηγούμενα της μεταβίβασης έτη και, αν εκδίδεται πιστοποιητικό μετά την πράξη προσδιορισμού ΕΝ.Φ.Ι.Α. του τρέχοντος έτους, για τα έξι (6) τελευταία έτη, ήτοι, συμπεριλαμβανομένου και του έτους μεταβίβασης. Τα παραπάνω ισχύουν και για τη σύνταξη περίληψης κατακυρωτικής έκθεσης επί εκούσιου πλειστηριασμού. Στην περίπτωση αυτή το πιστοποιητικό προσκομίζεται μόνο από τον επισπεύδοντα τον εκούσιο πλειστηριασμό.

Το Πιστοποιητικό ΕΝ.Φ.Ι.Α. που αφορά ακίνητο πτωχού, ακίνητο το οποίο ανήκει σε υπό εκκαθάριση νομικό πρόσωπο ή κληρονομιαίο ακίνητο για το

οποίο έχει οριστεί εκτελεστής διαθήκης ή εκκαθαριστής κληρονομιάς, χορηγείται, αντίστοιχα, στον, κατά τον χρόνο χορήγησης αυτού, σύνδικο της πτώχευσης, στον εκκαθαριστή του νομικού προσώπου, στον εκτελεστή διαθήκης ή στον εκκαθαριστή κληρονομιάς.

Κατά τη σύνταξη συμβολαιογραφικής πράξης αποδοχής κληρονομιάς μνημονεύεται και επισυνάπτεται από τον συμβολαιογράφο το Πιστοποιητικό ΕΝ.Φ.Ι.Α. Για τα έτη, κατά τα οποία υπόχρεος ήταν ο κληρονομούμενος, το πιστοποιητικό χορηγείται, εφόσον έχει καταβληθεί ο φόρος που αναλογεί στο ποσοστό και στο δικαίωμα επί του ακινήτου που κληρονομείται ή εφόσον ο κληρονομούμενος έχει νόμιμα απαλλαγεί από τον φόρο για αυτό. Δεν απαιτείται η μνημόνευση, επισύναψη ή προσκόμιση του Πιστοποιητικού ΕΝ.Φ.Ι.Α. στη μονομερή εξάλειψη υποθήκης ή στην άρση κατάσχεσης ή στην παραχώρηση υποθήκης ή προσημείωσης για εξασφάλιση δικαιωμάτων του ελληνικού δημοσίου. Σε κάθε περίπτωση θεωρείται έγκυρη η μνημόνευση, επισύναψη ή προσκόμιση του πιστοποιητικού ΕΝ.Φ.Ι.Α., στο οποίο το κτίσμα αποτυπώνεται με απόκλιση της επιφάνειάς του μέχρι πέντε (5) τετραγωνικά μέτρα και το γήπεδο ή το οικόπεδο αποτυπώνονται με απόκλιση μέχρι δύο τοις εκατό (2%) της επιφάνειάς τους ή παραλείπονται ή αναγράφονται εσφαλμένα στοιχεία που δεν επηρεάζουν τη φορολογική ταυτότητα του ακινήτου και δεν συνεπάγονται την επιβολή μειωμένου φόρου.

2. Οι φύλακες μεταγραφών και οι προϊστάμενοι των κτηματολογικών γραφείων υποχρεούνται να αρνηθούν τη μεταγραφή ή την καταχώριση στα κτηματολογικά βιβλία συμβολαιογραφικού εγγράφου, με το οποίο συστήνονται, μεταβάλλονται, αλλοιώνονται ή μεταβιβάζονται από οποιαδήποτε αιτία δικαιώματα επί ακινήτου ή παρέχεται δικαίωμα προσημείωσης ή υποθήκης σε αυτό, αν δεν μνημονεύεται και δεν επισυνάπτεται το πιστοποιητικό ΕΝ.Φ.Ι.Α. Το πρώτο εδάφιο ισχύει και για τη μεταγραφή ή καταχώριση της κατακυρωτικής έκθεσης επί εκούσιου πλειστηριασμού, καθώς και για τη μεταγραφή ή καταχώριση της αποδοχής κληρονομιάς.

3. Επιτρέπεται η σύνταξη συμβολαιογραφικού εγγράφου και πριν από την εξόφληση του οφειλόμενου φόρου της παρ. 1, με την προϋπόθεση ότι επί των οικείων πιστοποιητικών αναγράφεται το συνολικά οφειλόμενο ποσό φόρων και τόκων, για το συγκεκριμένο ακίνητο, το οποίο υποχρεούται να αποδώσει, επί ποινή ακυρότητας του συμβολαίου, ο συμβολαιογράφος μέσα σε αποκλειστική προθεσμία τριών (3) εργασίμων ημερών από τη σύνταξή του. Ειδικά στις συμβολαιογραφικές πράξεις εγγραφής υποθήκης για διασφάλιση χορηγούμενου δανείου από πιστωτικό ίδρυμα, το Πιστοποιητικό ΕΝ.Φ.Ι.Α.

χορηγείται με παρακράτηση και απόδοση του ποσού που καλύπτει τουλάχιστον το οφειλόμενο ποσό φόρων και τόκων για το συγκεκριμένο ακίνητο δίχως να απαιτείται να έχουν καταβληθεί οι ληξιπρόθεσμες δόσεις, να έχουν ρυθμιστεί ή να έχει προηγηθεί νόμιμη απαλλαγή από τον ΕΝ.Φ.Ι.Α. για τα υπόλοιπα ακίνητα. Για την εφαρμογή της παρούσας, το καταβληθησόμενο ποσό δεν μπορεί να υπολείπεται του οφειλόμενου ποσού.

Ο συμβολαιογράφος υποχρεούται, επί ποινή ακυρότητας του συμβολαίου, να αποδώσει τον αναλογούντα φόρο μέσα σε αποκλειστική προθεσμία τριών (3) εργάσιμων ημερών από τη σύνταξη του συμβολαιογραφικού εγγράφου και πάντως μέσα σε τρεις (3) ημέρες από την εκταμίευση του δανείου. Κατά τη μεταγραφή ή την καταχώριση του συμβολαιογραφικού εγγράφου στα κτηματολογικά γραφεία οι φύλακες μεταγραφών και οι προϊστάμενοι των κτηματολογικών γραφείων υποχρεούνται να αρνηθούν τη μεταγραφή ή την καταχώριση, αν δεν προσκομισθεί κυρωμένο αντίγραφο του αποδεικτικού εξόφλησης του οφειλόμενου ποσού.

4. Είναι απαράδεκτη η συζήτηση ενώπιον δικαστηρίου εμπράγματης αγωγής επί ακινήτου, πλην της μονομερούς εγγραφής υποθήκης ή προσημείωσης υποθήκης ή της άρσης κατάσχεσης, αν δεν προσκομισθεί από τον υπόχρεο σε ΕΝ.Φ.Ι.Α. πιστοποιητικό ότι το ίδιο ακίνητο περιλαμβάνεται στη δήλωση ΕΝ.Φ.Ι.Α. για τα πέντε (5) προηγούμενα έτη. Εάν το πιστοποιητικό εκδίδεται μετά την πράξη προσδιορισμού ΕΝ.Φ.Ι.Α. του τρέχοντος έτους, σε αυτό βεβαιώνεται ότι το συγκεκριμένο ακίνητο περιλαμβάνεται στη δήλωση ΕΝ.Φ.Ι.Α. για έξι (6) έτη.

5. Οι συμβολαιογράφοι, οι φύλακες μεταγραφών και οι προϊστάμενοι των κτηματολογικών γραφείων, που παραβαίνουν τις υποχρεώσεις που προβλέπονται στο παρόν άρθρο, υπόκεινται σε πρόστιμο ανά συμβολαιογραφική πράξη, ανεξάρτητα από τον αριθμό των συμβαλλομένων, των ακινήτων ή των δικαιωμάτων επί αυτών, το οποίο ορίζεται σε δύο τοις εκατό (2%) επί της διαφοράς της αξίας των ακινήτων ή δικαιωμάτων, για τα οποία επισυνάπτεται ανακριβές πιστοποιητικό, το οποίο πρόστιμο δεν μπορεί να είναι κατώτερο από εκατό (100) και ανώτερο από χίλια (1.000) ευρώ. Σε περίπτωση που από τη χρήση ανακριβούς πιστοποιητικού δεν προκύπτει απώλεια φόρου, δεν επιβάλλεται πρόστιμο. Ανακριβές είναι το πιστοποιητικό, στο οποίο δεν απεικονίζεται ορθά η φορολογική ταυτότητα του ακινήτου ή του δικαιώματος επί ακινήτου. Ως φορολογική ταυτότητα του ακινήτου νοείται το σύνολο των πληροφοριών που περιλαμβάνονται στη δήλωση στοιχείων ακινήτων (Ε9) και επιδρούν στον ορθό υπολογισμό του φόρου. Εάν δεν επισυνάπτεται πιστοποιητικό, το πρόστιμο ορίζεται σε ένα τοις χιλίσις

(1%) επί της αξίας των ακινήτων ή δικαιωμάτων για τα οποία δεν επισυνάπτεται πιστοποιητικό ανά συμβολαιογραφική πράξη και δεν μπορεί να είναι κατώτερο από εκατό (100) και ανώτερο από χίλια (1.000) ευρώ. Εφόσον διαπιστωθεί από μεταγενέστερο έλεγχο, που διενεργείται εντός δεκαετίας από τον προηγούμενο έλεγχο, ότι συμβολαιογράφος, φύλακας μεταγραφών ή προϊστάμενος κτηματολογικού γραφείου προέβη στην ίδια παράβαση για το ίδιο ακίνητο, το αναλογούν κατά τα οριζόμενα στην παρούσα πρόστιμο διπλασιάζεται.

Άρθρο 61

Χρόνος επιβολής τόκων και προστίμων στον Ενιαίο Φόρο Ιδιοκτησίας Ακινήτων

Αν ο φορολογούμενος δεν υποβάλει δήλωση στοιχείων ακινήτων ή υποβάλει εκπρόθεσμη ή ανακριβή δήλωση, με συνέπεια τη μη διενέργεια εκκαθάρισης του Ενιαίου Φόρου Ιδιοκτησίας Ακινήτων ή την εκκαθάριση ή τον προσδιορισμό αυτού σε μεταγενέστερο χρόνο, ως αφετηρία για την επιβολή των προστίμων, ορίζεται η επομένη της καταληκτικής ημερομηνίας υποβολής δήλωσης στοιχείων ακινήτων. Ως αφετηρία για την επιβολή των τόκων ορίζεται η επομένη της ημερομηνίας της πρώτης ηλεκτρονικής έκδοσης των πράξεων διοικητικού προσδιορισμού φόρου για το οικείο έτος από τη Φορολογική Διοίκηση για τους υπόχρεους του έτους αυτού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄

ΧΡΗΜΑΤΙΚΗ ΕΠΙΒΡΑΒΕΥΣΗ ΛΟΓΩ ΕΠΙΒΟΛΗΣ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ ΚΑΤΟΠΙΝ ΕΠΩΝΥΜΗΣ ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑΣ

Άρθρο 62

Χρηματική επιβράβευση προσώπων κατόπιν επιβολής προστίμου μετά από επώνυμη καταγγελία στην εφαρμογή σάρωσης «QR code appodixi» της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων

1. Αν, κατόπιν επώνυμης καταγγελίας σε βάρος οντότητας του ν. 4308/2014 (Α' 251), μέσω της εφαρμογής σάρωσης «QR code appodixi» της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (Α.Α.Δ.Ε.) που αφορά σε στοιχεία λιανικής πώλησης, διενεργηθεί φορολογικός έλεγχος και επιβληθεί πρόστιμο, για παραβίαση ή

παραποίηση ή επέμβαση στη λειτουργία των Φορολογικών Ηλεκτρονικών Μηχανισμών (Φ.Η.Μ.) ή του Παρόχου Ηλεκτρονικής Έκδοσης Στοιχείων, σύμφωνα με το παρόν, ο καταγγέλλων λαμβάνει χρηματική επιβράβευση μετά από απόφαση του Διοικητή της Α.Α.Δ.Ε.. Δεν δικαιούνται τη χρηματική επιβράβευση υπάλληλοι της Α.Α.Δ.Ε., του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, καθώς και οι υπάλληλοι της Υποδιεύθυνσης Δίωξης Οικονομικών Εγκλημάτων της Διεύθυνσης Αντιμετώπισης Οργανωμένου Εγκλήματος του Αρχηγείου Ελληνικής Αστυνομίας, που ασκούν ελεγκτικά καθήκοντα.³⁴

2. Η χρηματική επιβράβευση ανέρχεται στο δεκαπλάσιο της αξίας της συναλλαγής του εκδοθέντος στοιχείου λιανικής, για το οποίο έγινε η καταγγελία, συμπεριλαμβανομένου του αναλογούντος Φόρου Προστιθέμενης Αξίας και σε καμία περίπτωση δεν υπολείπεται των εκατό (100) ευρώ, ούτε υπερβαίνει τις τρεις χιλιάδες (3.000) ευρώ. Αν η καταγγελία αφορά περισσότερα φορολογικά στοιχεία που εξέδωσε η ίδια οντότητα, η χρηματική επιβράβευση υπολογίζεται επί του εκδοθέντος φορολογικού στοιχείου με τη μεγαλύτερη αξία.

3. Η χρηματική επιβράβευση του παρόντος δεν εμπίπτει σε καμία κατηγορία εισοδήματος και απαλλάσσεται από κάθε φόρο, κράτηση, τέλος ή εισφορά υπέρ του Δημοσίου, Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης, νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου ή τρίτων και είναι ανεκχώρητη και ακατάσχετη στα χέρια του Δημοσίου ή τρίτων, κατά παρέκκλιση κάθε άλλης διάταξης, δεν δεσμεύεται και δεν συμψηφίζεται με βεβαιωμένα χρέη προς το Δημόσιο, τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης και τα νομικά τους πρόσωπα, τα ασφαλιστικά ταμεία και τα πιστωτικά ιδρύματα και δεν υπολογίζεται στα εισοδηματικά όρια για την καταβολή οποιασδήποτε παροχής κοινωνικού ή προνοιακού χαρακτήρα.

4. Κατά παρέκκλιση του άρθρου 77 του Ν. 4727/2020 (Α΄ 184), η απόφαση για την καταβολή της χρηματικής επιβράβευσης δεν αναρτάται στο Διαδίκτυο στο Πρόγραμμα «Διαύγεια».

5. Η καταβολή του ποσού της χρηματικής επιβράβευσης διενεργείται, ως δαπάνη, με έκδοση από τη Γενική Διεύθυνση Οικονομικών Υπηρεσιών της Α.Α.Δ.Ε. Χρηματικού Εντάλματος Προπληρωμής (Χ.Ε.Π.). Για την έκδοση και απόδοση του Χ.Ε.Π. εφαρμόζονται το π.δ. 136/1998 (Α΄ 107), το π.δ. 97/2011 (Α΄ 232) και ο ν. 4270/2014 (Α΄ 143). Για την τακτοποίηση του Χ.Ε.Π. αποστέλλεται στη Γενική Διεύθυνση Οικονομικών Υπηρεσιών της Α.Α.Δ.Ε. η

---

³⁴[Τροποποίηση 5135/2024, Άρθρο 43](#)

απόφαση του Διοικητή της Α.Α.Δ.Ε. για τη χορήγηση της αμοιβής, η οποία αποτελεί το μόνο δικαιολογητικό της δαπάνης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄

ΚΥΡΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΠΑΡΑΒΑΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΜΕ ΤΙΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΚΑΙ ΤΗ ΔΙΑΒΙΒΑΣΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΤΟΥΣ ΣΤΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ

Άρθρο 63

Παραβάσεις σχετικές με τη διασύνδεση των τερματικών Ηλεκτρονικής Μεταφοράς Κεφαλαίων στο Σημείο Πώλησης

1. Σε οντότητες του άρθρου 1 του ν. 4308/2014 (Α΄ 251) που έχουν υποχρέωση χρήσης ή χρησιμοποιούν τερματικά «Ηλεκτρονικής Μεταφοράς Κεφαλαίων στο Σημείο Πώλησης (Electronic Funds Transfer at the point of sale, EFT/POS)» και δεν συμμορφώνονται με τις απαιτήσεις λειτουργίας και διασύνδεσης αυτών με την Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων ή έχουν υποχρέωση αποδοχής πληρωμών μέσω υπηρεσιών άμεσης πληρωμής από λογαριασμό σε λογαριασμό, όπως η υπηρεσία IRIS online payments και δεν αποδέχονται τις σχετικές πληρωμές στο Σημείο Πώλησης, είτε μέσω διασυνδεδεμένων τερματικών «Ηλεκτρονικής Μεταφοράς Κεφαλαίων στο Σημείο Πώλησης (Electronic Funds Transfer at the point of sale, EFT/POS)», είτε μέσω αξιοποίησης διασυνδέσεων που δύνανται να επιτευχθούν και με χρήση του εθνικού κόμβου αυτοματοποιημένης διεκπεραίωσης διαδικασιών είσπραξης (ΔΙΑΣ), μεταξύ των Παρόχων Ηλεκτρονικής Έκδοσης Στοιχείων και των Παρόχων Υπηρεσιών Πληρωμών της παρ. 2 του άρθρου 1 του ν. 4537/2018 (Α΄ 84), που παρέχουν υπηρεσίες άμεσης πληρωμής από λογαριασμό σε λογαριασμό, επιβάλλεται πρόστιμο ύψους δέκα χιλιάδων (10.000) ευρώ, εφόσον πρόκειται για υπόχρεο τήρησης απλογραφικού λογιστικού συστήματος ή είκοσι χιλιάδων (20.000) ευρώ, εφόσον πρόκειται για υπόχρεο τήρησης διπλογραφικού λογιστικού συστήματος. Το πρόστιμο του πρώτου εδαφίου μειώνεται κατά πενήντα τοις εκατό (50%), όταν επιβάλλεται σε οντότητες του πρώτου εδαφίου που ασκούν τη δραστηριότητά τους σε οικισμούς με πληθυσμό έως πεντακόσιους (500) κατοίκους και σε νησιά με πληθυσμό κάτω των τριών χιλιάδων εκατό (3.100) κατοίκων, σύμφωνα με την

τελευταία απογραφή, πλην των τόπων που έχουν ανακηρυχθεί ως τουριστικοί με το π.δ. 899/1976 (Α' 329) και το π.δ. 664/1977 (Α' 222).³⁵

2. Σε περίπτωση υποτροπής, τα πρόστιμα της παρ. 1 διπλασιάζονται και για κάθε επόμενη ίδια παράβαση εντός πενταετίας από την κοινοποίηση της αρχικής πράξης επιβολής προστίμου τριπλασιάζονται. Για την εφαρμογή της παρούσας, ως «αρχική πράξη επιβολής προστίμου» νοείται η παλαιότερη πράξη για την ίδια παράβαση που κοινοποιήθηκε εντός της ίδιας πενταετίας.

3. Ανακαλούνται οι άδειες καταλληλότητας για τους τύπους Φορολογικών Ηλεκτρονικών Μηχανισμών (Φ.Η.Μ.), για τους οποίους οι οντότητες του πρώτου εδαφίου της παρ. 3 του άρθρου 17 έχουν υποβάλει δήλωση συμβατότητας και δεν έχουν ολοκληρώσει, εντός των προθεσμιών που ορίζονται στην απόφαση της περ. β) της παρ. 17 του άρθρου 83, τις απαραίτητες ενέργειες και τους τεχνικούς ελέγχους, ώστε να διασφαλίσουν τη δυνατότητα διασύνδεσής τους με τύπους τερματικών «EFT/POS» που συμπεριλαμβάνονται στις δηλώσεις συμμόρφωσης της παρ. 2 του άρθρου 18.

-

4. Σε οντότητες του τρίτου εδαφίου της παρ. 3 του άρθρου 17 που έχουν υποβάλει δήλωση συμβατότητας του άρθρου 17 και δεν έχουν ολοκληρώσει, εντός των προθεσμιών που ορίζονται στην απόφαση της περ. α) της παρ. 17 του άρθρου 83, τις απαραίτητες ενέργειες και τους τεχνικούς ελέγχους, ώστε να διασφαλίσουν τη διασύνδεση των Εμπορικών/Λογιστικών Προγραμμάτων Διαχείρισης (Enterprise Resource Planning, «ERP») που διαθέτουν στην ελληνική επικράτεια, με Φ.Η.Μ. ή λογισμικά Παρόχων Ηλεκτρονικής Τιμολόγησης και τύπους τερματικών «EFT/POS» που συμπεριλαμβάνονται στις δηλώσεις συμμόρφωσης της παρ. 2 του άρθρου 18 ή Παρόχους Υπηρεσιών Πληρωμών της παρ. 2 του άρθρου 1 του ν. 4537/2018 που παρέχουν υπηρεσίες άμεσης πληρωμής από λογαριασμό σε λογαριασμό με δυνητική χρήση του εθνικού κόμβου αυτοματοποιημένης διεκπεραίωσης διαδικασιών είσπραξης (ΔΙΑΣ), επιβάλλεται πρόστιμο ύψους δέκα χιλιάδων (10.000) ευρώ. Παραστατικά πωλήσεων, τα οποία εκδίδονται μέσω Φ.Η.Μ. ή Παρόχου Ηλεκτρονικής Τιμολόγησης που διασυνδέονται με Εμπορικά/Λογιστικά Προγράμματα Διαχείρισης (Enterprise Resource Planning, «ERP»), που δεν πληρούν τις ως άνω απαιτήσεις διασύνδεσης, θεωρούνται ότι εκδόθηκαν από μη εγκεκριμένο Φ.Η.Μ. ή μη αδειοδοτημένο Πάροχο Ηλεκτρονικής Τιμολόγησης.³⁶

---

³⁵[Τροποποίηση 5222/2025, Άρθρο 215](#)

³⁶[Τροποποίηση 5222/2025, Άρθρο 215](#)

5. Στις οντότητες της παρ. 2 του άρθρου 17 που δεν προβαίνουν στις διαδικασίες αναβάθμισης των Φ.Η.Μ. ή των εμπορικών/λογιστικών προγραμμάτων διαχείρισης και της κατά περίπτωση διασύνδεσης με τα τερματικά «EFT/POS» των χρηστών ή τους Παρόχους Ηλεκτρονικής Έκδοσης Στοιχείων, που για την αποδοχή πληρωμών αξιοποιούν διασυνδέσεις με οντότητες που πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 18, σύμφωνα με τις προδιαγραφές της Α.Α.Δ.Ε., εντός των προθεσμιών που εκάστοτε ορίζονται με τις αποφάσεις της περ. α) της παρ. 17 του άρθρου 83, επιβάλλονται οι παρακάτω κυρώσεις, με απόφαση του Διοικητή:³⁷

- α) για οντότητες που παρέχουν υπηρεσίες τεχνικής υποστήριξης Φ.Η.Μ. ανακαλούνται η «άδεια τεχνικής υποστήριξης» ή η «άδεια καταλληλότητας» κατά το μέρος της τεχνικής υποστήριξης, η ιδιότητα του εξουσιοδοτημένου τεχνικού τόσο της οντότητας όσο και του δικτύου εξουσιοδοτημένων τεχνικών, καθώς και η δυνατότητα νόμιμης σφράγισης και υπογραφής του Βιβλιαρίου Συντήρησης Φ.Η.Μ. ή υποβολής δήλωσης διάγνωσης οριστικής βλάβης για τους Φ.Η.Μ. στο Πληροφοριακό Σύστημα Φ.Η.Μ.,³⁸
- β) για οντότητες που παρέχουν υπηρεσίες εγκατάστασης και τεχνικής υποστήριξης Εμπορικού/Λογιστικού Προγραμμάτων Διαχείρισης (Enterprise Resource Planning, «ERP»), το εν λόγω λογισμικό θεωρείται μη νόμιμο και οι οντότητες που το χρησιμοποιούν υποχρεούνται να το αντικαταστήσουν με νόμιμο λογισμικό «ERP» εντός των προθεσμιών που ορίζονται στην απόφαση της περ. α) της παρ. 17 του άρθρου 83.³⁹

Άρθρο 64

Κυρώσεις για παραβίαση των υποχρεώσεων διασύνδεσης των τερματικών Ηλεκτρονικής Μεταφοράς Κεφαλαίων στο Σημείο Πώλησης με την Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων

Σε οντότητες της παρ. 1 του άρθρου 18, που παρά την υποβολή της δήλωσης συμμόρφωσης της παρ. 2 του άρθρου 18:

---

³⁷[Τροποποίηση 5222/2025, Άρθρο 215](#)

³⁸[Τροποποίηση 5222/2025, Άρθρο 215](#)

³⁹[Τροποποίηση 5222/2025, Άρθρο 215](#)

- α) δεν συμμορφώνονται με τις απαιτήσεις λειτουργίας και διασύνδεσης με την Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων των τερματικών Ηλεκτρονικής Μεταφοράς Κεφαλαίων στο Σημείο Πώλησης («Electronic Funds Transfer at the point of sale, EFT/POS»), επιβάλλεται, με απόφαση του Διοικητή, πρόστιμο ύψους διακοσίων χιλιάδων (200.000) ευρώ. Σε περίπτωση υποτροπής, επιβάλλεται πρόστιμο ύψους τριακοσίων χιλιάδων (300.000) ευρώ. Για την εφαρμογή της παρούσας, ως αρχική πράξη νοείται η παλαιότερη πράξη για την ίδια παράβαση που κοινοποιήθηκε εντός της ίδιας πενταετίας,
- β) δεν προβαίνουν σε οποιαδήποτε ενέργεια αναβάθμισης των τερματικών «EFT/POS» για τα οποία εμφανίζονται ως διαχειριστές στο Μητρώο Μέσων Πληρωμών εντός της προθεσμίας που ορίζεται με την απόφαση του Διοικητή της περ. α) της παρ. 17 του άρθρου 83:
  - βα) Παύει να ισχύει, με απόφαση του Διοικητή, η δήλωση συμμόρφωσης της παρ. 2 του άρθρου 18 και επέρχονται οι συνέπειες της παρ. 3 του άρθρου 18, και
  - ββ) επιβάλλεται, με απόφαση του Διοικητή πρόστιμο, ύψους εκατό χιλιάδων (100.000) ευρώ,
- γ) αν έχει γίνει αναβάθμιση μόνο κάποιων τερματικών «EFT/POS» για τα οποία εμφανίζονται ως διαχειριστές στο Μητρώο Μέσων Πληρωμών, επιβάλλεται πρόστιμο ύψους πεντακοσίων (500) ευρώ ανά τερματικό «EFT/ POS» για το οποίο δεν έχουν προβεί σε αναβάθμισή του. Το πρόστιμο δεν επιβάλλεται, εφόσον η μη αναβάθμιση αποδεδειγμένα οφείλεται σε μη υπαιτιότητά τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄

ΕΠΙΒΟΛΗ ΠΡΟΣΤΙΜΩΝ, ΣΥΡΡΟΗ, ΥΠΟΤΡΟΠΗ

Άρθρο 65

Επιβολή, κοινοποίηση και πληρωμή προστίμων

1. Ο Διοικητής είναι αρμόδιος για την έκδοση πράξεων επιβολής προστίμων. Οι διατάξεις του Κώδικα, και ιδίως αυτές που αφορούν στον φορολογικό έλεγχο, τον προσδιορισμό φόρου, την παραγραφή και την είσπραξη, εφαρμόζονται αναλόγως και για τις πράξεις επιβολής προστίμων.

2. Η πράξη επιβολής προστίμων κοινοποιείται στον φορολογούμενο ή το ευθυνόμενο πρόσωπο: α) μαζί με την πράξη προσδιορισμού του φόρου ή β) αυτοτελώς, εάν η πράξη προσδιορισμού του φόρου δεν εκδίδεται ταυτόχρονα.

3. Η πράξη επιβολής προστίμων περιλαμβάνει αυτοτελή αιτιολογία.

4. Ο φορολογούμενος ή το ευθυνόμενο πρόσωπο καλείται εγγράφως από τον Διοικητή να υποβάλει ενδεχόμενες αντιρρήσεις του σχετικά με επικείμενη έκδοση πράξης επιβολής προστίμων τουλάχιστον είκοσι (20) ημέρες πριν από την έκδοσή της, με εξαίρεση τις υποχρεώσεις καταβολής προστίμων για παραβάσεις μη υποβολής ή ελλιπούς υποβολής φορολογικών δηλώσεων, καθώς και για πρόστιμα τα οποία προκύπτουν και επιβάλλονται κατά τον άμεσο, διοικητικό ή ενδιάμεσο προσδιορισμό του φόρου.

5. Πρόστιμα καταβάλλονται εφάπαξ έως και την τριακοστή ημέρα μετά από την κοινοποίηση της πράξης επιβολής, με εξαίρεση τα πρόστιμα της παρ. 6 του άρθρου 53 και της παρ. 2 του άρθρου 54, όσον αφορά τους παρακρατούμενους φόρους. Για τις παραβάσεις των παρ. 1, 2, 4, 5 και 9 του άρθρου 53, των παρ. 3 και 4 του άρθρου 54 και των παρ. 1, 5, 9α, 9β, 10 και 13 του άρθρου 57, η απόσβεση του δικαιώματος του Δημοσίου για έκδοση πράξης επιβολής προστίμου υπολογίζεται από το τέλος του έτους διαπίστωσης της παράβασης. Η απόσβεση του δικαιώματος του Δημοσίου για την έκδοση πράξης επιβολής προστίμου της παρ. 3 και του δεύτερου εδαφίου της παρ. 6 του άρθρου 53 υπολογίζεται από το τέλος του έτους εντός του οποίου λήγει η νόμιμη προθεσμία καταβολής του φόρου και επέρχεται μετά την πάροδο πέντε (5) ετών από την ημερομηνία αυτή. Η κοινοποίηση της πράξης διενεργείται σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 5.

6. Τα πρόστιμα των παρ. 6 και 10 του άρθρου 53, των παρ. 1 και 2 του άρθρου 54, της παρ. 6, όσον αφορά τον Φόρο Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.), και της παρ. 7 του άρθρου 57 επιβάλλονται μόνο εάν οι σχετικές παραβάσεις διαπιστωθούν κατόπιν ελέγχου. Το πρόστιμο για την παράβαση της παρ. 1 του άρθρου 57 δεν επιβάλλεται όπου επιβάλλεται το πρόστιμο της παρ. 2 του άρθρου 57.

7. Δεν επιβάλλονται πρόστιμα στον εκτιμώμενο προσδιορισμό φόρου.

Άρθρο 66

Κυρώσεις σε περίπτωση συρροής παραβάσεων

Εφόσον, για την ίδια παράβαση, επιβάλλονται, σύμφωνα με τον Κώδικα, περισσότερα πρόστιμα, υπερισχύει η διάταξη που προβλέπει το μεγαλύτερο πρόστιμο, εκτός αν προβλέπεται ειδικότερα.

Άρθρο 67

Κυρώσεις σε περίπτωση υποτροπής

Σε περίπτωση υποτροπής επιβάλλεται χρηματικό πρόστιμο διπλάσιο του προβλεπόμενου για την αρχική παράβαση και, σε κάθε περίπτωση νέας υποτροπής, επιβάλλεται πρόστιμο τετραπλάσιο του προβλεπόμενου για την αρχική παράβαση, εκτός αν προβλέπεται διαφορετικά στον παρόντα Κώδικα.

Άρθρο 68

Αρμοδιότητες Φορολογικής Διοίκησης κατά την ποινική διαδικασία

Η Φορολογική Διοίκηση μπορεί να ερευνά παραβάσεις του Κώδικα και άλλων νόμων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής αυτού χωρίς να θίγεται η εφαρμογή του άρθρου 33 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας (ν. 4620/2019, Α' 96).

Άρθρο 69

Παραπομπή εγκλημάτων φοροδιαφυγής σε ποινική δίκη

1. Εάν, με βάση την οριστική πράξη διορθωτικού προσδιορισμού φόρου ή την πράξη επιβολής προστίμου ή, εάν δεν εκδίδεται πράξη επιβολής προστίμου, με βάση την έκθεση ελέγχου, διαπιστώνεται ότι συντρέχει περίπτωση τέλεσης ή απόπειρας τέλεσης εγκλήματος φοροδιαφυγής, όπως ορίζεται στο άρθρο 79, υποβάλλεται μηνυτήρια αναφορά από τον Διοικητή, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 1 του άρθρου 81. Η ποινική δίωξη ασκείται αυτεπαγγέλτως.

2. Η παραγραφή των εγκλημάτων του άρθρου 79 αρχίζει από το πέρας του χρονικού διαστήματος μέσα στο οποίο η Φορολογική Διοίκηση μπορεί, σύμφωνα με τα άρθρα 37 και 65, να προβεί σε έκδοση πράξης διορθωτικού προσδιορισμού φόρου ή πράξης επιβολής προστίμου, εκτός αν έχει ήδη εκδοθεί τέτοια πράξη, οπότε η παραγραφή των ως άνω εγκλημάτων αρχίζει από την έκδοση της πράξης αυτής.

Άρθρο 70

Παρεμπόδιση, υπόθαλψη και συνέργεια

Κάθε πρόσωπο που παρεμποδίζει ή αποπειράται να παρεμποδίσει τις ενέργειες και την εκτέλεση καθηκόντων της Φορολογικής Διοίκησης κατά την άσκηση των εξουσιών της σύμφωνα με τον Κώδικα ή υποθάλπει ή υποκινεί άλλο πρόσωπο ή συνεργεί με άλλο πρόσωπο για τη διάπραξη παράβασης του Κώδικα υπόκειται στα ίδια πρόστιμα που υπόκειται ο φορολογούμενος.

Άρθρο 71

Απαλλαγή λόγω ανωτέρας βίας

1. Ο φορολογούμενος δύναται να ζητά απαλλαγή από τόκους ή πρόστιμα σε περίπτωση ανωτέρας βίας. Απαλλαγή δεν χορηγείται, αν δεν έχουν εξοφληθεί, πριν από το αίτημα απαλλαγής, όλοι οι φόροι για τους οποίους επιβλήθηκαν τα πρόστιμα. Απαλλαγή δεν χορηγείται για τόκους και πρόστιμα που επιβάλλονται για ανακριβή δήλωση, καθώς και για τα πρόστιμα που επιβάλλονται για παραβάσεις φοροδιαφυγής.

2. Το αίτημα απαλλαγής απευθύνεται στον Διοικητή και:

- α) υποβάλλεται εγγράφως,
- β) περιέχει τα στοιχεία και τον Αριθμό Φορολογικού Μητρώου του φορολογούμενου,
- γ) φέρει την υπογραφή του φορολογούμενου ή νόμιμα εξουσιοδοτημένου προσώπου, και
- δ) περιγράφει όλα τα γεγονότα και περιλαμβάνει τα αποδεικτικά στοιχεία που αποδεικνύουν την ανωτέρα βία.

3. Ο Διοικητής αποφαινεται επί του αιτήματος μέσα σε τριάντα (30) ημέρες και κοινοποιεί την απόφαση στον φορολογούμενο. Αν δεν ληφθεί απόφαση μέσα στην ανωτέρω περίοδο, το αίτημα θεωρείται ότι έχει απορριφθεί.

ΜΕΡΟΣ Ι

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΠΡΟΣΦΥΓΗΣ - ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΜΟΙΒΑΙΟΥ ΔΙΑΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ

Άρθρο 72

Ενδικοφανής προσφυγή

1. Ο υπόχρεος, εφόσον αμφισβητεί οποιαδήποτε πράξη που έχει εκδοθεί σε βάρος του από τη Φορολογική Διοίκηση ή σε περίπτωση σιωπηρής άρνησης, οφείλει να υποβάλει ενδικοφανή προσφυγή με αίτημα την επανεξέταση της πράξης στο πλαίσιο διοικητικής διαδικασίας από τη Διεύθυνση Επίλυσης Διαφορών της Φορολογικής Διοίκησης. Η ενδικοφανής προσφυγή υποβάλλεται στην Υπηρεσία της Φορολογικής Διοίκησης που εξέδωσε την πράξη ή παρέλειψε την έκδοσή της και αναφέρει τους λόγους και τα έγγραφα στα οποία ο υπόχρεος βασίζεται το αίτημά του. Η ενδικοφανής προσφυγή υποβάλλεται από τον υπόχρεο μέσα σε τριάντα (30) ημέρες από την ημερομηνία κοινοποίησης της πράξης σε αυτόν ή από τη συντέλεση της παράλειψης. Η προθεσμία αυτή ορίζεται σε εξήντα (60) ημέρες για φορολογούμενους κατοίκους εξωτερικού. Οι ανωτέρω προθεσμίες αναστέλλονται κατά το χρονικό διάστημα από 1η έως 31η Αυγούστου. Η υποχρέωση άσκησης ενδικοφανούς προσφυγής δεν ισχύει στις περιπτώσεις των διαφορών που υπάγονται στην αρμοδιότητα του Προέδρου Πρωτοδικών του Διοικητικού Πρωτοδικείου, σύμφωνα με την περ. δ' της παρ. 2 του άρθρου 6 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας (ν. 2717/1999 , Α' 97).

2. Η Υπηρεσία της Φορολογικής Διοίκησης του δευτέρου εδαφίου της παρ. 1 αποστέλλει την ενδικοφανή προσφυγή του υπόχρεου, συνοδευόμενη από σχετικά έγγραφα και τις απόψεις της, μέσα σε επτά (7) ημέρες από την υποβολή της, στη Διεύθυνση Επίλυσης Διαφορών της Φορολογικής Διοίκησης, προκειμένου η τελευταία να αποφανθεί.

3. Με την άσκηση της ενδικοφανούς προσφυγής αναστέλλεται η καταβολή ποσοστού πενήντα τοις εκατό (50%) του αμφισβητούμενου ποσού, υπό την προϋπόθεση ότι έχει καταβληθεί το υπόλοιπο πενήντα τοις εκατό (50%). Η αναστολή, σύμφωνα με το πρώτο εδάφιο, δεν ισχύει επί του άμεσου ή του οίκοθεν προσδιορισμού του φόρου, καθώς και επί πράξης διοικητικού προσδιορισμού του φόρου, που εκδίδεται με βάση στοιχεία που έχουν παρασχεθεί από τον φορολογούμενο σε φορολογική του δήλωση.

4. Ο υπόχρεος έχει δικαίωμα να υποβάλει, ταυτόχρονα με την ενδικοφανή προσφυγή, και αίτημα αναστολής της καταβολής που προβλέπεται στην παρ. 3. Η Διεύθυνση Επίλυσης Διαφορών δύναται να αναστείλει την εν λόγω πληρωμή, μέχρι την έκδοση της απόφασής της: α) αν η πληρωμή θα είχε ως συνέπεια ανεπανόρθωτη βλάβη για τον υπόχρεο, β) αν πιθανολογεί την ευδοκίμηση της ενδικοφανούς προσφυγής. Εάν δεν εκδοθεί απόφαση μέσα σε τριάντα (30) ημέρες από την υποβολή της αίτησης στη Φορολογική Διοίκηση, η αίτηση αναστολής θεωρείται ότι έχει απορριφθεί. Τυχόν αναστολή της πληρωμής δεν απαλλάσσει τον υπόχρεο από την υποχρέωση καταβολής των τόκων λόγω εκπρόθεσμης καταβολής του φόρου.

5. Μέσα σε εκατόν είκοσι (120) ημέρες από την υποβολή της ενδικοφανούς προσφυγής στη Φορολογική Διοίκηση, η Διεύθυνση Επίλυσης Διαφορών εκδίδει απόφαση, την οποία κοινοποιεί στον υπόχρεο, λαμβάνοντας υπόψη την προσφυγή, τις πληροφορίες που έλαβε από τον υπόχρεο και τις απόψεις της αρμόδιας Υπηρεσίας της Φορολογικής Διοίκησης καθώς και κάθε άλλη πληροφορία που είναι σχετική με την υπόθεση. Η προθεσμία του πρώτου εδαφίου αναστέλλεται κατά το χρονικό διάστημα από 1η έως 31η Αυγούστου. Εάν για το ζήτημα που έχει τεθεί με την ενδικοφανή προσφυγή, η εξέταση της οποίας εκκρεμεί ενώπιον της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών, έχει δημοσιευθεί πράξη του Συμβουλίου της Επικρατείας σύμφωνα με τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 1 του ν. 3900/2010 (Α' 213), ο υπόχρεος δύναται να υποβάλει αίτηση ενώπιον του Προϊσταμένου της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών, για αναστολή της προθεσμίας των εκατόν είκοσι (120) ημερών, για όσο διάστημα εκκρεμεί η κρίση του Συμβουλίου της Επικρατείας. Ο Προϊστάμενος της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών, εφόσον διαπιστώσει την ταυτότητα του νομικού ζητήματος, εκδίδει απόφαση αναστολής της προθεσμίας, πριν από την πάροδο της προθεσμίας των εκατόν είκοσι (120) ημερών, η οποία κοινοποιείται στον υπόχρεο. Η αναστολή καταλαμβάνει το σύνολο της ενδικοφανούς προσφυγής και ανατρέχει στην ημερομηνία δημοσίευσης της πράξης του Συμβουλίου της Επικρατείας, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 1 του ν. 3900/2010 ή, σε περίπτωση που η ενδικοφανής προσφυγή υποβληθεί μεταγενέστερα της ημερομηνίας δημοσίευσης της πράξης του Συμβουλίου της Επικρατείας, στην ημερομηνία υποβολής της ενδικοφανούς προσφυγής. Μετά την κοινοποίηση της απόφασης του Συμβουλίου της Επικρατείας στη Διεύθυνση Επίλυσης Διαφορών συνεχίζει η προθεσμία των εκατόν είκοσι (120) ημερών για έκδοση απόφασης επί της ενδικοφανούς προσφυγής. Αν η προθεσμία που απομένει για έκδοση απόφασης επί της ενδικοφανούς προσφυγής υπολείπεται των τριάντα (30) ημερών, η προθεσμία των εκατόν είκοσι (120) ημερών παρατείνεται αυτοδικαίως για επιπλέον τριάντα (30) ημέρες. Αν η Διεύθυνση Επίλυσης Διαφορών το κρίνει

απαραίτητο, δύναται να καλέσει τον υπόχρεο σε ακρόαση. Σε περίπτωση που προσκομισθούν νέα στοιχεία στη Διεύθυνση Επίλυσης Διαφορών ή γίνει επίκληση νέων πραγματικών περιστατικών, ο υπόχρεος καλείται υποχρεωτικά σε ακρόαση. Με απόφαση του Προϊσταμένου της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών, που εκδίδεται πριν από την πάροδο της ανωτέρω προθεσμίας των εκατόν είκοσι (120) ημερών και κοινοποιείται στον υπόχρεο, η εν λόγω προθεσμία δύναται να παρατείνεται άπαξ για τριάντα (30) ημέρες, σε περίπτωση που προσκομισθούν από τον υπόχρεο νέα στοιχεία ενώπιον της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών ή γίνει επίκληση νέων πραγματικών περιστατικών κατά τις τελευταίες τριάντα (30) ημέρες πριν από την πάροδο της προθεσμίας των εκατόν είκοσι (120) ημερών για την έκδοση απόφασης επί της ενδικοφανούς προσφυγής. Αν, εντός της ανωτέρω προθεσμίας, δεν εκδοθεί απόφαση τότε θεωρείται ότι η ενδικοφανής προσφυγή έχει απορριφθεί από τη Διεύθυνση Επίλυσης Διαφορών και ο υπόχρεος έχει λάβει γνώση αυτής της απόρριψης κατά την εκπνοή της προθεσμίας αυτής. Ο Προϊστάμενος της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών μπορεί, με απόφασή του, να εξουσιοδοτεί άλλους υπαλλήλους της ίδιας υπηρεσίας να υπογράφουν, με εντολή του, αποφάσεις επί ενδικοφανών προσφυγών και αιτήσεων αναστολής.

6. Αν με την απόφαση ακυρώνεται, μερικά ή ολικά, ή τροποποιείται η πράξη της Φορολογικής Διοίκησης, η Διεύθυνση Επίλυσης Διαφορών οφείλει να αιτιολογεί την απόφαση αυτή επαρκώς με νομικούς ή και πραγματικούς ισχυρισμούς. Σε περίπτωση απόρριψης της ενδικοφανούς προσφυγής, η αιτιολογία μπορεί να συνίσταται στην αποδοχή των διαπιστώσεων της οικείας πράξης της Φορολογικής Διοίκησης. Σε κάθε περίπτωση η απόφαση περιέχει τουλάχιστον την οριστική φορολογική υποχρέωση του υπόχρεου, το καταλογιζόμενο ποσό και την προθεσμία καταβολής του. Η Φορολογική Διοίκηση της οποίας η πράξη ακυρώνεται για τυπικές πλημμέλειες, εκδίδει νέα πράξη, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην απόφαση της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών.

7. Η Φορολογική Διοίκηση δεν έχει δικαίωμα προσφυγής κατά της απόφασης της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών.

8. Κατά της απόφασης της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών ή της σιωπηρής απόρριψης της ενδικοφανούς προσφυγής λόγω παρόδου της προθεσμίας προς έκδοση της απόφασης, ο υπόχρεος δύναται να ασκήσει προσφυγή ενώπιον του αρμόδιου διοικητικού δικαστηρίου, σύμφωνα με τον Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας. Για την αναστολή, λόγω άσκησης προσφυγής, ισχύει ανάλογα η παρ. 3. Προσφυγή στα διοικητικά δικαστήρια απευθείας κατά οποιασδήποτε πράξης που εξέδωσε η Φορολογική Διοίκηση είναι απαράδεκτη, εκτός αν προβλέπεται διαφορετικά σε ειδικές διατάξεις.

Άρθρο 73

Διαδικασία Αμοιβαίου Διακανονισμού

- 1.** Η Διαδικασία Αμοιβαίου Διακανονισμού (Δ.Α.Δ.) κατ' εφαρμογή των Συμβάσεων Αποφυγής Διπλής Φορολογίας και της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την εξάλειψη της διπλής φορολογίας σε περίπτωση διορθώσεως των κερδών συνδεδεμένων επιχειρήσεων (90/436/ΕΟΚ) (Σύμβαση Διαιτησίας), που κυρώθηκε με τον ν. 2216/1994 (Α' 83), διεξάγεται από τη Φορολογική Διοίκηση και τα αποτελέσματά της επέρχονται με την έκδοση Απόφασης Αμοιβαίου Διακανονισμού του Διοικητή.
- 2.** Μετά την ολοκλήρωση της Δ.Α.Δ., το αποτέλεσμα αυτής κοινοποιείται στον φορολογούμενο στον οποίο αφορά και ο οποίος δύναται να το αποδεχθεί μέσα σε εξήντα (60) ημέρες από την κοινοποίησή του. Σε περίπτωση αποδοχής της Δ.Α.Δ. μέσα στην ανωτέρω προθεσμία, εκδίδεται Απόφαση Αμοιβαίου Διακανονισμού η οποία δεν υπόκειται σε ενδικοφανή προσφυγή ή οποιοδήποτε ένδικο βοήθημα.

Άρθρο 74

Ακύρωση ή τροποποίηση άμεσου προσδιορισμού φόρου, πράξης προσδιορισμού φόρου και πράξης επιβολής προστίμου

- 1.** Άμεσος προσδιορισμός φόρου ή πράξη διοικητικού, εκτιμώμενου ή διορθωτικού προσδιορισμού φόρου ή πράξη επιβολής προστίμου δύναται να ακυρωθεί ή να τροποποιηθεί, κατά περίπτωση, με τη διαδικασία του παρόντος, για έναν από τους εξής λόγους: α) για πρόδηλη έλλειψη φορολογικής υποχρέωσης, β) για αριθμητικό ή υπολογιστικό λάθος.
- 2.** Για την ακύρωση ή τροποποίηση υποβάλλεται αίτηση του φορολογούμενου μέσα σε προθεσμία τριών (3) ετών από την κοινοποίηση της πράξης ή, σε περίπτωση άμεσου προσδιορισμού του φόρου, από την υποβολή της δήλωσης. Αν η έλλειψη φορολογικής υποχρέωσης οφείλεται σε επιγενόμενο λόγο, που γεννήθηκε μέσα στο τελευταίο τρίμηνο της προθεσμίας του πρώτου εδαφίου, η αίτηση δύναται να υποβληθεί μέσα σε (3) μήνες από τη γένεση του λόγου αυτού. Η σχετική πράξη ακύρωσης ή τροποποίησης εκδίδεται μέσα σε προθεσμία τριών (3) μηνών από την υποβολή της αίτησης.
- 3.** Άμεσος προσδιορισμός ή πράξη διοικητικού, εκτιμώμενου ή διορθωτικού προσδιορισμού φόρου ή πράξη επιβολής προστίμου δύναται να ακυρωθεί ή να

τροποποιηθεί για τους λόγους που αναφέρονται στην παρ. 1, εντός των προθεσμιών της παρ. 2, και χωρίς την αίτηση που προβλέπεται σε αυτήν. Επιπλέον, ποσά που οφείλονται από τον φορολογούμενο με βάση την πράξη τροποποίησης της παρούσας, καταβάλλονται μέσα σε προθεσμία τριάντα (30) ημερών από την κοινοποίηση της πράξης αυτής στον φορολογούμενο.

4. Κατά της πράξης της Φορολογικής Διοίκησης, με την οποία απορρίπτεται η αίτηση του φορολογούμενου, καθώς και κατά της πράξης που εκδόθηκε με βάση την παρ. 3, χωρεί άσκηση ενδικοφανούς προσφυγής σύμφωνα με το άρθρο 72.

5. Η διαδικασία του παρόντος δεν αναστέλλει την προθεσμία και δεν κωλύει την άσκηση της ενδικοφανούς προσφυγής ή της προσφυγής ενώπιον του δικαστηρίου. Η άσκηση ενδικοφανούς προσφυγής ή η εκκρεμοδικία δεν κωλύουν τη διαδικασία του παρόντος. Στην περίπτωση αυτή, η προθεσμία της παρ. 2 λήγει ένα (1) έτος μετά από την έκδοση αμετάκλητης απόφασης.⁴⁰

6. Ποσά που έχουν βεβαιωθεί ή καταβληθεί βάσει των πράξεων που ακυρώνονται, διαγράφονται ή επιστρέφονται κατά περίπτωση, κατά παρέκκλιση των διατάξεων περί παραγραφής.⁴¹

ΜΕΡΟΣ Ι

Α΄ ΑΜΦΙΣΒΗΤΗΣΗ ΠΡΑΞΗΣ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΥ ΦΟΡΟΥ

Άρθρο 75

Αποδοχή πράξεων στο πλαίσιο φορολογικού ελέγχου

1. Τα πρόστιμα που οφείλονται δυνάμει του παρόντος μειώνονται, αν ο φορολογούμενος αποδεχθεί την κύρια οφειλή του, κατά ποσοστά, τα οποία διαμορφώνονται σύμφωνα με τα παρακάτω στάδια:

α) μετά την κοινοποίηση της εντολής ελέγχου ή πρόσκλησης παροχής πληροφοριών του άρθρου 14, και έως την παρέλευση της προθεσμίας για την υποβολή εκπρόθεσμης αρχικής ή τροποποιητικής δήλωσης από την κοινοποίηση προσωρινού διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου, με βάση την περ. δ) της παρ. 1 του άρθρου 22 ή την περ. γ) της παρ. 3 του

---

⁴⁰[Τροποποίηση 5135/2024, Άρθρο 53](#)

⁴¹[Τροποποίηση 5135/2024, Άρθρο 53](#)

άρθρου 23 του παρόντος, κατά περίπτωση, τα πρόστιμα μειώνονται κατά ποσοστό πενήντα τοις εκατό (50%),

- β) μετά την κοινοποίηση οριστικής πράξης διορθωτικού προσδιορισμού φόρου και ενόσω διαρκεί η προθεσμία για την άσκηση ενδικοφανούς προσφυγής ενώπιον της Δ.Ε.Δ., τα πρόστιμα μειώνονται κατά ποσοστό σαράντα τοις εκατό (40%),
- γ) μετά την κοινοποίηση της απόφασης της Δ.Ε.Δ. ή την παρόδο της προθεσμίας για τη σιωπηρή απόρριψη και ενόσω διαρκεί η προθεσμία για την άσκηση προσφυγής ενώπιον αρμόδιου διοικητικού δικαστηρίου πρώτου βαθμού, τα πρόστιμα μειώνονται κατά ποσοστό τριάντα τοις εκατό (30%), και
- δ) μετά την άσκηση δικαστικής προσφυγής και έως την προηγούμενη ημέρα της αρχικά ορισθείσας ημερομηνίας για την εισαγωγή της υπόθεσης προς συζήτηση ενώπιον του αρμόδιου διοικητικού δικαστηρίου, τα πρόστιμα μειώνονται κατά ποσοστό είκοσι πέντε τοις εκατό (25%).

2. Στην περ. β) της παρ. 1, εφόσον έχει ασκηθεί ενδικοφανής προσφυγή, η αποδοχή της οριστικής πράξης διορθωτικού προσδιορισμού φόρου θεωρείται αυτοδίκαιη παραίτηση από την ασκηθείσα ενδικοφανή προσφυγή. Προϋπόθεση για την εφαρμογή της περ. γ) της παρ. 1 είναι να μην έχει ασκηθεί προσφυγή ενώπιον αρμόδιου Δικαστηρίου. Προϋπόθεση για την εφαρμογή της περ. δ) της παρ. 1 είναι η παραίτηση από την ήδη ασκηθείσα προσφυγή.

3. Η καταβολή του ποσού της συνολικής προκύπτουσας οφειλής του φορολογουμένου μετά τη μείωση του προστίμου με βάση την παρ. 1 δύναται να ολοκληρωθεί σε έως δώδεκα (12) δόσεις. Ο αριθμός των δόσεων προσδιορίζεται με τη δήλωση της παρ. 4. Το ποσό της προκύπτουσας οφειλής μετά την αφαίρεση του ποσού αυτής που καταβάλλεται με βάση το πρώτο εδάφιο της παρ. 4 επιβαρύνεται, μετά την παρέλευση τριάντα (30) ημερών από την υποβολή της δήλωσης και έως την πλήρη εξόφληση με επιτόκιο ίσο με το επιτόκιο αναχρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας κατά τον χρόνο υποβολής της, προσαυξημένο κατά πέντε (5) εκατοστιαίες μονάδες, ετησίως υπολογισμένο.

4. Το δικαίωμα της παρ. 1 ασκείται με δήλωση του φορολογούμενου προς την Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων που υποβάλλεται ψηφιακά και παράγει αποτελέσματα αν ο φορολογούμενος καταβάλει ποσό που αντιστοιχεί σε ποσοστό είκοσι πέντε τοις εκατό (25%) επί του κύριου φόρου εντός τριών (3) ημερών από την υποβολή της. Η δήλωση έχει ως συνέπεια την ανέκκλητη αποδοχή των αποτελεσμάτων του φορολογικού ελέγχου και της εξ αυτού προκύπτουσας οφειλής ή της απόφασης της Δ.Ε.Δ.

5. Η μη εμπρόθεσμη καταβολή δόσης ή η μη εξόφληση στην περίπτωση εφάπαξ καταβολής συνεπάγεται άρση της έκπτωσης με βάση τις διατάξεις του παρόντος και καθιστά τη συνολική οφειλή, ως είχε πριν τη μείωση του αναλογικού προστίμου, ληξιπρόθεσμη, αφαιρουμένου τυχόν ποσού που καταβλήθηκε προηγουμένως με βάση την παρ. 4 κατ' εφαρμογή της διαδικασίας που αναφέρεται στο πρώτο εδάφιο της παρ. 1.

6. Τα πρόστιμα που εμπίπτουν στο παρόν καταλαμβάνουν:

- α) τους πρόσθετους φόρους του άρθρου 1 του Ν. 2523/1997 (Α' 179), και
- β) τα πρόστιμα των παρ. 1 και 2 του άρθρου 54 και της παρ. 6 του άρθρου 53.

Άρθρο 76

Επαρκής αιτιολογία

Η Φορολογική Διοίκηση έχει την υποχρέωση να παρέχει σαφή, ειδική και επαρκή αιτιολογία για τη νομική βάση, τα γεγονότα και τις περιστάσεις που θεμελιώνουν την έκδοση πράξης και τον προσδιορισμό φόρου.

Άρθρο 77

Βάρος απόδειξης

Σε περίπτωση αμφισβήτησης πράξης προσδιορισμού φόρου στο πλαίσιο ενδικοφανούς προσφυγής, ο φορολογούμενος ή οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο που προβαίνει στην εν λόγω αμφισβήτηση φέρει το βάρος της απόδειξης της πλημμέλειας της πράξης προσδιορισμού του φόρου.

Άρθρο 78

Φορολογικό πιστοποιητικό

1. Ορκωτοί ελεγκτές λογιστές και ελεγκτικές εταιρείες, που είναι εγγεγραμμένοι στο δημόσιο μητρώο του ν. 4449/2017 (Α' 7) και διενεργούν υποχρεωτικούς ελέγχους σε ανώνυμες εταιρείες, εταιρείες περιορισμένης ευθύνης, σε ιδιωτικές κεφαλαιουχικές εταιρείες, καθώς και σε υποκαταστήματα αλλοδαπών επιχειρήσεων, εκδίδουν ετήσιο φορολογικό πιστοποιητικό. Το πιστοποιητικό αυτό είναι προαιρετικό για τις ανωτέρω εταιρείες και επιχειρήσεις και εκδίδεται μετά από έλεγχο που διενεργείται, παράλληλα με τον υποχρεωτικό έλεγχο, ως προς την εφαρμογή των

φορολογικών διατάξεων σε φορολογικά αντικείμενα. Στα πιο πάνω πρόσωπα επιβάλλονται αναλογικά οι κυρώσεις που προβλέπονται για κάθε παράβαση της νομοθεσίας που διέπει τις εργασίες των ορκωτών ελεγκτών λογιστών και των ελεγκτικών εταιρειών, περιλαμβανόμενων και των διατάξεων περί ανεξαρτησίας και απαγόρευσης παροχής μη ελεγκτικών υπηρεσιών, σύμφωνα με τον ν. 4449/2017 και τον Κανονισμό (ΕΕ) 537/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ L 158).

2. Φορολογικές παραβάσεις, καθώς και μη απόδοση ή ανακριβής απόδοση φόρων που διαπιστώνονται από τα τηρούμενα λογιστικά αρχεία (βιβλία και στοιχεία), κατά τη διενέργεια του ελέγχου, αναφέρονται αναλυτικά στο πιστοποιητικό του παρόντος. Αν από το πιστοποιητικό προκύπτουν συγκεκριμένα φορολογικά δεδομένα για την ελεγχθείσα εταιρεία με τα οποία συμφωνεί και η αρμόδια ελεγκτική αρχή της Φορολογικής Διοίκησης το εν λόγω πιστοποιητικό αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα των εκθέσεων ελέγχου της ως άνω αρχής. Η διαπίστωση ή μη στο φορολογικό πιστοποιητικό παραβάσεων της φορολογικής νομοθεσίας μπορεί να λαμβάνεται υπόψη κατά την επιλογή υποθέσεων προς έλεγχο σύμφωνα με το άρθρο 31.

3. Αν από μεταγενέστερο έλεγχο της Φορολογικής Διοίκησης προκύψουν σημαντικές πρόσθετες επιβαρύνσεις, οι οποίες υπερβαίνουν το ουσιώδες μέγεθος, όπως αυτό προσδιορίζεται κατά το Διεθνές Πρότυπο Αναθέσεων Διασφάλισης 3000 «Αναθέσεις Διασφάλισης πέραν ελέγχου ή Επισκόπησης Ιστορικής Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης» και τις οποίες όφειλε να διαπιστώσει ο ορκωτός ελεγκτής λογιστής ή η ελεγκτική εταιρεία, επιβάλλεται στους ανωτέρω, με απόφαση του Διοικητή, διοικητικό πρόστιμο ύψους από δέκα χιλιάδες (10.000) ευρώ έως εκατό χιλιάδες (100.000) ευρώ ανάλογα με τη βαρύτητα της παράβασης και την ενδεχόμενη υποτροπή, το οποίο εκδίδεται ύστερα από δεσμευτική πρόταση της Επιτροπής Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων, με την οποία προσδιορίζεται και το ύψος του επιβλητέου προστίμου.

ΜΕΡΟΣ Ι

Β΄ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗΣ - ΠΟΙΝΙΚΕΣ ΚΥΡΩΣΕΙΣ

Άρθρο 79

Εγκλήματα φοροδιαφυγής

1. Έγκλημα φοροδιαφυγής διαπράττει όποιος με πρόθεση:

- α) προκειμένου να αποφύγει την πληρωμή φόρου εισοδήματος, Ενιαίου Φόρου Ιδιοκτησίας Ακινήτων (ΕΝ.Φ.Ι.Α.) ή Ειδικού Φόρου Ακινήτων (Ε.Φ.Α.), αποκρύπτει από τα όργανα της Φορολογικής Διοίκησης φορολογητέα εισοδήματα από οποιαδήποτε πηγή ή περιουσιακά στοιχεία, ιδίως παραλείποντας να υποβάλει δήλωση ή υποβάλλοντας ανακριβή δήλωση ή καταχωρίζοντας στα λογιστικά αρχεία εικονικές (ολικά ή μερικά) δαπάνες ή επικαλούμενος στη φορολογική δήλωση τέτοιες δαπάνες, ώστε να μην εμφανίζεται φορολογητέα ύλη ή να εμφανίζεται αυτή μειωμένη,
- β) προκειμένου να αποφύγει την πληρωμή του Φόρου Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.), του Φόρου Κύκλου Εργασιών, του φόρου ασφαλίσεων και των παρακρατούμενων και επιρριπτόμενων φόρων, τελών ή εισφορών, δεν αποδίδει ή αποδίδει ανακριβώς ή συμψηφίζει ή εκπίπτει ανακριβώς αυτούς, καθώς και όποιος παραπλανά τη Φορολογική Διοίκηση με την παράσταση ψευδών γεγονότων ως αληθινών ή με την αθέμιτη παρασιώπηση ή απόκρυψη αληθινών γεγονότων και δεν αποδίδει ή αποδίδει ανακριβώς ή συμψηφίζει ή εκπίπτει ανακριβώς αυτούς ή λαμβάνει επιστροφή, καθώς και όποιος διακρατεί τέτοιους φόρους, τέλη ή εισφορές,
- γ) προκειμένου να αποφύγει την πληρωμή φόρου πλοίων, δεν αποδίδει ή αποδίδει ανακριβώς στο Δημόσιο τον φόρο αυτόν.

2. Όποιος διαπράττει έγκλημα φοροδιαφυγής από τα αναφερόμενα στην παρ. 1 τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον δύο (2) ετών:

- α) αν ο φόρος που αναλογεί στα φορολογητέα εισοδήματα ή στα περιουσιακά στοιχεία που έχουν αποκρυβεί υπερβαίνει ανά φορολογικό ή διαχειριστικό έτος τις εκατό χιλιάδες (100.000) ευρώ ανά είδος φόρου, ή
- β) αν το προς απόδοση ποσό του κύριου φόρου, τέλους ή εισφοράς που δεν αποδόθηκε ή αποδόθηκε ανακριβώς ή επεστράφη ή συμψηφίστηκε ή εξέπεσε ή διακρατείται υπερβαίνει ανά φορολογικό ή διαχειριστικό έτος:
  - αα) Τις πενήντα χιλιάδες (50.000) ευρώ, εφόσον αφορά Φ.Π.Α. ή
  - ββ) τις εκατό χιλιάδες (100.000) ευρώ ανά είδος φόρου, τέλους ή εισφοράς σε κάθε άλλη περίπτωση.

3. Επιβάλλεται κάθειρξη, αν το ποσό του φόρου, τέλους ή εισφοράς της παρ. 2 υπερβαίνει ανά φορολογικό ή διαχειριστικό έτος τις εκατό χιλιάδες (100.000) ευρώ, εφόσον αφορά Φ.Π.Α., ή τις εκατόν πενήντα χιλιάδες (150.000) ευρώ σε κάθε άλλη περίπτωση φόρου, τέλους ή εισφοράς.

4. Όποιος εκδίδει πλαστά ή εικονικά φορολογικά στοιχεία, καθώς και όποιος αποδέχεται εικονικά φορολογικά στοιχεία ή νοθεύει τέτοια στοιχεία, ανεξάρτητα από το αν διαφεύγει ή μη την πληρωμή φόρου, τιμωρείται με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον τριών (3) μηνών, εκτός αν τα φορολογικά στοιχεία χρησιμοποιήθηκαν για τη διάπραξη ή την υποστήριξη κάποιας από τις πράξεις των παρ. 1 έως και 3, οπότε ο δράστης τιμωρείται μόνο για την τελευταία ως αυτουργός ή συμμετοχος. Ειδικά, όποιος εκδίδει ή αποδέχεται εικονικά φορολογικά στοιχεία για ανύπαρκτη συναλλαγή στο σύνολό της ή για μέρος αυτής, τιμωρείται: α) με φυλάκιση τουλάχιστον ενός (1) έτους, εφόσον η συνολική αξία των εικονικών φορολογικών στοιχείων υπερβαίνει το ποσό των εβδομήντα πέντε χιλιάδων (75.000) ευρώ και β) με κάθειρξη έως δέκα (10) έτη, εφόσον το ως άνω ποσό υπερβαίνει τις διακόσιες χιλιάδες (200.000) ευρώ. Για την κάλυψη των παραπάνω ορίων δεν υπολογίζονται φορολογικά στοιχεία που χρησιμοποιήθηκαν για τη διάπραξη ή την υποστήριξη κάποιας από τις πράξεις των παρ. 1 έως 3, οπότε ο δράστης τιμωρείται μόνο για την τελευταία ως αυτουργός ή συμμετοχος. Θεωρείται ως πλαστό και το φορολογικό στοιχείο που έχει διατηρηθεί ή σφραγιστεί με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς να έχει καταχωρισθεί στα οικεία βιβλία της αρμόδιας Υπηρεσίας της Φορολογικής Διοίκησης σχετική πράξη θεώρησής του και εφόσον η μη καταχώριση τελεί σε γνώση του υπόχρεου για τη θεώρηση του φορολογικού στοιχείου. Θεωρείται επίσης ως πλαστό το φορολογικό στοιχείο και όταν το περιεχόμενο και τα λοιπά στοιχεία του πρωτότυπου ή αντίτυπου αυτού είναι διαφορετικά από αυτά που αναγράφονται στο στέλεχος του ίδιου στοιχείου. Εικονικό είναι το φορολογικό στοιχείο που εκδίδεται για συναλλαγή ανύπαρκτη στο σύνολό της ή για μέρος αυτής ή για συναλλαγή στην οποία το ένα από τα συμβαλλόμενα μέρη που αναγράφονται στο στοιχείο είναι άγνωστο φορολογικώς πρόσωπο, με την έννοια ότι δεν έχει δηλώσει την έναρξη του επιτηδεύματός του ούτε έχει θεωρήσει στοιχεία στη Φορολογική Διοίκηση. Εικονικό είναι επίσης το στοιχείο που φέρεται ότι εκδόθηκε ή έχει ληφθεί από εικονική εταιρεία, κοινοπραξία, κοινωνία ή άλλη οποιασδήποτε μορφής επιχείρηση ή νομική οντότητα ή από φυσικό πρόσωπο για το οποίο αποδεικνύεται ότι είναι παντελώς αμέτοχο με τη συγκεκριμένη συναλλαγή, οπότε στην τελευταία αυτή περίπτωση η ποινική δίωξη ασκείται κατά του πραγματικού υπευθύνου που υποκρύπτεται. Τα φορολογικά στοιχεία στα οποία αναγράφεται αξία συναλλαγής κατώτερη της πραγματικής θεωρούνται πάντοτε για τους σκοπούς του Κώδικα ως ανακριβή. Τα φορολογικά στοιχεία στα οποία αναγράφεται αξία μεγαλύτερη της πραγματικής θεωρούνται ως εικονικά κατά το μέρος της μεγαλύτερης αυτής αξίας. Δεν είναι εικονικό για τον λήπτη το φορολογικό στοιχείο το οποίο αφορά πραγματική συναλλαγή, αν το

πρόσωπο του εκδότη είναι διαφορετικό από αυτό που αναγράφεται στο στοιχείο. Δεν είναι εικονικό το φορολογικό στοιχείο που εξέδωσε ή έλαβε η κοινωνία κληρονόμων ή ο κληρονόμος ή σύζυγος ή τέκνο αποβιώσαντος ή συνταξιοδοτηθέντος συζύγου ή γονέα, το οποίο φέρεται ότι εκδόθηκε ή λήφθηκε από τον αποβιώσαντα ή συνταξιοδοτηθέντα επιτηδευματία, εφόσον αφορά πραγματική συναλλαγή και πριν από κάθε είδους φορολογικό έλεγχο έχει καταχωρισθεί στα βιβλία τόσο του λαμβάνοντα όσο και του εκδύσαντα το στοιχείο, η αξία αυτού έχει συμπεριληφθεί στις οικείες δηλώσεις Φ.Π.Α. και φορολογίας εισοδήματος και έχει γίνει η απόδοση των φόρων που προκύπτουν από το στοιχείο αυτό.

5. Για την επιμέτρηση της ποινής λαμβάνεται ιδίως υπόψη το ύψος του ποσού που αποκρύφτηκε ή δεν αποδόθηκε και η διάρκεια της απόκρυψης ή μη απόδοσης ή ανακριβούς απόδοσης ή διακράτησης. Η μεταχείριση από τον δράστη ιδιαιτέρων τεχνασμάτων συνιστά επιβαρυντική περίσταση.

Άρθρο 80

Αυτουργοί και συνεργοί

1. Στα νομικά πρόσωπα, ως αυτουργοί των εγκλημάτων του Κώδικα θεωρούνται, εφόσον με οποιαδήποτε πράξη ή παράλειψη συντέλεσαν στην τέλεσή τους:

- α) Στις ημεδαπές ανώνυμες εταιρείες, οι πρόεδροι των Διοικητικών Συμβουλίων, οι διευθύνοντες, εντεταλμένοι ή συμπράττοντες σύμβουλοι, οι διοικητές, οι γενικοί διευθυντές ή διευθυντές, όπως και εν γένει κάθε πρόσωπο εντεταλμένο είτε άμεσα από τον νόμο είτε από ιδιωτική βούληση είτε με δικαστική απόφαση στη διοίκηση ή διαχείριση ή εκπροσώπηση αυτών. Αν ελλείπουν όλα τα παραπάνω πρόσωπα, ως αυτουργοί θεωρούνται τα μέλη των διοικητικών συμβουλίων των εταιρειών αυτών, εφόσον ασκούν πράγματι, προσωρινά ή διαρκώς, ένα από τα καθήκοντα που αναφέρονται στο πρώτο εδάφιο.
- β) Στις ομόρρυθμες και ετερόρρυθμες εταιρείες οι ομόρρυθμοι εταίροι και οι διαχειριστές αυτών όπως και εν γένει κάθε πρόσωπο εντεταλμένο είτε άμεσα από τον νόμο είτε από ιδιωτική βούληση είτε με δικαστική απόφαση είτε από οποιαδήποτε αιτία στη διοίκηση ή διαχείριση αυτών.
- γ) Στις εταιρείες περιορισμένης ευθύνης και ιδιωτικές κεφαλαιουχικές εταιρείες οι διαχειριστές αυτών όπως και εν γένει κάθε πρόσωπο εντεταλμένο είτε άμεσα από τον νόμο είτε από ιδιωτική βούληση είτε με δικαστική απόφαση είτε από οποιαδήποτε αιτία στη διοίκηση ή

διαχείριση αυτών και, όταν αυτοί ελλείπουν ή απουσιάζουν, οι εταίροι αυτών.

- δ) Στους συνεταιρισμούς και τις ενώσεις αυτών οι πρόεδροι, οι γραμματείς, οι ταμίες, όπως και εν γένει κάθε πρόσωπο εντεταλμένο είτε άμεσα από τον νόμο είτε από ιδιωτική βούληση είτε με δικαστική απόφαση είτε από οποιαδήποτε αιτία στη διοίκηση ή διαχείριση αυτών.
- ε) Στις κοινοπραξίες, κοινωνίες, αστικές, συμμετοχικές ή αφανείς εταιρείες, οι εκπρόσωποί τους, με βάση την ιδιωτική βούληση ή τον νόμο ή δικαστική απόφαση, και αν ελλείπουν αυτοί, τα μέλη τους. Όταν στα μέλη αυτών περιλαμβάνονται και νομικά πρόσωπα ή αλλοδαπές επιχειρήσεις ή αλλοδαποί οργανισμοί, εφαρμόζονται ανάλογα και οι λοιπές διατάξεις της παρούσας παραγράφου.
- στ) Στις αλλοδαπές επιχειρήσεις γενικά και στους κάθε είδους αλλοδαπούς οργανισμούς, οι διευθυντές ή φορολογικοί αντιπρόσωποι ή πράκτορες, που έχουν στην Ελλάδα.
- ζ) Στα νομικά πρόσωπα εκτός των ανωτέρω αναφερομένων ή στις νομικές οντότητες κατά την έννοια της παρ. 3 του άρθρου 51Α του ν. 2238/1994 (Α' 151) ή της περ. δ' του άρθρου 2 του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος, ως αυτουργοί θεωρούνται οι εκπρόσωποι αυτών όπως και εν γένει κάθε πρόσωπο εντεταλμένο είτε άμεσα από τον νόμο είτε από ιδιωτική βούληση είτε με δικαστική απόφαση στη διοίκηση ή διαχείριση ή εκπροσώπηση αυτών.

2. Επίσης, αυτουργοί των ανωτέρω εγκλημάτων, κατά την έννοια της παρ. 1, θεωρούνται και: α) όσοι δυνάμει νόμου ή δικαστικής απόφασης ή διάταξης τελευταίας βούλησης είναι διαχειριστές αλλότριας περιουσίας και β) ο επίτροπος ή κηδεμόνας ή διοικητής αλλοτρίων κατά τις διατάξεις του Αστικού Κώδικα.

3. Ο εν γνώσει υπογράφων ανακριβή φορολογική δήλωση ως πληρεξούσιος, καθώς και όποιος με οποιονδήποτε άλλο τρόπο εν γνώσει συμπράττει ή προσφέρει άμεση συνδρομή στην τέλεση των παραπάνω εγκλημάτων τιμωρείται ως άμεσος συνεργός.

4. Αυτουργοί ή συμμετοχοί των ανωτέρω εγκλημάτων θεωρούνται σε κάθε περίπτωση και όσοι ασκούν εν τοις πράγμασι τις εξουσίες και αρμοδιότητες που αντιστοιχούν στις ιδιότητες και θέσεις της παρ. 1.

Άρθρο 81

Μηνυτήρια αναφορά και ποινική διαδικασία

1. Εάν συντρέχει περίπτωση τέλεσης ή απόπειρας τέλεσης εγκλήματος του Κώδικα υποβάλλεται αμελλητί μηνυτήρια αναφορά από τον Διοικητή ή από τα όργανα της Φορολογικής Διοίκησης ή από τη Διεύθυνση Οικονομικής Αστυνομίας του Αρχηγείου Ελληνικής Αστυνομίας. Η ποινική δίωξη ασκείται αυτεπαγγέλτως.

2. α) Αν, με βάση οριστική πράξη διορθωτικού προσδιορισμού φόρου ή πράξη επιβολής προστίμου της Φορολογικής Διοίκησης, που εκδίδεται κατόπιν φορολογικού ελέγχου συντρέχει περίπτωση τέλεσης ή απόπειρας τέλεσης εγκλήματος φοροδιαφυγής, εκ των οριζόμενων στο άρθρο 79, η έκδοση τέτοιας πράξης αναστέλλει την προθεσμία της παραγραφής του σχετικού εγκλήματος και συνεπάγεται την αυτεπάγγελτη αναβολή ή αναστολή της αντίστοιχης ποινικής διαδικασίας. Για τον σκοπό αυτόν, η Φορολογική Διοίκηση ενημερώνει αμελλητί τον αρμόδιο εισαγγελέα πλημμελειοδικών και του αποστέλλει αντίγραφο της ως άνω διοικητικής πράξης.

β) Αν δεν έχει ασκηθεί ποινική δίωξη, ο αρμόδιος εισαγγελέας πλημμελειοδικών αναβάλλει, με πράξη του, κάθε περαιτέρω ενέργεια της ποινικής διαδικασίας. Αν έχει ασκηθεί ποινική δίωξη και η υπόθεση εκκρεμεί στην κύρια ανάκριση, ο ανακριτής, με σύμφωνη γνώμη του εισαγγελέα, διατάσσει την αναστολή της ποινικής διαδικασίας. Αν η υπόθεση έχει παραπεμφθεί στο ακροατήριο, το ποινικό δικαστήριο διατάσσει την αναστολή της ποινικής διαδικασίας, σε κάθε άλλη δε περίπτωση την αναστολή διατάσσει το αρμόδιο δικαστικό συμβούλιο.

γ) Η αναστολή της προθεσμίας της παραγραφής και η αναβολή ή αναστολή της ποινικής διαδικασίας διαρκούν μέχρι την οριστικοποίηση της οικείας πράξης της Φορολογικής Διοίκησης, λόγω άπρακτης παρόδου της προθεσμίας άσκησης προσφυγής, ή μέχρις ότου καταστεί αμετάκλητη η απόφαση του αρμόδιου διοικητικού δικαστηρίου επί της προσφυγής που ασκήθηκε.

δ) Η εκδίκαση των σχετικών υποθέσεων ενώπιον των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων και του Συμβουλίου της Επικρατείας και η έκδοση των σχετικών αποφάσεων γίνονται κατά προτεραιότητα. Η Υπηρεσία της Φορολογικής Διοίκησης που εξέδωσε την πράξη ή η γραμματεία του οικείου διοικητικού δικαστηρίου ενημερώνουν αμελλητί τον αρμόδιο εισαγγελέα, αντιστοίχως, για την οριστικοποίηση της πράξης, λόγω μη άσκησης προσφυγής, ή για την έκδοση αμετάκλητης απόφασης του

αρμόδιου διοικητικού δικαστηρίου και υποβάλλουν, κατά περίπτωση, υπηρεσιακό αντίγραφο του διοικητικού φακέλου ή της δικογραφίας της υπόθεσης.

ε) Σε περίπτωση αναστολής της προθεσμίας της παραγραφής, σύμφωνα με το πρώτο εδάφιο της περ. α', δεν ισχύει ο χρονικός περιορισμός της αναστολής του πρώτου εδαφίου της παρ. 2 του άρθρου 113 του Ποινικού Κώδικα (ν. 4619/2019, Α' 95).

3. Αρμόδιο κατά τόπον δικαστήριο είναι αυτό της έδρας της αρμόδιας για τη φορολόγηση Υπηρεσίας της Φορολογικής Διοίκησης.

4. Το Δημόσιο μπορεί να παρίσταται ενώπιον των ποινικών δικαστηρίων για τα εγκλήματα του Κώδικα προς υποστήριξη της κατηγορίας. Όταν η δίωξη ασκείται σε βαθμό πλημμελήματος, το Δημόσιο μπορεί να εκπροσωπείται και από τον προϊστάμενο της αρμόδιας Υπηρεσίας της Φορολογικής Διοίκησης ή τον οριζόμενο από αυτόν υπάλληλο.

5. Στις δίκες που αφορούν εγκλήματα του Κώδικα, η εμφάνιση του μάρτυρα στο ακροατήριο δεν είναι υποχρεωτική, εφόσον έχει λάβει χώρα έγγραφη ενημέρωση του αρμόδιου εισαγγελέα ή του δικαστηρίου εκ μέρους της Αρχής που διενήργησε τον έλεγχο σχετικά με την υπόθεση, εκτός εάν το δικαστήριο, αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν αιτήματος του κατηγορούμενου, κρίνει ότι πρέπει να κληθεί μάρτυρας, για να καταθέσει για ουσιώδη για την έκβαση της δίκης ζητήματα που δεν μπορούν να προκύψουν από τα έγγραφα της υπόθεσης.

6. Κατά τα λοιπά, εφαρμόζονται οι διατάξεις του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας και του Γενικού Μέρους του Ποινικού Κώδικα.

Άρθρο 82

Αναστολή της ποινής

Για τα εγκλήματα του Κώδικα η αναστολή της ποινής γίνεται σύμφωνα με τα άρθρα 99 έως 104 του Ποινικού Κώδικα.

ΜΕΡΟΣ Ι

Γ΄ ΕΞΟΥΣΙΟΔΟΤΙΚΕΣ, ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ, ΤΕΛΙΚΕΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΓΟΥΜΕΝΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 83

Εξουσιοδοτικές διατάξεις

1. Με απόφαση του Διοικητή καθορίζονται όλες οι αναγκαίες προϋποθέσεις και η διαδικασία για την εφαρμογή της ψηφιακής κοινοποίησης πράξεων και λοιπών εγγράφων που εκδίδει η Φορολογική Διοίκηση και, ιδίως, οι προϋποθέσεις και η διαδικασία σχετικά με τη δήλωση και επικαιροποίηση των στοιχείων ηλεκτρονικής επικοινωνίας των φορολογουμένων, το σημείο ανάρτησης στον λογαριασμό του φορολογούμενου της κοινοποιούμενης πράξης ή του εγγράφου, τα στοιχεία της ψηφιακής ειδοποίησης και κάθε άλλο ειδικότερο θέμα για την εφαρμογή του άρθρου 5, περί κοινοποίησης πράξεων και λοιπών εγγράφων. Με όμοια απόφαση, δύναται να προβλέπονται και άλλοι τρόποι ψηφιακής κοινοποίησης, ιδίως με αξιοποίηση ψηφιακών εφαρμογών που αναπτύσσει η Φορολογική Διοίκηση.

2. Με απόφαση του Διοικητή δύναται να ορίζεται ως τρόπος κοινοποίησης πράξεων και λοιπών εγγράφων της Φορολογικής Διοίκησης ένας ή περισσότεροι από τους παρακάτω τρόπους, για τις περιπτώσεις που δεν είναι δυνατή η κοινοποίηση με ψηφιακά μέσα:

- α) η αποστολή τους με απλή ή συστημένη επιστολή,
- β) η παράδοσή τους στην έδρα ή εγκατάσταση νομικού προσώπου ή νομικής οντότητας,
- γ) η επίδοσή τους κατά τον Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας (ν. 2717/1999, Α΄ 97) ή με δικαστικό επιμελητή. Με την ίδια απόφαση δύναται να καθορίζεται η έκταση εφαρμογής εκάστου τρόπου, καθώς και κάθε άλλο αναγκαίο θέμα για την εφαρμογή του άρθρου 5.

3. Με απόφαση του Διοικητή καθορίζονται ο τύπος και το περιεχόμενο των εντύπων, υπεύθυνων δηλώσεων, δηλώσεων, πινάκων και άλλων εγγράφων που υποβάλλει ο φορολογούμενος στη Φορολογική Διοίκηση, σύμφωνα με το άρθρο 6, περί εγγράφων.

4. Με απόφαση του Διοικητή, κατά παρέκκλιση κάθε άλλης διάταξης, καθορίζονται ο χρόνος και ο τρόπος τήρησης των αρχείων, η διαδικασία τήρησης και καταστροφής τους, η διαδικασία ψηφιοποίησης του έγχαρτου

αρχείου και ο χρόνος διατήρησής του μετά την ψηφιοποίησή του, καθώς και κάθε άλλο αναγκαίο θέμα για την εφαρμογή της παρ. 3 του άρθρου 6.

5. Με την επιφύλαξη ειδικότερων διατάξεων, με απόφαση του Διοικητή δύναται να παρατείνονται για ολόκληρη τη χώρα ή για τμήματα αυτής οι προθεσμίες για την υποβολή φορολογικών δηλώσεων και λοιπών δηλώσεων πληροφοριακού χαρακτήρα, σε περιπτώσεις φυσικών καταστροφών ή άλλων αντίστοιχων εξαιρετικών και δυσμενών συμβάντων που επηρεάζουν τους φορολογούμενους.

6. Με απόφαση του Διοικητή καθορίζονται οι αναγκαίες λεπτομέρειες για τη διαδικασία διορισμού φορολογικού εκπροσώπου, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 8.

7. Με απόφαση του Διοικητή:

- α) καθορίζονται τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στη δήλωση εγγραφής στο φορολογικό μητρώο, ιδίως τα προσωπικά στοιχεία του φορολογούμενου, η φορολογική κατοικία σε περίπτωση φυσικού προσώπου, καθώς και η επωνυμία, η φορολογική κατοικία, η έδρα και η νόμιμη εκπροσώπηση, σε περίπτωση νομικού προσώπου ή νομικής οντότητας, καθώς και σε κάθε δήλωση μεταβολής των στοιχείων αυτών,
- β) ορίζονται η διαδικασία και τα δικαιολογητικά μεταβολής των στοιχείων της περ. α), καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή του άρθρου 10, περί εγγραφής στο φορολογικό μητρώο και απόδοσης Αριθμού Φορολογικού Μητρώου (Α.Φ.Μ.),
- γ) δύναται να προβλέπονται και άλλες κατηγορίες προσώπων, ακόμη και αν δεν τυγχάνουν φορολογούμενοι, για τις οποίες απαιτείται εγγραφή στο φορολογικό μητρώο και απόδοση Α.Φ.Μ., εξαιρέσεις από την υποχρεωτική χρήση Α.Φ.Μ., ιδίως για συναλλαγές με πιστωτικά ιδρύματα, ιδρύματα πληρωμών, φορείς της Γενικής Κυβέρνησης, καθώς και επιπλέον στοιχεία, τα οποία δηλώνονται με τη δήλωση εγγραφής στο φορολογικό μητρώο, και
- δ) ορίζονται:
  - δα) το περιεχόμενο και ο τρόπος χορήγησης του Α.Φ.Μ.,
  - δβ) οι περιπτώσεις αναφοράς του Α.Φ.Μ. στις δηλώσεις ή στα άλλα έγγραφα που προβλέπονται κατά την εφαρμογή του Κώδικα,
  - δγ) περιπτώσεις αναστολής ή απενεργοποίησης Α.Φ.Μ. σύμφωνα με την παρ. 6 του άρθρου 10, καθώς και η διαδικασία με την οποία ο φορολογούμενος μπορεί να αποδείξει ότι δεν συντρέχουν στο πρόσωπό του οι

προϋποθέσεις της παρ. 6 του άρθρου 10 που οδηγούν σε αναστολή ή απενεργοποίηση του Α.Φ.Μ.,

δδ) η διαδικασία και οι αναγκαίες λεπτομέρειες για την εκκαθάριση του φορολογικού μητρώου, και

δε) κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή του άρθρου 10.

8. Με απόφαση του Διοικητή:

α) ορίζονται ο τρόπος, ο χρόνος, η διαδικασία υποβολής της δήλωσης έναρξης και μεταβολής στο φορολογικό μητρώο,

β) δύναται να ορίζονται επιπλέον στοιχεία, τα οποία δηλώνονται από τον φορολογούμενο με την υποβολή της δήλωσης έναρξης, πέραν των αναφερόμενων στην παρ. 3 του άρθρου 11,

γ) καθορίζονται ο τρόπος, ο χρόνος ενημέρωσης και κάθε άλλο αναγκαίο θέμα για την εφαρμογή των παρ. 2, 3 και 4 του άρθρου 11, περί δήλωσης έναρξης και μεταβολής στο φορολογικό μητρώο,

δ) ορίζονται το είδος, η διάρκεια, το ύψος και η διαδικασία κατάθεσης της εγγύησης, οι περιπτώσεις κατάπτωσης αυτής, το περιεχόμενο της απόφασης της Φορολογικής Διοίκησης,

ε) δύναται να χορηγείται διαφορετική προθεσμία για την υποβολή των δηλώσεων του άρθρου 11 ή να παρατείνεται η προθεσμία υποβολής αυτών, σε περιπτώσεις φυσικών καταστροφών ή άλλων αντίστοιχων εξαιρετικών και δυσμενών συμβάντων που επηρεάζουν τους φορολογούμενους, και

στ) δύναται να ορίζεται κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή του άρθρου 11.

9. Με απόφαση του Διοικητή:

α) ορίζεται η διαδικασία που ακολουθούν οι αρχές του δημόσιου τομέα για να ενημερώνουν μέσω διαλειτουργικότητας τη Φορολογική Διοίκηση, σχετικά με φορολογούμενους που έχουν ληξιπρόθεσμες οφειλές προς αυτές, καθώς και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή της παρ. 3 του άρθρου 12, περί αποδεικτικού ενημερότητας και βεβαίωσης οφειλής,

β) προσδιορίζονται οι πράξεις και συναλλαγές, για τις οποίες απαιτείται η προσκόμιση αποδεικτικού ενημερότητας, οι προϋποθέσεις χορήγησής του, οι τυχόν εξαιρέσεις από την υποχρέωση προσκόμισής του, οι οφειλές που λαμβάνονται υπόψη για τη χορήγησή του, οι φορολογικές δηλώσεις

που απαιτείται να έχουν υποβληθεί για την έκδοσή του, τα όργανα έκδοσής του, ο τύπος, το περιεχόμενό του, η διάρκεια ισχύος του, τα ποσοστά παρακράτησης όταν το αποδεικτικό ενημερότητας εκδίδεται για είσπραξη χρημάτων, ειδικότερα θέματα για την εφαρμογή των ποσοστών παρακράτησης της παρ. 4 του άρθρου 12, τα άλλα πρόσωπα, τα οποία δύνανται να ζητούν και να λαμβάνουν αποδεικτικό ενημερότητας, και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για τη χορήγηση ή την παρακράτηση του αποδεικτικού ενημερότητας. Με την απόφαση του προηγούμενου εδαφίου δύναται να τροποποιούνται τα ποσοστά παρακράτησης της παρ. 4 του άρθρου 12, όταν το αποδεικτικό ενημερότητας εκδίδεται για μεταβίβαση ακινήτου ή σύσταση εμπράγματος δικαιώματος επ' αυτού από επαχθή αιτία, και να ορίζονται ποσοστά παρακράτησης, όταν υφίστανται μη ληξιπρόθεσμες οφειλές που βεβαιώνονται από φόρο κληρονομιών, γονικών παροχών και δωρεών και από φορολογικό και τελωνειακό έλεγχο και το αποδεικτικό ενημερότητας εκδίδεται για μεταβίβαση ακινήτου ή σύσταση εμπράγματος δικαιώματος επ' αυτού από επαχθή αιτία,

- γ) ορίζονται οι προϋποθέσεις χορήγησης βεβαίωσης οφειλής του άρθρου 12, οι οφειλές που λαμβάνονται υπόψη για τη χορήγησή της, τα όργανα έκδοσής της, ο τύπος, το περιεχόμενό της, η διάρκεια ισχύος της και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την έκδοση βεβαίωσης οφειλής,
- δ) δύναται να προβλέπονται περιπτώσεις διασφάλισης δημοσίου συμφέροντος, στις οποίες είναι δυνατή η μη χορήγηση αποδεικτικού ενημερότητας, ακόμη και αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις χορήγησής του, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή της παρ. 6 του άρθρου 12, και
- ε) δύναται να ορίζεται κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή της παρ. 7 του άρθρου 12, περί απαλλαγής του οικοπεδούχου από την υποχρέωση προσκόμισης αποδεικτικού ενημερότητας κατά τη μεταβίβαση ποσοστών επί του οικοπέδου σε τρίτο, σε περίπτωση προσυμφώνου μεταβίβασης ποσοστών εξ αδιαιρέτου οικοπέδου, στο πλαίσιο εργολαβικής σύμβασης με την οποία αναλαμβάνεται η ανέγερση πολυκατοικίας με αντιπαροχή, εφόσον κατά τη μεταβιβαστική δικαιοπραξία συμβάλλεται και ο εργολάβος.
- στ) ορίζονται η διαδικασία και τα δικαιολογητικά για τη χορήγηση του αποδεικτικού ενημερότητας στο αλληλεγγύως ευθυνόμενο πρόσωπο,

καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή της παρ. 8 του άρθρου 12.⁴²

10. Με απόφαση του Διοικητή ορίζονται οι αναγκαίες λεπτομέρειες για την εφαρμογή του άρθρου 13, περί λογιστικών αρχείων - βιβλίων και στοιχείων.

11. Με απόφαση του Διοικητή δύναται να προσδιορίζονται οι κατηγορίες των φορολογουμένων που υποχρεούνται να παρέχουν αυτομάτως πληροφορίες για την επιχειρηματική τους δραστηριότητα, ο τρόπος, ο χρόνος και η διαδικασία υποβολής των πληροφοριών αυτών, καθώς και κάθε άλλο αναγκαίο θέμα για την εφαρμογή του άρθρου 14, περί πληροφοριών από τον φορολογούμενο.

12. Με απόφαση του Διοικητή δύναται να προσδιορίζονται οι κατηγορίες προσώπων που υποχρεούνται να παρέχουν αυτομάτως πληροφορίες, σχετικά με τις οικονομικές συναλλαγές τους με φορολογούμενους, οι όροι και οι προϋποθέσεις για την παροχή αυτών των πληροφοριών, καθώς και οι λεπτομέρειες για την εφαρμογή του άρθρου 15, περί πληροφοριών από τρίτους.

13. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών και Ψηφιακής Διακυβέρνησης, που εκδίδεται μετά από εισήγηση του Διοικητή, δύναται να καθορίζεται κάθε αναγκαίο θέμα και διαδικασία, καθώς και οι ειδικότερες λεπτομέρειες διαδικαστικού περιεχομένου για την εφαρμογή της παρ. 4 του άρθρου 15, περί χορήγησης πληροφοριών από τρίτους.

14. Με απόφαση του Υπουργού, που εκδίδεται μετά από εισήγηση του Διοικητή και γνώμη του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδας, δύναται να καθορίζεται κάθε αναγκαίο θέμα και διαδικασία, καθώς και οι ειδικότερες λεπτομέρειες για την εφαρμογή της παρ. 5 του άρθρου 15, περί παροχής στοιχείων και πληροφοριών από παρόχους υπηρεσιών πληρωμών.

15. Με απόφαση του Διοικητή ορίζονται ο χρόνος της υποχρεωτικής ηλεκτρονικής διαβίβασης των πληροφοριών του άρθρου 16, η έκταση εφαρμογής του εν λόγω άρθρου, οι εξαιρέσεις, οι υποχρεώσεις των οντοτήτων της παρ. 1, καθώς και κάθε άλλο αναγκαίο θέμα για την εφαρμογή του άρθρου 16.

16. Με απόφαση του Υπουργού, που εκδίδεται μετά από εισήγηση του Διοικητή, ορίζονται η έναρξη ισχύος της παρ. 2 του άρθρου 16, περί υποχρεωτικής ηλεκτρονικής διαβίβασης πληροφοριών, οι εξαιρέσεις από την εφαρμογή της παρ. 2 του άρθρου αυτού και τα όρια ανεκτών αποκλίσεων από τον περιορισμό της παρ. 2 του ίδιου άρθρου ως προς την αξία των

---

⁴²[Προσθήκη 5222/2025, Άρθρο 216](#)

φορολογητέων πράξεων και εσόδων που λαμβάνονται υπόψη από τη Φορολογική Διοίκηση, που δεν μπορούν να υπερβαίνουν το τριάντα τοις εκατό (30%) της αξίας των παραστατικών που έχουν διαβιβασθεί ηλεκτρονικά στην Α.Α.Δ.Ε., σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 16.

17. Με απόφαση του Διοικητή καθορίζονται:⁴³

- α) ο τρόπος, ο χρόνος, η έκταση εφαρμογής, η διαδικασία, οι υπόχρεοι, οι όροι και οι προϋποθέσεις διασύνδεσης των τερματικών Ηλεκτρονικής Μεταφοράς Κεφαλαίων στο Σημείο Πώλησης (EFT/POS) ημεδαπής και αλλοδαπής με τη Φορολογική Διοίκηση ή του λογισμικού Παρόχου Υπηρεσιών Ηλεκτρονικής Έκδοσης Στοιχείων με τους Παρόχους Υπηρεσιών Πληρωμών της παρ. 2 του άρθρου 1 του ν. 4537/2018 (Α' 84) που παρέχουν υπηρεσίες άμεσης πληρωμής από λογαριασμό σε λογαριασμό στο Σημείο Πώλησης με δυναμική χρήση του εθνικού κόμβου αυτοματοποιημένης διεκπεραίωσης διαδικασιών είσπραξης (ΔΙΑΣ), καθώς και κάθε άλλο ειδικότερο θέμα για την εφαρμογή του άρθρου 17 περί υποχρεωτικής διασύνδεσης των τερματικών Ηλεκτρονικής Μεταφοράς Κεφαλαίων στο Σημείο Πώλησης ημεδαπής και αλλοδαπής με τη Φορολογική Διοίκηση ή του λογισμικού Παρόχου Υπηρεσιών Ηλεκτρονικής Έκδοσης Στοιχείων με τους Παρόχους Υπηρεσιών Πληρωμών της παρ. 2 του άρθρου 1 του ν. 4537/2018 που παρέχουν υπηρεσίες άμεσης πληρωμής από λογαριασμό σε λογαριασμό στο Σημείο Πώλησης με δυναμική χρήση του εθνικού κόμβου αυτοματοποιημένης διεκπεραίωσης διαδικασιών είσπραξης (ΔΙΑΣ) και⁴⁴
- β) ο τύπος, το περιεχόμενο, η διαδικασία και ο χρόνος υποβολής των δηλώσεων συμβατότητας της παρ. 3 του άρθρου 17, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή του εν λόγω άρθρου.⁴⁵

18. Με απόφαση του Υπουργού δύναται να ορίζονται οι οντότητες της παρ. 1 του άρθρου 18 που υποβάλλουν στην Α.Α.Δ.Ε. δήλωση συμμόρφωσης προς τις απαιτήσεις λειτουργίας και διασύνδεσης με την Α.Α.Δ.Ε. των τερματικών «EFT/POS».

19. Με απόφαση του Διοικητή καθορίζονται ο τύπος, το περιεχόμενο, η διαδικασία και ο χρόνος υποβολής στην Α.Α.Δ.Ε. της δήλωσης συμμόρφωσης

---

⁴³[Τροποποίηση 5222/2025, Άρθρο 215](#)

⁴⁴[Τροποποίηση 5222/2025, Άρθρο 215](#)

⁴⁵[Τροποποίηση 5222/2025, Άρθρο 215](#)

προς τις απαιτήσεις λειτουργίας και διασύνδεσης με την Α.Α.Δ.Ε. των τερματικών «EFT/POS», καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή του άρθρου 18, περί υποχρεώσεων οντοτήτων που δραστηριοποιούνται στον τομέα υπηρεσιών πληρωμών μέσω κάρτας.

20. Με απόφαση του Διοικητή καθορίζονται ο χρόνος, ο τρόπος και η διαδικασία υποβολής των αρχείων που τηρούνται από τους παρόχους, καθώς και κάθε άλλο ειδικότερο θέμα για την εφαρμογή του άρθρου 19, περί υποχρεώσεων παρόχων υπηρεσιών πληρωμών αναφορικά με την αντιμετώπιση της απάτης στον τομέα του Φόρου Προστιθέμενης Αξίας.

21. Με απόφαση του Διοικητή δύναται να καθορίζονται τα απαιτούμενα δικαιολογητικά έγγραφα για την εφαρμογή του άρθρου 20, περί στοιχείων και πληροφοριών σε ξένη γλώσσα.

22. Με απόφαση του Διοικητή δύναται να καθορίζεται ειδικότερο πλαίσιο και πολιτικές ασφαλείας, εντός του γενικότερου πλαισίου ασφαλείας του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης, για την τήρηση του φορολογικού απορρήτου από τα πρόσωπα του πρώτου εδαφίου και της περ. α) της παρ. 1 του άρθρου 21, καθώς και το σύστημα καταχώρισης και παρακολούθησης χορήγησης απόρρητων στοιχείων ή πληροφοριών σε πρόσωπα εντός και εκτός της Φορολογικής Διοίκησης και κάθε άλλο θέμα σχετικό με τις πολιτικές ασφαλείας και την τήρηση του φορολογικού απορρήτου.

23. Με απόφαση του Υπουργού, που εκδίδεται μετά από εισήγηση του Διοικητή, δύναται να προβλέπεται υποχρέωση των φορέων των περ. ιε) και ιστ) της παρ. 1 του άρθρου 21, στους οποίους χορηγούνται στοιχεία από τη Φορολογική Διοίκηση, να καταβάλλουν αποζημίωση για το διοικητικό κόστος που συνδέεται με τη χορήγηση των στοιχείων από τη Φορολογική Διοίκηση προς αυτούς. Με την ίδια απόφαση προσδιορίζονται το ύψος και ο τρόπος καταβολής της αποζημίωσης, καθώς και κάθε άλλο αναγκαίο θέμα.

24. Με κοινή απόφαση του Διοικητή και των αρμόδιων Υπουργών για τα θέματα έρευνας, τεχνολογίας και καινοτομίας και για τα θέματα ελέγχου της αγοράς δύναται να καθορίζονται ο ειδικότερος τρόπος, το είδος και το πλήθος των στοιχείων μητρώου και οικονομικών στοιχείων που διαβιβάζονται στη Γενική Γραμματεία Έρευνας και Καινοτομίας, στη Γενική Γραμματεία Εμπορίου και στη Διυπηρεσιακή Μονάδα Ελέγχου Αγοράς, δυνάμει της περ. ιζ) της παρ. 1 του άρθρου 21.

25. Με απόφαση του Διοικητή ορίζονται η ειδικότερη διαδικασία επιβολής κυρώσεων στα πρόσωπα που παραβαίνουν την υποχρέωσή τους για τήρηση απόρρητων στοιχείων ή πληροφοριών, καθώς και κάθε άλλο αναγκαίο θέμα για την εφαρμογή του άρθρου 21, περί διαφύλαξης πληροφοριών - απορρήτου.

26. Με απόφαση του Διοικητή:

α) δύναται να ρυθμίζεται κάθε αναγκαίο θέμα για την εφαρμογή της παρ. 1 του άρθρου 22, περί υποβολής φορολογικής δήλωσης,

β) ορίζονται:

βα) η μορφή των φορολογικών δηλώσεων, ββ) οι πληροφορίες και τα στοιχεία που αναγράφονται στη φορολογική δήλωση και τα τυχόν συνοδευτικά έγγραφα αυτής, βγ) ο τρόπος υποβολής, βδ) ο τρόπος με τον οποίο αυτή υπογράφεται, βε) ο τύπος και το περιεχόμενο (πληροφορίες και στοιχεία) της πράξης προσδιορισμού ΕΝ.Φ.Ι.Α., η διαδικασία και τα δικαιολογητικά χορήγησης των απαλλαγών, η διαδικασία σύνθεσης και διόρθωσης της δήλωσης του ΕΝ.Φ.Ι.Α., καθώς και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια.

27. Με απόφαση του Διοικητή δύναται να καθορίζεται κάθε αναγκαίο θέμα για την εφαρμογή των παρ. 3 και 4 του άρθρου 23, περί υποβολής τροποποιητικής φορολογικής δήλωσης.

28. Με απόφαση του Διοικητή δύναται να ορίζονται οι αναγκαίες λεπτομέρειες για την εφαρμογή του άρθρου 24, περί υποβολής δήλωσης με επιφύλαξη.

29. Με απόφαση του Διοικητή καθορίζονται και εξειδικεύονται το ακριβές περιεχόμενο και τα στοιχεία που περιέχονται στον Φάκελο Τεκμηρίωσης, τον Βασικό Φάκελο Τεκμηρίωσης, τον Ελληνικό Φάκελο Τεκμηρίωσης και τον Συνοπτικό Πίνακα Πληροφοριών του άρθρου 25, οι περιπτώσεις κατά τις οποίες οι παραπάνω φάκελοι θεωρούνται μη πλήρεις ή μη επαρκείς, οι αποδεκτές μέθοδοι καθορισμού των τιμών των συναλλαγών και οι μέθοδοι καθορισμού του αποδεκτού εύρους των τιμών ή του περιθωρίου κέρδους. Με όμοια απόφαση δύναται να προβλέπονται η μέθοδος υπολογισμού του κύκλου εργασιών και των αντίστοιχων λογιστικών προτύπων, όπως, επίσης, απλουστευμένη διαδικασία για πολύ μικρές και μικρές οντότητες, όπως αυτές ορίζονται στο άρθρο 2 του ν. 4308/2014 (Α΄ 251), καθώς και απαλλαγές από την υποχρέωση τεκμηρίωσης για πολύ μικρές οντότητες.

30. Με απόφαση του Διοικητή:

α) δύναται να ορίζεται μεγαλύτερος χρόνος για την έκδοση της απόφασης του πρώτου εδαφίου της περ. α) της παρ. 3 του άρθρου 26, περί προέγκρισης της μεθοδολογίας για την τιμολόγηση μελλοντικών διασυνοριακών συναλλαγών τους με συνδεδεμένα πρόσωπα, ο οποίος δεν μπορεί, πάντως, να υπερβαίνει τους τριάντα έξι (36) μήνες από την υποβολή της αίτησης,

β) ορίζονται τα ειδικότερα θέματα, τα οποία είναι αναγκαία για την εφαρμογή των παρ. 1 έως 7 του άρθρου 26 και, συγκεκριμένα, η διαδικασία για την προέγκριση μεθοδολογίας ενδοομιλικής τιμολόγησης, την αναθεώρηση, την ανάκληση και την ακύρωσή της, το ειδικότερο περιεχόμενο της αίτησης προέγκρισης, οι όροι και προϋποθέσεις αναδρομικής ισχύος της απόφασης προέγκρισης, τα σχετικά παράβολα, η διαδικασία συνεννόησης με τις αρμόδιες αρχές αλλοδαπών εμπλεκόμενων κρατών, ο τύπος και το περιεχόμενο των αποφάσεων της Φορολογικής Διοίκησης, καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα.

31. Με απόφαση του Διοικητή:

- α) δύναται να τροποποιούνται στοιχεία του περιεχομένου των εντολών ελέγχου και να ορίζονται λεπτομέρειες για την εφαρμογή της παρ. 2 του άρθρου 27, περί διενέργειας φορολογικού ελέγχου,
- β) δύναται να ορίζεται ειδικός τρόπος διενέργειας των ελέγχων, ενδεδειγμένες ελεγκτικές επαληθεύσεις, για ορισμένες ή για όλες τις κατηγορίες των υπόχρεων, ανάλογα και με το αντικείμενο δραστηριότητας και το ύψος των οικονομικών δεδομένων, διαδικασίες που ακολουθούνται κατά τον έλεγχο, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 27, καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα,
- γ) ορίζονται, για την εφαρμογή της παρ. 10 του άρθρου 27 μετά από μελέτη εκτίμησης αντικτύπου και γνώμη της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα:
  - γα) οι όροι και προϋποθέσεις λειτουργίας των συστημάτων λήψης ή καταγραφής ήχου και εικόνας των ελέγχων και των συναλλαγών μεταξύ των ελεγκτικών οργάνων και των φορολογουμένων,
  - γβ) ο τρόπος εξασφάλισης των δικαιωμάτων των υποκειμένων των δεδομένων,
  - γγ) κάθε άλλο τεχνικό ή λεπτομερειακό θέμα για την εφαρμογή της παρ. 10 του άρθρου 27, περί καταγραφής των ελεγκτικών ενεργειών των οργάνων της Φορολογικής Διοίκησης εκτός των εγκαταστάσεων της υπηρεσίας τους και φύλαξης του καταγραφέντος οπτικοακουστικού υλικού.
  - γδ) οι ελεγκτικές υπηρεσίες της Α.Α.Δ.Ε., συμπεριλαμβανομένων των τελωνειακών και χημικών υπηρεσιών της, καθώς και οι περιπτώσεις, στις οποίες εφαρμόζεται η παρ. 10 του άρθρου 27,
  - γε) με βάση τις ειδικότερες αρμοδιότητές τους ή τη θέση τους στον Οργανισμό της Α.Α.Δ.Ε, οι υπάλληλοι της Α.Α.Δ.Ε. που παρίστανται κατά

την καταγραφή, χωρίς να έχουν δυνατότητα επέμβασης ή διαγραφής στο καταγραφέν υλικό, καθώς και οι υπάλληλοι που έχουν πρόσβαση στο οπτικοακουστικό υλικό, οι οποίοι είναι διαφορετικοί από τους υπαλλήλους που διενεργούν την καταγραφή,

γστ) η διαδικασία και οι προϋποθέσεις, υπό τις οποίες οι υπάλληλοι της υποπερ.

γε) αποκτούν την πρόσβαση,

γζ) τα εν γένει οργανωτικά και τεχνικά μέτρα για την ασφάλεια της επεξεργασίας των δεδομένων, και

γη) η διαδικασία καταστροφής του υλικού.

32. Με απόφαση του Διοικητή, η οποία εκδίδεται έως το τέλος κάθε έτους και δύναται να τροποποιηθεί οποτεδήποτε, καθορίζεται ο αριθμός των φορολογικών ελέγχων που διενεργούνται μέσα στο επόμενο έτος, με βάση κριτήρια ανάλυσης κινδύνου, στοιχεία από εσωτερικές και εξωτερικές πηγές πληροφόρησης ή, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, με βάση άλλα κριτήρια, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 31, περί επιλογής υποθέσεων προς έλεγχο, λαμβανομένων υπόψη του αριθμού των ελεγκτών κατά τον χρόνο έκδοσης της απόφασης και του αριθμού των διενεργηθέντων ελέγχων κατά τους προηγούμενους δώδεκα (12) μήνες από τον μήνα έκδοσης της απόφασης. Στην απόφαση ορίζεται, επίσης, το ποσοστό των φορολογικών ελέγχων για φορολογικά έτη, χρήσεις, υποθέσεις, περιόδους ή υποχρεώσεις που αφορούν στην τελευταία πενταετία, συμπεριλαμβανομένου και του έτους έκδοσης της απόφασης, το οποίο δεν μπορεί να υπολείπεται του ποσοστού ογδόντα τοις εκατό (80%) του συνόλου πλήρων και μερικών ελέγχων, αντίστοιχα, των κατά προτεραιότητα ελεγχόμενων υποθέσεων, καθώς και κάθε άλλο αναγκαίο θέμα για την εφαρμογή του άρθρου 31.

33. Με απόφαση του Διοικητή καθορίζονται το ειδικότερο περιεχόμενο των τεχνικών ελέγχου της παρ. 1 του άρθρου 32, περί μεθόδων έμμεσου προσδιορισμού της φορολογητέας ύλης, ο τρόπος εφαρμογής τους, καθώς και κάθε σχετικό θέμα για την εφαρμογή του εν λόγω άρθρου.

34. Με απόφαση του Διοικητή καθορίζονται οι διαδικασίες εφαρμογής του άρθρου 34, περί ελέγχου υποθέσεων που διαβιβάζονται από τη Διεύθυνση Ερευνών Οικονομικού Εγκλήματος.

35. Με απόφαση του Διοικητή μπορεί να ορίζονται ειδικότερα θέματα των φορολογικών ελέγχων βάσει του πλαισίου της αμοιβαίας διοικητικής συνδρομής, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή του άρθρου 35, περί αμοιβαίας διοικητικής συνδρομής.

36. Με κοινή απόφαση του καθ' ύλην αρμόδιου Υπουργού και του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, που εκδίδεται μετά από εισήγηση του Διοικητή, δύναται να ρυθμίζονται τα ειδικότερα θέματα της πρόσβασης της Φορολογικής Διοίκησης στους μηχανισμούς, τις διαδικασίες, τα έγγραφα και τις πληροφορίες της παρ. 2 του άρθρου 35, περί εφαρμογής και επιβολής του ν. 4170/2013 (Α' 163).

37. Με απόφαση του Διοικητή:

- α) καθορίζονται τα βιβλία στα οποία γίνεται η καταχώριση της πράξης προσδιορισμού φόρου, το περιεχόμενο, η διαδικασία και οι εξαιρέσεις από αυτή, καθώς και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή της παρ. 1 του άρθρου 36, περί ειδών προσδιορισμού φόρου,
- β) δύναται να καθορίζεται κάθε αναγκαία λεπτομέρεια σχετικά με τον τρόπο προσδιορισμού της κατ' εκτίμηση φορολογητέας ύλης και την εφαρμογή του άρθρου 36.

38. Με απόφαση του Διοικητή καθορίζεται ο τύπος των πράξεων προσδιορισμού του φόρου και της έκθεσης ελέγχου, σύμφωνα με το άρθρο 38, περί έκδοσης και κοινοποίησης πράξης προσδιορισμού φόρου.

39. Με απόφαση του Διοικητή καθορίζονται η διαδικασία και κάθε άλλο θέμα σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 39, περί γενικού κανόνα απαγόρευσης καταχρήσεων.

40. Με απόφαση του Διοικητή:

- α) δύναται να ανατίθενται οι διαδικασίες είσπραξης για λογαριασμό του Δημοσίου των φόρων και των λοιπών εσόδων, σύμφωνα με το άρθρο 40, περί αρμοδίων οργάνων, σε ένα ή περισσότερα από τα ακόλουθα πρόσωπα:
  - αα) πιστωτικά ιδρύματα, περιλαμβανομένων των υποκαταστημάτων τους, όταν τα υποκαταστήματα αυτά βρίσκονται στην Ελλάδα είτε η έδρα τους βρίσκεται εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης είτε σε τρίτη χώρα, καθώς και στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων,
  - αβ) ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος, όπως ορίζονται στην περ. β) της παρ. 2 του άρθρου 1 του ν. 4537/2018 (Α' 84),
  - αγ) γραφεία ταχυδρομικών επιταγών τα οποία εξουσιοδοτούνται, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία, να παρέχουν υπηρεσίες πληρωμών,
  - αδ) ιδρύματα πληρωμών, κατά την περ. 4 του άρθρου 4 του ν. 4537/2018 ,

αε) Τράπεζα της Ελλάδος, εφόσον δεν ενεργεί με την ιδιότητα της νομισματικής αρχής,

αστ) οποιαδήποτε δημόσια υπηρεσία,

β) καθορίζονται ο τρόπος και η διαδικασία είσπραξης και απόδοσης των εισπραττόμενων ποσών από τους προαναφερόμενους φορείς είσπραξης, οι αμοιβές των φορέων είσπραξης, καθώς και ο έλεγχος για την είσπραξη από αυτούς.

41. Με απόφαση του Διοικητή καθορίζεται ο τρόπος, με τον οποίο καταβάλλεται ο φόρος, σύμφωνα με το άρθρο 41, περί καταβολής φόρου.

42. Με απόφαση του Διοικητή μπορούν να ορίζονται ο τρόπος, οι ειδικότερες προϋποθέσεις για την επιστροφή του φόρου, καθώς και κάθε άλλη λεπτομέρεια για την εφαρμογή του άρθρου 42, περί επιστροφής φόρου.

43. Με απόφαση του Διοικητή εξειδικεύονται τα πρόσωπα της παρ. 5 του άρθρου 45, περί λήψης διασφαλιστικών μέτρων, καθορίζονται οι περιπτώσεις, κατά τις οποίες τα μέτρα αίρονται εν όλω ή εν μέρει, και οι περιπτώσεις μη εφαρμογής τους, και προσδιορίζονται ο χρόνος διατήρησης αυτών, καθώς και κάθε άλλο ειδικότερο θέμα.

44. Με απόφαση του Διοικητή ρυθμίζονται ειδικότερα θέματα, καθώς και οι λεπτομέρειες εφαρμογής του άρθρου 46, περί ατομικής ειδοποίησης καταβολής οφειλής/ υπερημερίας.

45. Με απόφαση του Διοικητή καθορίζονται οι αναγκαίες λεπτομέρειες για την εφαρμογή της παρ. 1 του άρθρου 47, περί αναγκαστικής εκτέλεσης, όπως ο τρόπος, η διαδικασία, τα αρμόδια όργανα, η περιοδικότητα διενέργειας της διαγραφής, καθώς και οι οφειλές που εξαιρούνται από την εφαρμογή του.

46. Με απόφαση του Υπουργού, που εκδίδεται μετά από εισήγηση του Διοικητή, δύναται να ορίζονται ενδεικτικά περιπτώσεις στις οποίες ελλείπει η υπαιτιότητα των προσώπων της παρ. 1 του άρθρου 49, περί αλληλέγγυας ευθύνης, ως προς τη μη καταβολή ή απόδοση οφειλών προς το Δημόσιο.

47. Με απόφαση του Υπουργού ορίζονται τα επιτόκια υπολογισμού τόκων, καθώς και όλες οι αναγκαίες λεπτομέρειες για την εφαρμογή του άρθρου 52, περί τόκων εκπρόθεσμης καταβολής.

48. Με απόφαση του Υπουργού, που εκδίδεται μετά από εισήγηση του Διοικητή, δύναται να καθορίζονται, όσον αφορά τις κυρώσεις για παραβάσεις σχετικές με την υποβολή δηλώσεων, την τήρηση λογιστικών αρχείων, τη διαβίβαση πληροφοριών στη Φορολογική Διοίκηση και την απόκρυψη φορολογητέας ύλης:

- α) η έναρξη εφαρμογής, οι οντότητες, η διαδικασία και οι λεπτομέρειες εφαρμογής των κυρώσεων των παρ. 3 έως 6 του άρθρου 58.
- β) η διαδικασία διακοπής της πρόσβασης στους ιστο-τόπους ψηφιακών πλατφορμών και άρσης αυτής που προβλέπεται στην περ. α) της παρ. 4 του άρθρου 59, η επιβολή του προστίμου των περ. γ), δ) και ε) της παρ. 4 του άρθρου 59 για τις παραβάσεις που σχετίζονται με την παροχή πληροφοριών ή στοιχείων από τις ψηφιακές πλατφόρμες προς τη Φορολογική Διοίκηση, και κάθε άλλη αναγκαία και ειδικότερη λεπτομέρεια για την εφαρμογή της παρ. 4 του άρθρου 59,
- γ) τα κριτήρια προσδιορισμού του ύψους των προστίμων προς παρόχους υπηρεσιών πληρωμών, σε περίπτωση εκπρόθεσμης υποβολής πληροφοριών και στοιχείων ή υποβολής που δεν ανταποκρίνεται στις ορισθείσες προδιαγραφές και κάθε ειδικότερο θέμα για την εφαρμογή της παρ. 7 του άρθρου 59, και
- δ) επιπλέον παραβάσεις, των οποίων η καταγγελία οδηγεί σε καταβολή χρηματικής επιβράβευσης σύμφωνα με τους όρους του άρθρου 62.

49. Με απόφαση του Υπουργού, κατόπιν εισήγησης του Διοικητή, δύναται να ορίζεται η διαδικασία αποδοχής, καθώς και λοιπά τεχνικά, ειδικά και λεπτομερειακά θέματα για την εφαρμογή του άρθρου 75.

50. Με απόφαση του Διοικητή δύναται να καθορίζονται, όσον αφορά τις κυρώσεις για παραβάσεις σχετικές με την υποβολή δηλώσεων, την τήρηση λογιστικών αρχείων, τη διαβίβαση πληροφοριών στη Φορολογική Διοίκηση και την απόκρυψη φορολογητέας ύλης:

- α) κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή των παρ. 2, 3 και 4 του άρθρου 57, περί επιβολής κυρώσεων επί παραβάσεων στην απεικόνιση φορολογικών συναλλαγών, και της παρ. 9 του άρθρου 53, περί επιβολής κυρώσεων επί μη συνεργασίας κατά τη διάρκεια του φορολογικού ελέγχου, παράλειψης εγγραφής ή εγγραφής περισσότερες φορές στο φορολογικό μητρώο,
- β) κάθε ειδικότερο θέμα και λεπτομέρεια για την εφαρμογή των παρ. 1 και 2 του άρθρου 58, περί επιβολής κυρώσεων επί παραβάσεων σχετικών με την ηλεκτρονική διαβίβαση στοιχείων,
- γ) η διαδικασία επιβολής του προστίμου, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή της περ. γ) της παρ. 1 και της παρ. 3 του άρθρου 53, περί επιβολής κυρώσεων για παραβάσεις που σχετίζονται με την υποβολή δηλώσεων Φ.Π.Α.,

- δ) η διαδικασία επιβολής του προστίμου της περ. δ) της παρ. 1 του άρθρου 53 και της παρ. 4 του άρθρου 54, περί επιβολής κυρώσεων για παραβάσεις που σχετίζονται με την υποβολή δήλωσης στοιχείων ακινήτων (Ε9), καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή τους,
- ε) η διαδικασία και οι λεπτομέρειες εφαρμογής της διαδικασίας της παρ. 3 του άρθρου 57 για υποβολή αντιρρήσεων από τον φορολογούμενο πριν από την επιβολή κυρώσεων,
- στ) η διαδικασία και οι λεπτομέρειες εφαρμογής των κυρώσεων της παρ. 3 του άρθρου 58, περί κυρώσεων που σχετίζονται με τη διαβίβαση δεδομένων λογιστικών αρχείων προς την Α.Α.Δ.Ε., καθώς και οι όροι και οι προϋποθέσεις, ο τρόπος, ο χρόνος και το μέσο δημοσιοποίησης των στοιχείων των υπότροπων οντοτήτων της παρ. 6 του άρθρου 58,
- ζ) τα ειδικότερα στοιχεία που συνιστούν τη φορολογική ταυτότητα των ακινήτων της παρ. 5 του άρθρου 60 και επιδρούν στον ορθό υπολογισμό του ΕΝ.Φ.Ι.Α.,
- η) ο τύπος και το περιεχόμενο (πληροφορίες και στοιχεία) του Πιστοποιητικού ΕΝ.Φ.Ι.Α., η διάρκεια ισχύος αυτού, η διαδικασία χορήγησής του και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή του άρθρου 60, περί υποχρεώσεων τρίτων για τον ΕΝ.Φ.Ι.Α.,
- θ) η διαδικασία, ο τρόπος καταβολής της χρηματικής επιβράβευσης, καθώς και κάθε αναγκαίο θέμα για την εφαρμογή του άρθρου 62,
- ι) οι προϋποθέσεις επιβολής των κυρώσεων της παρ. 3 του άρθρου 63, περί παραβάσεων σχετικών με τη διασύνδεση «EFT-POS», τα δημοσιοποιούμενα στοιχεία των οντοτήτων της παρ. 3 του άρθρου 17 που παραβαίνουν τις σχετικές υποχρεώσεις τους και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή του άρθρου 63, και
- ια) οι προϋποθέσεις επιβολής των κυρώσεων του άρθρου 64, καθώς και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή του ως άνω άρθρου.

51. Με απόφαση του Διοικητή καθορίζονται οι λεπτομέρειες για τη λειτουργία της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών, η εφαρμοστέα διαδικασία, ο τρόπος έκδοσης των αποφάσεων της και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή του άρθρου 72, περί ενδικοφανούς προσφυγής.

52. Με απόφαση του Διοικητή καθορίζονται η διαδικασία υποβολής του αιτήματος του άρθρου 73, περί Διαδικασίας Αμοιβαίου Διακανονισμού (Δ.Α.Δ.), για έναρξη Δ.Α.Δ., το περιεχόμενό του, οι αρμόδιες υπηρεσίες για την εξέτασή του, η διαδικασία επίτευξης Συμφωνίας Αμοιβαίου Διακανονισμού,

κάθε λεπτομέρεια σχετική με την κοινοποίηση του αποτελέσματος της Δ.Α.Δ. στον φορολογούμενο και τη διαδικασία αποδοχής αυτής, το περιεχόμενο της Απόφασης Αμοιβαίου Διακανονισμού και κάθε άλλο σχετικό με τη Δ.Α.Δ. θέμα.

53. Με απόφαση του Διοικητή δύναται να καθορίζονται η διαδικασία, ο τρόπος υποβολής της αίτησης για την ακύρωση ή τροποποίηση άμεσου προσδιορισμού φόρου ή πράξης διοικητικού, εκτιμώμενου ή διορθωτικού προσδιορισμού φόρου ή πράξης επιβολής προστίμου, τα αρμόδια όργανα για την έκδοση της πράξης, ο τύπος και το περιεχόμενο της πράξης και κάθε ειδικότερο θέμα για την εφαρμογή του άρθρου 74, περί ακύρωσης ή τροποποίησης άμεσου προσδιορισμού φόρου, πράξης προσδιορισμού φόρου και πράξης επιβολής προστίμου.

54. Με απόφαση του Διοικητή, που εκδίδεται ύστερα από γνώμη της Επιτροπής Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων, δύναται να καθορίζονται τα συγκεκριμένα επιμέρους φορολογικά αντικείμενα του ελέγχου που διενεργείται για την έκδοση του φορολογικού πιστοποιητικού του άρθρου 78, ενδεχόμενες συγκεκριμένες ελεγκτικές επαληθεύσεις που πρέπει να πραγματοποιούνται, το ειδικότερο περιεχόμενο του φορολογικού πιστοποιητικού που εκδίδεται και οι επιφυλάξεις που δύναται να διατυπώνονται σε αυτό, ο τρόπος, ο χρόνος και η διαδικασία υποβολής του, καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα για την εφαρμογή του άρθρου 78, περί φορολογικού πιστοποιητικού.

55. Με απόφασή του ο Υπουργός Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών κοινοποιεί στους φορολογούμενους και τη Φορολογική Διοίκηση ενιαία κωδικοποιημένα κείμενα φορολογικών διατάξεων ανά είδος φορολογίας. Η απόφαση αυτή επικαιροποιείται αμελλητί μετά από κάθε νομοθετική μεταβολή. Τα ενιαία κωδικοποιημένα κείμενα, στην επικαιροποιημένη τους μορφή, δημοσιοποιούνται μέσω της ιστοσελίδας του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών.

56. Με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, η οποία εκδίδεται μετά από εισήγηση του Διοικητή της Α.Α.Δ.Ε.:

- α) δύναται να συμπληρώνονται ή να εξειδικεύονται περιπτώσεις φορέων του δημοσίου τομέα που εγγράφονται στο Μητρώο του άρθρου 15Α και τα ευθυνόμενα πρόσωπα αυτών,
- β) καθορίζονται οι περιπτώσεις μη επιβολής ή μείωσης του ποσού του προστίμου της περ. β) της παρ. 5 του άρθρου 15Α ανά αριθμό εσφαλμένων εγγραφών ή ανά ποσοστό αποστολής εσφαλμένων δεδομένων,

γ) καθορίζονται ο τρόπος, η διαδικασία και ο χρόνος βεβαίωσης των προστίμων του άρθρου 15Α και

δ) προβλέπεται κάθε άλλο θέμα σχετικό με την εφαρμογή του άρθρου 15Α.⁴⁶

57. Με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, που εκδίδεται μετά από εισήγηση του Διοικητή, δύναται να τροποποιείται το ύψος του προστίμου της περ. β) της παρ. 12 του άρθρου 53, καθορίζεται ο τρόπος υπολογισμού του προστίμου, καθώς και κάθε άλλο αναγκαίο θέμα για την επιβολή του.⁴⁷

58. Με απόφαση του Διοικητή καθορίζονται οι συγκεκριμένες κατηγορίες δεδομένων, που συγκεντρώνονται και τηρούνται στο Μητρώο Ιδιοκτησίας και Διαχείρισης Ακινήτων (Μ.Ι.Δ.Α.) του άρθρου 15Β, ο τρόπος συλλογής των δεδομένων και ενημέρωσης του Μ.Ι.Δ.Α., η διαδικασία και οι αναγκαίες λεπτομέρειες για την υποβολή δηλώσεων από τους υπόχρεους και για τη χορήγηση πληροφοριών από τρίτους στην Α.Α.Δ.Ε. για τους σκοπούς ενημέρωσης του Μ.Ι.Δ.Α., οι αναγκαίες διαλειτουργικότητες με άλλα πληροφοριακά συστήματα και ψηφιακές εφαρμογές της Α.Α.Δ.Ε., καθώς και κάθε άλλο ειδικότερο ζήτημα για τη λειτουργία του Μ.Ι.Δ.Α..⁴⁸

59. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών και του Υπουργού Ψηφιακής Διακυβέρνησης, που εκδίδεται μετά από εισήγηση του Διοικητή της Α.Α.Δ.Ε., εξειδικεύονται τα δεδομένα που αντλεί το Μ.Ι.Δ.Α. του άρθρου 15Β από το Ενιαίο Μητρώο Ακινήτων (Ε.Μ.Α.), ιδίως για ζητήματα αρμοδιότητας της Α.Α.Δ.Ε., ο τρόπος συλλογής των δεδομένων, οι αναγκαίες διαλειτουργικότητες, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή του παρόντος. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, που εκδίδεται μετά από εισήγηση του Διοικητή της Α.Α.Δ.Ε., καθορίζονται οι κατηγορίες δεδομένων που συλλέγονται από φορείς του δημοσίου ή ιδιωτικού τομέα για την ενημέρωση του Μ.Ι.Δ.Α. του άρθρου 15Β, που δεν περιέχονται στο Ε.Μ.Α., ο τρόπος συλλογής των δεδομένων, οι αναγκαίες διαλειτουργικότητες με άλλα πληροφοριακά συστήματα φορέων του δημοσίου ή ιδιωτικού τομέα, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή του παρόντος,

---

⁴⁶[Προσθήκη 5162/2024, Άρθρο 87](#)

⁴⁷[Προσθήκη 5162/2024, Άρθρο 88](#)

⁴⁸[Προσθήκη 5222/2025, Άρθρο 217](#)

συμπεριλαμβανομένων των ζητημάτων προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.⁴⁹

Άρθρο 84

Μεταβατικές διατάξεις

- 1.** Η απόδοση Αριθμού Φορολογικού Μητρώου και η δήλωση έναρξης οικονομικής δραστηριότητας γίνονται σύμφωνα με τα άρθρα 10 και 11 του Ν. 4987/2022 (Α΄ 206), μέχρι την 31η Αυγούστου 2024.
- 2.** Τα άρθρα 27 και 28 εφαρμόζονται για ελέγχους που γίνονται με βάση εντολή που εκδίδεται μετά την έναρξη ισχύος του παρόντος.
- 3.** Για τους ελέγχους που διενεργούνται με βάση τον παρόντα και μέχρι και την 30ή Σεπτεμβρίου 2024 εφαρμόζεται αποκλειστικά η περ. α) της παρ. 1 του άρθρου 75, αν η προκύπτουσα οφειλή εξοφληθεί μέσα σε τριάντα (30) ημέρες από τον προσδιορισμό του φόρου.
- 4.** Πράξεις που έχουν εκδοθεί κατ΄ εξουσιοδότηση των ν. 4174/2013 (Α΄ 170) και 4987/2022 (Α΄ 206) εξακολουθούν να ισχύουν.
- 5.** Η αίτηση ακύρωσης ή τροποποίησης της παρ. 2 του άρθρου 74 υποβάλλεται και η ακύρωση ή τροποποίηση χωρίς αίτηση της παρ. 3 του άρθρου 74 εκδίδεται σε σχέση με πράξεις άμεσου προσδιορισμού ή πράξεις διοικητικού, εκτιμώμενου ή διορθωτικού προσδιορισμού φόρου ή πράξεις επιβολής προστίμου που εκδίδονται από την 1η Δεκεμβρίου 2014 και μετά.
- 6.** Μέχρι την έναρξη της παραγωγικής λειτουργίας του Ενιαίου Μητρώου Ακινήτων (Ε.Μ.Α.) - Eregistries του Ελληνικού Κτηματολογίου, η άντληση των δεδομένων για την ενημέρωση του Μ.Ι.Δ.Α. του άρθρου 15B μπορεί να γίνεται και από άλλα ψηφιακά συστήματα τα οποία τηρούν φορείς του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα και αφορούν πληροφορίες σχετικές με τα ακίνητα. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Ψηφιακής Διακυβέρνησης, Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών και του Διοικητή της Α.Α.Δ.Ε., αμέσως μετά την έναρξη λειτουργίας του Ε.Μ.Α., η οποία διαπιστώνεται με απόφαση του υπουργού Ψηφιακής Διακυβέρνησης, επικαιροποιούνται όλες οι αναγκαίες διαλειτουργικότητες για την εφαρμογή του παρόντος.⁵⁰

---

⁴⁹[Προσθήκη 5222/2025, Άρθρο 217](#)

⁵⁰[Προσθήκη 5222/2025, Άρθρο 217](#)

Άρθρο 85

Τελικές διατάξεις

Παραπομπές στον ν. 4987/2022 (Α΄ 206) νοούνται, μετά την έναρξη ισχύος του παρόντος, ως παραπομπές στα αντίστοιχα άρθρα που καταγράφονται στον πίνακα κωδικοποιούμενων διατάξεων, ο οποίος αποτελεί το Παράρτημα Β΄ του παρόντος.

Άρθρο 86

Καταργούμενες διατάξεις

Από την έναρξη ισχύος του παρόντος καταργείται ο ν. 4987/2022 (Α΄ 206), περί του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας, πλην των άρθρων 39, 54Z και 70.

ΕΝΟΤΗΤΑ II

ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΕΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΕΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

ΜΕΡΟΣ Α΄

ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΕΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΜΑΛΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΡΥΘΜΙΣΕΩΝ

Άρθρο 87

Πίστωση και συμψηφισμός καταβολών, αποδόσεων και επιστροφών σε ανεξόφλητες δόσεις ρυθμίσεων τμηματικής καταβολής και απώλεια ρυθμίσεων τμηματικής καταβολής

1. Καταβολές έναντι δόσεων ρυθμίσεων τμηματικής καταβολής που χορηγούνται βάσει νόμου ή απόφασης διοικητικού οργάνου, αποδόσεις από παρακράτηση των πιστοποιητικών του άρθρου 12 που έχουν διενεργηθεί ή διενεργούνται μέχρι την 29η Απριλίου 2024, καθώς και επιστροφές φόρων και αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών που έχουν εκκαθαριστεί ή

εκκαθαρίζονται από τη Φορολογική Διοίκηση έως και την ανωτέρω ημερομηνία, εφόσον εκκρεμεί η πίστωση ή ο συμψηφισμός τους, πιστώνονται κατά προτεραιότητα και κατά παρέκκλιση των διατάξεων περί παραγραφής απαιτήσεων κατά του Δημοσίου, με την ακόλουθη σειρά:

- α) Σε ανεξόφλητες εκπρόθεσμες δόσεις ρυθμίσεων τμηματικής καταβολής που χορηγούνται βάσει νόμου ή απόφασης διοικητικού οργάνου, στις οποίες έχουν υπαχθεί οφειλές των ιδίων προσώπων, κατά σειρά παλαιότητας αυτών. Στην περίπτωση αυτή, η βασική οφειλή εκάστης ανεξόφλητης εκπρόθεσμης δόσης προγενέστερης αυτών, για τις οποίες επιτρέπεται η καθυστέρηση καταβολής επιβαρύνεται, αντί των οριζόμενων επιβαρύνσεων της εκάστοτε ρύθμισης σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις αυτής, με τον τόκο εκπρόθεσμης καταβολής που προβλέπεται στην παρ. 1 του άρθρου 52 του παρόντος και την παρ. 1 του άρθρου 6 του Κώδικα Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων (ν. 4978/2022, Α΄ 190), ο οποίος υπολογίζεται από την ημερομηνία κατά την οποία η εκάστοτε δόση κατέστη ληξιπρόθεσμη και μέχρι την ημερομηνία καταβολής, απόδοσης, συνάντησης ανταπαιτήσεων κατά περίπτωση ή την ημερομηνία της τελευταίας δόσης του προγράμματος ρύθμισης εάν είναι προγενέστερη από την ημερομηνία καταβολής, απόδοσης, συνάντησης ανταπαιτήσεων.
- β) Σε ανεξόφλητες ληξιπρόθεσμες δόσεις βεβαιωμένων οφειλών εκτός ρύθμισης τμηματικής καταβολής των ανωτέρω προσώπων, κατά σειρά παλαιότητας αυτών.

Η πίστωση ή ο συμψηφισμός, σύμφωνα με τα ανωτέρω, διενεργείται κεντρικά, μέσω των Πληροφοριακών Συστημάτων της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (Α.Α.Δ.Ε.).

2. Αν, μετά την πίστωση ή τον συμψηφισμό των ποσών της παρ. 1, δεν έχει επέλθει εξόφληση των ληξιπρόθεσμων δόσεων των ρυθμίσεων και δεν πληρούνται οι όροι και οι προϋποθέσεις τήρησης αυτών, διενεργείται κεντρικά η απώλειά τους.

3. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, η πίστωση ή ο συμψηφισμός καθώς και η απώλεια των ως άνω ρυθμίσεων δύναται να διενεργείται και από τις Δημόσιες Οικονομικές Υπηρεσίες, τα Κέντρα Βεβαίωσης και Είσπραξης, το Κέντρο Ελέγχου Φορολογούμενων Μεγάλου Πλούτου και το Κέντρο Ελέγχου Μεγάλων Επιχειρήσεων.

4. Το παρόν δεν εφαρμόζεται στα άρθρα 5 έως 30 του Β. 4738/2020 (Α΄ 207), περί θεμάτων εξωδικαστικής ρύθμισης χρηματικών οφειλών προς

χρηματοδοτικούς φορείς, το Δημόσιο και Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης, στον ν. 4469/2017 (Α΄ 62), περί του εξωδικαστικού μηχανισμού ρύθμισης οφειλών επιχειρήσεων, καθώς και στις ρυθμίσεις τμηματικής καταβολής, των οποίων οι όροι τηρούνται.

5. Από την κατάθεση του παρόντος παρέχεται πληροφόρηση για τις οφειλές της περίπτωσης α) της παρ. 1 στην ψηφιακή πύλη «myAADE» της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων.

6. Με απόφαση του Διοικητή της Α.Α.Δ.Ε. δύναται να καθορίζονται η διαδικασία και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια εφαρμογής του παρόντος.

Άρθρο 88

Ρυθμίσεις βεβαιωμένων οφειλών στη Φορολογική Διοίκηση - Τροποποίηση περ. 8 παρ. Α2 υποπαρ. Α άρθρου πρώτου ν. 4152/2013, παρ. 11 άρθρου 51 ν. 4305/2014 και παρ. 11 άρθρου 293 ν. 4738/2020

1. Οι υποπερ. γ) και δ) της περ. 8 της υποπαρ. Α2 της παρ. Α του άρθρου πρώτου του Ν. 4152/2013 (Α΄ 107), περί πάγιας ρύθμισης ληξιπρόθεσμων οφειλών, αντικαθίστανται, και η περ. 8 διαμορφώνεται ως εξής:

«8. Η ρύθμιση απόλλυται με συνέπεια την υποχρεωτική άμεση καταβολή του υπολοίπου της οφειλής, σύμφωνα με τα στοιχεία βεβαίωσης και την άμεση επιδίωξη της είσπραξης του με όλα τα προβλεπόμενα από την ισχύουσα νομοθεσία μέτρα, τηρουμένων και των διατάξεων περί δημοσιοποίησης ληξιπρόθεσμων οφειλών του άρθρου 9 του Ν. 3943/2011 (Α΄ 66), εάν ο οφειλέτης:

α) δεν καταβάλλει εμπρόθεσμα μία δόση της ρύθμισης πέραν της μίας φορές,

β) καθυστερήσει την καταβολή της τελευταίας δόσης της ρύθμισης για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο του ενός μηνός,

γ) δεν υποβάλλει τις προβλεπόμενες δηλώσεις εισοδήματος και φόρου προστιθέμενης αξίας, καθ΄ όλο το διάστημα της ρύθμισης των οφειλών του και μέχρι την εξόφλησή τους, εντός τριών (3) μηνών το αργότερο από την παρέλευση της προθεσμίας υποβολής τους ή, εφόσον η προθεσμία υποβολής έχει παρέλθει μέχρι τη 19η Απριλίου 2024, εντός τριών (3) μηνών από την ημερομηνία αυτή,

δ) δεν εξοφλήσει ή τακτοποιήσει κατά νόμιμο τρόπο τις οφειλές του, καθ' όλη τη διάρκεια της ρύθμισης του παρόντος, εντός τριμήνου από τη λήξη της προθεσμίας καταβολής τους,

ε) έχει υποβάλει ελλιπή ή αναληθή στοιχεία προκειμένου να του χορηγηθεί η ρύθμιση.».

2. Η παρ. 1 εφαρμόζεται αναλόγως και για ρυθμίσεις που έχουν χορηγηθεί δυνάμει του άρθρου 43 του Ν. 4174/2013 (Α' 170) και δεν έχουν απωλεσθεί κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος.

3. Το εισαγωγικό εδάφιο της παρ. 11 του άρθρου 51 του ν. 4305/2014 (Α' 237), περί ρύθμισης οφειλών προς τη Φορολογική Διοίκηση, αντικαθίσταται και η παρ. 11 διαμορφώνεται ως εξής:

«11. Η μη εμπρόθεσμη καταβολή δόσης, καθώς και η μη εξόφληση ή τακτοποίηση κατά νόμιμο τρόπο από τον οφειλέτη, καθ' όλη τη διάρκεια της ρύθμισης του παρόντος, των οφειλών του εντός τριμήνου από τη λήξη της προθεσμίας καταβολής τους, έχει ως συνέπειες:

α) Την απώλεια των ευεργετημάτων της ρύθμισης,

β) την υποχρέωση άμεσης καταβολής του υπολοίπου της οφειλής, σύμφωνα με τα στοιχεία βεβαίωσης, συνυπολογιζομένων των προσαυξήσεων, τόκων και προστίμων εκπρόθεσμης καταβολής, τα οποία αναβιώνουν αναδρομικά και

γ) την άμεση επιδίωξη της είσπραξής της με όλα τα προβλεπόμενα από την ισχύουσα νομοθεσία μέτρα.

Οι συνέπειες του προηγούμενου εδαφίου δεν επέρχονται εάν ο οφειλέτης, μετά την πάροδο εξαμήνου από την ένταξη σε ρύθμιση και την πλήρωση των όρων αυτής:

α) Δεν καταβάλλει εμπρόθεσμα μέχρι δύο (2) δόσεις ανά έτος προγράμματος ρύθμισης ή

β) δεν καταβάλλει εμπρόθεσμα μία (1) δόση της ρύθμισης ανά έτος προγράμματος ρύθμισης για χρονικό διάστημα μέχρι δύο (2) μήνες.

Για τις ως άνω περιπτώσεις α' και β' η καθυστέρηση καταβολής δόσης συνεπάγεται την επιβάρυνση αυτής με μηνιαία προσαύξηση δύο τοις εκατό (2%).

γ) Εάν, κατ' εξαίρεση και όχι πέραν της 31ης.12.2017, οι νέες οφειλές εξοφληθούν εντός αποκλειστικής προθεσμίας από την ημερομηνία που αυτές καθίστανται ληξιπρόθεσμες. Η προθεσμία αυτή ορίζεται σε τριάντα (30) ημέρες μέχρι τις 30.6.2016 και σε δεκαπέντε (15) ημέρες από την 1.7.2016 μέχρι τις 31.12.2017. Επιπλέον, από την 1.1.2017 μέχρι τις 31.12.2017, η ρύθμιση απόλλυται σε περίπτωση καθυστέρησης εξόφλησης νέων οφειλών, εάν δεν έχει παρέλθει εξάμηνο από την προηγούμενη καθυστέρηση εξόφλησης.

Η ρύθμιση δεν απόλλυται, εάν οι νέες οφειλές τελούν σε αναστολή είσπραξης ή υπάγονται σε ρύθμιση μετά από αίτηση του οφειλέτη που υποβάλλεται πριν τη λήξη της νόμιμης προθεσμίας καταβολής τους. Εάν το συνολικό ύψος των οφειλών, νέων εντός ρύθμισης, υπερβαίνει τα 50.000 ευρώ, η ρύθμιση των νέων οφειλών χορηγείται μόνον εφόσον ο οφειλέτης επικαλείται και αποδεικνύει ότι αντιμετωπίζει οικονομική αδυναμία για την καταβολή τους μέσα στη νόμιμη προθεσμία.

Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων, η οποία εκδίδεται μέχρι τις 31.12.2015, ρυθμίζονται οι λεπτομέρειες εφαρμογής της παρούσας περίπτωσης.».

4. Οι περ. β) και γ) της παρ. 11 του άρθρου 293 του Ν. 4738/2020 (Α' 207), περί ρύθμισης οφειλών που προέρχονται από επιχειρηματικά δάνεια και δάνεια φυσικών προσώπων, καθώς και από καταπτώσεις της Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας, αντικαθίστανται και η παρ. 11 διαμορφώνεται ως εξής:

«11. Η ρύθμιση απόλλυται, με συνέπεια την υποχρεωτική άμεση καταβολή του υπολοίπου της οφειλής, σύμφωνα με τα στοιχεία της αρχικής βεβαίωσης και την άμεση επιδίωξη της είσπραξης της με όλα τα προβλεπόμενα από την ισχύουσα νομοθεσία μέτρα, εάν ο οφειλέτης:

α) δεν καταβάλλει δύο (2) συνεχόμενες μηνιαίες δόσεις ή καθυστερήσει την καταβολή των δύο (2) τελευταίων δόσεων της ρύθμισης για το αντίστοιχο χρονικό διάστημα,

β) δεν εξοφλήσει ή τακτοποιήσει κατά νόμιμο τρόπο τις οφειλές του, καθ' όλη τη διάρκεια της ρύθμισης του παρόντος, εντός τριμήνου από τη λήξη της προθεσμίας καταβολής τους ή εντός τριμήνου από την ημερομηνία αίτησης για υπαγωγή στη ρύθμιση της παρ. 7, εφόσον η προθεσμία καταβολής τους έχει παρέλθει πριν από την υπαγωγή σε αυτή,

γ) δεν υποβάλλει τις προβλεπόμενες δηλώσεις εισοδήματος και φόρου προστιθέμενης αξίας, καθ' όλο το διάστημα της ρύθμισης των οφειλών του και μέχρι την εξόφλησή τους, εντός τριών (3) μηνών το αργότερο από την παρέλευση της προθεσμίας υποβολής τους ή, εφόσον η προθεσμία υποβολής έχει παρέλθει μέχρι τη 19η Απριλίου 2024, εντός τριών (3) μηνών από την ημερομηνία αυτή.».

Άρθρο 89

Απώλεια ρύθμισης - Τροποποίηση άρθρου 8 ν. 4321/2015

Οι περ. β) και δ) του άρθρου 8 του Ν. 4321/2015 (Α' 32), περί απώλειας ρύθμισης αντικαθίστανται, και το άρθρο 8 διαμορφώνεται ως εξής:

« Άρθρο 8 Απώλεια ρύθμισης

Η ρύθμιση απόλλυται, με συνέπεια την υποχρεωτική άμεση καταβολή του υπολοίπου της οφειλής, σύμφωνα με τα στοιχεία της αρχικής βεβαίωσης και την άμεση επιδίωξη της είσπραξής της με όλα τα προβλεπόμενα από την ισχύουσα νομοθεσία μέτρα, εάν ο οφειλέτης:

α) δεν καταβάλλει δύο (2) συνεχόμενες μηνιαίες δόσεις κατά τη διάρκεια του πρώτου οκταμήνου της ρύθμισης ή μετά την πάροδο του οκταμήνου δεν καταβάλλει τρεις (3) συνεχόμενες μηνιαίες δόσεις ή καθυστερήσει την καταβολή των τριών (3) τελευταίων δόσεων της ρύθμισης για το αντίστοιχο χρονικό διάστημα,

β) δεν υποβάλλει τις προβλεπόμενες δηλώσεις εισοδήματος και φόρου προστιθέμενης αξίας, καθ' όλο το διάστημα της ρύθμισης των οφειλών του και μέχρι την εξόφλησή τους, εντός τριών (3) μηνών το αργότερο από την παρέλευση της προθεσμίας υποβολής τους ή, εφόσον η προθεσμία υποβολής έχει παρέλθει μέχρι τη 19η Απριλίου 2024, εντός τριών (3) μηνών από την ημερομηνία αυτή,

γ) έχει ενταχθεί στη ρύθμιση με εσφαλμένες βεβαιώσεις,

δ) δεν εξοφλήσει ή τακτοποιήσει κατά νόμιμο τρόπο τις οφειλές του, καθ' όλη τη διάρκεια της ρύθμισης του παρόντος, εντός τριμήνου από τη λήξη της προθεσμίας καταβολής τους.

Κατ' εξαίρεση, και όχι πέραν της 31.12.2017, η ρύθμιση δεν απόλλυται, εάν οι νέες οφειλές εξοφληθούν εντός αποκλειστικής προθεσμίας από την

ημερομηνία που αυτές καθίστανται ληξιπρόθεσμες. Η προθεσμία αυτή ορίζεται σε τριάντα (30) ημέρες μέχρι τις 30.6.2016 και σε δεκαπέντε (15) ημέρες από την 1.7.2016 μέχρι τις 31.12.2017. Επιπλέον, από την 1.1.2017 μέχρι τις 31.12.2017, η ρύθμιση απόλλυται σε περίπτωση καθυστέρησης εξόφλησης νέων οφειλών, εάν δεν έχει παρέλθει εξάμηνο από την προηγούμενη καθυστέρηση εξόφλησης.

Η ρύθμιση δεν απόλλυται, εάν οι νέες οφειλές τελούν σε αναστολή είσπραξης ή υπάγονται σε ρύθμιση μετά από αίτηση του οφειλέτη που υποβάλλεται πριν τη λήξη της νόμιμης προθεσμίας καταβολής τους. Εάν το συνολικό ύψος των οφειλών, νέων και εντός ρύθμισης, υπερβαίνει τις πενήντα χιλιάδες (50.000) ευρώ, η ρύθμιση των νέων οφειλών χορηγείται μόνον εφόσον ο οφειλέτης επικαλείται και αποδεικνύει ότι αντιμετωπίζει οικονομική αδυναμία για την καταβολή τους μέσα στη νόμιμη προθεσμία.

Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων, η οποία εκδίδεται μέχρι τις 31.12.2015, ρυθμίζονται οι λεπτομέρειες εφαρμογής της παρούσας περίπτωσης.».

Άρθρο 90

Απώλεια ρύθμισης - Τροποποίηση άρθρου 103 Ν. 4611/2019

Οι περ. β) και γ) του άρθρου 103 του ν. 4611/2019 (Α΄ 73), περί απώλειας ρύθμισης, αντικαθίστανται, και το άρθρο 103 διαμορφώνεται ως εξής:

« Άρθρο 103 Απώλεια ρύθμισης

Η ρύθμιση απόλλυται, με συνέπεια την υποχρεωτική άμεση καταβολή του υπολοίπου της οφειλής, σύμφωνα με τα στοιχεία της αρχικής βεβαίωσης και την άμεση επιδίωξη της είσπραξης της με όλα τα προβλεπόμενα από την ισχύουσα νομοθεσία μέτρα, εάν ο οφειλέτης:

α) δεν καταβάλλει δύο (2) συνεχόμενες μηνιαίες δόσεις της ρύθμισης ή καθυστερήσει την καταβολή των δύο (2) τελευταίων δόσεων της ρύθμισης για το αντίστοιχο χρονικό διάστημα,

β) δεν υποβάλλει τις προβλεπόμενες δηλώσεις εισοδήματος και φόρου προστιθέμενης αξίας, καθ' όλο το διάστημα της ρύθμισης των οφειλών του και μέχρι την εξόφλησή της, εντός τριών (3) μηνών το αργότερο από την παρέλευση της προθεσμίας υποβολής τους ή, εφόσον η προθεσμία υποβολής

έχει παρέλθει μέχρι τη 19η Απριλίου 2024, εντός τριών (3) μηνών από την ημερομηνία αυτή,

γ) δεν εξοφλήσει ή τακτοποιήσει κατά νόμιμο τρόπο τις οφειλές του, καθ' όλη τη διάρκεια της ρύθμισης του παρόντος, εντός τριμήνου από τη λήξη της προθεσμίας καταβολής τους,

δ) υποπέσει σε παραβάσεις των περιπτώσεων ι, ια, ιβ', ιε' ή ιστ' της παραγράφου 1 του άρθρου 54 ή της παραγράφου 1 του άρθρου 58Α του Ν. 4174/2013 καθ' υποτροπή. Ως υποτροπή νοείται η διαπίστωση με την έκδοση πράξης επιβολής προστίμου εκ νέου διάπραξης οποιασδήποτε παράβασης εκ των ως άνω αναφερομένων από την ένταξη του φορολογούμενου στη ρύθμιση και εφεξής.

Η παρούσα ρύθμιση οφειλών προς τη Φορολογική Διοίκηση αποτελεί την τελευταία ρύθμιση οφειλών με έκτακτο χαρακτήρα.».

Άρθρο 91

Απώλεια ρύθμισης - Τροποποίηση άρθρου 9 Ν. 5036/2023

Η περ. β) του άρθρου 9 του Ν. 5036/2023 (Α' 77), περί απώλειας ρύθμισης, αντικαθίσταται και το άρθρο 9 διαμορφώνεται ως εξής:

« Άρθρο 9

Απώλεια της ρύθμισης

Η ρύθμιση απόλλυται, με συνέπεια την υποχρεωτική άμεση καταβολή του υπολοίπου των οφειλών σύμφωνα με τα στοιχεία της βεβαίωσης, εάν ο οφειλέτης:

α. δεν καταβάλλει δύο (2) συνεχόμενες μηνιαίες δόσεις της ρύθμισης ή καθυστερήσει την καταβολή των δύο (2) τελευταίων δόσεων της ρύθμισης για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των δύο (2) μηνών,

β. δεν εξοφλήσει ή τακτοποιήσει κατά νόμιμο τρόπο τις οφειλές του, καθ' όλη τη διάρκεια της ρύθμισης του παρόντος, εντός τριμήνου από τη λήξη της προθεσμίας καταβολής τους.

Ειδικά αν οι οφειλές του πρώτου εδαφίου ήταν ενταγμένες σε ρύθμιση τμηματικής καταβολής κατά την 1η.11.2021, η οποία απωλέσθη σε μεταγενέστερο χρόνο, ο οφειλέτης δύναται κατ' εξαίρεση, ακόμα και αν έχει

ήδη υπαγάγει τις οφειλές αυτές για δεύτερη φορά σε ρύθμιση της υποπαρ. Α2 της παρ. Α΄ του άρθρου πρώτου του ν. 4152/2013, κατά την υποπερ. γ΄ της περ. 1 της ίδιας υποπαρ. , να τις υπαγάγει εκ νέου σε ρύθμιση, σύμφωνα με την υποπερ. γ΄ της περ. 1 της υποπαρ. Α2 της παρ. Α΄ του άρθρου πρώτου του Ν. 4152/2013.».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

ΦΟΡΟΛΟΓΗΣΗ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

Άρθρο 92

Φόρος συναλλαγών εξωχρηματιστηριακού δανεισμού μετοχών - Αντικατάσταση παρ. 4 άρθρου 4 ν. 4038/2012

1. Η παρ. 4 του άρθρου 4 του Ν. 4038/2012 (Α΄ 14), περί ρυθμίσεων θεμάτων αρμοδιότητας της Γενικής Γραμματείας Φορολογικών και Τελωνειακών Θεμάτων και της Γενικής Γραμματείας Δημοσιονομικής Πολιτικής του Υπουργείου Οικονομικών, αντικαθίσταται ως εξής:

«4. Η σύμβαση δανεισμού μετοχών εισηγμένων στο Χρηματιστήριο Αθηνών που πραγματοποιείται εξωχρηματιστηριακά και κάθε συναφής πράξη δεν υπάγεται σε τέλος χαρτοσήμου.».

2. Η παρ. 1 ισχύει για τις συναλλαγές που πραγματοποιούνται από την επομένη της έναρξης ισχύος του παρόντος.

Άρθρο 93

Φόρος τόκων από προϊόντα δανεισμού στην Αγορά Παραγώγων του Χρηματιστηρίου Αθηνών - Προσθήκη παρ. 6 στο άρθρο 37, τροποποίηση παρ. 5 άρθρου 47 και παρ. 9 άρθρου 64 Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος

1. Στο άρθρο 37 του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος (Κ.Φ.Ε. - ν. 4172/2013, Α΄167), περί τόκων των εισοδημάτων από κεφάλαιο, προστίθεται παρ. 6 ως εξής:

«6. Από τον φόρο εισοδήματος απαλλάσσονται οι τόκοι από τα προϊόντα δανεισμού τίτλων της Αγοράς Παραγώγων του Χρηματιστηρίου Αθηνών που αποκτούν τα φυσικά πρόσωπα.».

2. Το πρώτο εδάφιο της παρ. 5 του άρθρου 47 του Κ.Φ.Ε. , περί φορολόγησης κερδών από επιχειρηματική δραστηριότητα, τροποποιείται, ώστε η προσθήκη της παρ. 6 στο άρθρο 37 να εφαρμόζεται στα νομικά πρόσωπα και τις νομικές οντότητες του άρθρου 45, και η παρ. 5 διαμορφώνεται ως εξής:

«5. Οι διατάξεις των παρ. 2, 3 και 6 του άρθρου 37 και της παρ. 6 του άρθρου 42 εφαρμόζονται και στα νομικά πρόσωπα και νομικές οντότητες του άρθρου 45. Οι διατάξεις της παρ. 5 του άρθρου 37 εφαρμόζονται και στα νομικά πρόσωπα που είναι φορολογικοί κάτοικοι αλλοδαπής και δεν διατηρούν στην Ελλάδα μόνιμη εγκατάσταση.».

3. Στην παρ. 9 του άρθρου 64 του Κ.Φ.Ε. , περί συντελεστών παρακράτησης φόρου, προστίθεται δεύτερο εδάφιο, και η παρ. 9 διαμορφώνεται ως εξής:

«9. Ειδικά το εισόδημα από τόκους εταιρικών ομολογιών της παρ. 5 του άρθρου 37 που αποκτούν νομικά πρόσωπα ή νομικές οντότητες, που είναι φορολογικοί κάτοικοι αλλοδαπής και δεν έχουν μόνιμη εγκατάσταση στην Ελλάδα, καθώς και φυσικά πρόσωπα φορολογικοί κάτοικοι αλλοδαπής, δεν υπόκειται σε παρακράτηση φόρου σύμφωνα με την παρ. 1. Ομοίως, το εισόδημα από τόκους από τα προϊόντα δανεισμού τίτλων της Αγοράς Παραγώγων του Χρηματιστηρίου Αθηνών που αποκτούν φυσικά πρόσωπα, νομικά πρόσωπα ή νομικές οντότητες, δεν υπόκειται σε παρακράτηση φόρου σύμφωνα με την παρ. 1.».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄

ΚΑΝΟΝΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΤΙΜΟΛΟΓΗΣΗ

Άρθρο 94

Πεδίο εφαρμογής ηλεκτρονικής τιμολόγησης - Τροποποίηση παρ. 2 άρθρου 148 Ν. 4601/2019

Στην περ. γ) της παρ. 2 του άρθρου 148 του Ν. 4601/2019 (Α΄ 44), περί αντικειμένου, πεδίου εφαρμογής και εξαιρέσεων του νόμου, η τελευταία φράση «κανόνες για τα ηλεκτρονικά τιμολόγια που εκδίδονται για κάθε κατηγορία δαπάνης των αναθετουσών αρχών ή αναθετόντων φορέων, όπως ορίζονται στο άρθρο 149 του παρόντος» τίθεται ως περ. δ), και το άρθρο 148 διαμορφώνεται ως εξής:

« Άρθρο 148 (άρθρο 1 της Οδηγίας 2014/55/ΕΕ) Αντικείμενο - πεδίο εφαρμογής - εξαιρέσεις

1. Σκοπός των άρθρων 148 έως 154 είναι η προσαρμογή της νομοθεσίας στην Οδηγία 2014/55/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 16ης Απριλίου 2014 (L 133) για την έκδοση ηλεκτρονικών τιμολογίων.

2. Ο παρών θεσπίζει κανόνες για τα ηλεκτρονικά τιμολόγια που εκδίδονται κατά την εκτέλεση των δημοσίων συμβάσεων, ανεξαρτήτως αξίας αυτών, οι οποίες υπάγονται στους νόμους 3978/2011 (Α΄ 137), 4412/2016 (Α΄ 147) και 4413/2016 (Α΄ 148) και, ειδικότερα, καταλαμβάνει:

α) συμβάσεις οι οποίες συνάπτονται στους τομείς της άμυνας και της ασφάλειας,

β) δημόσιες συμβάσεις και συμβάσεις έργων, εκπόνησης μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, προμηθειών και γενικών υπηρεσιών,

γ) συμβάσεις παραχώρησης έργων και υπηρεσιών, καθώς, επίσης, και

δ) κανόνες για τα ηλεκτρονικά τιμολόγια που εκδίδονται για κάθε κατηγορία δαπάνης των αναθετουσών αρχών ή αναθετόντων φορέων, όπως ορίζονται στο άρθρο 149 του παρόντος.

3. Ο παρών δεν καταλαμβάνει τα ηλεκτρονικά τιμολόγια που εκδίδονται κατά την εκτέλεση συμβάσεων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ν. 3978/2011, στις οποίες η σύναψη και η εκτέλεση της σύμβασης έχουν χαρακτηριστεί απόρρητες ή πρέπει να συνοδεύονται από ειδικά μέτρα ασφαλείας κατ' εφαρμογή των κείμενων νομοθετικών, κανονιστικών ή διοικητικών διατάξεων και με τον όρο ότι τα ουσιώδη εθνικά συμφέροντα δεν μπορούν να προστατευτούν με λιγότερο οχληρά μέτρα.».

Άρθρο 95

Υποβολή ηλεκτρονικού τιμολογίου -Τροποποίηση άρθρου 151 Ν. 4601/2019

Στο άρθρο 151 του Ν. 4601/2019 , περί υποβολής, παραλαβής και επεξεργασίας ηλεκτρονικών τιμολογίων, προστίθεται δεύτερο εδάφιο, και το άρθρο 151 διαμορφώνεται ως εξής:

« Άρθρο 151 Υποβολή, παραλαβή και επεξεργασία ηλεκτρονικών τιμολογίων

Οι αναθέτουσες αρχές και οι αναθέτοντες φορείς υποχρεούνται να παραλαμβάνουν και να επεξεργάζονται ηλεκτρονικά τιμολόγια και οι οικονομικοί φορείς υποχρεούνται να υποβάλλουν ηλεκτρονικά τιμολόγια, που είναι σύμφωνα με το ευρωπαϊκό πρότυπο έκδοσης ηλεκτρονικών τιμολογίων, όπως αυτό ορίζεται στην περ. 12 του άρθρου 149.

Από την υποχρέωση υποβολής ηλεκτρονικού τιμολογίου εξαιρούνται οι οικονομικοί φορείς, στο πλαίσιο:

α) συμβάσεων και συναλλαγών που εκτελούνται αποκλειστικά στο εξωτερικό,

β) συναλλαγών, που διέπονται από ειδικούς διαδικαστικούς κανόνες διεθνούς οργανισμού ή διεθνούς συνθήκης ή διακρατικής συμφωνίας,

γ) ειδικών συμβάσεων ή συμφωνιών, με αντικείμενο την προμήθεια υλικού μέσω στρατιωτικών πωλήσεων εξωτερικού («Foreign Military Sales - FMS»).

ΜΕΡΟΣ Β´

ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΚΡΑΤΙΚΕΣ ΕΓΓΥΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ

Άρθρο 96

Επιτάχυνση εκκαθάρισης αιτημάτων κατάπτωσης λόγω διαδοχής πιστωτικών ιδρυμάτων

1. Για τη βεβαίωση οφειλών από κατάπτωση της εγγύησης του ελληνικού δημοσίου, η οποία έχει παρασχεθεί για δάνεια που χορηγήθηκαν από πιστωτικά ιδρύματα, τα οποία στη συνέχεια μεταβιβάστηκαν ως περιουσιακά στοιχεία λόγω διαδοχής που έλαβε χώρα έως την 31η Δεκεμβρίου 2013, την έλλειψη οποιουδήποτε στοιχείου, εγγράφου ή δικαιολογητικού που απαιτείται δυνάμει της υπ´ αρ. 2/18649/0025/15.5.2020 κοινής απόφασης των Υπουργών Οικονομικών και Επικρατείας (Β´ 2169), αναπληρώνει η βεβαίωση του ως άνω πιστωτικού ιδρύματος που λόγω της ανωτέρω διαδοχής κατέχει το δάνειο ή του φορέα, στον οποίο έχει στη συνέχεια μεταβιβαστεί ή ο οποίος διαχειρίζεται το δάνειο, ιδίως δε ανωνύμων εταιρειών διαχείρισης απαιτήσεων από δάνεια και πιστώσεις και ανωνύμων εταιρειών ειδικού και αποκλειστικού σκοπού. Η βεβαίωση του πρώτου εδαφίου επέχει θέση υπεύθυνης δήλωσης, στην οποία βεβαιώνεται ότι το απαιτούμενο στοιχείο, έγγραφο ή δικαιολογητικό δεν ανευρέθη στο αρχείο που παραδόθηκε και δεν

μπορεί να εκδοθεί εκ των υστέρων. Ως δικαιολογητικά θεωρούνται βεβαιώσεις, πιστοποιητικά και γενικά έγγραφα, τα οποία δεν είναι δυνατόν να επανεκδοθούν, ιδίως βεβαιώσεις ιδιωτών πραγματογνωμόνων, κτηνιάτρων, γεωπόνων, μηχανικών.

2. Με βάση την παρ. 1 εξετάζονται στις αναφερόμενες σε αυτή περιπτώσεις διαδοχής εγγυημένων από το ελληνικό δημόσιο δανείων και:

- α) τα αιτήματα κατάπτωσης, τα οποία κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος έχουν υποβληθεί στην αρμόδια Διεύθυνση Κρατικών Εγγυήσεων και Κίνησης Κεφαλαίων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους και δεν έχουν απορριφθεί (εκκρεμή αιτήματα),
- β) τα αιτήματα κατάπτωσης τα οποία έχουν απορριφθεί για τους λόγους της παρ. 1 και τα οποία επανυποβάλλονται με επικαιροποιημένα στοιχεία, χωρίς να θεωρούνται νέα αιτήματα κατάπτωσης, με μέριμνα των πιστωτικών ιδρυμάτων εντός αποκλειστικής προθεσμίας ενός (1) έτους από την έναρξη ισχύος του παρόντος (επανυποβαλλόμενα αιτήματα).

3. Για την απόδειξη της εγγραφής εμπράγματης εξασφάλισης δύναται, εκτός από πιστοποιητικό βαρών του αρμόδιου υποθηκοφυλακείου, να προσκομίζεται πιστοποιητικό κτηματολογικών εγγραφών αντικειμένου εγγραπτέων δικαιωμάτων.

Άρθρο 97

Αναστολή χρόνου παραγραφής

1. Από την υποβολή κάθε αιτήματος προς τη Διεύθυνση Κρατικών Εγγυήσεων και Κίνησης Κεφαλαίων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους για την κατάπτωση εγγύησης του Ελληνικού Δημοσίου, η οποία έχει παρασχεθεί βάσει του ν. 2322/1995 (Α' 143) ή του ν. 4549/2018 (Α' 105), αναστέλλεται ο χρόνος παραγραφής των εν γένει αξιώσεων, τόσο του αιτούντος, όσο και του ελληνικού δημοσίου, αν κατά την υποβολή η παραγραφή δεν έχει ήδη συμπληρωθεί. Η αναστολή του χρόνου της παραγραφής διαρκεί μέχρι η Διεύθυνση Κρατικών Εγγυήσεων και Κίνησης Κεφαλαίων να αποφανθεί οριστικά επί του υποβληθέντος αιτήματος κατάπτωσης.

2. Η παρ. 1 εφαρμόζεται από την αντίστοιχη υποβολή ή επανυποβολή των αιτημάτων κατάπτωσης, εφόσον η σχετική παραγραφή δεν έχει ήδη συμπληρωθεί κατά την παρ. 1, και για:

- α) αιτήματα κατάπτωσης, τα οποία έχουν υποβληθεί από πιστωτικά ιδρύματα ή φορείς διαχείρισης δανείων μέχρι την έναρξη ισχύος του παρόντος και εκκρεμούν στη Διεύθυνση Κρατικών Εγγυήσεων και Κίνησης Κεφαλαίων,
- β) αιτήματα κατάπτωσης, τα οποία επανυποβάλλονται κατ' εφαρμογή της περ. β) της παρ. 2 του άρθρου 96 του παρόντος.

Άρθρο 98

Υποχρέωση πιστωτικών ιδρυμάτων για ρευστοποίηση εξασφαλίσεων

Στα δάνεια που έχουν παρασχεθεί με την εγγύηση του ελληνικού δημοσίου δυνάμει των υπ' αρ.: α) 2/49086/0025/3.7.2009 (B' 1396) και 2/54979/0025/23.7.2009 (B' 1554) αποφάσεων του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών, β) 2/6540/0025/19.1.2011 (B' 23), 2/3203/0025/28.3.2011 (B' 820) και 2/25258/0025/ 21.4.2011 (B' 835) αποφάσεων του Υφυπουργού Οικονομικών, γ) 2/55608/0025/17.8.2011 (B'1837), 2/64312/0025/12.9.2011 (B' 2029, διόρθωση σφάλματος B' 2259) και 2/39254/0025/12.9.2011 (B' 2217) αποφάσεων του Αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών, τα πιστωτικά ιδρύματα, προκειμένου να εξοφληθούν από το Δημόσιο, υποβάλλουν το αίτημα κατάπτωσης με τα δικαιολογητικά της υπ' αρ. 2/18649/0025/15.5.2020 κοινής απόφασης των Υπουργών Οικονομικών και Επικρατείας (B' 2169), μετά την παρέλευση τριμήνου από την ολοσχερή ρευστοποίηση των εξασφαλίσεων ή από την έναρξη της δικαστικής επιδίωξης κατά του πρωτοφειλέ-τη ή του εγγυητή ή του συνυπόχρεού του προς είσπραξη του συνόλου των ανεξόφλητων απαιτήσεων με σκοπό την ολοσχερή ρευστοποίηση των τυχόν ληφθεισών εξασφαλίσεων. Ειδικά για την απόδειξη της έναρξης της σχετικής επιδίωξης τα πιστωτικά ιδρύματα συνυποβάλλουν με το αίτημα κατάπτωσης το κατά περίπτωση προσήκον στοιχείο, ιδίως δε το νομίμως επιδοθέν στον καθ' ου αντίγραφο απογράφου δικαστικής απόφασης ή διαταγής πληρωμής με επιταγή προς εκτέλεση, και την αναγγελία απαιτήσεων κατά την πτωχευτική διαδικασία.

Άρθρο 99

Διαδικασία βεβαίωσης και είσπραξης απαιτήσεων από κατάπτωση εγγύησης του ελληνικού δημοσίου σε περίπτωση θανάτου πρωτοφειλέτη, εγγυητή ή συνυποχρέου ή λύσης, εκκαθάρισης ή διαγραφής από το Γενικό Εμπορικό Μητρώο

- 1.** Οι αρμόδιες υπηρεσίες χορηγούν, κατόπιν αίτησης του πιστωτικού ιδρύματος, τα έγγραφα και πιστοποιητικά από τα οποία προκύπτει το κληρονομικό δικαίωμα των κληρονόμων της πρώτης τάξης του θανόντος πρωτοφειλέτη, εγγυητή ή συνυποχρέου των εγγυημένων από το ελληνικό δημόσιο δανείων.
- 2.** Αν παρά την κατά τα ανωτέρω χορήγηση των απαιτούμενων εγγράφων, ο αιτών την κατάπτωση βεβαιώνει ότι δεν κατέστη δυνατή η εξεύρεση των κληρονόμων του θανόντος πρωτοφειλέτη, εγγυητή ή συνυποχρέου πέραν της πρώτης τάξης με όση επιμέλεια και αν κατέβαλε, και εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις κατάπτωσης της εγγύησης του ελληνικού δημοσίου, για τη βεβαίωση, καθώς και για την είσπραξη των σχετικών απαιτήσεων της παρ. 1 του άρθρου 101 του Ν. 4549/2018 (Α΄ 105), χρησιμοποιείται ο Αριθμός Φορολογικού Μητρώου (Α.Φ.Μ.) του προσώπου που απεβίωσε. Για τον ίδιο σκοπό χρησιμοποιείται ο Α.Φ.Μ. νομικού προσώπου ή νομικής οντότητας που λύθηκε ή ολοκλήρωσε τις εργασίες της εκκαθάρισης ή διαγράφηκε από το Γενικό Εμπορικό Μητρώο, κατά περίπτωση.
- 3.** Οι καταπτώσεις εγγυήσεων δανείων που έχουν χορηγηθεί με την εγγύηση της Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας, βεβαιώνονται στις αρμόδιες Δημόσιες Οικονομικές Υπηρεσίες ή στο Κέντρο Βεβαίωσης και Είσπραξης με χρήση είτε του Α.Φ.Μ. αποβιώσαντος φυσικού προσώπου είτε του Α.Φ.Μ. νομικού προσώπου που έχει τεθεί σε εκκαθάριση ή λύση. Οι αρμόδιες Υπηρεσίες έχουν υποχρέωση χορήγησης στοιχείων που συμπεριλαμβάνονται στον ανωτέρω νόμιμο τίτλο βεβαίωσης.

Άρθρο 100

Κατάπτωση κρατικής εγγύησης σε περίπτωση περιορισμού ή πλήρους εξάλειψης κύριας οφειλής δυνάμει του ν. 3869/2010 - Τροποποίηση άρθρου 12 ν. 3869/2010, προσθήκη παρ. 6 στο άρθρο 101 του ν. 4549/2018, τροποποίηση παρ. 3 άρθρου 126 ν. 4270/2014

1. Στο άρθρο 12 του Ν. 3869/2010 (Α΄ 130), περί των δικαιωμάτων ενέγγυων πιστωτών και έναντι εγγυητών: α) το υφιστάμενο άρθρο αριθμείται ως παρ. 1, β) προστίθεται παρ. 2, και το άρθρο 12 διαμορφώνεται ως εξής:

« Άρθρο 12 Δικαιώματα ενέγγυων πιστωτών και έναντι εγγυητών

1. Τα δικαιώματα των πιστωτών έναντι συνοφειλετών ή εγγυητών του οφειλέτη, καθώς και τα δικαιώματα των εμπραγμάτως ασφαλισμένων πιστωτών επί του υπέγγυου αντικειμένου δεν θίγονται. Ο οφειλέτης απαλλάσσεται έναντι των εγγυητών, των εις ολόκληρον υπόχρεων ή άλλων δικαιούχων σε αναγωγή.

Αν όμως ο εγγυητής, ο εις ολόκληρον υπόχρεος ή άλλο δικαιούχο σε αναγωγή πρόσωπο καταβάλει τόσο το τμήμα της οφειλής από την οποία ο οφειλέτης πρόκειται να απαλλαγεί κατά την παράγραφο 1 του άρθρου 11 όσο και μέρος της οφειλής που περιλαμβάνεται στην απόφαση ρύθμισης του άρθρου 8 ή στο σχέδιο διευθέτησης οφειλών του άρθρου 9, τότε αυτός υποκαθίσταται αυτοδικαίως για το τελευταίο ποσό στη θέση του πιστωτή στο μέτρο και με τις προϋποθέσεις που η οφειλή αυτή έχει διαμορφωθεί δυνάμει της ρύθμισης ή του σχεδίου διευθέτησης οφειλών που επικυρώθηκε με τη δικαστική απόφαση.

2. Τα δικαιώματα των πιστωτών έναντι του ελληνικού δημοσίου ως εγγυητή του οφειλέτη δεν θίγονται. Ο περιορισμός ή η πλήρης εξάλειψη της κύριας οφειλής φυσικού προσώπου, ως αποτέλεσμα δικαστικού συμβιβασμού, μεταξύ αυτού και των πιστωτών, σύμφωνα με το άρθρο 7, ή ως συνέπεια ρύθμισης με δικαστική απόφαση, σύμφωνα με τα άρθρα 8, 9 και 11, δεν επιφέρει αντίστοιχα περιορισμό ή εξάλειψη της εγγυητικής ευθύνης του Ελληνικού Δημοσίου για την οφειλή αυτή έναντι των πιστωτών. Ο οφειλέτης απαλλάσσεται της αναγωγικής ευθύνης του έναντι του ελληνικού δημοσίου μόνο ως προς το μέρος της κύριας οφειλής που περιορίζεται ή εξαλείφεται πλήρως, σύμφωνα με το πρώτο εδάφιο.».

2. Στο άρθρο 101 του Ν. 4549/2018 (Α΄ 105), περί κατάπτωσης της εγγύησης, προστίθεται παρ. 6 ως εξής:

«6. α. Κατ΄ εξαίρεση της παρ. 1, σε περίπτωση περιορισμού ή πλήρους εξάλειψης της κύριας οφειλής φυσικού προσώπου, ως αποτέλεσμα δικαστικού συμβιβασμού, μεταξύ αυτού και των πιστωτών, σύμφωνα με το άρθρο 7 του Ν. 3869/2010 (Α΄ 130), ή ως συνέπεια ρύθμισης με δικαστική απόφαση, σύμφωνα με τα άρθρα 8, 9 και 11 του ίδιου νόμου, μόνο ως προς το ποσό που περιορίζεται ή πλήρως εξαλείφεται, το ελληνικό δημόσιο προβαίνει σε εξόφληση των υποχρεώσεών του ως εγγυητής σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 12 του Ν. 3869/2010 , χωρίς τη βεβαίωση του ποσού αυτού, ως εσόδου του Ελληνικού Δημοσίου, σε βάρος του φυσικού προσώπου, στην αρμόδια Δ.Ο.Υ. Για τυχόν οφειλέτες, εγγυητές και λοιπούς συνυπόχρεους για την οφειλή του φυσικού προσώπου, οι οποίοι δεν απολαμβάνουν της προστασίας του πρώτου εδαφίου, εξακολουθεί να εφαρμόζεται η παρ. 1.

β. Σε περίπτωση αμετάκλητης έκπτωσης του φυσικού προσώπου από ρύθμιση του ν. 3869/2010 και μη ευόδωσης της απαλλαγής του, δυνάμει των παρ. 2 και 3 του άρθρου 11 του ίδιου νόμου, από την οφειλή, η οποία περιορίζεται ή εξαλείφεται πλήρως κατά τα παραπάνω, το κατά τα ανωτέρω εξοφλημένο από το Ελληνικό Δημόσιο ποσό βεβαιώνεται, ως έσοδο του ελληνικού δημοσίου, σε βάρος του φυσικού προσώπου στην αρμόδια Δ.Ο.Υ. ή, αν το ποσό έχει βεβαιωθεί σε βάρος λοιπών υπόχρεων, και σε βάρος του φυσικού προσώπου με προσθήκη αυτού στους συνυπόχρεους για το βεβαιωμένο ποσό, σύμφωνα με την παρ. 1 και την υπουργική απόφαση της παρ. 4.

γ. Σύμφωνα με την παρ. 1 και την υπουργική απόφαση της παρ. 4, το ελληνικό δημόσιο προβαίνει σε εξόφληση των υποχρεώσεών του, οι οποίες απορρέουν από τη μη τήρηση από το φυσικό πρόσωπο του συμβιβασμού ή της απόφασης ρύθμισης, μετά την υποβολή σχετικού αιτήματος κατάπτωσης από τους νομιμοποιούμενους φορείς.

δ. Ο νομιμοποιούμενος φορέας για τη διαχείριση του δανείου, της εγγυητικής επιστολής ή της πίστωσης γενικά ενημερώνει το ελληνικό δημόσιο για την αμετάκλητη έκπτωση της περ. β΄, εντός έξι (6) μηνών από την πλήρη εξόφληση ή την αμετάκλητη έκπτωση. Σε περίπτωση μη εμπρόθεσμης ενημέρωσης, ενδεχόμενη ζημία του ελληνικού δημοσίου από την παράλειψη αυτή καταλογίζεται σε βάρος του ανωτέρω φορέα που δεν ενημέρωσε εμπρόθεσμα.».

3. Στο τέλος της παρ. 3 του άρθρου 126 του Ν. 4270/2014 (Α΄ 143), περί εγγυήσεων, προστίθεται η φράση «, με εξαίρεση τις περ. α΄ έως δ΄ της παρ. 6 του άρθρου 101 του Ν. 4549/2018 (Α΄ 105)», και η παρ. 3 διαμορφώνεται ως εξής:

«3. Το ελληνικό δημόσιο, ως εγγυητής, προβαίνει σε εξόφληση των υποχρεώσεών του, που απορρέουν από την κατάπτωση της εγγύησής του μετά από προηγούμενη βεβαίωση, ως εσόδων του, των σχετικών ποσών στην αρμόδια Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία (Δ.Ο.Υ.) και με βάση τα δικαιολογητικά που καθιστούν δυνατή τη βεβαίωση και την πλήρη υποκατάστασή του στα δικαιώματα του δανειστή ή πιστωτή, τόσο κατά του πρωτοφειλέτη, όσο και κατά των εγγυητών και λοιπών συνυπόχρεων, με εξαίρεση τις περ. α΄ έως δ΄ της παρ. 6 του άρθρου 101 του Ν. 4549/2018 (Α΄ 105).».

4. Το παρόν καταλαμβάνει και αιτήματα κατάπτωσης της εγγύησης του ελληνικού δημοσίου, τα οποία έχουν υποβληθεί μέχρι την έναρξη ισχύος του παρόντος για δάνειο, εγγυητική επιστολή ή πίστωση, για τα οποία η κύρια οφειλή φυσικού προσώπου έχει περιοριστεί ή έχει πλήρως εξαλειφθεί ως αποτέλεσμα δικαστικού συμβιβασμού, μεταξύ αυτού και των πιστωτών, σύμφωνα με το άρθρο 7 του ν. 3869/2010 (Α΄ 130), ή ως συνέπεια ρύθμισης με δικαστική απόφαση, σύμφωνα με τα άρθρα 8, 9 και 11 του ν. 3869/2010, ανεξαρτήτως εάν τα αιτήματα αυτά έχουν απορριφθεί ή είναι εκκρεμή κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος, με την επιφύλαξη τυχόν αντίθετου δεδικασμένου.

Άρθρο 101

Ρύθμιση ζητημάτων αναφορικά με την παροχή εγγύησης του ελληνικού δημοσίου σε δανειακές συμβάσεις για τη στεγαστική αποκατάσταση των παλιννοστούντων ομογενών από τις χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης - Τροποποίηση παρ. 2 άρθρου 44 Ν. 5024/2023

Στο τέλος της παρ. 2 του άρθρου 44 του Ν. 5024/2023 (Α΄ 41), περί ρύθμισης ζητημάτων αναφορικά με την παροχή εγγύησης του ελληνικού δημοσίου σε δανειακές συμβάσεις για τη στεγαστική αποκατάσταση των παλιννοστούντων ομογενών από τις χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης, προστίθεται εδάφιο, και η παρ. 2 διαμορφώνεται ως εξής:

«2. Η υπ' αρ. 2/1804/0025/8.7.2005 απόφαση του Υφυπουργού Οικονομίας και Οικονομικών (Β' 1070), με την οποία παρασχέθηκε η εγγύηση του ελληνικού δημοσίου για τη στεγαστική αποκατάσταση των παλιννοστούντων ομογενών από τις χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης, ισχύει αναδρομικά από την 7η.10.2004 και καταλαμβάνει και τις δανειακές συμβάσεις που συνομολογήθηκαν από την 7η.10.2004 έως και την 29η.7.2005 από πιστωτικά ιδρύματα, σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις της υπ' αρ. 14979/4.10.2004 κοινής απόφασης των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Οικονομίας και Οικονομικών και Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής (Β' 1510). Η εγκυρότητα της εγγύησης του ελληνικού δημοσίου στις δανειακές συμβάσεις του πρώτου εδαφίου δεν εξαρτάται από το αν έχει εγγραφεί υπέρ των πιστωτικών ιδρυμάτων υποθήκη ή προσημείωση επί των δανειοδοτούμενων ακινήτων των παλιννοστούντων ομογενών.».

Άρθρο 102

Ρυθμίσεις για χρηματοδοτικούς φορείς -Τροποποίηση άρθρου 30 Ν. 4738/2020

Στο άρθρο 30 του Ν. 4738/2020 (Α' 207), περί συνεργασίας χρηματοδοτικών φορέων, η παρ. 4 αντικαθίσταται, προστίθενται παρ. 4Α, 4Β, 4Γ και 4Δ, και το άρθρο 30 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 30 Συνεργασία χρηματοδοτικών φορέων

1. Όταν περισσότεροι του ενός χρηματοδοτικοί φορείς έχουν ή διαχειρίζονται ληξιπρόθεσμες απαιτήσεις έναντι του ίδιου οφειλέτη, ως προς τον οποίον υπάρχουν επαρκείς ενδείξεις ότι βρίσκεται σε παρούσα ή επαπειλούμενη αδυναμία εκπλήρωσης των οικονομικών του υποχρεώσεων, αυτοί μπορεί να συνεργάζονται, προκειμένου να επεξεργαστούν και να υποβάλουν στον οφειλέτη κοινή πρόταση, με σκοπό την εξεύρεση βιώσιμης λύσης. Προς τον σκοπό τούτο, τα ανωτέρω πρόσωπα μπορούν να ανταλλάσσουν μεταξύ τους όσες πληροφορίες απαιτούνται, προκειμένου να αξιολογήσουν τη βιωσιμότητα της επιχείρησης του οφειλέτη και να διαμορφώσουν τους όρους της κοινής πρότασης, την οποία θα υποβάλουν, στο πλαίσιο του παρόντος κεφαλαίου.

2. Με την επιφύλαξη της τήρησης των όρων του ειδικού πλαισίου της παρ. 3, οι χρηματοδοτικοί φορείς μπορούν να ορίζουν από κοινού κανόνες που αφορούν τη συμμετοχή τους στις διαδικασίες του παρόντος κεφαλαίου, έχοντας και την υποχρέωση δημοσιοποίησής τους:

- α) προϋποθέσεις εξέτασης ή/και αποδοχής αιτήσεων,
- β) διαδικασία αυτοματοποιημένης επεξεργασίας στοιχείων,
- γ) διαδικασία παραγωγής προτάσεων αναδιάρθρωσης οφειλών,
- δ) τη θέση όρων αποδοχής, ενδεικτικά ότι η προσφορά είναι δεκτική αποδοχής μόνο συνολικά και όχι μόνο σε επί μέρους σημεία της,
- ε) τον τρόπο και τα μέσα ενημέρωσης, συμπεριλαμβανομένης και της ηλεκτρονικής πλατφόρμας, των οφειλετών για τις διαδικασίες και όρους του παρόντος άρθρου,
- στ) την έκδοση της πιστοποίησης της παρ. 2 του άρθρου 26, και
- ζ) τη διαμόρφωση και χρήση εργαλείων έγκαιρης προειδοποίησης και μηχανισμών ειδοποίησης για την αποφυγή της αφερεγγυότητας των οφειλετών τους.

3. Οι όροι της παρ. 2 μπορεί να διαφοροποιούνται κατά είδος οφειλέτη, ενδεικτικά, ως προς φυσικά πρόσωπα των οποίων οι οφειλές δεν αφορούν εμπορική, επαγγελματική ή επιχειρηματική δραστηριότητα ή την εγγύηση πρωτοφειλών ή συνοφειλών που αφορούν μια ή περισσότερες από τις δραστηριότητες αυτές, και ως προς επιχειρήσεις ανάλογα με το μέγεθός τους ή το ύψος των οφειλών τους ανά φορέα ή και συνολικά.

4. Οι χρηματοδοτικοί φορείς δικαιούνται να ρυθμίζουν δάνεια ή πιστώσεις οποιουδήποτε είδους προς φυσικά ή νομικά πρόσωπα, για τα οποία τους έχει παρασχεθεί η εγγύηση του ελληνικού δημοσίου χωρίς περιορισμό ως προς όλους τους γενικούς και ειδικούς όρους αυτών, ιδίως δε ως προς τη διάρκεια, το επιτόκιο, το ποσό της δόσης και την περιοδικότητα των δόσεων. Ανεξαρτήτως της ρύθμισης, οι ως άνω παρασχεθείσες υπέρ των χρηματοδοτικών φορέων εγγυήσεις του ελληνικού δημοσίου διατηρούν την ισχύ τους στο σύνολό τους, χωρίς να επέρχεται ποσοτική αύξηση της εγγυητικής του ευθύνης. Η παραγραφή των αξιώσεων των χρηματοδοτικών φορέων κατά του ελληνικού δημοσίου, ως εγγυητή, καθώς και η οριζόμενη στις οικείες υπουργικές αποφάσεις προθεσμία υποβολής αιτημάτων κατάπτωσης, αναστέλλονται από την ημερομηνία οριστικής υποβολής της αίτησης του άρθρου 8 μέχρι την με οποιονδήποτε τρόπο ολοκλήρωση της διαδικασίας της αίτησης, καθώς και για όσο χρονικό διάστημα η σύμβαση αναδιάρθρωσης με την οποία ρυθμίζονται οφειλές για τις οποίες έχει παρασχεθεί η εγγύηση του ελληνικού δημοσίου είναι σε ισχύ. Αιτήματα

κατάπτωσης που έχουν ήδη υποβληθεί μέχρι την ημερομηνία οριστικής υποβολής της αίτησης του άρθρου 8, επίδικα ή μη, παραμένουν ισχυρά.

4Α. Εφόσον η διαδικασία ολοκληρωθεί επιτυχώς και τεθεί σε ισχύ η καταρτισθείσα Σύμβαση Αναδιάρθρωσης, κατά την υλοποίηση, η οφειλή δύναται να παρακολουθείται σε νέο λογαριασμό, στον οποίο αποτυπώνονται τα χαρακτηριστικά της ρύθμισης.

4Β. Εάν προβλέπεται ποσό διαγραφής, οι χρηματοδοτικοί φορείς δικαιούνται να ζητήσουν από το ελληνικό δημόσιο ως εγγυητή την εφάπαξ πληρωμή του εγγυημένου μέρους του ποσού αυτού ως συνόλου, με αίτημα προς την αρμόδια υπηρεσία του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, που υποβάλλεται άμεσα μετά τη θέση σε ισχύ της Σύμβασης Αναδιάρθρωσης. Το ελληνικό δημόσιο προβαίνει σε εξόφληση των υποχρεώσεών του ως εγγυητής ως προς το ποσό της κύριας οφειλής που διαγράφεται πλήρως, χωρίς τη βεβαίωση του ποσού αυτού, ως εσόδου του ελληνικού δημοσίου, σε βάρος του φυσικού ή νομικού προσώπου, στην αρμόδια Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία και με αναλογική εφαρμογή της διαδικασίας των περ. β, γ, και δ της παρ. 6 του άρθρου 101 του Ν. 4549/2018 (Α΄ 105).

4Γ. Η καταγγελία της Σύμβασης Αναδιάρθρωσης για οποιονδήποτε λόγο που προβλέπεται στον παρόντα, στις εν ισχύι υπουργικές αποφάσεις που αφορούν στον εξωδικαστικό μηχανισμό, καθώς και στη Σύμβαση Αναδιάρθρωσης και τα Παραρτήματα αυτής, η οποία έχει ως συνέπεια την απώλεια της ρύθμισης ως προς τον καταγγέλλοντα χρηματοδοτικό φορέα, επί δανείων ή πιστώσεων εγγυημένων από το ελληνικό δημόσιο συνεπάγεται την αναβίωση της οφειλής αυτής στο ύψος που είχε πριν από τη Σύμβαση Αναδιάρθρωσης, η οποία καθίσταται στο σύνολό της ληξιπρόθεσμη και άμεσα απαιτητή, αφαιρουμένων ποσών που εν τω μεταξύ καταβλήθηκαν στο πλαίσιο της εν λόγω ρύθμισης, καθώς και από το ελληνικό δημόσιο ως εγγυητή. Ο χρηματοδοτικός φορέας δικαιούται να υποβάλει προς το Ελληνικό Δημόσιο αίτημα κατάπτωσης για το εγγυημένο υπόλοιπο της οφειλής όπως διαμορφώθηκε, κατά τα άνω, μετά την αναβίωση. Τα παραπάνω ισχύουν και για τα εγγυημένα από το ελληνικό δημόσιο δάνεια προς φυσικά πρόσωπα ή ομάδες φυσικών προσώπων, κατά παρέκκλιση των προβλεπόμενων για την υποβολή αιτημάτων κατάπτωσης, ανά δόση, σύμφωνα με τις οικείες υπουργικές αποφάσεις παροχής της εγγύησης, της καταγγελίας της Σύμβασης Αναδιάρθρωσης, η οποία συνιστά και καταγγελία της ρυθμισθείσας σύμβασης.

4Δ. Για τις οφειλές από δάνεια ή πιστώσεις με την εγγύηση του ελληνικού δημοσίου, η αίτηση του άρθρου 8 συνυποβάλλεται και η Σύμβαση

Αναδιάρθρωσης συνυπογράφεται υποχρεωτικά από όλους τους ενεχόμενους (οφειλέτη, συνοφειλέτες, εγγυητές πλην του ελληνικού δημοσίου).».

ΜΕΡΟΣ Γ΄

ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΤΑΜΕΙΟ ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΩΝ ΚΑΙ ΔΑΝΕΙΩΝ

Άρθρο 103

Πλειστηριασμοί ακινήτων που βαρύνονται με υποθήκη υπέρ του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων - Τροποποίηση παρ. 1 άρθρου 63 ν. 2214/1994

Στο τέλος της παρ. 1 του άρθρου 63 του Ν. 2214/1994 (Α΄ 75), περί ατελειών και προνομίων του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων, προστίθεται εδάφιο και η παρ. 1 διαμορφώνεται ως εξής:

«1. Το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων έχει όλες ανεξαιρέτως τις ατέλειες, τα δικαστικά, διοικητικά, οικονομικά και δικονομικά προνόμια που παρέχονται στο Δημόσιο. Απαλλαγές που προβλέπονται υπέρ του Δημοσίου, από το παράβολο για άσκηση ένδικων μέσων, για την εισφορά υπέρ του Ταμείου Χρηματοδότησης Δικαστικών Κτιρίων, για το δικαστικό ένσημο αντιγράφων και για τα δικαιώματα υπέρ των έμμισθων υποθηκοφυλάκων, ισχύουν και για το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων. Για την είσπραξη των απαιτήσεών του και γενικά των εσόδων του εφαρμόζονται οι διατάξεις του Κώδικα Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων. Το ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων έχει επί αναγκαστικού πλειστηριασμού τα προνόμια κατάταξης του Δημοσίου των άρθρων 975 αριθ. 5, 977, 1007 του ΚΠολΔ και του άρθρου 62 του ΚΕΔΕ (ν. 4978/2022, Α΄ 190). Όποιος επισπεύδει πλειστηριασμό με βάση τον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας επί ακινήτου που βαρύνεται με υποθήκη υπέρ του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων κοινοποιεί με δικαστικό επιμελητή, είκοσι (20) ημέρες πριν από τη διενέργεια του πλειστηριασμού και με ποινή ακυρότητάς του, στην Κεντρική Υπηρεσία του Ταμείου, αντίγραφο του προγράμματος πλειστηριασμού ή του αποσπάσματος της κατασχετήριας έκθεσης ή της δήλωσης συνέχισης πλειστηριασμού.».

Άρθρο 104

Ηλεκτρονική παρακαταθήκη στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων - Τροποποίηση παρ. 1 άρθρου 61 Ν. 4915/2

Στο τέλος του τέταρτου εδαφίου της παρ. 1 του άρθρου 61 του Ν. 4915/2022 (Α΄ 63), περί ρύθμισης για την ηλεκτρονική παρακαταθήκη στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, διορθώνεται η παραπομπή, και η παρ. 1 διαμορφώνεται ως εξής:

«1. Η σύσταση των χρηματικών παρακαταθηκών στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων δύναται να γίνεται και ηλεκτρονικά. Η πιστοποίηση του υποβάλλοντος την ηλεκτρονική αίτηση σύστασης παρακαταθήκης δύναται να γίνεται με προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή ή με την ισχύουσα διαδικασία για την υποβολή ηλεκτρονικής υπεύθυνης δήλωσης. Η πιστοποίηση αυτή επέχει θέση ιδιόχειρης υπογραφής τόσο στο ουσιαστικό όσο και στο δικονομικό δίκαιο και, με την ολοκλήρωση της υποβολής της, η ηλεκτρονική αίτηση επέχει τη θέση του δελτίου σύστασης παρακαταθήκης της παρ. 1 του άρθρου 7 του π.δ 30.12.1926/3.1.1927 (Α΄ 1). Το γραμμάτιο παρακαταθήκης εκδίδεται και υπογράφεται αρμοδίως με προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή ή ηλεκτρονική σφραγίδα του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων και έχει την ίδια νομική και αποδεικτική ισχύ με το γραμμάτιο παρακαταθήκης της παρ. 1 του άρθρου 9 του π.δ 30.12.1926/3.1.1927. Με αποφάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων, καθορίζονται οι κατηγορίες των παρακαταθηκών που συστήνονται και ηλεκτρονικά, οι προϋποθέσεις και οι βασικοί όροι ένταξής τους στη διαδικασία της ηλεκτρονικής σύστασης παρακαταθήκης, θέματα αντιγράφων των γραμματίων ηλεκτρονικής παρακαταθήκης, η αναλυτική διαδικασία και λοιπά συναφή θέματα για τη σύσταση και απόδοσή της, η ημερομηνία έναρξης και οι τεχνικές λεπτομέρειες για την εφαρμογή της.».

ΜΕΡΟΣ Δ΄

ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 105

Έλεγχος προέλευσης περιουσιακών στοιχείων που εισφέρονται σε κοινωφελές ίδρυμα -Τροποποίηση παρ. 1 άρθρου 51 Κώδικα κοινωφελών περιουσιών και σχολαζουσών κληρονομιών

Στο τέλος της παρ. 1 του άρθρου 51 του Κώδικα κοινωφελών περιουσιών, σχολαζουσών κληρονομιών (ν. 4182/2013, Α΄ 185), περί έγκρισης σύστασης κοινωφελούς ιδρύματος και διάλυσης αυτού, προστίθεται εδάφιο και η παρ. 1 διαμορφώνεται ως εξής:

«1. Για τη σύσταση κοινωφελούς ιδρύματος ως ιδιαίτερου νομικού προσώπου εκδίδεται προεδρικό διάταγμα, με πρόταση του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών και του αρμόδιου ως εκ του σκοπού Υπουργού. Με το διάταγμα εγκρίνεται ο οργανισμός του ιδρύματος, ο οποίος συντάσσεται από τον εκτελεστή ή τους διοικητές του ιδρύματος σύμφωνα με όσα ορίζονται στη συστατική πράξη ή από την αρμόδια αρχή, σε περίπτωση που αυτοί αμελούν. Οι προτείνοντες Υπουργοί μπορούν να τροποποιούν το σχέδιο που υποβλήθηκε από τον εκτελεστή ή τους διοικητές, με την τήρηση, πάντα, των όρων της συστατικής πράξης. Πριν από την έκδοση του προεδρικού διατάγματος, διατυπώνεται γνώμη της Αρχής Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες σχετικά με τη νομιμότητα της προέλευσης των περιουσιακών στοιχείων που εισφέρονται στο κοινωφελές ίδρυμα από τον εκάστοτε ιδρυτή.».

Άρθρο 106

Συνυπογραφή γνωμοδότησης Νομικού Συμβουλίου του Κράτους από Υπουργό Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών - Τροποποίηση παρ. 6 άρθρου 9 ν. 4831/2021

Η παρ. 6 του άρθρου 9 του Ν. 4831/2021 (Α΄ 170), περί της λειτουργίας του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους (ΝΣΚ) ως συλλογικού οργάνου, αντικαθίσταται πλην των δύο αρχικών της εδαφίων, και διαμορφώνεται ως εξής:

«6. Η γνωμοδότηση, μετά την υπογραφή της, σύμφωνα με την παρ. 2, διαβιβάζεται στο αρμόδιο για την αποδοχή της όργανο. Η αποδοχή ή μη της γνωμοδότησης διατυπώνεται ρητά στο σώμα του αντιτύπου της, με επισημειωματική πράξη η οποία φέρει ημερομηνία και υπογραφή. Το αρμόδιο προς αποδοχή όργανο επιστρέφει τη γνωμοδότηση με την παραπάνω επισημειωματική πράξη στο Γραφείο ΝΣΚ που χειρίστηκε το ερώτημα. Ειδικά στην περίπτωση ερωτήματος με μισθολογικό περιεχόμενο γενικότερου ενδιαφέροντος ή επί ζητήματος που μπορεί να έχει ευρύτερες δημοσιονομικές συνέπειες για τον κρατικό προϋπολογισμό, η σχετικώς εκδιδόμενη γνωμοδότηση, εφόσον γίνει αποδεκτή από το αρμόδιο προς τούτο όργανο, διαβιβάζεται από το τελευταίο και στον Υπουργό Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών. Ο Υπουργός διατυπώνει την αποδοχή ή μη της γνωμοδότησης ρητά στο σώμα του αντιτύπου της, με επισημειωματική πράξη του που φέρει ημερομηνία και υπογραφή. Στη συνέχεια το αντίτυπο αυτό με τις επισημειωματικές πράξεις επιστρέφεται στο Γραφείο ΝΣΚ που χειρίστηκε το ερώτημα. Η γνωμοδότηση αποτελεί πράξη δεσμευτική για τη Διοίκηση, τα Ν.Π.Δ.Δ. και τις Ανεξάρτητες Αρχές, μόνο μετά την αποδοχή της από το αρμόδιο προς τούτο όργανο, στην περίπτωση δε που εκδόθηκε σε ερώτημα με μισθολογικό περιεχόμενο γενικότερου ενδιαφέροντος ή επί ζητήματος με ευρύτερες δημοσιονομικές συνέπειες για τον κρατικό προϋπολογισμό και από τον Υπουργό Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών. Μετά την αποδοχή της, η γνωμοδότηση αναρτάται στο διαδίκτυο και επιτρέπεται η χορήγηση αντιγράφου αυτής.».

Άρθρο 107

Περιοχή δραστηριότητας Εταιρείας Ύδρευσης και Αποχέτευσης Θεσσαλονίκης Ανώνυμης Εταιρείας - Τροποποίηση άρθρου 26 Ν. 2937/2001

1. Στο άρθρο 26 του Ν. 2937/2001 (Α' 169), περί της περιοχής δραστηριοποίησης της Εταιρείας Ύδρευσης και Αποχέτευσης Θεσσαλονίκης (Ε.Υ.Α.Θ. Α.Ε.): α) αντικαθίσταται το εισαγωγικό εδάφιο της παρ. 1, β) στις υποπερ. (αα) και (ββ) της περ. (α) της παρ. 1 προστίθεται εξαίρεση για το Επιχειρηματικό Πάρκο Θεσσαλονίκης τύπου Α1, γ) στην παρ. 3 αφαιρούνται οι αναφορές σε κοινότητες, και το άρθρο 26 διαμορφώνεται ως εξής:

« Άρθρο 26 Περιοχή δραστηριότητας Ε.Υ.Α.Θ. Α.Ε. και επέκτασή της

1. Η δραστηριότητα της Ε.Υ.Α.Θ. Α.Ε. για τις υπηρεσίες ύδρευσης και αποχέτευσης εκτείνεται: (α) για τη μεν ύδρευση στις περιοχές των Δήμων

Θεσσαλονίκης, Αμπελοκήπων, Καλαμαριάς, Νεαπόλεως, Συκεών, Αγίου Παύλου, Μενεμένης, Πολίχνης, Τριανδρίας, Ελευθερίου Κορδελιού, Ευόσμου, Σταυρούπολης, Πανοράματος, (β) για τη δε αποχέτευση (αα΄) στις περιοχές των Δήμων Θεσσαλονίκης, Αμπελοκήπων, Καλαμαριάς, Νεάπολης, Σταυρούπολης, Συκεών, Αγίου Παύλου, Μενεμένης, Πολίχνης, Τριανδρίας, Διαβατών, Ελευθερίου - Κορδελιού, Ευόσμου, Πυλαίας, Πανοράματος, Ωραιοκάστρου με εξαίρεση τη Βιομηχανική Περιοχή Θεσσαλονίκης (και ήδη Επιχειρηματικό Πάρκο Θεσσαλονίκης τύπου Α1), στα διαμερίσματα Ιωνίας και Καλοχωρίου του Δήμου Εχεδώρου και της Κοινότητας Ευκαρπίας, η οποία καλείται «Περιοχή Α», (ββ΄) στην περιοχή που περικλείεται μεταξύ των ποταμών Γαλλικού και Αξιού μέχρι θάλασσης, στην οποία περιλαμβάνεται η βιομηχανική ζώνη της περιοχής μείζονος Θεσσαλονίκης, το διαμέρισμα Σίνδου του Δήμου Εχεδώρου με εξαίρεση τη Βιομηχανική Περιοχή Θεσσαλονίκης (και ήδη Επιχειρηματικό Πάρκο Θεσσαλονίκης Τύπου Α1), τα διαμερίσματα Αγ. Αθανασίου, Αγκιάλου, Γέφυρας, του Δήμου Αγ. Αθανασίου και τα διαμερίσματα Χαλάστρας και Ανατολικού του Δήμου Χαλάστρας, η οποία καλείται «Περιοχή Β», (γγ΄) στην περιοχή που εκτείνεται επί της ζώνης των υψωμάτων του πολεοδομικού συγκροτήματος Θεσσαλονίκης και περιλαμβάνει την Κοινότητα Πεύκων και τα Διαμερίσματα Ασβεστοχωρίου, Εξοχής, Φιλύρου του Δήμου Χορτιάτη, η οποία καλείται «Περιοχή Γ», (δδ΄) στην περιοχή που εκτείνεται από τους Δήμους Καλαμαριάς και Πανοράματος, μέχρι τα δημοτικά λουτρά Σέδες και μέχρι το αεροδρόμιο Μίκρας και περιλαμβάνει τη βιομηχανική περιοχή και τα Διαμερίσματα Θέρμης, Ν. Ραιδεστού, Ν. Ρυσίου και Ταγαράδων του Δήμου Θέρμης και το Διαμέρισμα Αγίας Παρασκευής του Δήμου Βασιλικών, η οποία καλείται «Περιοχή Δ» και (εε΄) στην περιοχή που εκτείνεται από το αεροδρόμιο Μίκρας και τα Διαμερίσματα Ν. Ρυσίου και Ταγαράδων και Αγ. Παρασκευής μέχρι τη θάλασσα και περιλαμβάνει τα Διαμερίσματα Αγ. Τριάδας, Περαίας, Ν. Επιβατών του Δήμου Θερμαϊκού και τα Διαμερίσματα Ν. Μηχανιώνας, Εμβόλου και Αγγελοχωρίου του Δήμου Μηχανιώνας, η οποία καλείται «Περιοχή Ε».

2. Με σύμβαση που θα συναφθεί μεταξύ της Ε.Υ.Α.Θ. Α.Ε., της Ε.Υ.Α.Θ. Παγίων και του ενδιαφερόμενου Ο.Τ.Α., δύναται να συμφωνηθεί η περιέλευση κατά κυριότητα του δικτύου του στην Ε.Υ.Α.Θ. Παγίων και η εκ μέρους της Ε.Υ.Α.Θ. Α.Ε. ανάληψη της υποχρέωσης παροχής των υπηρεσιών ύδρευσης ή και αποχέτευσης προς τους καταναλωτές του εν λόγω Ο.Τ.Α., σύμφωνα με τους ειδικότερους όρους που θα προβλέπει η οικεία σύμβαση.

3. Με σύμβαση που συνάπτεται μεταξύ της Ε.Υ.Α.Θ. Α.Ε., της Ε.Υ.Α.Θ. Παγίων και του αντίστοιχου δήμου μπορεί να συμφωνηθεί η επέκταση της δραστηριότητας της Ε.Υ.Α.Θ. Α.Ε. στην περιοχή του αντίστοιχου δήμου. Με τη σύμβαση αυτή ρυθμίζονται τα θέματα της παραχώρησης στην Ε.Υ.Α.Θ. Παγίων των δικαιωμάτων των δήμων επί των χρησιμοποιούμενων για την ύδρευσή τους υπόγειων και επιφανειακών υδάτινων πόρων, των πηγών και εγκαταστάσεων γενικά ύδρευσης (ιδίως δεξαμενών, αντλιοστασίων, υδραγωγείων), καθώς και των δικτύων ύδρευσης και αποχέτευσης, με τις αντίστοιχες εδαφικές εκτάσεις και τα σχετικά δικαιώματα και υποχρεώσεις των μερών και μπορεί να ρυθμίζεται κάθε άλλο σχετικό με την εκτέλεση της σύμβασης θέμα. Η σύμβαση αυτή εγκρίνεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών αρμόδιου για θέματα Μακεδονίας Θράκης, Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, Περιβάλλοντος και Ενέργειας και Ανάπτυξης.

4. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών αρμόδιου για θέματα Μακεδονίας Θράκης, Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών και Περιβάλλοντος και Ενέργειας, που εκδίδεται ύστερα από σύμφωνη γνώμη του οικείου Ο.Τ.Α., μπορεί να επεκταθεί η δραστηριότητα της Ε.Υ.Α.Θ. Α.Ε. και σε άλλες περιοχές εκτός από εκείνες που αναφέρονται στην παρ. 1.

5. Στις γεωγραφικές περιοχές στις οποίες η Ε.Υ.Α.Θ. Α.Ε. παρέχει υπηρεσίες ύδρευσης και αποχέτευσης και που παύουν να ανήκουν στα διοικητικά όρια δήμων και κοινοτήτων στις οποίες εκτείνεται η δραστηριότητα της Εταιρείας, εξακολουθούν να παρέχονται υπηρεσίες ύδρευσης και αποχέτευσης από την Ε.Υ.Α.Θ. Α.Ε. με τους ίδιους όρους.».

2. Από την έναρξη ισχύος της παρ. 1:

- α) οι υπηρεσίες ύδρευσης (διανομή, πώληση και διαχείριση ύδατος πάσης χρήσεως) και αποχέτευσης (συλλογή, μεταφορά, επεξεργασία, αποθήκευση, εκμετάλλευση και διαχείριση αποβλήτων και άλλων λυμάτων) στις εγκαταστάσεις καταναλωτών που βρίσκονται στο Επιχειρηματικό Πάρκο Θεσσαλονίκης Τύπου Α1, παρέχονται από την ΕΑΔΕΠ αυτής, κατά τον ορισμό των διατάξεων της περ. ε) της παρ. 1 του άρθρου 3 του Ν. 4982/2022 (Α' 195), στην οποία περιέρχονται όλα τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις από τις συνδέσεις παροχής υπηρεσιών ύδρευσης και αποχέτευσης,
- β) οι κανονιστικές ή συμβατικές προβλέψεις, οι οποίες ρύθμιζαν την παροχή των υπηρεσιών ύδρευσης και αποχέτευσης από την Ε.Υ.Α.Θ. Α.Ε. θεωρείται ότι περιέχονται στον Κανονισμό Λειτουργίας του

Επιχειρηματικού Πάρκου Θεσσαλονίκης Τύπου Α1, στο μέτρο που ο τελευταίος δεν περιλαμβάνει σχετικές ρυθμίσεις.

Άρθρο 108

Παράταση διαδικασιών ειδικής διαχείρισης -Προσθήκη παρ. 1Α στο άρθρο 76 του Ν. 4307/2014

1. Στο άρθρο 76 του Ν. 4307/2014 (Α΄ 246), περί διαδικασιών ειδικής διαχείρισης, προστίθεται παρ. 1Α ως εξής:

«1Α. Οι διαδικασίες ειδικής διαχείρισης του τέταρτου εδαφίου της παρ. 1, αν τελούν ήδη σε παράταση και εκκρεμεί η διανομή του προϊόντος ρευστοποίησης στους πιστωτές, παρατείνονται αυτοδικαίως έως την ολοκλήρωση της διανομής του προϊόντος ρευστοποίησης, και πάντως όχι πέραν της 30ής Ιουνίου 2024.».

2. Η ισχύς της παράτασης της ειδικής διαχείρισης της παρ. 1 αρχίζει από την 1η Ιανουαρίου 2024.

Άρθρο 109

Καταβολή ειδικής αποζημίωσης σε όργανα απογραφής που απασχολήθηκαν κατά το έτος 2022 στη συλλογή των στοιχείων της Απογραφής Πληθυσμού - Κατοικιών έτους 2021

Η ειδική αποζημίωση της παρ. 1 του άρθρου 18 του Ν. 4772/2021 (Α΄ 17) που καθορίστηκε με τις υπό στοιχεία 5440/Β4-1125/6.8.2021 (Β΄ 3701) και 3332/Β4-724/28.5.2021 (Β΄ 2356) αποφάσεις του Αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών, καταβάλλεται και στα όργανα απογραφής, τα οποία ορίστηκαν από την Ελληνική Στατιστική Αρχή για πρώτη φορά το έτος 2022, απασχολήθηκαν κατά το έτος αυτό στη συλλογή των στοιχείων της Απογραφής Πληθυσμού - Κατοικιών έτους 2021 και δεν αποζημιώθηκαν για την απασχόληση αυτή. Η οικεία δαπάνη βαρύνει τον προϋπολογισμό της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής.

Άρθρο 110

Αναθέτουσα αρχή διασύνδεσης έργου με τον σταθμό «ΔΑΦΝΗ» της Γραμμής 2 -Τροποποίηση παρ. 5 άρθρου 92 Ν. 4864/2021

Στο τέλος της παρ. 5 του άρθρου 92 του Ν. 4864/2021 (Α΄ 237) προστίθενται δύο εδάφια, και η παρ. 5 διαμορφώνεται ως εξής:

«5. Το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών ορίζεται ως αναθέτουσα αρχή, κατά την έννοια του άρθρου 2 του Ν. 4412/2016 (Α΄ 147), και κύριος του έργου της δημιουργίας χώρων διοίκησης και ελεύθερου χώρου - αστικού πρασίνου με την ονομασία «Ανδρέας Λεντάκης», στον χώρο του πρώην εργοστασίου της ΠΥΡΚΑΛ του Δήμου Δάφνης - Υμηττού. Αρμόδια υπηρεσία για το έργο είναι η Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών της Γενικής Διεύθυνσης Δημόσιας Περιουσίας και Κοινοφελών Περιουσιών, η οποία συνεπικουρείται από τη Διεύθυνση Προμηθειών, Διαχείρισης Υλικού και Υποδομών της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών. Το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών ορίζεται ως αναθέτουσα αρχή και για τη μελέτη και κατασκευή κάθε είδους αναγκαίου έργου για τη διασύνδεση του ανωτέρω έργου με τον Σταθμό «ΔΑΦΝΗ» της Γραμμής 2 του δικτύου αστικού σιδηροδρόμου Περιφέρειας Αττικής, ιδίως τη μελέτη και κατασκευή υπόγειας σήραγγας για τη χρήση πεζών, καθώς και για τη μελέτη και κατασκευή έργων συνοδών αναπλάσεων και λοιπών αστικών παρεμβάσεων και κυκλοφοριακών ή άλλων ρυθμίσεων που συνάπτονται με την ανωτέρω διασύνδεση. Η λειτουργία και συντήρηση της υπόγειας σήραγγας του προηγούμενου εδαφίου διέπεται από τις κείμενες διατάξεις για τη λειτουργία και συντήρηση του δικτύου αστικού σιδηροδρόμου της «ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΜΕΤΡΟ Α.Ε.».»»

Άρθρο 111

Παρατηρητήριο τιμών παιδικών παιχνιδιών «το καλάθι των νονών»

1. Οι επιχειρήσεις που εξειδικεύονται στη διάθεση προς πώληση παιδικών παιχνιδιών στο καταναλωτικό κοινό, των οποίων ο συνολικός ετήσιος κύκλος εργασιών υπερβαίνει το ένα εκατομμύριο (1.000.000) ευρώ ετησίως, βάσει των οικονομικών καταστάσεων της αμέσως προηγούμενης, από την έναρξη ισχύος του παρόντος, διαχειριστικής περιόδου, αποστέλλουν στο Υπουργείο

Ανάπτυξης, ανά τακτά χρονικά διαστήματα, κατάλογο καταναλωτικών προϊόντων παιδικών παιχνιδιών («καλάθι των νονών»), από τις 22 Απριλίου 2024 έως και τις 4 Μαΐου 2024.

2. Οι υπόχρεοι της παρ. 1 εντάσσουν ένα (1) τουλάχιστον προϊόν από κάθε κατηγορία προϊόντων που περιλαμβάνεται στο «καλάθι των νονών», εφόσον διαθέτουν προϊόντα αυτής της κατηγορίας, και το διαθέτουν σε προσιτή τιμή, ιδίως συγκριτικά με τα υπόλοιπα προϊόντα της ίδιας κατηγορίας, ενημερώνοντας τους καταναλωτές, που προσέρχονται στα φυσικά ή ψηφιακά καταστήματά τους, ως προς τη σύνθεση του «καλαθιού» που προτείνουν. Η ενημέρωση αυτή γίνεται με κάθε πρόσφορο μέσο, ιδίως με λίστες, φυλλάδια και, υποχρεωτικά, με ειδική σήμανση επί των προϊόντων ή του χώρου πώλησής τους.

3. Οι υπόχρεοι της παρ. 1 τοποθετούν ευκρινές ειδικό σήμα στον χώρο πώλησης (ράφι) των προϊόντων που συμμετέχουν στο «καλάθι των νονών», καθώς και ευκρινή κατάλογο των προϊόντων που συνθέτουν το «καλάθι» σε εμφανές σημείο στην είσοδο του καταστήματος, που συμπεριλαμβάνει τις τιμές στις οποίες προσφέρονται τα προϊόντα. Επιπρόσθετα, οι υπόχρεοι της παρ. 1 διασφαλίζουν ότι τα προϊόντα που συμμετέχουν στο «καλάθι» βρίσκονται στα καταστήματά τους σε επάρκεια και διατίθενται απρόσκοπτα στο καταναλωτικό κοινό. Για κάθε παράβαση της παρούσας επιβάλλεται πρόστιμο ύψους χιλίων (1.000) έως δέκα χιλιάδων (10.000) ευρώ, σύμφωνα με την απόφαση της παρ. 7.

4. Ο κατάλογος των προϊόντων που συμμετέχουν στο «καλάθι των νονών» και οι τιμές τους διαμορφώνονται ελεύθερα από τις επιχειρήσεις. Για τις τιμές των προϊόντων που συνθέτουν το «καλάθι» που προτείνεται από κάθε επιχείρηση εφαρμόζεται αναλόγως το άρθρο 54 του Ν. 5045/2023 (Α' 136), περί αθέμιτης κερδοφορίας, όπου το περιθώριο μικτού κέρδους ανά μονάδα προϊόντος δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει το αντίστοιχο περιθώριο μικτού κέρδους ανά μονάδα προϊόντος προ της 1ης Δεκεμβρίου 2021. Τα προϊόντα του καταλόγου μπορούν να διαφοροποιούνται κάθε φορά που αποστέλλεται από τους υπόχρεους νέος κατάλογος προς το Υπουργείο Ανάπτυξης.

5. Κατάλογο προϊόντων που εντάσσονται στο «καλάθι των νονών» μπορούν να αποστέλλουν και επιχειρήσεις πέραν των υπόχρεων της παρ. 1. Οι ως άνω επιχειρήσεις, εφόσον αποστείλουν κατάλογο προϊόντων, καθίστανται υπόχρεες τήρησης του παρόντος, μέχρι τη λήξη της ισχύος του, και ελέγχονται από τις αρμόδιες ελεγκτικές αρχές ως προς τη συμμόρφωσή τους με το άρθρο 54 του Ν. 5045/2023, περί αθέμιτης κερδοφορίας.

6. Η μη αποστολή καταλόγου προϊόντων ή η ελλιπής αποστολή καταλόγου προϊόντων από τους υπόχρεους τιμωρείται με διοικητικό πρόστιμο ύψους πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ για κάθε ημέρα καθυστέρησης αποστολής καταλόγου.

7. Με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης καθορίζονται οι κατηγορίες των προϊόντων που εντάσσονται στο «καλάθι των νονών», η συχνότητα αποστολής του καταλόγου προϊόντων από τους υπόχρεους, οι αρμόδιες για την επιβολή των κυρώσεων του παρόντος αρχές, η διαδικασία ελέγχων, η διαδικασία είσπραξης των προστίμων και κάθε άλλο ειδικότερο ζήτημα που αφορά στην εφαρμογή του παρόντος.

Άρθρο 112

Πληρωμές των δικαιούχων στο πλαίσιο της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής - Τροποποίηση άρθρου 32 Ν. 4314/2014

Στο άρθρο 32 του Ν. 4314/2014 (Α΄ 265), περί προκαταβολών και πληρωμών, επέρχονται οι εξής τροποποιήσεις: α) η εσφαλμένη δεύτερη αναφορά σε παρ. «5» διορθώνεται σε «6», β) στη νέα παρ. 6 βα) αντικαθίσταται η περ. β) του πρώτου εδαφίου, ββ) στην περ. στ) του πρώτου εδαφίου επικαιροποιείται η αναφορά στον ισχύοντα Κανονισμό και βγ) προστίθεται η φράση «μετά την πληρωμή τους στους δικαιούχους από τον Οργανισμό Πληρωμών και Ελέγχου Κοινοτικών Ενισχύσεων Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (Ο.Π.Ε.Κ.Ε.Π.Ε.)», γ) προστίθεται τρίτο εδάφιο, και η παρ. 5 διαμορφώνεται ως εξής:

«6. Οι προκαταβολές, οι ενδιάμεσες και οι τελικές πληρωμές που λαμβάνουν οι δικαιούχοι βάσει καθεστώτων στήριξης στα πλαίσια της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής, οι οποίες αφορούν: α) τη βασική ενίσχυση, β) τα οικολογικά προγράμματα, γ) τις ενισχύσεις που χορηγούνται σε γεωργούς νεαρής ηλικίας, δ) τις ενισχύσεις που χορηγούνται σε μικροκαλλιεργητές, ε) τις συνδεδεμένες ενισχύσεις και στ) την ειδική ενίσχυση βάμβακος του Κανονισμού (ΕΕ) 2021/2115, μετά την πληρωμή τους στους δικαιούχους από τον Οργανισμό Πληρωμών και Ελέγχου Κοινοτικών Ενισχύσεων Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (Ο.Π.Ε.Κ.Ε.Π.Ε.), δεν κατάσχονται στα χέρια του Δημοσίου ή τρίτων, δεν υπόκεινται σε κανενός είδους παρακράτηση και δεν συμψηφίζονται με οφειλές προς το Δημόσιο και οποιονδήποτε φορέα του δημόσιου τομέα, καθώς και προς τους ασφαλιστικούς οργανισμούς, μέχρι του ποσού των επτά χιλιάδων πεντακοσίων (7.500) ευρώ ετησίως.

Σε περίπτωση επιβολής κατάσχεσης σε τραπεζικές καταθέσεις εις χείρας πιστωτικών ιδρυμάτων ως τρίτων, στις οποίες περιλαμβάνονται και οι πληρωμές των ανωτέρω άμεσων ενισχύσεων, τα πιστωτικά ιδρύματα εξετάζουν αν πληρούνται οι προϋποθέσεις για την επιβολή της κατάσχεσης, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρούσας. Οι προκαταβολές, οι ενδιάμεσες και οι τελικές πληρωμές, ανεξαρτήτως ποσού, που λαμβάνουν οι δικαιούχοι βάσει καθεστώτων στήριξης του πρώτου εδαφίου στο πλαίσιο της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής, όσο βρίσκονται στον Ο.Π.Ε.Κ.Ε.Π.Ε., δεν κατάσχονται, δεν υπόκεινται σε κανενός είδους παρακράτηση και δεν συμψηφίζονται με οφειλές προς το Δημόσιο και οποιονδήποτε φορέα του δημόσιου τομέα, καθώς και προς τους ασφαλιστικούς οργανισμούς.

Οι διατάξεις της παρούσας είναι ειδικές και κατισχύουν κάθε άλλης γενικής ή ειδικής διάταξης που ορίζει διαφορετικά.».

Άρθρο 113

Επικύρωση, δημοσίευση και ισχύς αποφάσεων επιτροπών του άρθρου 3 του ν. 2971/2001 -Προσθήκη παρ. 10 στο άρθρο 23 του ν. 5092/2024

Στο άρθρο 23 του Ν. 5092/2024 (Α΄ 33) προστίθεται παρ. 10 ως εξής:

«10. Με απόφαση του γραμματέα της οικείας αποκεντρωμένης διοίκησης, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, επικυρώνονται τα όρια αιγιαλού και παραλίας που έχουν καθορισθεί από επιτροπές του άρθρου 3 του Ν. 2971/2001 (Α΄ 285) σε συνεδριάσεις προγενέστερες της 4ης Μαρτίου 2024.».

Άρθρο 114

Εκποίηση, διάθεση και αξιοποίηση εξοπλισμού Ελληνικών Αμυντικών Συστημάτων -Τροποποίηση παρ. 6 άρθρου 92 Ν. 4864/2021

Στο τέλος της παρ. 6 του άρθρου 92 του Ν. 4864/2021 (Α΄ 237) προστίθενται τέσσερα εδάφια, και η παρ. 6 διαμορφώνεται ως εξής:

«6. Το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών ορίζεται ως αναθέτουσα αρχή, κατά την έννοια του άρθρου 2 του Ν. 4412/2016 (Α΄ 147), του έργου «Μετεγκατάσταση δραστηριοτήτων Ε.Α.Σ. Υμηττού» που έχει

ενταχθεί στο Αναπτυξιακό Πρόγραμμα Συμβάσεων Στρατηγικής Σημασίας του ν. 4799/2021 (Α΄ 78). Τις διοικητικές πράξεις σχετικά με τη διαδικασία ανάθεσης και εκτέλεσης των συμβάσεων του έργου εκδίδει το αρμόδιο όργανο του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών. Αρμόδια υπηρεσία για το έργο είναι η Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών της Γενικής Διεύθυνσης Δημόσιας Περιουσίας και Κοινοφελών Περιουσιών, η οποία συνεπικουρείται από τη Διεύθυνση Προμηθειών, Διαχείρισης Υλικού και Υποδομών της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών. Ο πάγιος εξοπλισμός της Ε.Α.Σ. Α.Ε. μπορεί να εκποιείται, να διατίθεται, με ή χωρίς αντάλλαγμα, για την εξυπηρέτηση άλλου δημόσιου σκοπού ή να αξιοποιείται με οποιονδήποτε άλλον πρόσφορο τρόπο, ύστερα από απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της Ε.Α.Σ. Α.Ε. Η εκποίηση του εξοπλισμού στο πλαίσιο του ως άνω έργου, διενεργείται από το Ταμείο Αξιοποίησης Ιδιωτικής Περιουσίας του Δημοσίου με ηλεκτρονικές πλειοδοτικές δημοπρασίες κατόπιν σχετικής πρόσκλησης, κατά παρέκκλιση των διατάξεων περί διαχείρισης δημόσιου υλικού. Τα έσοδα από την εκποίηση ή την αξιοποίηση του εξοπλισμού αποτελούν έσοδα της Ε.Α.Σ. Α.Ε. Με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, ορίζονται οι προϋποθέσεις, τα κριτήρια, οι απαιτούμενες εγγυήσεις και τα δικαιολογητικά συμμετοχής στις σχετικές δημοπρασίες, ο τρόπος και ο χρόνος δημοσίευσης των προσκλήσεων, ο τρόπος προσδιορισμού της τιμής έναρξης των δημοπρασιών και καταβολής του προσφερόμενου ποσού, ο τρόπος και τα όργανα διεξαγωγής της δημοπρασίας και κάθε άλλο αναγκαίο σχετικό ζήτημα, για την εφαρμογή της παρούσας.».

Άρθρο 115

Ειδικές ρυθμίσεις υπολογισμού του Ενιαίου Φόρου Ιδιοκτησίας Ακινήτων 2024 για διατηρητέα και ιστορικά διατηρητέα μνημεία ή έργα τέχνης - Τροποποίηση παρ. Γ΄ και Ε΄ άρθρου 4 ν. 4223/2013

1. Το τελευταίο εδάφιο της παρ. Γ΄ του άρθρου 4 του Ν. 4223/2013 (Α΄ 287), περί υπολογισμού του φόρου επί της συνολικής αξίας ανά εμπράγματο δικαίωμα επί ακινήτου, τροποποιείται ως προς τη μη εφαρμογή της Ενότητας Γ΄ για δικαιώματα επί διατηρητέων και ιστορικά διατηρητέων μνημείων ή έργων τέχνης και για το έτος 2024, και η παρ. Γ΄ διαμορφώνεται ως εξής:

«Γ. Υπολογισμός φόρου επί της συνολικής αξίας ανά εμπράγματο δικαίωμα επί ακινήτου.

Για δικαιώματα επί ακινήτων υπολογίζεται φόρος επί της συνολικής αξίας ανά εμπράγματο δικαίωμα επί ακινήτου, όπως αυτό αποτυπώνεται στη δήλωση στοιχείων ακινήτων του άρθρου 23 του Ν. 3427/2005 (Α΄ 312), σύμφωνα με την κατωτέρω κλίμακα:

Κλιμάκια συνολικής αξίας ακινήτου σε ευρώ	Συντελεστής φόρου ανά κλιμάκιο αξίας
0,01-400.000	0%
400.000,01-500.000	0,20%
500.000,01-600.000	0,30%
600.000,01-700.000	0,40%
700.000,01-800.000	0,50%
800.000,01-900.000	0,60%
900.000,01-1.000.000	0,70%
1.000.000,01-2.000.000	0,90%
>=2.000.000,01	1,00%

Ο φόρος υπολογίζεται στη συνολική αξία του εκατό τοις εκατό (100%) της πλήρους κυριότητας του ακινήτου, όπως το δικαίωμα αυτό αναγράφεται στη δήλωση στοιχείων ακινήτων, απομειώνεται με βάση τον συντελεστή συνιδιοκτησίας της παρ. 3 του άρθρου 32 του Ν. 3842/2010 (Α΄ 58), εφόσον υφίσταται συνιδιοκτησία στην πλήρη ή ψιλή κυριότητα, και επιμερίζεται σύμφωνα με την παρ. 9 του άρθρου 2. Η αξία του προηγούμενου εδαφίου υπολογίζεται σύμφωνα με το τρίτο και το τέταρτο εδάφιο της Ενότητας Ε.

Η παρούσα Ενότητα εφαρμόζεται, εφόσον η συνολική αξία της ακίνητης περιουσίας του υποκειμένου στον φόρο, όπως αυτή υπολογίζεται βάσει της Ενότητας Ε, υπερβαίνει τις τριακόσιες χιλιάδες (300.000) ευρώ.

Η παρούσα Ενότητα δεν εφαρμόζεται για δικαιώματα επί γηπέδων εκτός σχεδίου πόλης ή οικισμού ούτε για δικαιώματα επί των κτιρίων που είναι προγενέστερα των εκάστοτε τελευταίων εκατό (100) ετών και τα οποία έχουν χαρακτηριστεί ως ιστορικά διατηρητέα μνημεία ή ως έργα τέχνης, καθώς και των αναλογούντων σε αυτά ποσοστών επί των γηπέδων ή οικοπέδων στα οποία βρίσκονται.

Δεν επιβάλλεται ο φόρος της παρούσας Ενότητας σε δικαίωμα επί οικοπέδου με ή χωρίς κτίσμα, όταν το ποσοστό συνιδιοκτησίας επί του εν λόγω οικοπέδου δεν υπερβαίνει το πέντε τοις εκατό (5%). Επιπλέον, το δικαίωμα επί του οικοπέδου δεν λαμβάνεται υπόψη για την εφαρμογή του συντελεστή φόρου ανά κλιμάκιο αξίας της παρούσας Ενότητας, λαμβάνεται όμως υπόψη για τη συνολική αξία της περιουσίας του υποκειμένου στον φόρο για την παρούσα Ενότητα και την Ενότητα Ε΄.

Ειδικά για τον ΕΝ.Φ.Ι.Α. ετών 2022, 2023 και 2024 η παρούσα Ενότητα δεν εφαρμόζεται και για δικαιώματα επί ιστορικών διατηρητέων μνημείων ή έργων τέχνης, που προστατεύονται από τον ν. 4858/2021 (Α΄ 220) και τα οποία δεν καταλαμβάνονται από το προηγούμενο εδάφιο, καθώς και για δικαιώματα επί κτιρίων, τα οποία έχουν χαρακτηριστεί μέχρι την 31η.12.2021 ως διατηρητέα, σύμφωνα με το άρθρο 4 του Ν. 1577/1985 (Α΄ 210) εφόσον τα ως άνω μνημεία, έργα τέχνης ή κτίρια είναι προγενέστερα της 1ης Ιανουαρίου 1940, και για τα αναλογούντα σε αυτά ποσοστά επί των γηπέδων ή οικοπέδων στα οποία βρίσκονται.».

2. Το τελευταίο εδάφιο της παρ. Ε΄ του άρθρου 4 του ν. 4223/2013, περί προσαύξησης του φόρου φυσικών προσώπων ανάλογα με τη συνολική αξία της περιουσίας, τροποποιείται ως προς την εξαίρεση από τον συνυπολογισμό στη συνολική αξία της περιουσίας των δικαιωμάτων επί διατηρητέων και ιστορικά διατηρητέων μνημείων ή έργων τέχνης και για το έτος 2024, και η παρ. Ε΄ διαμορφώνεται ως εξής:

«Ε. Προσαύξηση του φόρου φυσικών προσώπων ανάλογα με τη συνολική αξία της περιουσίας.

Ο ΕΝ.Φ.Ι.Α. φυσικών προσώπων που προκύπτει από την εφαρμογή του παρόντος άρθρου, προσαυξάνεται ανάλογα με τη συνολική αξία της ακίνητης περιουσίας ως εξής:

α) για αξία ακίνητης περιουσίας έως και εξακόσιες πενήντα χιλιάδες (650.000) ευρώ, κατά ποσοστό πέντε τοις εκατό (5%),

β) για αξία ακίνητης περιουσίας έως και οκτακόσιες χιλιάδες (800.000) ευρώ, κατά ποσοστό δέκα τοις εκατό (10%),

γ) για αξία ακίνητης περιουσίας έως και ένα εκατομμύριο (1.000.000) ευρώ, κατά ποσοστό δεκαπέντε τοις εκατό (15%),

δ) για αξία ακίνητης περιουσίας από ένα εκατομμύριο και ένα λεπτό (1.000.000,01) ευρώ και άνω, κατά ποσοστό είκοσι τοις εκατό (20%).

Η προσαύξηση σύμφωνα με τα οριζόμενα στο προηγούμενο εδάφιο εφαρμόζεται, εφόσον η συνολική αξία της ακίνητης περιουσίας υπερβαίνει τις πεντακόσιες χιλιάδες (500.000) ευρώ.

Για τον υπολογισμό της συνολικής αξίας της περιουσίας εφαρμόζεται το άρθρο 32 του ν. 3842/2010 . Αν το οικοπέδο βρίσκεται σε περιοχή, η οποία δεν εντάσσεται στο πεδίο εφαρμογής των αποφάσεων του Υπουργού Οικονομικών, που εκδίδονται κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 41 του ν. 1249/1982 (Α' 43), για τον προσδιορισμό της φορολογητέας αξίας αυτού, το γινόμενο της συνολικής τιμής εκκίνησης του οικοπέδου και του συντελεστή οικοπέδου, ο οποίος δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερος του 1, δεν μπορεί να είναι ανώτερο της τιμής ανά τετραγωνικό μέτρο, η οποία ελήφθη υπόψη για τον υπολογισμό του φόρου ακίνητης περιουσίας φυσικών προσώπων έτους 2013. Στη συνολική αξία της ακίνητης περιουσίας δεν συνυπολογίζεται η αξία των δικαιωμάτων επί των γηπέδων εκτός σχεδίου πόλης ή οικισμού. Επίσης δεν συνυπολογίζεται η αξία των δικαιωμάτων επί των κτιρίων που είναι προγενέστερα των εκάστοτε τελευταίων εκατό (100) ετών και τα οποία έχουν χαρακτηριστεί ως ιστορικά διατηρητέα μνημεία ή ως έργα τέχνης, καθώς και των τυχόν αναλογούντων σε αυτά ποσοστών επί των γηπέδων ή οικοπέδων στα οποία βρίσκονται.

Ειδικά για τον Ε.Ν.Φ.Ι.Α. ετών 2022, 2023 και 2024 δεν συνυπολογίζεται και η αξία των δικαιωμάτων επί ιστορικών διατηρητέων μνημείων ή έργων τέχνης που προστατεύονται από τον Ν. 4858/2021 (Α' 220) και τα οποία δεν καταλαμβάνονται από το προηγούμενο εδάφιο, καθώς και των δικαιωμάτων επί κτιρίων τα οποία έχουν χαρακτηριστεί μέχρι την 31η.12.2021 ως διατηρητέα βάσει του ν. 1577/1985 (Α' 210), εφόσον τα ως άνω μνημεία, έργα τέχνης ή κτίρια είναι προγενέστερα της 1ης Ιανουαρίου 1940, και των αναλογούντων σε αυτά ποσοστών επί των γηπέδων ή οικοπέδων στα οποία βρίσκονται.».

Άρθρο 116

Στέγαση Επιτροπής Εξώδικης Επίλυσης Φορολογικών Διαφορών - Τροποποίηση παρ. 16 άρθρου 16 Ν. 4714/2020

Η παρ. 16 του άρθρου 16 του Ν. 4714/2020 (Α' 148) τροποποιείται, ώστε να δοθεί η δυνατότητα για παράταση της υφιστάμενης μίσθωσης ή για σύναψη

νέας μίσθωσης για την κάλυψη των στεγαστικών αναγκών της Επιτροπής Εξώδικης Επίλυσης Φορολογικών Διαφορών, και διαμορφώνεται ως εξής:

«16. Το Υπουργείο Οικονομικών μέσω του Προϊσταμένου της Διεύθυνσης Τεχνικών Υπηρεσιών δύναται να προβεί στην παράταση της ήδη συναφθείσας σύμβασης μίσθωσης ακινήτου για τα έτη 2020 έως και 2023 ή σε σύναψη νέας μίσθωσης εάν αυτή έχει λήξει για την κάλυψη των στεγαστικών αναγκών της Επιτροπής Εξώδικης Επίλυσης Φορολογικών Διαφορών, κατά παρέκκλιση των κείμενων διατάξεων περί μισθώσεων ακινήτων για τη στέγαση δημοσίων υπηρεσιών.».

ΕΝΟΤΗΤΑ ΙΙΙ

ΕΝΑΡΞΗ ΙΣΧΥΟΣ

Άρθρο 117

Έναρξη ισχύος

1. Η ισχύς του παρόντος αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως με την επιφύλαξη των παρ. 2 και 3, καθώς και των ειδικότερων διατάξεών του.

2. Τα άρθρα 10 και 11 και η παρ. 3 του άρθρου 12 ισχύουν από την 1η Σεπτεμβρίου 2024.

Παράρτημα

A

1. Τέλη χαρτοσήμου (π.δ.28ης Ιουλίου 1931, Α΄ 239),

2. Φόρος μεταβίβασης ακινήτων (ν. 1587/1950, Α΄ 294),

3. Φόρος επί του ζύθου (άρθρο 39 του β.δ. 24.9/1958),

4. Εισφορά δακοκτονίας (άρθρο 2 του α.ν. 112/1967, Α΄ 147),

5. Προξενικά ναυτιλιακά τέλη του ν.δ. 952/1971 (Α΄ 160),

6. Φόρος πλοίων και ναυτιλιακών επιχειρήσεων (ν. 27/1975, Α΄ 77),

7. Φόρος επί των μερισμάτων, έκτακτων αμοιβών και ποσοστών («bonus») επιπλέον των μισθών (παρ.5 άρθρου 43 ν. 4111/2013, Α΄ 18),

8. Τέλος ρυμουλκών, αυτοκινούμενων βυθοκόρων και αλιευτικών πλοίων (άρθρο 57 ν. 4646/2019, Α΄ 201),
9. Προξενικά ναυτιλιακά τέλη (ν.δ. 952/1971, Α΄ 160),
10. Ειδικός Φόρος Τραπεζικών Εργασιών (άρθρα 6 έως 16 του Ν. 1676/1986, Α΄ 204),
11. Φόρος Συγκέντρωσης Κεφαλαίου (άρθρα 17 έως 31 του Ν. 1676/1986),
12. Ειδικός Φόρος για την Ανάπτυξη της Κινηματογραφικής Τέχνης (άρθρο 60 του ν. 1731/1987, Α΄ 161),
13. Φόρος Αυτομάτου Υπερτιμήματος (άρθρο 16 του ν. 1882/1990, Α΄ 43),
14. Έσοδα εισιτηρίων καζίνο (παρ.10 άρθρου 2 του ν. 2206/1994, Α΄ 62, παρ.13 άρθρου 31 του ν. 2873/2000, Α΄ 285, παρ.1 άρθρου 1 του ν. 3139/2003 Α100, περ. 9 άρθρου πρώτου υποπερ. Ε7 του ν. 4093/2012, Α΄ 222),
15. Φόρος Μεγάλης Ακίνητης Περιουσίας (άρθρα 21 έως 35 του ν. 2459/1997, Α΄ 17),
16. Τέλη διενέργειας παιγίων με παιγνιόχαρτα (άρθρο 8 του ν. 2515/1997 και παρ.2 άρθρου 10 του ν. 3037/2002, Α΄ 174),
17. Φόρος πώλησης της παρ.2 του άρθρου 9 του ν. 2579/1998, Α΄ 31,
18. Αυτοτελής Φορολογία Αφορολόγητων Αποθεματικών (άρθρο 8 του ν. 2579/1998),
19. Τέλος συνδρομητών κινητής τηλεφωνίας και τέλος καρτοκίνητης τηλεφωνίας (άρθρο 12 του ν. 2579/1998),
20. Περιβαλλοντικό τέλος πλαστικής σακούλας του άρθρου 6Α του ν. 2939/2001 (Α΄ 179),
21. Αυτοτελής Φορολογία Αφορολόγητων Αποθεματικών Τεχνικών Επιχειρήσεων (άρθρο 3 του ν. 2954/2001, Α΄ 255),
22. Ειδικός Φόρος επί των Ακινήτων (άρθρα 15 έως 18 του ν. 3091/2002, Α΄ 330),
23. Φορολογία Προβλέψεων Επισφαλών Απαιτήσεων (παρ.4 άρθρου 9 του ν. 3296/2004, Α΄ 253),

24. Φόρος κεφαλαιοποίησης ή διανομής αφορολόγητων αποθεματικών (παρ.6 άρθρου 8 του ν. 3299/2004, Α΄ 261).
25. Φόρος Αυτομάτου Υπερτιμήματος και Τέλος Συναλλαγής Ακινήτων (άρθρα 2 έως 19 του ν. 3427/2005),
26. Φόρος ασφαλίστρων (άρθρο 29 του ν. 3492/2006, Α΄ 210),
27. Αυτοτελής Φορολογία των Αποθεματικών των Τραπεζών (άρθρο 10 του ν. 3513/2006, Α΄ 265),
28. Ενιαίο Τέλος Ακινήτων (άρθρα 5 έως 19 του ν. 3634/2008, Α΄ 9),
29. Εφάπαξ φόροι, επί των αποθεμάτων πετρελαίου (άρθρα 23 του ν. 3634/2008, 2 του ν. 3828/2010, Α΄31 και παρ.6 άρθρου τέταρτου του ν. 3845/2010, Α΄ 65),
30. Έκτακτες εφάπαξ εισφορές κοινωνικής ευθύνης των νομικών προσώπων (άρθρα 2 του ν. 3808/2009, Α΄ 227 και 5 του ν. 3845/2010),
31. Έκτακτη εισφορά στα ιδιωτικά πλοία αναψυχής (άρθρο 3 του ν. 3790/2009, Α΄ 143),
32. Ειδικός φόρος ιδιωτικών πλοίων αναψυχής (άρθρο 2 του ν. 3790/2009),
33. Ειδικός φόρος πολυτελείας χωρών της Ε.Ε. και εγχωρίως παραγόμενων ειδών (άρθρο 17 του ν. 3833/2010, Α΄ 40),
34. Εισφορές Φυσικών Προσώπων (άρθρα 18 του ν. 3758/2009, Α΄ 68, 5 του ν. 3833/2010, Α΄ 40, 30 του ν. 3986/2011, Α΄ 152),
35. Φόρος Ακίνητης Περιουσίας (άρθρα 27 έως 50 του ν. 3842/2010, Α΄ 58),
36. Ειδικός φόρος στις διαφημίσεις που προβάλλονται από την τηλεόραση (παρ.12 άρθρου πέμπτου του ν. 3845/2010),
37. Ποσοστό πέντε τοις εκατό (5%) των εισπραττόμενων από τις ιδιωτικές Μονάδες Χρόνιας Αιμοκάθαρσης νοσηλίων (άρθρο 30 του ν. 3846/2010, Α΄ 66),
38. Τέλος επιτηδεύματος φυσικών και νομικών προσώπων (άρθρο 31 του ν. 3986/2011, Α΄ 152),

39. Ειδική εισφορά αλληλεγγύης φυσικών προσώπων (άρθρα 29 του ν. 3986/2011 και 43Α του ν. 4172/2013, Α΄ 167),
40. Ετήσιο τέλος για τη λειτουργία χώρου καπνιζόντων (άρθρο 45 του ν. 3986/2011),
41. Συμμετοχή του Ελληνικού Δημοσίου στα μικτά κέρδη των εταιρειών παροχής υπηρεσιών στοιχημάτων και τυχερών παιγνίων μέσω διαδικτύου (άρθρο 50 του ν. 4002/2011, Α΄ 180),
42. Έκτακτο Ειδικό Τέλος Ηλεκτροδοτούμενων Δομημένων Επιφανειών (άρθρο 53 του ν. 4021/2011, Α΄ 218),
43. Φόρος πολυτελούς διαβίωσης (άρθρο 44 του ν. 4111/2013, Α΄ 18),
44. Εισφορά εισαγόμενου συναλλάγματος (παρ.1 άρθρου 43 του ν. 4111/2013, Α΄ 18),
45. Έκτακτο Ειδικό Τέλος Ακινήτων (υποπαρ. Α7 άρθρου πρώτου του ν. 4152/2013, Α΄ 107),
46. Φόρος Διαμονής (άρθρο 53 του ν. 4389/2016, Α΄ 94),
47. Τέλος στη συνδρομητική τηλεόραση (άρθρο 54 του ν. 4389/2016),
48. Τέλος συνδρομητών σταθερής τηλεφωνίας (άρθρο 55 του ν. 4389/2016),
49. Εισφορά προστασίας του περιβάλλοντος της παρ.3 του άρθρου 4 του ν. 4736/2020 (Α΄ 200) σχετικά με τη μείωση των επιπτώσεων ορισμένων πλαστικών προϊόντων στο περιβάλλον,
50. Περιβαλλοντικό τέλος (άρθρο 79 του ν. 4819/2021, Α΄ 129),
51. Τέλος ανακύκλωσης (άρθρο 80 του ν. 4819/2021),
52. Τέλος ανθεκτικότητας στην κλιματική κρίση (άρθρο 30 του ν. 5073/2023, Α΄ 204),
53. Συμπληρωματικός φόρος (άρθρα 1-54) του ν. 5100/2024 (Α΄49) σε εφαρμογή του άρθρου 46 της Οδηγίας (ΕΕ) 2022/2523 του Συμβουλίου της 10ης Δεκεμβρίου 2022

54. Ψηφιακό Τέλος Συναλλαγής⁵¹

55. Φόρος επί Αμοιβαίων Κεφαλαίων Επιχειρηματικών Συμμετοχών της παρ. 21 του άρθρου 7 του ν. 2992/2002 (Α' 54).⁵²

56. Περιουσιολόγιο Ακινήτων του άρθρου 1 και δήλωση στοιχείων ακινήτων (Ε9) του άρθρου 2 του Κώδικα Φορολογίας Περιουσίας (ν. 5219/2025, Α' 130).⁵³

Παράρτημα

Β

Διατάξεις ν. 4987/2022	Νέες διατάξεις
Άρθρο 1	Άρθρο 1
Άρθρο 2	Άρθρο 2
Άρθρο 3	Άρθρο 3
Άρθρο 4	Άρθρο 4
Άρθρο 5	Άρθρο 5 και άρθρο 83 παρ.1
Άρθρο 5 παρ.3Α	Άρθρο 5 παρ.3
Άρθρο 6	Άρθρο 6
Άρθρο 6 παρ.1	Άρθρο 83 παρ.3
Άρθρο 7	Άρθρο 7
Άρθρο 8	Άρθρο 8
Άρθρο 8 παρ.1	Άρθρο 83 παρ.6
Άρθρο 9	Άρθρο 9
Άρθρο 10 παρ.1 περ. α)	Άρθρο 10 παρ. 1, 2, 3
Άρθρο 10 παρ.1 περ. β)	Άρθρο 11 παρ.1

⁵¹[Προσθήκη 5135/2024, Άρθρο 54](#)

⁵²[Προσθήκη 5162/2024, Άρθρο 38](#)

⁵³[Προσθήκη 5222/2025, Άρθρο 218](#)

Άρθρο 10 παρ.1 περ. ν)	Άρθρο 83 παρ.7 περ. α), β) και ν) και παρ.8 περ. α)
Άρθρο 10 παρ.1 περ. δ)	Άρθρο 11 παρ.4, 5 και 6
Άρθρο 10 παρ.1 περ. ε)	Άρθρο 11 παρ.9 και άρθρο 83 παρ.8 περ. δ)
Άρθρο 10 παρ.2 περ. α)	Άρθρο 11 παρ.10 περ. α)
Άρθρο 10 παρ.2 περ. β)	Άρθρο 11 παρ.10 περ. β)
Άρθρο 10 παρ.2 περ. ν)	Άρθρο 11 παρ.11
Άρθρο 10 παρ.2 περ. δ)	Άρθρο 11 παρ.12
Άρθρο 10 παρ.3 περ. α)	Άρθρο 11 παρ.13
Άρθρο 10 παρ.3 περ. β)	Άρθρο 11 παρ.14
Άρθρο 10 παρ.4 εδάφιο πρώτο	Άρθρο 11 παρ.15
Άρθρο 10 παρ.4 εδάφιο δεύτερο	Άρθρο 11 παρ.16
Άρθρο 10 παρ.5	Άρθρο 11 παρ.17
Άρθρο 10 παρ.6	Άρθρο 83 παρ.8 περ. ν) και ε)
Άρθρο 11 παρ.1	Άρθρο 10 παρ.3
Άρθρο 11 παρ.2	Άρθρο 10 παρ.4
Άρθρο 11 παρ.3	Άρθρο 10 παρ.5
Άρθρο 11 παρ.4	Άρθρο 10 παρ.6
Άρθρο 11 παρ.5	Άρθρο 10 παρ.8
Άρθρο 11 παρ.6	Άρθρο 10 παρ.9 και 10
Άρθρο 11 παρ.7	Άρθρο 10 παρ.11
Άρθρο 11 παρ.8	Άρθρο 10 παρ.12
Άρθρο 11 παρ.9	Άρθρο 10 παρ.4
Άρθρο 11 παρ.10	Άρθρο 87 παρ.7 περ. δ)
Άρθρο 12	Άρθρο 12
Άρθρο 12 παρ.3	Άρθρο 83 παρ.9 περ. α)
Άρθρο 13	Άρθρο 13

Άρθρο 13 παρ.3	Άρθρο 83 παρ.10
Άρθρο 14	Άρθρο 14
Άρθρο 14 παρ.4 και5	Άρθρο 83 παρ.11
Άρθρο 15	Άρθρο 15
Άρθρο 15 παρ.3α	Άρθρο 15 παρ.4 και άρθρο 83 παρ.13
Άρθρο 15 παρ.3β	Άρθρο 15 παρ.5 και άρθρο 83 παρ.14
Άρθρο 15 παρ.4	Άρθρο 83 παρ.12
Άρθρο15Α	Άρθρο 16
Άρθρο 15Απαρ. 3 περ. α) και 4	Άρθρο 83 παρ.15
Άρθρο 15Απαρ. 3 περ. β)	Άρθρο 83 παρ.16
Άρθρο 15Β	Άρθρο 17
Άρθρο 15Βπαρ. 2	Άρθρο 83 παρ.17 περ. α)
Άρθρο 15Βπαρ. 5	Άρθρο 83 παρ.17 περ. β)
Άρθρο 15Γ	Άρθρο 18
Άρθρο 15Γπαρ. 2	Άρθρο 83 παρ.18
Άρθρο 15Γπαρ. 4	Άρθρο 83 παρ.19
Άρθρο 15Δ	Άρθρο 19
Άρθρο 15Δπαρ. 5	Άρθρο 83 παρ.20
Άρθρο 16	Άρθρο 20
Άρθρο 16 παρ.2	Άρθρο 83 παρ.21
Άρθρο 17	Άρθρο 21
Άρθρο 17 παρ.1α	Άρθρο 83 παρ.23
Άρθρο 17 παρ.1β	Άρθρο 21 παρ.2
Άρθρο 17 παρ.2	Άρθρο 21 παρ.3
Άρθρο 17 παρ.2α	Άρθρο 21 παρ.4
Άρθρο 17 παρ.3	Άρθρο 21 παρ.5

Άρθρο 17 παρ.4	Άρθρο 21 παρ.6
Άρθρο 17 παρ.5	Άρθρο 21 παρ.7
Άρθρο 17 παρ.6	Άρθρο 83 παρ.22
Άρθρο 17 παρ.7	Άρθρο 83 παρ.24
`Άρθρο17Α	Άρθρο 21
Άρθρο 17Απαρ. 6	Άρθρο 83 παρ.25
Άρθρο 18	Άρθρο 22
Άρθρο 18 παρ.1 τελευταίο εδάφιο	Άρθρο 83 παρ.26 περ. α)
Άρθρο 18 παρ.2	Άρθρο 83 παρ.26 περ. β)
Άρθρο 19	Άρθρο 23 και άρθρο 83 παρ.27
Άρθρο 20	Άρθρο 24
Άρθρο 20 παρ.3	Άρθρο 83 παρ.28
Άρθρο 21	Άρθρο 25
Άρθρο 21 παρ.6	Άρθρο 83 παρ.29
Άρθρο 22	Άρθρο 26
Άρθρο 22 παρ.3 περ. α) τελευταίο εδάφιο	Άρθρο 83 παρ.30 περ. α)
Άρθρο 22 παρ.8	Άρθρο 83 παρ.30 περ. β)
Άρθρο 23	Άρθρο 27
Άρθρο 23 παρ.3	Άρθρο 83 παρ.31 περ. β)
Άρθρο 23 παρ.5	Άρθρο 83 παρ.31 περ. γ)
Άρθρο 24	Άρθρο 29
Άρθρο 25	Άρθρο 30
Άρθρο 26	Άρθρο 31
Άρθρο 26 παρ.2 περ. α)	Άρθρο 83 παρ.32
Άρθρο 27	Άρθρο 32
Άρθρο 27 παρ.2	Άρθρο 83 παρ.33
Άρθρο 28	Άρθρο 33

Άρθρο 28 ^A	Άρθρο 34
Άρθρο 28Απαρ. 6	Άρθρο 83 παρ.34
Άρθρο 29	Άρθρο 35
Άρθρο 29 παρ.3	Άρθρο 83 παρ.36
Άρθρο 29 παρ.4	Άρθρο 83 παρ.35
Άρθρο 30	Άρθρο 36
Άρθρο 30 παρ.1 τελευταίο εδάφιο	Άρθρο 83 παρ.37 περ. α)
Άρθρο 31	Άρθρο 36
Άρθρο 31 παρ.1Α	Άρθρο 36 παρ.2
Άρθρο 31 παρ.2	Άρθρο 36 παρ.2
Άρθρο 32	Άρθρο 36 παρ.3
Άρθρο 33	Άρθρο 36παρ.4
Άρθρο 34	Άρθρο 36 παρ.5
Άρθρο 35	Άρθρο 36 παρ.6
Άρθρο 36	Άρθρο 37
Άρθρο 37	Άρθρο 38
Άρθρο 38	Άρθρο 39
Άρθρο 38 παρ.5	Άρθρο 83 παρ.39
Άρθρο 39	Δεν εντάσσεται - διατηρείται ως αυτοτελής διάταξη.
Άρθρο 40	Άρθρο 40
Άρθρο 40 παρ.2 πρώτο εδάφιο	Άρθρο 83 παρ.40 περ. α)
Άρθρο 40 παρ.2 τελευταίο εδάφιο	Άρθρο 83 παρ.40 περ. β)
Άρθρο 41	Άρθρο 41
Άρθρο 41 παρ.2	Άρθρο 83 παρ.41
Άρθρο 42	Άρθρο 42
Άρθρο 42 παρ.5	Άρθρο 83 παρ.42
Άρθρο 43 (καταργηθέν)	(καταργηθέν)

Άρθρο 44	Άρθρο 43
Άρθρο 45	Άρθρο 44
Άρθρο 46	Άρθρο 45
Άρθρο 46 παρ.6 εδάφιο δεύτερο	Άρθρο 83 παρ.43
Άρθρο 47	Άρθρο 46
Άρθρο 47 παρ.5	Άρθρο 83 παρ.44
Άρθρο 48	Άρθρο 47
Άρθρο 48 παρ.5 περ. β)	Άρθρο 83 παρ.45
Άρθρο 49	Άρθρο 48
Άρθρο 50	Άρθρο 49
Άρθρο 50 παρ.1 περ. γ)	Άρθρο 83 παρ.46
Άρθρο 51	Άρθρο 50
Άρθρο 52	Άρθρο 51
Άρθρο 53	Άρθρο 52
Άρθρο 53 παρ.4	Άρθρο 83 παρ.47
Άρθρο 54 παρ.1 περ. α) σε συνδυασμό με παρ.2 περ. α)	Άρθρο 53 παρ.1 περ. α)
Άρθρο 54 παρ.1 περ. β) σε συνδυασμό με παρ.2 περ. α), β), γ) και δ)	Άρθρο 53 παρ.1 και παρ.2
Άρθρο 54 παρ.1 περ. ν) σε συνδυασμό με παρ.2 περ. α), β), γ) και δ)	Άρθρο 53 παρ.1 περ. α) και παρ.2
Άρθρο 54 παρ.1 περ. δ) σε συνδυασμό με παρ.2 περ. α), β), γ) και δ)	Άρθρο 53 παρ.1 και παρ.2
Άρθρο 54 παρ.1 περ. ε) σε συνδυασμό με παρ.2 περ. ε)	Άρθρο 53 παρ.9
Άρθρο 54 παρ.1 περ. στ)	Δεν προβλέπεται ως παράβαση (προαιρετικός πλέον ο διορισμός φορολογικού εκπροσώπου)
Άρθρο 54 παρ.1 περ. ζ) σε συνδυασμό με παρ.2 περ. ε)	Άρθρο 53 παρ.9 και άρθρο 83 παρ.50 περ. α)

Άρθρο 54 παρ.1 περ. η) σε συνδυασμό με παρ.2 περ. ε)	Άρθρο 57 παρ.1
Άρθρο 54 παρ.1 περ. ία) σε συνδυασμό με παρ.2 περ. στ)	Άρθρο 57 παρ.9 περ. α)
Άρθρο 54 παρ.1 περ. ιβ) σε συνδυασμό με παρ.2 περ. στ)	Άρθρο 57 παρ.9 περ. β)
Άρθρο 54 παρ.1 περ. ιγ) σε συνδυασμό με παρ.2 περ. α)	Υπάρχει επικάλυψη με τις υποχρεώσεις για διαβίβαση στοιχείων (myData)
Άρθρο 54 παρ.1 περ. ιδ) σε συνδυασμό με παρ.2 περ. ε)	Άρθρο 57 παρ.5
Άρθρο 54 παρ.1 περ. ι,ε) σε συνδυασμό με παρ.2 περ. Π)	Άρθρο 57 παρ.5
Άρθρο 54 παρ.1 περ. ιο) σε συνδυασμό με παρ.2 περ. Π)	Άρθρο 57 παρ.13
Άρθρο 54 παρ.1 περ. ίζ) σε συνδυασμό με παρ.2 περ. θ)	Άρθρο 57 παρ.10
Άρθρο 54 παρ.1 περ. ιη) σε συνδυασμό με παρ.2 περ. ία)	Άρθρο 53 παρ.5, άρθρο 54 παρ.3
Άρθρο 54 παρ.1Α σε συνδυασμό με παρ. 2 περ. ιβ)	Άρθρο 53 παρ.3 και άρθρο 83 παρ.50 περ. γ)
Άρθρο 54 παρ.1Β	Άρθρο 53 παρ.4
Άρθρο 54 παρ.2 περ. Ι)	Άρθρο 53 παρ.1 περ. δ), άρθρο 54 παρ.4 και άρθρο 83 παρ.50 περ. δ)
Άρθρο 54 παρ.2 τελευταία εδάφια	Άρθρο 53 παρ.7 περ. α), β) και γ)
Άρθρο 54 παρ.3	Άρθρο 67
Άρθρο 54 ^Α	Άρθρο 60 και άρθρο 83 παρ.50 περ. ζ)
Άρθρο 54Α παρ. 6	Άρθρο 83 παρ.50 περ. η)
Άρθρο 54Β	Άρθρο 61
Άρθρο 54Γ	Άρθρο 59 παρ.1 έως 3
Άρθρο 54Δ παρ. 1 έως 3	Άρθρο 59 παρ.4

Άρθρο 54Δπαρ. 4	Άρθρο 83 παρ.48 περ. β)
Άρθρο 54Επαρ. 1 περ. α) και β) (ειδικά η μη επίδειξη λογιστικών αρχείων έχει ενταχθεί στο άρθρο 53 παρ.11)	Άρθρο 57 παρ.2 και άρθρο 53 παρ.11
Άρθρο 54Επαρ. 4	Άρθρο 83 παρ.50 περ. α)
Άρθρο 54ΣΤ παρ.1	Άρθρο 57 παρ.11
Άρθρο 54ΣΤ παρ.2	Άρθρο 57 παρ.12
Άρθρο 54ΣΤ παρ.3 έως 7	Άρθρο 62
Άρθρο 54ΣΤπαρ.8	Άρθρο 83 παρ.48 περ. δ)
Άρθρο 54ΣΤπαρ.9	Άρθρο 83 παρ.50 περ. θ)
Άρθρο 54Ζ δεν έχει ενταχθεί	Δεν εντάσσεται - διατηρείται ως αυτοτελής διάταξη.
Άρθρο 54Ηπαρ. 1 και 2	Άρθρο 58 παρ.1 και 2
Άρθρο 54Ηπαρ. 3	Άρθρο 83 παρ.50 περ. β)
Άρθρο 54Θπαρ. 1 έως 4	Άρθρο 63
Άρθρο 54Θπαρ. 5	Άρθρο 83 παρ.50 περ. ι)
Άρθρο 54Ιπαρ. 1 και 2	Άρθρο 59 παρ.7
Άρθρο 54Ιπαρ. 3	Άρθρο 83 παρ.48 περ. γ)
Άρθρο 54ΙΑ	Άρθρο 59 παρ.5 και 6
Άρθρο 54ΙΒ	Άρθρο 64
Άρθρο 54ΙΒ παρ.2	Άρθρο 83 παρ.50 περ. ία)
Άρθρο 54ΙΓ	Άρθρο 58 παρ.3 έως 6
Άρθρο 54ΙΓπαρ.3	Άρθρο 83 παρ.48 περ. α)
Άρθρο 54ΙΓπαρ.4	Άρθρο 83 παρ.50 περ. στ)
Άρθρο 54ΙΔ	Άρθρο 59 παρ.8 και 9
Άρθρο 55	Άρθρο 68
Άρθρο 55 ^Α	Άρθρο 69
Άρθρο 56	Άρθρο 55

Άρθρο 56 ^A	Άρθρο 56
Άρθρο 57 (καταργηθέν)	(έχει καταργηθεί)
Άρθρο 58 παρ.1	Άρθρο 54 παρ.1
Άρθρο 58 παρ.2	Άρθρο 53 παρ.6
Άρθρο 58Απαρ. 1	Άρθρο 57 παρ.6
Άρθρο 58Απαρ. 2	Άρθρο 53 παρ.6 και άρθρο 54 παρ.2
Άρθρο 58Απαρ. 2Α	Άρθρο 54 παρ.2
Άρθρο 58Απαρ. 3	Άρθρο 53 παρ.10
Άρθρο 58Απαρ. 4	Άρθρο 57 παρ.7
Άρθρο 58Απαρ. 5	Άρθρο 57παρ.8
Άρθρο 59 παρ.1	Άρθρο 53 παρ.6
Άρθρο 59 παρ.2	Άρθρο 54 παρ.2
Άρθρο 60	Άρθρο 70
Άρθρο 61	Άρθρο 71
Άρθρο 62 (πλην της παρ.6)	Άρθρο 65
Άρθρο 62 παρ.6	Άρθρο 66
Άρθρο 63	Άρθρο 72
Άρθρο 63 παρ.9	Άρθρο 83 παρ.51
Άρθρο 63 ^A	Άρθρο 73
Άρθρο 63 ^A παρ. 3	Άρθρο 83 παρ.52
Άρθρο 63B	Άρθρο 74
Άρθρο 63B παρ. 6	Άρθρο 83 παρ.53
Άρθρο 64	Άρθρο 76
Άρθρο 65	Άρθρο 77
Άρθρο 65 ^A	Άρθρο 78
Άρθρο 65 ^A παρ. 4	Άρθρο 83 παρ.54

Άρθρο 66	Άρθρο 79
Άρθρο 67	Άρθρο 80
Άρθρο 68	Άρθρο 81
Άρθρο 69	Άρθρο 82
Άρθρο 70	Άρθρο 84
Άρθρο 71	Άρθρα 85 και 86